9

Roman

Refik Halid Karay

İki Cisimli Kadın

İNKILÂP

Refik Halid Karay

•

İki Cisimli Kadın

İki Cisimli Kadın / Refik Halid Karay

© *2009,* İnkılâp Kitabevi
Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş

Sertifika No: 10614

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir.

Dizgi Meline Pamukçuoğlu
Sayfa tasarım Şirin Kazındır
Kapak tasarım Okan Koç
Redaksiyon Levent Çeviker
Yayına hazırlayan Aslıhan Karay Özdaş

ISBN: 978-975-10-3119-8

11 12 13 14 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Baskı
İNKILÂP KİTABEVİ BASKI TESİSLERİ

İNKILÂP
Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8
34196 Yenibosna - İstanbul
Tel : (0212) 496 11 11 (Pbx)
Faks : (0212) 496 11 12
posta@inkilap.com
www.inkilap.com

Refik Halid Karay

İki Cisimli Kadın

roman

İNKILÂP

Refik Halid Karay

1888 yılında Beylerbeyi'nde Serveznedar Mehmed Halid'in oğlu olarak doğan Refik Halid'in anne tarafı Kırım Giraylarına dayanmaktadır; baba tarafı ise 18. yüzyıl sonlarında bir kolu Mudurnu'dan İstanbul'a göçen Karakayış ailesindendir. "Galatasaray Sultanisi" ve "Mekteb-i Hukuk"ta okuyan yazar, Meşrutiyet sıralarında gazeteciliğe başlamıştır. Kısa sürede hiciv yazılarıyla üne kavuşmuş, "Fecri Âti" edebiyat topluluğunun kurucularından olmuştur. "Kirpi" adıyla yazdığı taşlamaları ve siyasal yazıları sonucu İttihat Terakki hükümetince Anadolu'nun çeşitli illerinde beş yıl sürgüne gönderilmiş, ancak I. Dünya Savaşı'nın son yılı İstanbul'a dönebilmiştir. Dönüşünde Robert Kolej'de öğretmenlik, Sabah gazetesi başyazarlığı, iki kez Posta-Telgraf Genel Müdürlüğü yapan Refik Halid, bu süreçte "Aydede" mizah dergisini çıkarmıştır.
Siyasal yazıları ve görüşleri nedeniyle memleketten ayrılmak zorunda kalan yazar, Halep'e yerleşerek yayımladığı "Vahdet" gazetesindeki yazıları ve çalışmalarıyla Hatay'ın Türkiye'ye bağlanmasına katkıda bulunmuştur. 1938'de yurda dönen Refik Halid, dergi ve gazetelerde günlük yazılar yazmış ve 20 kadar roman kaleme almıştır.

Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e uzanan zaman dilimini, güçlü gözlem yeteneği ve dilinin zenginliğiyle farklı türlerdeki eserlerine taşıyan Refik Halid, Memleket Hikâyeleri'nde Anadolu gerçeğini; Gurbet Hikâyeleri ve Sürgün gibi eserlerinde, derin memleket hasretini edebiyatla buluşturmuştur. Yazarın, Ago Paşa'nın Hatıratı, Kirpinin Dedikleri gibi mizah eserlerinde; Bir Avuç Saçma, Makyajlı Kadın gibi kroniklerinde; Minelbab İlelmihrab ve Bir Ömür Boyunca adlı hatıratlarında, çok yönlü ve renkli anlatımı, sosyal-siyasal ortamın resimlendirilmesini sağlar. Anahtar, Nilgün, İki Cisimli Kadın, 2000 Yılın Sevgilisi, Bugünün Saraylısı gibi romanlarında ise sürükleyici kurgular içinde tasvir yeteneğiyle yaratıcılığını birleştirerek, genel olarak bireysel ilişkileri ve özel olarak da kadın-erkek ilişkilerini mekân-zaman boyutlarında derinlemesine ele alır, romanların geçtiği dönem ve mekânlara ait ince detaylara yer vererek anlatımını zenginleştirir.

18.7.1965 tarihinde İstanbul'da ölen yazar Refik Halid, muhalif kaleminin keskinliği, temiz İstanbul Türkçesi, renkli anlatımı, tasvir gücü ve yaratıcılığıyla, Türk edebiyatının en güçlü isimlerinden biridir.

Kitap yayına hazırlanırken yapıtın edebi niteliği göz önünde tutularak yazarın özgün anlatımı korunmuş, gençlerin de yararlanması amacıyla bazı sözcükler dipnotlarla açıklanmıştır.

BİRİNCİ KISIM

Abant Gölü'nde Akıl Ermez Bir Tesadüf

I

Başımdan geçen vakalara, hele sonuncusuna şimdi zihnimden bir göz atınca, bana bunlar yaşanmıştan ziyade, hayal kuvveti yerinde fakat akıl muvazenesi bozuk biri tarafından uydurulmuş tesiri yapıyor.

İlk önce şunu söylemeliyim; çoğumuz sanırız ki uzak memleketlerde –mesela Cenup Amerika veya Afrika veyahut da Pasifik Adaları ve Kanada gibi yerlerde– macera hayatına sürüklenmiş vatandaşımız yoktur; bizler bu hususta başka milletlere benzemeyiz, ancak memur olarak dünyayı gezip dolaşabiliriz... Harcırahımızı hükümet vermek ve yine elimizden hükümet tutmak şartıyla!

Belki bir zamanlar böyleydi; epeyce zamandır vaziyet değişmiştir.

Son kırk sene içinde geçirdiğimiz siyasi ve içtimai kargaşalıklar yüzünden –bilhassa imparatorluğumuz dağılalı beri– uzak ülkelere gidip sergüzeşt[1] peşinde koşanlarımızın sayısı artmıştır; artmakta da devam ediyor.

1 sergüzeşt: macera

Vaktiyle Fizan menfasından kaçıp çölleri aşan bir adam parmakla gösterilirdi; Ümit Burnu'nu geçen bir Türkün böyle bir işi yapacağına ve geri dönebileceğine kimse inanmazdı. Bugün bile Avustralya'da Türkler bulunduğunu işitince şaşanlarımız yok mudur?

Değil erkek, ben Durban'da bir Türk kadınına bile rastlamadım. "Durban da neresi?" diyeceksiniz. Afrika'nın cenubunda ve Hint Okyanusu kıyısında bir şehirdir; Natal eyaletinin limanıdır. Belki yine gözünüzün önüne getiremediniz; kısacası bilemediniz. Ziyanı yok... Sırası gelince, –eğer gelirse– orasını da, o kadını da yakından tanıyacaksınız. Tabiatıyla beni ve başkalarını da!

Hayatımın nispeten uzakta kalan bu kısmını bırakalım da yakın bir tarihe, 1949 senesi haziran başına gelelim. Unutmama imkân mı var? O gün cumartesiye tesadüf ediyordu, ayın dördü idi; gökteki ay ise yedi günlüktü.

Mademki birtakım tarihler ve rakamlar verdim, bari yaşımı da söyleyivereyim: 1914 tevellütlü olduğuma göre bu sırada otuz beşini geçmiştim. Ankara'da, dayım Yaşar'ın evinde misafirim. Dayı deyince ak saçlı bir adam tasavvur etmeyiniz; benden ancak yedi yaş büyüktür. Çocukluğumuzda yaş farkına rağmen arkadaştık, yine de öyleyiz.

Güven Evleri'nin birinde oturan dayıma sabah kahvaltısında dedim ki:

"Öğleden sonra işin yoktur. Abant'a kadar gitsek olmaz mı?"

Dikkat etmişsinizdir: Tombul, yuvarlak çehreye hayret pek yaraşır; onu büsbütün sevimli, hatta komik hale sokar. Uzun ve kemikli yüzler sanki keder, düşünce için yaratılmış-

tır. Yaşar şaşırdı ve şaşırdığından dolayı gözlerini açmak istedi, ama tombulluğu mani oldu; bu gözler eskisinden fazla yumulmuştu.

"Sen kendini nerede sanıyorsun, Reha? İsviçre yahut Tirollerde mi? On senedir memleketinden uzak kaldığın ne belli! Demek, aklınca ikindi üzeri buradan kalkacağız, hop Abant'a varacağız; otellerden bir otel beğeneceğiz; banyolu odamızı tutacağız. Ondan sonra göl kenarında bir gezinti... Barda kokteyllerimizi içeceğiz. Buyurunuz akşam yemeğine! Caz... Dans... Flört... Oh, kekâ! Aklınla bin yaşa sen! Çocukluğumuzda olsaydı 'Tuzlayım da kokma,' derdim. Nerede bu bolluk?"

"Öyle şeyler yok mu Abant'ta?"

"Geç onları... Gidecek yol bile bulunmaz şu mevsimde."

Dayı Bey boğazına düşkündü; lakin kendince birtakım rejim usulleri de takip ederdi. Bu sabah sadece çilek yiyordu... Ayıklanıp üzerine *kremfreş* boca edilmiş, koca bir kâse çilek!

"Bolu'da şimdi yabani çiçek bulunur," diye söylendi. "Orada pek ince baklava da açarlar, başka tatlılar da yaparlar. Gitseydik taze yerli kaymakla karıştırıp yerdik... Tabağın üstüne yabani çilek koymak şartıyla!"

"Sahi, Abant'ta kalacak bir dam altı bulamaz mıyız? Yol sahiden kapalı mıdır?"

"Şoseden ayrılan kısım fazla yağmur yağınca işlemez hale gelir. Göl kenarındaki Beden Terbiyesi binası da henüz açılmamıştır. Öte yandaki orman köşküne de bizi sokmazlar... Vekil, müsteşar, falan olmamız lazım."

"Kamp kuramaz mıyız?"

"Yol açıksa, gidebilirsen mümkündür; kimse keyfine karışmaz."

"Sorup öğrenemez misin?"

"Bunu yapabilirim. Telefonla Bolu'dan anlayayım, ama ben seninle gelemem.".

"Sebep?"

"Kendimi zelil, sefil edemem de ondan. Hem Ankara'daki sıcağa bakma yavrum, Abant soğuktur; akşamları ateş yakmadan durulmaz."

"Durulur... Yahut yakarız. Herhalde bir şeyler yaparız."

"Sen yaparsın; serseri hayata alışıksın. Beni geç!"

İlk gençlik çağımızda da böyle olurdu. Dayım Yaşar her teklifime önce karşı koyar, kafa tutar, güçlük çıkarır, son dakikada yumuşar, uysallık gösterirdi. Sordum:

"Yolun açık olup olmadığını ne zaman öğrenebilirsin?"

"Bankaya gidince santral memuruna Bolu'yu arattırır; vaziyeti anlar, sana buraya telefonla neticeyi bildiririm. Şayet gidersen dönüşte dağ çileği getirmeyi unutma. Sepete koyduracaksın, fazla sarsılmamasına dikkat edeceksin. Mübarek pek naziktir, hırpalanmaya gelmez. Ambalaj şeklini ehline sor."

"Merak etme. Henüz kopmuşlarını afiyetle yersin, birlikte yeriz... Bolu'da!"

Saat dokuza yaklaşıyordu; dayım sahte bir somurtkanlıkla masadan kalktı; bankaya, işine gidecekti; tekrarladım:

"Telefonunu bekliyorum."

"Ederim, dedim ya. Fakat ümit azdır; evvelki günkü yağmurlar o taraflara da düştüyse yol çamur deryasıdır. Sen memleketten gideli beri, on yıldır yerimizde saydığımıza şu Abant yolu bir misal."

"Ne yolu, ne oteli bulunan bir dağ gölünün reklamını yapmak, broşürlerini basıp ecnebilerin iştahını çekmek daha tuhaf bir iş! Ben resimlerini gördüğüm vakit sanmıştım ki..."

Yaşar devam etti:

"... Otomobile atladın mı vız! Ver elini Abant... Köylü kıyafetinde kızların hizmet ettikleri bir *objer*... Ocakta çam kütükleri yanıyor... Dışarıda yüksek dağ tepelerine vurup durgun sulara akseden latif bir gurup manzarası... Köşedeki masada körpe, ötekinde olgun birer hoş kadın... Pesten bir tango nağmesi... Böyle sanmıştın, değil mi? Onlar da olacak bir gün... Şimdilik sadece tabiat güzellikleriyle avunmaya bak, Reha. Allahaısmarladık; saat bir buçukta dönerim. Sen Teslim'e istediğin yemekleri söylersin."

"Güle güle!"

Teslim, bu orijinal isimli kadın, dayımın emektar aşçısıdır. Her fırsatta Ankara'dan uzaklaşıp İzmir ve İstanbul'a giden yengemin yokluğunu evde belli etmez. Hatta efendisine daha candan bakar, çocuğuymuşçasına gözetir. Bey ile hizmetçinin yaşlarında fark olmamasına rağmen, Yaşar'ın saf bakışlı, tombul, iradesiz yaradılışı yüzünden Teslim onu evladı yerine koymuştur.

"Neredeyse seni bacaklarının arasına sıkıştırıp hamamda yıkayacak, kurulayıp mindere oturtacak, başına da bir tülbent saracak. Eski dadılar gibi kulağa kaçan suyu ağzıyla emmesi eksik," diye dayımla şakalaşırım; levha gözümün önüne gelir, bembeyaz, yumuşacık vücuduyla Yaşar, adaleli, esmer ve zayıf olan Teslim'in önünde –şayet alay ettiğim gibi bir yıkanma sahnesi kurulsa– haddinden fazla toraman bir çocuğa benzeyecektir.

Yalnız kalınca ciddileştim... Daha doğrusu mahzunlaşmıştım. Son büyük vakadan beri kendimi tek başıma hissedince daima böyle olur. O'nu kaybettikten sonra yaşadığıma, yaşamaktan vazgeçmediğime şaşıyorum. Nefsimden irkiliyorum.

Fakat öbür dünyaya inanmadığım için de diyorum ki:

"İnsan yaşadığı müddetçe ıstırap çeker; ölüm her şeyin, ıstırabın da sonudur. Yasını tutmak, kederini duymak, aşkımı devam ettirmek için yaşamalıyım. Yaşadıkça dert çekeceğim... O'nun derdini! Bu, aşkın icap ettirdiği fedakârlık ve âşığın yapabileceği tek şeydir. Ölümü aramak sevgiliye hürmetsizlik, sadakatsizlik olur; bilhassa bir korkaklık, dayanaksızlık, çirkin bir mızıkçılık!"

Aylardır bu kanaatim sarsılmadı; kanaatimden kuvvet alarak adeta bir nevi buruksu saadet içinde yaşamaktayım; vazifesini feragatle yapmaktan duyulan vicdan tatlılığı içinde. Şu var ki, tatlılık dediğim şey damardan kan sızarken duyduğunuz hazza benziyor.

Ahirete inansaydım intikamının alındığını bilen sevgilimi şimdi ruhlar âleminde ve bana müteşekkir hissetmekten teselli bulabilirdim. Fakat ziyanı yok... Ölen bunu bilmese de yaşayan ben, biliyorum ya!

Neyse, o bahse de geleceğiz; hikâyemin yürüyüşünü aksatmayalım.

Teslim, yatak odalarını düzene sokmakla meşguldü. Beni sofada görünce –kırkını aşkındı, erkeksi vücutluydu ama ancak bir aydır tanıdığı bir adamla evde yalnız kalmanın acayipliğini her halinde belli ediyordu– gözlerini yüzüme çevirmeden sordu:

"Siz çıkmayacak mısınız?"

"Hayır, Teslim Abla! Pek lazımsa hemen çıkayım."

"Yo... Estağfurullah, onu demek istemedim beyefendi."

"Ey, ne diyecektin?"

"Bilmem... Soruverdim işte! Siz benim kusurlarıma bakmayınız. Ara sıra bunak bunak şeyler sorarım. Ha, aklıma geldi; yan taraftaki köşkün kiracısı hanım yok mu? Ramide Hanım? Sizi bir sinema oyuncusuna pek benzetmiş, eşiymişsiniz, iki kardeş olsanız daha çok benzemezmişsiniz. Kadıncağız pek şaşıyor. Ömrü sinemalarda geçer, onun... Ana kız hiçbir filmi kaçırmazlar."

"Kimmiş acaba o aktör?"

"Adını bilmem, unutuyorum ama tarif edince tanıdım; sahiden benziyorsunuz. Zaten ilk geldiğiniz gün kendi kendime, 'Bu beyefendiyi gözüm ısırıyor, adeta bildik,' demiştim; sonra on sene dışarılarda yaşadığınızı öğrenince pek şaştım. Meğerse..."

"Gary Cooper'a benzediğimden dolayı aşina çıkmış olduğun anlaşılıyor."

"Tamam, adı budur o aktörün. Lakin siz ondan daha gençsiniz. Bir de onun gözleri mavidir, galiba..."

"Benimkiler kara."

"Kara sayılmaz... Koyu ela yahut kestane. Boyunuz Amerikalınınkinden azıcık kısa. Hem siz de onun gibi çok yer gezmişsiniz, birçok işe karışmışsınız. Ne çöl bırakmışsınız, ne karlı dağ... Boyuna dolaşmışsınız."

"Evet, ama Gary Cooper o işleri filmde yapıyor; ben oynamadım, sahiden yaşadım. Fark burada! Demek Remide Hanım böyle söyledi? Kendisi de, kızı da maşallah film yıldızlarını andırıyorlar; hem güzel, hem şık hanımlar..."

"Uzaktan öyle görünürler."

Hiçbir kadını beğenmeyen Teslim Abla, bahsin komşulara çevrilmesinden hoşlanmadı. Onunla aramda geçen bu muhavereyi birçok romancının yaptığı gibi sütun doldurmak maksadıyla yazmadığımı elbette fark etmişsinizdir. Kendi fizik varlığım hakkında uzun tariflerden fazla malumat edinmeye yaradığını hesaba katarak kâğıda geçirdim. Artık ne şekil ve ne şemailde bir erkek olduğumu biliyorsunuz.

Hayır, yanlış söyledim; şeklimi öğrendiniz, huy yani karakter manasına gelen *şemail*im hususundaki bilginiz henüz noksandır. Yalnız şunu anladınız; maceralı hayatı seven adamlardanım; fanfaron, serseri, deli fişek sergüzeştçilerinden miyim? Yoksa bunların her işi ciddiye alıp daima soğukkanlı ve biraz haşin olanlarından mı?

Hangi türlüsünü sevdiğinizi bilemem. Belki de maceracıları küçümseyen çok derli toplu, bulunduğu yere ve içinde büyüdüğü hayat kaidelerine bağlı bir insansınız. Yenilik ve değişiklikten etrafı açık, ağzına kadar dolu bir bostan kuyusuymuşçasına ürküyorsunuz...

Hepsi olabilir. Ben zaten sempatik görünmeye çalışmayacağım; size ömrümün bir hikâyesini anlatacağım, hüküm beklemeyeceğim.

Teslim Abla'dan ayrılınca evin ufak, özenti çiçekler ve nebatlarla süslü bahçesine çıktım. Hercai menekşe tarhları ve çeşitli güller... Hercai menekşelerinin renk renk, iri ve ahmak gözlerini yerden yana üzerime çevirip bakmalarından, bakıp görmemelerinden sinirlenirim. Köklü olmalarına ve bir kuş sürüsü gibi ürkütünce hep birden uçuşup gitmemelerine canım sıkılır; "Hişt!" desem, ellerimi de birbirine vursam, kalksalar başka bir bahçeye konsalar keşke!

Derin derin nefes alıyorum, aynı zamanda artık böyle

nefes alamayan ölmüşlerimi düşünüyorum... Daha doğrusu bir tanesini! Eminim, yan bahçede gelişen bir salkımsöğüt arkasından yarı görünerek beni kollayan, şu gençliğini soldurmuş Marika Rök, yani Remide Hanım, hoşlandığı anlaşılan Gary Cooper'ın, yani benim bu sabah gene gamlı olduğumu yüzümün hatlarından sezmiştir.

Kendi kendime söyleniyorum:

"Şehirde duramayacağım, hele şu cumartesi ikindisinde ve pazar gününde! Eve bir misafir akınıdır başlayacak, memur efendilerden ibaret bir akın... Alaka duymadığım şeylerden, tanımadığım şahıslardan uzun uzun konuşacaklar, güle konuşa poker oynayacaklar; bütün halleriyle sinirlerime dokunacaklar. Yolu da olmasa Abant'a gideceğim; icap ederse bozuk kısmı yürürüm bile! Kongo ormanlarında haftalarca yürüyen bir adam Bolu ormanlarında gezinti yapmaktan mı çekinir?"

Bu sefer Remide Hanım'ın kerimesi, dikkatimi çekmek için ve belki de hem hoşuma gideceğini tahmin ettiğinden, hem de bana yakıştırdığından bir kovboy şarkısını ıslıkla çalarak bahçesinde Arizonalı haydut kızı cakasıyla dolaşıyor. Ayağında mavi bir pantolon, sırtında göğsünü belirten kavuniçi, dar bir bluz var.

Sabahın serinliği içinde, olduğundan da diri, körpe ve gecenin ayazını dalınca yemiş bir meyve gibi kütür kütür görünüyor. Hani, "buğusu üstünde" dedikleri serin halde.

Bir bakışta kavradım: Yıkanmış, yahut duş yapmış olacak ki omuzlarına dökülen uzun saçları ıslak. Bunları ara sıra parmaklarıyla aralayıp serperek güneşte çabuk kurumalarına yardım ediyor. Her hareketi kamera önünde rol yapıyormuşçasına hesaplı.

Akılsız, şahsiyetsiz fakat güzelce bir kız... Anasının kızı! İkisi de şanstan mahrum; en yakın evdeki komşuları Yaşar ve ben vurdumduymaz erkekleriz. Dayı Bey bu küçükhanıma kaymaklı çileği tercih eder, yeğeni ise esasta kadın düşkünü değildir, ömründe bir defa sevdi... Ama pir sevdi. İkincisine ne kalbinde ne de vicdanında yer var.

Mamafih fena yürekli bir adam olmadığından, şu sabah vaktinin neşesine yakışan ve onu otluklar ve çobanlar türküsünün iptidai melodisi ile besteleyen, henüz ana hatları belirmiş, kroki halindeki kadına –ince vücutlu kızlar bir yaşa kadar incileri dolmamış ve *kontur* denilen taraflarına yani çevrelerine yuvarlaklık verilmemiş basit çizgilerden, sadece *desen*den ibaret krokilerdir– bir cemilede bulunmak istiyorum.

İki evin bahçelerini ayıran tahta parmaklıklara doğru ilerledim. Zaten bozkırların buhurdanı iğde ağacı oradaydı; ismini bilmediğim komşu kızı da...

Bende isim öğrenmek merakı yoktur. İçimden:

"Belki," dedim. "Malum anane mucibince küçükhanımın adı anasınınkine uygun düşmesi için Nemide yahut Peride gibi bir şey konmuştur. Herhalde Ayten gibi yenilik namına işlenmiş, ana baba hatası isim kurbanlarına merhamet duyarak Peride'yi tercih ederim; hele Nurten'lere! Az çok pornografik bir reklamı düşündürüyor bu isim!

Tam o sırada valide hanım pencereden kızına seslendi:

"Gülrevan! Çayın soğuyor... Gelsene yavrum!"

Eh, Gülrevan, şiir tarafı fazlaca bir isim ama tahammül edilebilir. Hiç değilse taşıdığı kızın tenini ballandırmıyor, etini övmüyor. Gülrevan Hanım yine film pozu ve mimiği ile:

"Çay da soğusun varsın... Burada başlayacak flört ha-

vasından mühim mi?" manasına bir dudak ve kaş hareketi yaptıktan sonra bana baktı.

Başımı eğerek selamladım, gülümsedim. Gülümseyerek selamıma cevap veren o oldu ve yeni bir enerji ile vücudu belli belirsiz titreyip sonra yaylaşarak, lüzumsuz bir sürat gösterdi, koşup gitti. Şimdi de bizim köşkün penceresinden bir ses geliyordu.

"Beyefendi! Dayınız telefona çağırıyor sizi!"

Bolu'dan haber alınmış olacak. Yaşar yalan söylemez, ama muhakkak meseleyi izam edecektir,[1] zor taraflar varsa beni vazgeçirmeye çalışacaktır. Bütün yolu seller basıp götürmüş olsa yine Abant'a gideceğim!

Telefonda dedi ki:

"Beden Terbiyesi binası daha açılmamış ama bir bekçi varmış, oda verirmiş. Süt, yumurta, tereyağ da bulunurmuş. Fakat..."

"Artık 'fakat'ı mı kaldı bunun?"

"Kaldı, hem de en mühimi: Yolun bir kısmını sular basmış, otomobil saplanırmış, gidilemezmiş. Kuruması için en aşağı dört gün beklemek icap edermiş... O da yeniden yağmur yağmazsa!"

"Cip de işlemez miymiş?"

"Bunu sormadım; akıl kârı olmadığından soramazdım, zaten! Buradan Bolu'ya, Bolu'dan oraya ciple gitmenin insanı neye çevireceğini biliyor musun sen? Allah yazdıysa bozsun! Hem cip nerede? Kimden bulacaksın? Etrafta ne kadar varsa partililer kiraladılar; yolsuz, ıssız köylere propaganda yapmaya gittiler. Gelecek sene ölüm dirim seçimleri olacak, memlekette... Dünyadan haberin yok mevlânâ!"

1 izam etmek: büyütmek, abartmak

"Peki, vazgeçtim Yaşar... Fakat sen öğle yemeğine gecikme. Hatta mümkünse bankadan erken çık. Yemekler mi? Vallahi, daha sormadım. Kızma, bir şeyler yaparız. Çabuk gelmeye bak."

"Olur... Tam biri çeyrek geçe oradayım. Akşamüzeri Baraja gideriz."

"Âlâ! Abant seferinin Everest keşfi kadar güç olduğunu bilemezdim, tabii."

"Bilemediğin, akıl erdiremeyeceğin şey bir değil bin değil! Yavaş yavaş anlarsın. Hoşça kal!"

Dayımın bankadaki işi epeyce yüksek maaşına uymayan bir hafiflikte, adeta semboliktir. Maroken koltuklarla döşeli, akaju yazıhaneli, üç telefonlu mükellef bir odada oturur. Masa başında mı? Hayır. Tombul vücudunu keyfince yaydığı yumuşak yastıklı kanepede! Yanına gelenlerin vazife ile alakaları yoktur, vakit bulanlar sohbetine koşarlar ve burada azıcık dinlenir, yorgunluk çıkarırlar.

Beş dakika uğramıştım; hiçbirinde ne kâğıt imzaladığını gördüm ne de kendisinden bir şey sorulduğunu! Böyle olmakla beraber Yaşar Kuloğlu mesai saatlerine çok dikkatlidir. Elifi elifine saat dokuzda banka kapısından girer, tam öğleyin çıkar; ikide döner, beşe kadar bir yere ayrılmaz.

Halbuki Ziraat Mektebi'nden mezundur; oradan posta müfettişi oldu, sonra da kombina şefi... Arkasından bankacı! Kabul ettiği memuriyetlerin asıl mesleği ve öbür vazifelerinin de birbirleriyle alakası olmamasına, kendisini yormamasına rağmen sevilen, ilerleyen bir memurdur.

Keramet neresinde? Ahbap canlı olmasında! Herkes, amir ve memur, mesalih erbabı ve hademe, yerli ve yabancı, bütün âlem bizim Yaşar Bey'den memnundur.

"Hoş adam! İyi insan! Temiz yürekli! Dostuna sadık!" kabilinden tevcihler, teveccühlerle anılır. Hükümet kodamanları ağzında dayım, *Bizim Yaşar*'dır. Asıl hüner ve incelik şu noktada: Yaşar adi, dalkavuk, yaltaklık ve yardımcılık eden bir adam değildir; sadece babacandır; devlet yaranını karşılamaya ve uğurlamaya gittiği bile görülmemiştir. Ancak cenaze merasimini kaçırmaz.

Babası Neş'e Molla da kaçırmazdı. Bu, ona bir aile ananesi olarak kalmıştır. Zaten Molla Bey ananeden başka bir şey bırakmamıştı.

Peki, telefonda kendisine söylediğim gibi Abant seferinden vaz mı geçmiştim? Hiçbir okuyucumun –beni daha pek yakından tanımamakla beraber– buna inanmadığına güveniyorum. Zira on yıl dünyayı en yabancı ve yabani kısımlarından gezip dolaşan insanın aklına koyduğu şeyden kolayca, hele bir su birikintisi yüzünden vazgeçeceğine kimse inanmaz.

Bir cip bulmak lazımdı ve böyle bir araba mevcuttu. Hem de uzakta değil, şuracıkta, beş adım ötede, Remide Hanım'ın bahçesindeki garajda! Hikâyemde yer alan şahıslar o hikâyede az çok bir rolü olan insanlardır. Yoksa sinema meraklısı ve Gary Cooper hayranı ana ile kızdan hiç bahsetmezdim. Bir ev ötede oturan Müsteşar Bey'in bahsi geçti mi? Halbuki Haldun Bey ve ailesi daha tipik şahsiyetlerdir.

Remide'nin kocası, yol inşaatı müteahhidiidir; bir hafta evvel –işleri için mi, tedavi maksadıyla mı, para yemek ihtiyacıyla mı bilmiyorum– Avrupa'ya gitmişti; binek otomobilini de götürmüştü; fakat inşaatı teftiş işinde kullandığı cipi bırakmıştı.

Tek noksanı bulunmayan hizmete hazır, yepyeni bir

arabaydı bu... Mesele hanımdan kullanma müsaadesini almaktan ibaret. Gary Cooper'a benzememin müracaatımı kolaylaştıracağı kanaatindeyim. Ana kararsızlığa düşse bile kızı arzumun yerine getirilmesine muhakkak yardım edecektir; içinden:

"Verelim anne," diye söylenecektir. "Saratoga Güzeli kahramanına ait, atlı araba olmayınca cip yaraşır... Cadillac değil! Kim bilir, nasıl belalı bir macera peşinde yolsuz yerlere, dağ başlarına, uçurumlu vadilere gidecektir, hangi güzel kızı haydutlar elinden kurtaracaktır!"

Bütün mesele kadınlar mahbubu bir film kahramanına benzemek... Fırsattan istifade edeceğim. Üzerimde gabardin bir pantolon ve beyaz bir gömlek var; cemiyet hayatı bilgilerinden mahrum olmadığımı anlatmak için kravat taktım; kravatsızlık kadına hürmetsizliktir; belki farkına varırlar. Varmasalar da ben sosyete adamlığımı yapayım da ötesini düşünmem.

Tekrar bahçedeyim, komşunun bahçesini kolluyorum. Gülrevan'ın kahvaltısı –zayıflama kürü icabı– kısa sürmüştü; terasta göründü. Sokağa geçtim, o tarafa yürüdüm.

Çekingen bir tavır takınarak bahçe kapısını ittim; eve doğru ilerliyorum. Karşılaştık.

"Buyurunuz efendim... Buyurun, buyurun... Anne! Bak komşu beyefendi geldiler!"

"Girecek, rahatsız edecek değilim. Bir ricam var, onu arz etmeye geldim. Şuracıkta söyleyivereyim; bir dakikalık iş... Ziyaret saati olmadığını biliyorum, özür dilerim."

"Estağfurullah... Bari şuraya, terasa oturunuz."

Valide hanım da o sırada geldi; yine ayaktayız. Dedim ki:

"Yolu son yağmurlardan bozulmuş bir köye gitmek mec-

buriyetinde kaldım, kaldık; zira dayım da beraber, sabahın erken saatinden beri bir cip arıyorum. Partililer bulduklarını alıp götürmüşler. Düşündüm ki..."

Remide Hanım'a vakit bırakmadan Gülrevan söze atıldı.

"Bizimkini alınız. Siz kullanacaksınız tabii?"

"Evet. Envaını kullandım, hem de nerelerde!"

Annesi de nezaket gösterdi:

"Alınız efendim, işsiz duruyor, her şeyi de tamam."

"Teşekkür ederim, Yaşar Bey namına da. Lütfunuzun minnettarıyım."

Teslim Abla haksız. Komşularımızın ikisi yakından da güzel. Güzellikleri daha ziyade tertemizliklerinden, pürüzsüz ciltlerinden, soğuk değil de sevimli olan beyazlıklarından geliyor. Tatarımsı yüz hatları da sevimliliklerini artırmış. Gözleri gülen mavi. Zira bir de ifadesiz göz mavisi vardır, görmez ve gördüğünü anlamaz hissi verir cam mavisi! Koyu renk gözler, daima gören ve sevilen gözlerdir; mavide fasih ve belagatli olanı azdır.

"Şunu söyleyeyim ki arabanızı birkaç saat için değil, bir veya iki gün için alacağım. Şayet bu müddet zarfında sizlere lüzumu olursa..."

"... Olmaz efendim. Ankara'da bununla dolaşamayız ki! Babam da ancak ay ortasında dönecek."

Remide, –heyecanını manalı bulan bir bakışla kızını süzerek– tasdik etti.

"Hemen alacaksanız garajı açayım."

"Gelmişken çıkaralım. Bir defa tecrübe de ederim."

"Amele başı evvelki gün uğraşmıştı. Gözden geçirdi, temizledi de... Uzak mı gideceğiniz yer?"

"Epeyce... 180 kilometre kadar."

Dayımın kitapları arasında demin, Bolu ve civarı üzerine yazılmış faydalı bir broşür bulup göz gezdirmiştim. Yol hakkında malumatım oradan geliyordu. Remide Hanım:

"Uzak," dedi. "Rahatsız olacaksınız. Cip çok sarsıyor, ben hiç binemiyorum."

"Ben pek seviyorum. Bir avantür arabasıdır o!"

Böyle diyen Gülrevan idi, sporcu ve icabında konforsuzluğa katlanmaktan zevk alan bir kız olduğunu, maceralara atılabileceğini Gary Cooper'a anlatmak istiyordu!

Anahtarı koşarak getirdi; üçümüz garaja yürüdük. Az sonra direksiyonun başına geçmiştim; arabayı sokağa çıkardım; ileri geri hareketler yaptırdım. Nihayet mahallenin sonundaki izbe yere götürüp bıraktım. Yayan döndüğüm zaman güzel komşularıma kapıları önünde dedim ki:

"Dayıma bir sürpriz yapacağım; 'Bulamadım, vermediler, gidemeyeceğiz,' diyeceğim."

"Birdenbire alıp getireceksiniz..."

"Evet, muhakkak ki pek sevinecek ve sizlere pek müteşekkir kalacak. Gidemezse çok üzülecekti."

"Bir kahvemizi içmez misiniz?"

"Memnuniyetle hanımefendi. İşi düşmedikçe aramayan bir komşuya karşı büyük nezaket gösteriyorsunuz. Fakat doğrusunu isterseniz ben komşu değil, komşunun misafiriyim."

"Yaşar Bey akrabanız olmuyor mu?"

"Öz dayımdır."

On küsur yıldır diyar diyar dünyayı gezip tozduğumu, maceralı bir ömür sürdüğümü, şundan bundan işitmiş, alakalanmış olan komşu hanımlar araba vesilesiyle aramızda ahbaplık kuruluşuna memnundular. Ankara'da bir müddet

daha kalacağımı, bir iş takip ettiğimi öğrenince ahbaplığın uzayacağından ümitlenen Gülrevan, elmacık kemikleri belirgin toparlak yüzü ile Claudette Colbert'in gençliğini, beyazperdede ilk görünüşlerini andıran, film tavırları almak hususunda bütün gayretiyle çalışıyordu.

Bir nokta gözümden kaçmadı: Anası gibi kızı da beni az konuşkan, heyecansız, şiirsiz bulmuşlardı. Yavan değildim, ama geçirdiğim hayata uymayan durgunluğum, fevkaladelik bekleyen bu iki hanımı tatmin etmemişti.

Her sergüzeştçinin behemehal çok güzel konuşan, sahne vaziyetleri alan, kadınlara iltifatlar yağdıran, içkiye ve kumara düşkün, kavgaya hazır bir adam olması lazım gelmeyeceğini anlayamıyorlardı.

"Ben romanlarda okuyup filmlerde gördüğünüz yarı haydut, yarı serseri, kendisini kötü adetlere kaptırmış, daha ziyade hayal mahsulü maceracılardan değilim. Durup dururken vaka çıkarmam. Vakalar beni karşılarsa harekete geçerim," diye izahat veremeyeceğim için uğradıkları hayal sukutunu gidermek imkânsızdı. Ancak karakter bakımından olmasa da fizik tarafım, boyum bosum, kemikli yüzüm, keskin nazarlarım, madde bakımım hoşlarına gitmişti; bunu gözlerinde okumuş, kırılıp dökülüşlerinde seyretmiştim.

Kendisinde hangi tarafının beğenildiğini anlamayan erkek, kadına kolay hulûl[1] edemez. Kadın da bir erkeğin kendisine fikir, karakter ve fizik taraflarından hangisini üstün bulduğunu sezmeli, beğenilen tarafıyla hoşa gitmeye çalışmalıdır.

Remide Hanım beni teras merdiveninin son basamağına, Gülrevan bahçe kapısının önüne kadar uğurladı.

1 hulûl: girme, sinme

"Nihayet Abant'a gidiyorum, ya!" diye mırıldandım.

Oraya gitmekte bu derece sabırsızlanmamın, iki ayağımı bir pabuca sokmamın sebebi neydi? Neden dolayı ille bugün Abant'a yetişmek istiyordum?

Bence malum bir sebep katiyen yoktu. Hafta içinde, gelecek ay da gidebilirdim. Hiç gitmesem de olurdu. Gördüğüm güzel dağ göllerinin haddi hesabı mı vardı? Afrika'da bile karlı dağlara çıkmış ve buz tutmuş göller, eski krater yatakları etrafında kamplar kurmuştum. Baobab ağaçları görmüş bir seyyah için çam ormanı o kadar az cazibelidir ki!

Beni bugün Abant'ta gizli bir kuvvet, ilimle izahı mümkün olmayan bir manyetizmalı cereyan, alın yazısı, şans veya malşans denilen sır, Müslümancası, *mukadderat* sürüklüyordu.

"Akşama Abant'ta bulunacağım. Bekçinin misafiri olarak, dayımla baş başa, şehirden uzakta. Orada bizden başka kimseye rastlamayacağız, ferd-i âferiyede... Ne kadın, ne erkek! Yolsuz ve barınaksız bir dağ başına kim gelebilir ki?"

Gidiyordum... Fakat belki de yapayalnız. Dayımın önce kabul etmeyip sonra yeğenine uymak istemesine rağmen bir cip içinde iki yüz kilometrelik yolu, hele Bolu'dan ötesini, yirmi yedi kilometrelik bozuk kısmı göze alacağı şüpheliydi.

Bütün bunlar kafamdan birkaç saniyede geçmişti. Tam bizim bahçeye saparken başımı geriye çevirdim; zira küçükhanımın beni gözleriyle takip ettiğini sezmiştim. Kapı üstündeki ufak çardağı örten, yerlere kadar sarkmaya niyetli kırmızı güller, onu eski zamanın bir gelin askısı gibi çerçevelemişti. Biraz da –gene vaktiyle İstanbul'da semt semt dolaştırılan– laternaların üstündeki yapma çiçeklerle süslü kadın resmini hatırlatıyordu.

Birbirimize ellerimizi salladık. İçimden kendime hitap ediyordum:

"Biçare kızcağız senin yürekten bu derece derin yara almış bir erkek olduğunu nereden bilsin? Hem bırak, bilmesin! Aşkın bazen pek korkunç, kana boyanmış, vahşi bir maceraya döneceğini öğrenmesi istenilemez... Daha pek körpe! Onu peri masalı sanması lazım."

Birden Gülrevan'ı unuttum, Abant'a gideceğimi düşündüm:

"Ne oluyor bana?" diye söylendim. "Bu sabah oraya gitmek nereden aklıma esti? Telaşım, araba bulmak için çırpınmam, bu gayret nedir? Gaipten emir almış, canla başla itaat eden bir meczup gibiyim. Felakete mi koşuyorum, yoksa saadete mi?"

II

"Ben şahımı bu kadar severim. Kızılcahamam'da ineceğim, bir vasıta bulur dönerim. Sen nereye gidersen git, istediğin yere... Uğurlar olsun!"

Böyle diyen Yaşar Dayı, gerçekten inecekmiş gibi bir hareket yaptı; elini arkadaki ufak valizine götürdü. Fakat o nağmelerine rağmen, yola çıkmaya bir defa razı olduktan sonra oyunbozanlık etmeyeceğine emindim. Abant'a kadar ara sıra söylenecek, ayrılma arzusu gösterecek, sızlanacak, yine de gelecekti.

İşin doğrusu, Dayı, seyahatinden en aşağı benim kadar memnundu; yalancıktan şikâyetleriyle şu monoton yolculu-

ğumuza bir nevi çeşni katıyor, heyecan ekliyordu. Sözünü ciddiye almış göründüm:

"Peki... Hakkın var, araba çok sarsıyor. Şimdi seni kahvenin önünde bırakırım. Otomobiller vızır vızır işliyor, kaptıkaçtılar da var. Vasıta bulursun."

Kasabanın meydancığında cipi durdurdum, kapıyı açtım:

"İn," dedim. "Ben gecikmeyeyim. Yolun daha dörtte birini aldık. Geriye kalanı uzun... Hem ormana gece bastırmadan girmeliyim."

Yaşar kımıldanmadı, dedi ki:

"Burada beklenmez, havası ağırdır. Gerede'de dur. Hükümet tabibi ahbabımdır, icabında kalırım; geceleyin püfür püfür uyunur; doktor yemek meraklısıdır."

"Olur. Gerede'de inersin."

Gittikçe yükseldiğimiz için rüzgâr serinlemişti; dayım sızıltıyı kesti. Yolumuz ağaçsız, çıplaktı ama uzaktan ormanla kaplı dağların çerçevelediği bu çıplaklık bozkır tesiri yapmıyor, gözleri kamaştırmıyor. Şurada burada karlı tepeler de görününce büsbütün ferahladık. Yaşar sordu:

"Bozuk yolu cip de geçemezse ne yapacaksın? İstersen Gerede'de yahut Bolu'da geceleyelim, Abant'a yarın sabah erkenden gideriz, gidersin."

"Araba geçmezse oracıkta mola verir, battaniyeme bürünür uyurum, uyuruz."

"Benim Bolu'dan öteye gideceğimi hiç sanma. Orada iyi kötü oteller var, tatlısıyla tuzlusuyla temiz aşçı dükkânları da! Dönüşünü Bolu'da beklerim. Orman İşletmeleri Müdürü de mektep arkadaşımdır."

"Öyle yaparsın."

"Aklın, izanın olsa sen de kalırsın... Fakat nerede bunlar sende? Hem Allah aşkına, birisiyle randevun mu var Abant'ta? Cumartesi akşamı göl kenarında buluşmaya mı sözleştiniz? Vaziyet şimdi bana esrarlı görünmeye başladı. Herhalde bir kadın dalaveresi olmayacak, düşkünü değilsin; bu defa büsbütün yüz çevirmişe benziyorsun. Zaten orada, bu mevsimde, kadın ne arar? Yaylaya çıkmış köylülerden dört beşine rastlarsan ne ala!"

"Beni bir peri kızı bekliyor, göl perisi! Dün gece rüyamda randevu verdi. Tam sular kararırken, Nilüfer yatağı önünde, Çobanyıldızı dağ yatağında görününce!"

"Saçma lafları bırak!"

"Üstüne kaymak konmuş dağ çileğinden bahsedeyim mi?"

"Bu bana bir fikir verdi. Gerede'de buldurup yiyelim, yayla kaymağı nefis olur."

"Vaktimiz yok; bekleyemeyiz."

"Zevksiz bir adamsın, Reha!"

"Sende de sadece mide zevki var, Dayı!"

"Hiçbir zevki olmamaktan iyi."

Gerede'de benzin aldığımız dükkâncı nereye gideceğimizi Yaşar'ın gevezeliğinden öğrenince dedi ki:

"Demin bir cip geçti, o da Abant'a yetişecek."

"Kimdi içindekiler?"

"Amerikalılar... Çadır da götürüyorlardı, kamp kuracaklarmış."

Tekrar yola düzülünce:

"Bak Dayı," dedim. "Bizden başkaları da oraya gidiyor."

"Kovboy bozuntusu yahut gangster torunu birkaç sivri akıllıdır onlar! Geçen harpte Okinava muharebelerinin tadı damaklarında kalmıştır. Eza ve cefaya hasret kalmışlardır, konforlu hayat bir yerlerine batmıştır da gölden kova ile su taşıyıp odun ateşi yakarak dedelerinin ruhlarını şad etmeye gitmişlerdir. Bırak bu terelellileri! Kendime numune diye bu şımarık çocukları mı alacağım?"

Yeniçağa'ya vardığımız zaman saat beşti. Eğer bir arıza çıkmazsa güneş batmadan Abant'a yetişmiş olacaktık. Dayım yanımızda içki bulunup bulunmadığını sordu:

"Senin için bir şişe rakı, kendime de konyak aldım. Başım alkolle pek hoş değildir."

"İçmediğin halde böyle muvazenesiz işler yaptığına göre, demek içen bir adam olsan delilere parmak ısırtacaktın. Haftayı bekleseydin Abant'a rahat rahat benim limon kabuğu ile gelecektik. Yol da, otel de açılmış olurdu. Ha, söylemeyi unuttum. Gölde bir jandarma telefonu vardır, onun da direkleri devrilmiş, muhabere edilemiyormuş."

Kayıtsızca omuzlarımı kaldırdım; arkadaşım homurdandı:

"Reha," dedi. "Sen büsbütün vahşi olmuşsun, yabanileşmişsin; kuş uçmaz, kervan geçmez yerler arıyorsun. Bir şey daha söyleyeceğim, bilmem farkında mısın, bazı geceler uykunda bağırıyorsun. Bu, bir bağırmadan ziyade ulumaya benziyor; kurt uluması! Ben Montpelliler Bağcılık Mektebi'ndeyken ara sıra Pyrenées Dağları'nda gezintiler yapar, hanlarda gecelerdim; kurtlar seninki gibi haykırırlardı!"

Kaşlarım kendiliğinden çatıldı; yüzüme birdenbire nakşolan derin hüznü sanki görüyorum. Boğuk bir sesle neden sonra dedim ki:

"Bilmiyordum... Ama bir şeyler hissediyordum, ediyorum. Konuştuğum da oluyor mu? İsim, falan söylediğim?"

"Bir gece uyandırmak için odana girmiştim. Girer girmez haykırmanı kestin, konuşmaya başladın. Hiçbir şey anlayamadım, zira bilmediğim acayip bir lisandan söyleniyordun."

"İsim sayıyor muydum? Sen ona cevap ver!"

"'Tom! Tom!' diye birkaç defa seslendin. O isimde biri var mı?"

"Vardı."

"Elvir, yahut Elvin gibi sözler işittim. Bir kadın olacak bu. Kimdir?

"Ne sen sor, ne ben söyleyeyim."

Gaza öyle basmışım ki, ancak elli kilometre üzerinden giden cip kısa bir müddet azami süratiyle, yüz yirmi yaptı, muhakkak! Kendimi topladım. Dayım:

"Aman," dedi. "Elvir aşkına az daha hendeğe yuvarlanacak, mortayı çekecektik. Kabahat bende! Geceleri uluduğundan, uykunda konuştuğundan bahsedecek ne vardı? Bir daha katiyen lafını etmem."

"Pardon dayı... Boş bulundum."

Bolu'ya kadar çenemi bıçak açmadı; Yaşar da ıstıraplı sükûtuma hürmet gösterdi. Kasabaya girerken, yoldaki konuşmamıza hâlâ devam ediyormuş gibi, diyorum ki:

"Uykumda söylediğim isim *Elvin*'dir, Elvir değil. Bazen de *Elvina* olur."

"Bu kadın şimdi nerede?"

"Öldü."

Derinine içimi çektim, gözlerim buğulandı... Elimde olmadan önüne geçemeyerek! Sonra bu zaafımdan dolayı üzüldüm, kendime öfkelendim. Kasabanın işlek, hareketli

meydanında, Belediye Oteli önünde durmuştuk. Dayım arabadan atladı, karşı taraftaki lokantaya koştu. Galiba bir şeyler ısmarladı; herhalde yemek için olmamalıydı ki, hemen dışarıya fırladı, otobüs işletmesi yazıhanesine girdi. Tombul, lakin çevik olduğundan şimdi de köşede bekleyen eski model bir Ford otomobilinin yaşlı şoförüyle konuşuyordu.

"Haydi gidelim, çabuk ol!"

Manasına işaretler ediyordum. Nihayet hususi bir maksatla ağır ağır yürüyerek döndü:

"İn bakalım," dedi, "Üzeyir Usta yoldan geçemeyeceğimizi söyledi. Otobüs idaresi kâtibi de... Ben daha ziyade Üzeyir Usta'ya güvenirim."

"Üzeyir Usta da kim?"

"Otomobilin Bolu'ya ilk gelişinden beri burada, hem de aynı arabada şoför. İki sene sonra kumpanyadan mükâfat alacak; zira yirmi beşinci yılı doldurmuş olacak, tek araba ile! Bu mevsimde, bozuk yoldan ancak Üzeyir Efendi'nin otomobili Abant'a gidip gelebilir. 'Ciple de geçemezsiniz,' diyor. Bilir o! İn evladım... İnatçılık etme!"

"Amerikalılar nasıl gitti? Biz de gideriz. Bin Dayı, vakit kaybediyoruz."

"Usta, havayı da beğenmiyor, yine yağma ihtimali varmış. Gitsek bile orada kapanıp kalırmışız. Banka ne olur? Haber bile vermedim."

"Bankan herhalde iflas etmez. Bin diyorum sana!"

Yaşar, "Allah seni ıslah etsin! Çattık be! Katır inadı var bu çocukta!" manaları verdiğim birtakım baş, el, kol, omuz ve kaş göz hareketinden sonra açık duran kapıdan içeriye sokuldu.

"Şu karşıki lokantaya çek," dedi. "Çilek, kaymak, dilber-

dudağı ısmarladım, paketi hazırlamışlardır. Ötede bir tatlıcı dükkânı olacak; oranın da baklavası meşhurdur, tereyağıyla yapılmıştır. Üç kilo alırız."

"Kim yiyecek bu kadar tatlıyı?"

"Belli olmaz. Ben ne zaman, nereye, ne kadar tatlı götürdümse bir dirhemi geriye dönmedi. Açık, yüksek hava insanı acıktırır, tatlı ihtiyacını artırır."

İki dükkândan da nevaleleri aldık. Yirmi dakika sonra şoseden ayrılmış, Abant yoluna sapmıştık. Biraz ilerledikten sonra çamur kendisini gösterdi; su birikintileri de...

"Bak Dayı! Önümüzden giden cipin taze izleri bunlar."

"İzi kurusun! Zaten seni büsbütün kudurtan onlar değil mi? İşi inada bindirdin. Şuracıkta beş dakika mola ver, sarsıntıdan harap oldum, bağırsaklarım birbirine geçti. Azıcık nefes alayım."

Hatırını kırmadım. Ormanın serin loşluğu içindeydik; yanımızdan berrak bir dere, taşlı yatağında hoş hoş mırıldanarak, kâh kaybolup kâh meydana çıkarak akıp gidiyordu. Yaşar bir sigara yaktı:

"Bu dere gölün yatağıdır," dedi. "İçinde balık çıkar ama alabalık değil. Onu Abant'ta yiyeceğiz. Hem de ben pişireceğim, file kısımlarını tereyağında, sıcak sıcak! Ağzının tadını bilmeyenler zeytinyağında kavuruyorlar, berbat ediyorlar; ayrıca sofraya soğumuşunu getiriyorlar. Zevksizliğin daniskası!"

Birkaç kilometreyi konuşmadan, nedense ikimiz de dalgın, içimize çekilmiş halde, ara vermeyen sarsıntılara aldırmadan geçtik. Yaşar pofladı, farkına varmaz görününce daha yüksek sesler çıkardı:

"Nen var Dayı? Hoplayıp sıçramalardan fazla mı rahatsızsın?"

"Bu ayrı... Başka bir mesele de onlar kadar beni rahatsız ediyor; fikir rahatsızlığı. Bir şey soracağım, bilmem cevap verir misin?"

"Sor."

"Senin başından mühim, pek mühim bir vaka mı geçti? Azabını, ıstırabını hâlâ çektiğin, istediğin, çalıştığın halde bir türlü unutamadığın acıklı bir vaka?"

"Öyle bir şey oldu; çok sarstı, perişan etti beni. Galiba ömrüm boyunca tesirinden kurtulamayacağım; kurtulmam imkânsız. Eşine nadir rastlanır bir vakadır bu. Allah düşmanımın başına vermesin!"

"Aşk var mı içinde?"

"Hem de nasıl? Delice!"

Sustum. Yaşar ısrar etmedi. Ağzımı açmadan epeyce gitmiştik ki, tekrar konuştu:

"Acaba biraz anlatsan, derdini döksen olmaz mı? Zannederim ferahlarsın. Şuuraltına gömülmek zararlıdır; birçok ruh hastalıklarına yol açar. Benim anladığım şu: Geceleri buhran geçiriyorsun, gündüzleri gayretinle, irade kuvvetinle kendini tutmaya muvaffak oluyorsun. Bir gün gelir, tutamazsın."

"Haklısın dayı, aynı şeyi ben de düşündüm. Düşündüğüm içindir ki, seni buralara getirdim."

"Anlamadım?"

"Abant'ın sükûneti, inzivası içinde sana kalbimi açacağım. O kararla geldim, geliyoruz. Bunu eğer şimdiye kadar yapmadımsa sebebi üzülmeni istemeyişimdir. Canının sıkılmasına gönlüm bir türlü razı olmuyor."

"Beni kayırıp korumana teşekkürler... Ama bilmelisin

ki, senin ferahlamana yardımım dokunacağından dolayı üzülmeyi göze alabilirim, evlat!"

Orman arasından kavisler çizerek, sallana sarsıla, hatta bazen başımız tenteye vura çarpa azıcık daha gittik. Derken derenin taşması, ayrıca tepelerden sellerin basması yüzünden çamur deryası halini almış bir yere geldik. Dayım:

"Mayna," dedi. "Dön bakalım geriye! Ortasına saplanıp kalırsak arabadan inemeyiz. İyisi mi tornistan, kaptan!"

"Ötekiler geçtiğine göre, biz de elbet bu mâniayı aşarız."

"Demek oluyor ki, her yerde, her bela zuhurunda başkalarının peşine takılmak, ne yaparlarsa taklit etmek bize daima mukadder! Bitaraf kalacağım. Dur, ineyim!"

"Tek başına yayan olarak Bolu'ya mı döneceksin? Ormanlıktır burası... Ayı çıkar karşına!"

"Zaten hep o ayı korkusu değil mi, başımıza işler açan?"

Makineyi önden gitmiş olan cipin tekerlek izleri üzerine sürdüm; sağa eğildik, sola yattık, hopladık, bir ara gömüldük.

Bataklığı nihayet geçtik. Artık yokuş ve kuru arazi başlamıştı.

"Nasıl? Aşarız dememiş miydim?"

"Daha berbat bir yere rastlayamayacağımız ne malum? Üzeyir Usta..."

"Bırak ustayı, kalfayı, şunu, bunu! Yirmi dakikaya varmaz göl kenarında olacağız. Güneş tam batarken... Abant söylendiği kadar güzelse, en hoş zamanına yetişeceğiz. Serinliği duyuyor musun?"

"Kalçalarımın ağrısını daha fazla duyuyorum."

"Neredeyse ağzımızdan çıkan nefeslerin buğusunu göreceğiz. Latif şey!"

"Siyatiğim tutarsa yakana yapışırım. Rutubet fazla... Kıştan yeni kurtulmuştuk, sırtımız adamakıllı ısınmadan koşa koşa soğuğa geldik."

"Oldu bir kere!"

"Evet, ama ikincisi olmaz. Seninle bir daha yola çıkmamaya karar verdim."

"Ben de sensiz hiçbir yere ayak atmamaya! Acaba yaklaştık mı?"

"Üç dört dönemeçten sonra göl birdenbire karşımıza çıkacak."

Hakikaten öyle oldu; hiç beklemediğimiz bir anda, ormanın dar, loş yolundan sıyrılıp henüz güneşli bir açıklığa kavuştuk. Göl, önümüze serilmiş yatıyordu; asıl hoşluğu bir bakışta umumi manzaranın kavranabilmesiydi. Dayım mırıldandı:

"Şaka maka, geldik vallahi! Hani pek de fena etmemişiz. Haydi, artık söyleyeyim; yolun ciple geçilebileceğini biliyordum; jandarma telefonu da işliyordu; buraya Ankara'dan emir bile verdirmiştim. Bizi Beden Terbiyesi binası yanındaki vali köşküne misafir edecekler ve odalar hazırdır. Cipi komşudan sen almasaydın ben isteyecektim. Bir ikincisini de ihtiyaten temin etmiştim. Dayının ne adam olduğunu anladın mı şimdi?"

"İtiraf sırası bende: Yeğenin bütün bunları yapacağını bildiği için yola çıktı. Delikanlılık zamanımızda da hep böyle olmaz mıydı? Beyoğlu'na çıkmayı, eğlenmeyi istediğim zaman yine mırın kırın ederdin; zorluk çıkarır, hevessiz

görünürdün. Bir de bakardım ki Madam Katina'nın evinde içki sofrası çoktan kurulmuş, bizi bekliyor... Kadın ve saz takımı da..."

"Burada onları bulamayacaksın."

"Acaba? İçimde bir his..."

"Direksiyonu sola kır! Şu ahşap köprüye doğru... Uzakta, karşı sahilde görünen binalar orman köşkü ve orman memurları evleridir. Ankara'da iki ayağımı bir pabuca sokmasaydın, bu saray yavrusunda ikamet müsaadesi de alırdım, belki. Şömineli lüks salonunu ve mükellef odalarını yarın gezeriz, kotrasına da bineriz."

"Bize vali köşkü yeter, çok bile. Karşı karşıya oturup konuşacağız; daha doğrusu ben söyleyeceğim, sen dinleyeceksin."

"Hazırım; esasen meraktayım da. Ölüm mölüm var mı hikâyende? Öyle şeylerden hazzetmem, Reha!"

"Maalesef var, Dayı! İki cinayet, iki ölüm. Ölenlerden biri mağdur, ötcki katil."

Direksiyonu kavramış olan ellerimin titrediğini Yaşar da fark etti, bahsi kesti. Geniş bir binanın önüne rastlayan meydanda durmuştuk. Solumuzda bir de küçük bina vardı. Galiba köşk oydu. Ufak tefek, kırklık, çevik bir adam koşup geldi, cipin kapısını açtı. İşgüzarlığı gözlerinden okunuyordu. Dayım sordu:

"Bizim için telefon ettiler, değil mi Hüseyin Efendi?"

"Ettiler, beyim. Elden geleni yaptım; eksiğimiz çok ama artık kusura bakmazsınız."

Hüseyin Efendi –şivesinden anlaşılıyor– Karadeniz uşağı. İzah etti:

"Elektrik motoru işlemediğinden gaz lambası yakacağız."

"Ne yapalım? Katlanırız. Anamızdan doğduğumuzdan beri elektrik ışığında yaşamadık ya! Başka müşteri var mı?"

"Hayır. Amerikalılar geldi, ama buraya uğramadılar; göl kenarında kamp kurup geceleyeceklermiş. Çoğu öyle yapıyor."

"Allah akıl versin! Sen şu çantaları köşke götürüver, biz azıcık yürüyeceğiz. Bacaklarımız uyuşmuş. Sobaya kütükleri koy, dönünce tutuştururuz. Neredeyse soğuk çıkar."

Kıyıya doğru yürürken Dayım dedi ki:

"Bu gölü daha pek yakın zamanlarda bir baytar keşfetmiş, kendisi elan hayattadır. Keşfettiği güne kadar hükümetin böyle bir yerden haberi yokmuş; tabiatıyla haritalarda izi de! Bir hayvan hastalığı salgını dolayısıyla atına binip köy köy dolaşan o gayretli hekim, bir gün beygirini rasgele bir tepeye sürmüş. Nah, şu karşıdaki dik tepeye, Mudurnu tarafındaki tepe."

"Bir de ne görsün!"

"Evet, bir de bakmış ki, aşağıda, çamların koynunda bir göl yatıyor. Ama ne göl! Cennetten nişane! Yanındaki köylüye sormuş: 'Nedir bu gölün adı?' Öteki fütursuzca cevap vermiş: 'Abant deriz, biz ona! Mudurnu köyleri yaylamak için bu taraflara gelir; etraf meralıktır da!'"

Gözüm sol taraftaki düzlükte, çukurda, çamların kuytuluğunda bir cip arabasına ve bir tarafı arabaya iplerle tutturulmuş külüstür bir çadıra ilişti.

"Dayı," dedim. "İşte bizim önümüzden giden Amerikalıların kampı orada... Lakin görünürde kimse yok."

"İstersen oraya doğru yürüyelim. Tam Nilüfer yatağının kıyısına yerleşmişler. Suyun üstüne bak, yapraklarını görür-

sün; henüz çiçekleri açılmamış. Hoş, sen gezdiğin sıcak iklimlerde tepsi kadar geniş yapraklı, lahana büyüklüğünde çiçekler açmış nilüferlere alışmışsındır; böyleleri gözünü doyurmaz."

"Ama gönlüme hitap eder."

Kamp yolunu tutturduk. Ormandan İngilizce şarkı sesleri geliyordu.

"Kaç kişi acaba bunlar?"

Dememe kalmadı. Yaşar:

"Dinle," dedi. "Araya kadın sesi de karışıyor."

"Galiba kadınlı erkekli bir grup."

"Abant'ın zevki kadınsız sürülmez; akıllılık etmişler."

"Dönelim dayı... Şu yabancı kampçıların karşısına heyula gibi çıkmayalım. Kendilerini yalnız sansınlar. Hem biz buraya iki cinayetli bir aşkın hikâyesini anlatıp dinlemeye gelmiştik."

"Bıraksaydın da kadını veya kadınları görseydik. Kamp kıyafetindeki Havva kızlarından hoşlanırım, ne olsa göçebe ruhu var, bizde de! Sen beni sadece boğazıma düşkün sanırsın. Kaymaklı dağ çileğini sevdiğim kadar orman perilerinden ve su kelebeklerinden de zevk alırım."

"Peri ve kelebek dediğin dişlek, kakavan, katana yapılı bir kadınsa neşen kaçar; hayal sukutuna uğrarsın."

"Herhalde Esther Williams ile karşılaşmayacağımı ben de biliyorum. Ama yanımda bir Gary Cooper var, komşu hanımların teşhisi bu!"

Döndük. Gölün büsbütün koyulaşmış suları üstünde etrafına birbirinden daha az ışıklı haleler salan toparlacık bir nur parçası hâsıl olmuştu. Başımı göğe kaldırdım; henüz su-

dan çıkmış kadar nemli, serin ve hilal ile bedir arası genç bir ay, demin batan güneşin turunculaştırdığı incecik, hareket halinde bulutlara sarılmış, sanki kurulanıyordu.

"Çok güzel bir yer burası," dedim. "Konforlu oteller, kozmopolit halk kalabalığı, medeniyet velvelesi olmamasından memnunum. İyi ki kendi haline bırakmışsınız. Karşıdaki orman sarayı bir kusur gibi duruyor, manzarasını gözümden silebilsem, Abant'ı daha latif bulacağım. Kim oturur orada?"

"Kimsecikler oturmaz. Kızılcahamam civarında daha muhteşem bir orman sarayı vardır, o da boştur."

"Niçin yapılmış bunlar?"

"Üç sebebi olabilir; biri baştakilere yaranmak, ikincisi baştakilerin kayırdıkları adamlara kazanç vesilesi bulmak, üçüncüsü de..."

"... Kıyısından, köşesinden yemlenmek!"

Dayım hükümetçiydi, susmayı tercih etti. Az sonra içine girdiğimiz vali köşkü, üç oda ile camlı bir sofadan ibaret basit eşyalı, pek mütevazı bir bina. Ne küçümsedik ne de büyüksedik; lüzumlu, kâfi, sevimli bulduk. Bizim döndüğümüzü uzaktan gören bekçi koşmuş, lambaları yakmıştı. Sobayı da tutuşturdu. Bu, eğri büğrü borularıyla bir sac soba idi; ağzından dumanlar püskürerek gürül gürül yanmaya başlamıştı; trençkotlarımızı çıkardık. Hasır koltuğa yaslanan dayı hademeden sordu:

"Kaç kişi o Amerikalılar?"

"Üç... Bir kadınla iki erkek... Geçen hafta da buradaydılar. Kadın göle girdi, yıkandı, yüzdü; hava soğuktu, hastalanmamış ki, yine geldi işte!"

"Acı patlıcanı kırağı çalmaz."

Söze karıştım:

"Dur bakalım Dayı Bey," dedim. "Belki acı değildir o patlıcan? Genç, güzel bir kadın olmadığına nereden hükmediyorsun?"

Bekçi terbiyelice gülümsedi; anladım ki tahminimde isabet var.

"Gördün mü? Hem genç, hem güzelmiş. Galiba ben bu su perisiyle karşılaşmaya gelmişim, ruhlar arasında onunla randevulaşmışız. Çamlar altında buluşacağız, göl kenarında kendimizden geçeceğiz, yarın sabah da erkenden sizleri uykuda bırakıp beraberce cipe atlayıp kaçacağız... Dünyanın öbür ucuna!"

"Aç tavuk kendini arpa ambarında sanır. Aç dedim de aklıma geldi; ne yiyeceğiz Hüseyin Efendi?"

"Pilavlı kuzu, yeşil fasulye, yoğurt... Elimizle yaptığımız taze peynirle tereyağı da var, beyim. Balık çıkmadı... Artık yarın!"

"Eh, biz de baklava, çilek, kaymak getirdik; yeter. Paylaşırız."

"Beyefendi bankanın müdürü müdür?"

"Hayır, dünya bankaları umum müfettişidir. Sen sofrayı kur, peynir getir, pınardan su da isterim; sürahi serin serin dumanlanmalı; bir kadeh çakacağım."

Verandayı andıran camlı sofa iyice ısınmıştı; yorgunluğumuzu ancak şimdi duyduğumuz için susuyoruz, belli belirsiz şeyler düşünüyoruz. Bir ara pencereden göle, göğe baktım. Sular ürpermiş, ay da Hazreti İsa tasvirleri gibi haleli. Bir tarafta da bulutlar yığılıyor. Öteberiyi getiren bekçiye:

"Yağmur mu var havada?" diye sordum. "Gökyüzü karıştı."

"Allah bilir, ama yağacak galiba..."

Dayım heyecanlandı, koltuktan fırlamak ister gibi bir harekette bulundu; sonra tekrar yaslandı; daha rahat bir şekil almıştı, mırıldanıyordu:

"Ben ihtiyatlı bir adamım, Reha! Perşembe gününe kadar izinliyim. Yağmur yerine kar da yağsa umurumda değil. Zaten çarşambadan evvel bir yere kımıldamayacağım. Teslim'e çıkarken söyledim; komşulara haber verecek. Asıl sen sıkılıp gitmek isteyeceksin, Dayın kalacak. Haydi, şişeleri aç! Bana rakımı ver, kendine konyak doldur. Hüseyin Efendi'yi de unutma yavrum! Demek Amerikalı hatun güzelmiş, gençmiş ha? Yine yüzgeçlik edecek mi acaba? İyi ki valizime dürbünümü de koymuşum; seferber bir haldeyim. Başka türlü yola çıktığımı hatırlamam. Sancılanmak ihtimalini de düşünerek uyuşturucu ilaçlar bile aldım yanıma! Yaşar işini bilir."

"Sağ ol dayı! Afiyetine öyleyse!"

"Cümlemizin sıhhat ve saadetine! Yengenin de!"

Üçümüz de kadehleri diktik. Bekçi, yemekleri getirmek üzere köşkten ayrılınca, Yaşar, arabanın kendisini çok sarstığından, erkence yatacağından bahsetti. Ben de:

"Mademki birkaç gün kalacağız," dedim. "Bu gece seni hikâyemi dinlemek angaryasından azat ettim; esasen ben de yorulmuşum. Şayet uykumda yine bağırırsam uyandırmakta gecikme; etrafa korku vermeyelim. Kamptaki Amerikalılar kurt geldi sanırlar, telaşa düşerler."

"Bu, onların aradığı bir şey olur."

"Kadın ürker."

"Ürkecek mahluka benzemiyor. Sade yüzgeç değil muhakkak atıcı ve binicidir de! Kızılderili kırması olmadığı ne malum? Ankara'da öylesi de var, zenci ve Habeşi nevi de..."

***

Amerika, tek lisanla konuşan modern bir Babil kulesidir; Babil kulesi değil mi, hani şu gökdelenler? *Dolar* isimli ilah namına kurmuşlar onları! *Dolar* bir zamanın Baal ve Molok putlarından daha korkunçtur, oğlum... Daha zalim! Neler kurban ediyoruz, bu kâğıttan putlara... Ne bakireler, masumeler!

"Tatlı bir bahis açalım."

"Tatlı bahse girmeden evvel şu baklava kutusunu açalım; kaymakları da tabağa dizip yandaki soğuk odaya koyalım. Burada durursa tazeliği kalmaz, hemen ekşiyiverir. Bismillah!"

Böyle diyen Yaşar, koltuğundan güçlükle kalktı, sepetlere doğru yürüdü. Yiyecek güzel bir şey oldu mu muhakkak yengemi anardı. Tatlıları tabağa istif ederken hatırlamıştı.

"Ravend baklavayı sever, kulakları çınlasın," diye söylendi.

Ravend Hanım, iyi, hoş kadındır, ama paşa babasından söz açmamak şartıyla! Paşa babayı, konağını, yalısını, rütbesini, nişanını, kibarlığını, yakışıklılığını, binbir meziyetini anlatmaya başladı mı meclisten kaçmaya bakmalı.

"Babam değme paşalara benzemez, iki defa paşa olmuştur," dediği gün –tanıştığımızın ilk günüydü– şaşmıştım, izah etmişti:

"Bir defa Sultan Abdülhamid ona paşalık verdi; sonra da meşrutiyette, İttihatçılar!"

"Anlayamadım yenge... İnsan iki defa paşa nasıl olur? Yani *liva* rütbesindeydi de *ferik*, *birinci ferik*, *müşür* mü yaptılar? Terfi mi etti?"

"Hayır, öylesi herkesin başından geçer. Babam, hürriyet ilan edilince kaymakamlığa indi, tekrar *bey* oldu. Fakat Havran isyanını bastırınca paşalığını geri verdiler, iradesi çıktı. Bu sefer de kendisi kabul etmedi, askerlikten çekildi. Ne adamdı o! Nur içinde yatsın. Erkek güzeli nedir, siz onda görmeliydiniz!"

"Ankara'da olsaydı Ravend'i de getirirdik," diyen dayıma, "Ha, ma, iyi olurdu!" gibi bir şeyler söyledim, ama içimden onu İzmir'e gönderip bizi Ankara'da, bilhassa Abant'ta rahat bırakan Allah'a şükürler ettim.

Saat dokuz olmamıştı ki, yemek işi bitmişti. Yaşar, pilavı, kuzuyu, tatlıyı beğendi; kaymaklı çileği –yarına kalmaz bahanesiyle– tüketti; sofradan kalkar kalkmaz bir esnemedir tutturdu. Gözleri ufalmış, karnı büyümüştü.

"En iyi hazım uykuda olur. Tünaydın Reha! Düşün, iki yorgana bürünüp yatacağız. Latif, doğrusu!" diyerek, demir karyolası önceden hazırlanmış odasına geçti. Bana da hemen yatmamı nasihat etmişti. Aksini yaptım, sobaya birkaç kütük daha attım, karşısına geçtim. Lambayı kısmıştım, alevlerin ışığını kâfi bulmuş, düşünmeye dalmıştım.

İçine gömüldüğüm sükûtu ölçecekmişim gibi dikkatle dinlemekteyim.

Köşkün camlı kapısına açılan merdivenlerde bir ayak

sesi işitiyorum. Ürperdim; sonra da vücudumu buz gibi bir ter kapladı. Kendime hâkim olamadım:

"O! Onun ruhu!" diye galiba bağırdım. Az sonra cama vurulduğunu duyuyorum, kalkamıyorum. Sadece "O! O geldi! O çağırmış beni buraya!" diye söyleniyordum. Cama bir daha, daha kuvvetli vuruldu. Nihayet birden kalktım. Masa üstünde duran fitili kısılmış petrol lambasının kifayetsiz ışığında kapıya doğru yürüdüm.

Evet, orada biri var; cam ardından evvela elini gördüm. Kadın eli bu! Yaklaştım; şimdi siluetini de görmekteyim. Bir kadın! Başımı cama dayadım, büsbütün emin olmak istiyordum, dikkatle bakıyorum.

Bir feryat kopardım. Geriye mi kaçmak lazım, anahtarı açmak yahut büsbütün çevirmek mi? Tayin edemedim. Sarsıldım, yere serildiğimi hayal meyal hatırlıyorum.

Merdiven basamağında durup cama vuran kadın, ölmüş sevgilimin ta kendisiydi!

III

"Nasılsın şimdi, Reha? Açıldın, biraz iyisin galiba."

Şaşkın şaşkın dayımın yüzüne bakıyorum, konuşamıyorum. Oda deminkinden daha aydınlık, lambanın fitili açılmış. Yerde yatmıyorum, koltuktayım. Yaşar beni kaldırmış, koltuğa taşımış olsa gerek.

"Ne oldu? Anlatsana! Henüz gözlerimi kapatmıştım, dalıyordum; bir feryatla yatağımdan fırladım; baktım ki kapının önünde, yere boylu boyuna serilmişsin. Ara sıra böyle şeyler olur mu sende?"

Kaşlarımı oynatarak işaretle cevap verdim:

"Olmaz... Hiç olmadı..."

"Acayip! Başın mı döndü yoksa?"

"Hayır... O geldi. Onu gördüm. Cama vurmuş, beni çağırmıştı... Önce elini tanıdım, sonra yüzünü..."

"O dediğin kim yavrum?"

"O işte! Elvin. Elvina... Ölmüş olan kadın... Sevgilim..."

Su dolu bardağı uzatan dayım susuyordu. Beş, on yudum içtim. Anlatmak ihtiyacındayım, sözlerime devam ediyorum:

"Ta kendisiydi... Aynı bakış, aynı çehre, hele ağız! Aynı ağız! 'Açsana kapıyı!' manasına eliyle işaretler ediyordu; biraz telaşlıydı.

"Kâbus basmış olmasın? Belki uyuyakalmıştın, sana öyle geldi."

"Katiyen! Uyanıktım... O da bir hayal değildi. Muhakkak gördüm, hem de şimdi seni gördüğüm gibi... Tamamen canlı... Bir cisim halinde, dipdiri. Ancak yüzü biraz süzülmüştü... Ama kendisiydi diyorum sana! Ne vehim, ne hayal, ne kâbus!"

Kapıya, pencerelere göz gezdirdim. Çok iyi hatırlıyorum: Oydu, hatta bir şeyler de söylüyordu. Sesini işitmeme cam mani olmuştu.

"Birdenbire silindi mi?"

"Bilmem... Ben kendimden geçtim, yere serildim. Korkudan mı? Hayır, dayı... Sevinçten! Yarı yarıya su katılmış bir kadeh konyak versene."

"Çantamda validol var, sinirlerine iyi gelir. İster misin?"

"Üşüyorum, halsizim, alkol lazım. Viski bulunsaydı..."

"Bulunur bende! Cep şişelerinden bir tanesini valize koymuştum, ihtiyaten. Dur, getireyim."

Arka cepte taşınmak için yapılmış şişeyi açtı, küçük kadehi doldurdu; sek olarak içtim. Canlandığımı duymaya başlıyorum. Bir müddet sonra dedim ki:

"İnan bana! Hayalle alakası yoktu gördüğümün! Gelen, görünen Elvin'di."

Ayağa kalktım, yürüyorum.

"Nereye gidiyorsun?"

"Kapıya! Açıp dışarıya bakacağım. Şu lambayı tut hele!"

"Manasızlığı bırak, Reha! Kaçık mısın sen? Ölen geri gelir mi? Hortlaklara mı inanıyorsun artık? Otur oturduğun yerde! Ben böyle şeyleri sevmem; canımı fazla sıkma. Deli güllabiciliği edecek halde değilim. Yorganlarımı kapar, bekçi Hüseyin Efendi'nin yanına giderim, ha!"

Kapıya yaklaştım, dayımın sözlerine aldırmıyorum. Zaten o da hem söyleniyor, hem de lambayı arkamdan getiriyordu. Kanadı açtım, içeriye giren hava, alevi titretti ama söndürmedi. Yaşar eline siper şekli vererek ışığı merdivenlere aksettirdi. Yalnız basamaklar aydınlanmıştı.

"Görüyorsun ya, kimsecikler yok. Olamazdı ki... Kâbustu o!"

"Değildi! Camın arkasından gözlerinin rengini bile gördüm. Kâbuslar ve hayaller renkli olmaz. Bu gözleri tanımaz mıyım? Ya saçları? Onunkiydi. Lambayı kaldır biraz!"

Derin bir sessizlik ve ıssızlık içinde Abant uyuyor. Hiçbir tarafta tek ışık yok. Sadece gölün üstü, etraftaki çam çerçevesinden daha açık renkte, eski bir çinko gibi karanlıkta azıcık seziliyor.

"Girelim artık... Beni yine uyku bastırıyor. Rahat uykumun zevkini bozdun Reha! Bari ciddi bir vakadan dolayı olsa canım yanmaz. Bir hayalet yüzünden..."

"Elvin gelmişti, eminim."

"Seni yarın İstanbul'a götürmeliyim, tedaviye."

Birdenbire bağırdım; aynı zamanda şahadet parmağımla merdiven başını işaret etmekteyim, yerimden kımıldamadan soruyorum:

"Bu ne? Görüyor musun? Orada duran bir şey var, küçük bir şey."

Lambanın ışığı uzandı. Dayım da bakıyor, diyor ki:

"Bir bez parçası."

"Bir mendil bu!"

Merdivene seğirttim, eğildim, o şeyi aldım. Doğru görmüşüm. Bu bir mendildi, kadın mendili! Buruşuk, fakat yepyeni! Elimde olmadan burnuma götürdüm. Tekrar bayılacaktım; yine bağırıyorum:

"Dayı! Dayı! Onun mendili bu! Onun süründüğü parfüm kokuyor! Bir Fransız lavantası... 'Foin Coupé. Biçilmiş Çayır!' Nasıl? Sana geldi, gördüm, demedim miydi? İşte ispatı!"

Mendilini öpüyorum, yüzüme gözüme sürüyorum. Yaşar ne söyleyeceğini bilemez halde beni şaşkın, biraz da ürkmüş gözlerle seyrediyor. Tekrar koltuğa çökmüştüm. Dayım usulca yaklaştı ve yine usulcacık mendili elimden aldı. Lambaya tutup tetkik ediyor. Öfkeli öfkeli, biraz da müstehzi, sordum:

"Ne o? Hayal mi avucundaki? Uçup kaybolmadı mı?"

Ciddi bir tavırla konuşuyor:

"Şık, pahalı bir mendil bu... Etrafı dantelli... Hem sert, hem yumuşak, diri bir kumaştan yapılmış. Fakat el işi dantel değil; ayrıca markası yok. Muhakkak olan cihet varsa köşke bir kadın gelmiş, mendilini düşürmüş. Acaba ne zaman?"

"Geçen yazdan kalmış diyemezsin. Daha mevsim başlamadı, yol açılmadı bile! Ne zorlukla geldiğimizi biliyorsun."

"Evet, biliyorum, kemiklerimin değilse de adalelerimin sızısı hâlâ devam ediyor."

"Gökten düşmedi ya!"

"Çocukluğu bırak, aklını başına topla Reha! Bir realite karşısındayız. Buraya bir kadın uğramış... Ama öyle hayalet ve hortlak kabilinden olanı değil. Basbayağı, bildiğimiz gibi diri, hayatta, hakikat kadınlarından biri. Hem de çok yakında... Biraz evvel."

"Sharlock Holmes gibi konuşuyorsun."

"Biraz evvel dememin sebebi, mendilin henüz kuru oluşu... Fazla çiy yememiş. Demin dikkat ettim, dışarıda taşlar ve otlar nemliydi."

"O halde?"

"Bekçinin ailesi mevcut, ama şüphesiz böyle bir mendil kullanmazlar; ne onlar ne de yaylaya çıkan köylü kadınları..."

Dayım, şişede kalan viskinin yarısını benim kadehime, yarısını da kendisininkine doldurdu. Ağır ağır içiyoruz. O düşünüyor; ben beynimi işletemiyorum; sadece şu muhakemeyi zorlukla yapıyorum: Ölüler dönmezler... Lakin camın ardında gördüğüm kadın Elvin'di; mendilindeki tatlı koku da bunu ispat ediyordu; şu var ki böyle bir şey imkânsızdı.

Yaşar, elini masaya vurdu:

"Kadının kim olduğunu ben buldum," dedi. "Yalnız bu cihete akıl erdiremiyorum."

"Tanıdığın bir kadın mı?"

"Hayır... Henüz görmediğimiz, fakat mevcudiyetini bildiğimiz bir kadın! Sesini de işitmiştik."

"Kamptaki Amerikalı mı diyeceksiniz?"

"Tabii o! Abant'ta başka kadın yahut kadınlar yok."

"Ne yapmaya geldi buraya?"

"İşte sezemediğim cihet orası! Haydi bir şey istemeye yahut merak saikasıyla[1] geldi, basamakları çıktı, cama vurdu, seni gördü... Neden kaçıp gitti? Korktu mu senden? Belki de bağrışından, yüzünün hatlarından, heyecana düşmenden ürküp geri dönmüştür, dönerken telaşla mendilini düşürmüştür.

"Mümkün dayı, kabul edelim. Benzeyişe ne kulp takacaksın?"

"Adam adama benzer derler."

"Ama bu derece olamaz; eşiydi, ikiz kardeş daha fazla benzeyemezdi. Halbuki O'nun ikiz kardeşi yoktu."

"Ne millettendi O? İngiliz, Amerikalı filan mı?"

Cevap vermedim, veremezdim... Bir kelime ile cevaplandırılacak suallerden olmadığı için! Hayatımın ve hikâyemin en şaşırtıcı, beklenmedik vakasını bu nokta teşkil ettiğinden dolayı kısa bir cevap hürmetsizce bir hareketmişçesine beni üzecekti.

"Neyse, bunu geçelim. Fikrime kalırsa esasen kapıya gelen kadın seninkine benzemiyordu."

"Tamamıyla kendisiydi!"

1 saika: sebep

"Kendisini düşünüyordun; siması hafızana işlemişti; hatırata daldığın sırada kafanın içinde büsbütün resmoldu. Beyninde o hayal ile kapıya yürüdün, cam ardında ve ölgün ışık altında bir kadın çehresiyle karşılaşınca sana hakikatteki değil, hatırındaki şekil göründü. Yani bir hakikati değiştirerek hayal suretine soktun! Sen mi? Hayır! Bunu yapan yorgun dimağın ve hırpalanmış asabındı, oğlum."

Başımı önüme eğdim. Dayım sözlerini kesmedi:

"Tevekkeli geceleri çırpınıp haykırmıyorsun. Buhran içindesin. Bir fırtınaya tutulmuşsun ki canını zor kurtarmışsın."

"Enkaz haline geldim, dayı! Bu, fırtınadan çok daha korkunçtu, yıkıcıydı; kasırgaya, tayfuna yakalandım, ben! Kurtulduğumu da pek sanmıyorum."

"Seninle yarından itibaren çok ciddi surette meşgul olmaya başlayacağım. Biraz iyi mi hissediyorsun kendini? Rengin düzeldi de..."

"Sakinleştim. Artık yatabilirim, dayı."

"Bu defa sen önce yatacaksın; uyuduğunu görmeden gözüme uyku girmez. Hem oturabiliriz. Saat on olmamış daha..."

"Yarın sabah erken kalkmak istiyorum, güneşle beraber... Hatta mümkünse alacakaranlıkta."

"Sebep?"

"Amerikalı kadını göreceğim. Belki durmazlar, çadırlarını kaldırıp başka bir tarafa giderler. Kaçırmamalıyım. Gözlerimle görmezsem azap olur sonra. Yine iddia edeceğim, kızma..."

"Tamamıyla benziyordu, diyeceksin, değil mi? Yani ka-

fana güveniyorsun, ruh hastası olmadığına eminsin. Hayırlı alamet! Ben seni seher vakti, istersen eski ilmihallerde öğrendiğimiz *fecr-i kâzib*[1] zamanı uyandırırım. Gölünü rahat tut."

"Öyleyse uzanayım, şöyle... Sen de yat, iyiyim artık."

"Uyuyamazsan yahut uyanırsan beni muhakkak kaldır."

Teminat verdim; odalarımıza girdik. Girmemizle beraber camlar zangırdadı. Sert, hain bir rüzgâr çıkmıştı. Konuşmaya dalmış olacağız ki, gökyüzünün kapandığını fark edememişiz. Rüzgârın arkasından bir sağanaktır boşandı. Hem de ne türlüsü! Dayım yanıma geldi:

"Hapı yuttuk," dedi. "Yol günlerce kapalı kalacak. Dünya ile alakamız kesilecek."

"Şimdilik asıl hapı yutan çadır altındaki Amerikalılar! Göle sürüklenmezlerse şaşarım. Cipin içine sığınmaktan başka çareleri yok."

"Sivri akıllılığın cezası! Koca Beden Terbiyesi binası bomboş duruyordu; yerliye beş on kuruş kazandırmamak için girmediler. Bunlar müsrif hasislerdendir."

"Ama memleketlerine dönerken sattıkları eşya arasından pek ucuza neler almışsın! Sen söylüyordun. Yedi yüz liralık çamaşır makinesini dört misli eksiğine mal etmişsin."

"Bu kadarcığı da mı olmasın? Onlara da biz..."

Müthiş bir gök gürültüsü dayımın sözünü ağzına tıkadı; şimşeklerin ardı arkası kesilmiyordu. Odalar arka tarafta olduğundan göl manzarasını seyretmek için camlı sofaya çıktık. Korkunçluğu içinde harikulade güzel tablolar birbirini kovalıyordu; müzik de dekora uygundu. Orman uğulduyor, rüzgâr uluyor, gök ikide bir çatlayıp yırtılıyordu. Işık uygun

1 fecr-i kâzib: yalancı fecir, tan vakti doğuda görülen geçici aydınlık

değil miydi? Şimşekler birdenbire siyah bulutların arasına karla örtülü ağaçları hatırlatan beyazlıkta cicili bicili ışıklar dallar uzatıyor, gökte ışık ormanları hâsıl oluyor, bir anda siliniyor, yeniden nurdan korular vücut buluyordu.

Hele bunların göle düşen akisleri başka bir kürede bulunuyormuşuz kadar bize dünyamızı yadırgatmıştı. Yaşar:

"Seni demin vehme düşüren, galiba havadaki tazyikti. Yoksa Amerikalı misisi başka birine benzetmeyecektin."

"Peki ama bir noktayı, pek mühimini unuttuk: Mendildeki kokuyu..."

"Adam adama benzediği gibi lavantalar da az çok birbirlerine benzerler. Bunu bahsettiğin *Biçilmiş Çayır* sandıran yine dimağındaki heyecandan ileri gelen karışıklıktır. Öyle düşündüğün için mendilde o parfümü buldun, tevehhüm!"

"Zannetmem."

"Kokla bir daha, anlarsın!"

Dayımın dediğini bir şimşek aydınlığı içinde yaptım. Artık itiraf lazımdı.

"Hakkın var, galiba... Biraz andırıyor ama tamamıyla o değil!" demeye mecbur oldum; Yaşar gururla gülümsedi.

Mantığımın ve şuurumun yerine gelmesinden memnun olacağıma, içime bir hüzün çökmüştü. Köşkün kapısında, cam arkasında gördüğüm kadın sevgilim değildi. Ölmüşlerin ruhları –şayet yaşıyorlarsa– o kudreti gösteremeyecek zavallı bir vaziyettedirler. Başka türlü olsaydı, Elvina'nın beni ziyarete gelmemesi, etrafımda dolaşmaması imkânsızdı.

Şu anda kudretsizliğinin ıstırabı içinde kıvrandığını tasavvur ediyorum ve ruhların da cisimlerle beraber yok olmalarını istiyorum. Eğer yaşıyorlarsa, hasret çekiyorlarsa ve

dünya yüzünde kalanlara istedikleri halde kavuşamıyorlarsa, ruhlar ne derece bedbahttırlar! En aşağı bizler kadar aciz ve bedbaht!

"Dayı, sen ruhların ölmezliğine inanır mısın?"

"Tam bu bahsi kurcalayacak vakti buldun, doğrusu! Yahu, dışarıda kıyamet kopuyor, fırtına, yağmur, gök gürültüsü, şimşekler... Ayrıca kuş uçmaz, kervan geçmez bir dağ başında, ormanlar arasındayız; önümüzde kötü bir petrol lambası... Ev de pek sağlama benzemiyor. Konuşacak başka laf bulamadın mı, behey insafsız?"

"Ben ruhların cisimlerle beraber söndüklerine inanıyorum."

"Lambanın gazı biter, sönerse sen o zaman anlarsın. Bereket valizde mum da var; nereye gitsem götürürüm. Memlekette daha mumsuz yolculuğa çıkacak mamurluğa ulaşamadık. Hele şu Demokrat Parti iktidara gelsin, aydınlatmayacağı köşe bucak kalmayacakmış. Cisimsiz ruhları oldukları gibi bırakalım da biz kendimizi henüz ruhlarına sahip cisimleri düşünelim. Abant'ta mahsur kaldık, Reha!"

"Amerikalılar da gidemezler."

"Bize ne?"

"Kadını göreceğim. Erkenden yola çıkmalarından korkuyordum; artık buna imkân yok."

"Görmeni ben de istiyorum. Hatırasını muhafaza ettiğin zavallı kadına ne kadar benzemediğini anlaman için! Mendili yarın bekçi ile çadırlarına yollarız. Şayet sabaha sağ kalırlarsa..."

"Acaba yardımlarına gitsek mi? Buraya da çağırabiliriz; ev geniş."

"Bizim yerimizde onlar burada olsalardı, çağırmak akıllarından geçmezdi. Hem sonra, teklifimizi kabaca reddederlerse canımız sıkılır."

"Doğru."

"Şurada bir lamba yanıyor, içeride insan oturduğunu da gördüler; kalkıp gelsinler, sığınsınlar. Ehlen ve sehlen! O zaman buyur ederiz, çay da hazırlarız."

Gök gürültüleri uzaklaşıyor, yağmur aynı hızla boşanmakta devam ediyordu. Yaşar tekrar ruhlar bahsine girmeme meydan vermemek için olacak, şundan bundan konuşuyordu. Diyordu ki:

"Bilir misin kışın Abant'ın bazen aylarca kasaba ile muvasalası kesilir. Şu iki katlı koca bina yok mu, Beden Terbiyesi binası... Kar onu örter, damı bile görünmez; Bolu'ya ancak kayakla gidilir. Düşün sen o manzarayı!"

"Geleyim bu kış..."

"Yok Erciyes'in yahut Ağrı'nın tepesine çık. Oralardan kayakla da inilmez. Sen büsbütün acayip olmuşsun, Reha!"

Dayım sahte bir öfke takınarak odasına doğru yürüyordu; ikimiz de bir anda irkildik. Cama yine vurulmuştu, kapının önünde biri duruyordu. Bir kadın! Arkasında da bir erkek vardı, galiba... Kadının başı örtülüydü.

Ben bu sefer kımıldayamadım; dayım lamba elinde, o tarafa seğirtti, kanadı açtı. Gözlerim büyümüş, dikkatle, heyecanla bakıyordum.

Önce kadın içeriye girdi, elbiseleri sırılsıklamdı, başından örtüyü çekip yüzü görününce yüreğim yerinden kopacak gibi çarptı; ortadaki tahta masaya tutundum; mırıldanıyordum.

"O Elvin! Demin yanılmamışım. Bu kadın Elvin'dir!"

Odadaki kadın hakikaten Elvin'di... Afrika'da iki sene evvel ölmüş olan sevgilim Elvina!

"Elvin!" diye çağırarak kendisine doğru koşmak istedim. Bilmem bu ismi telaffuz ettim mi? Elvin gülümseyerek beni başıyla selamladı.

"How do you do?"

Ses de onunki! Kalın, içten ahenkli, ruha işleyen aynı ses... Fakat gözlerinin bakışı tamamıyla yabancı. Beni tanımadı bu gözler!

Kadın Elvin değil! Elvin olmadığına inanamıyorum... Öylesine benziyor ki! Yoksa benzemiyor mu? Ben mi böyle görüyorum? Çıldırdım mı? Selamına cevap vermek için dudaklarım kımıldadı. Sesimi işitmediğime göre konuşamamıştım. Elini uzatıyor, benim elim hareketsiz.

Artık göremiyorum da... Odada kaç kişiyiz? Gelenler nasıl insanlar? Neredeyim? Her şey karıştı, her taraf dönüyor. Dayımın yüzünde de bir acayiplik, bir çarpıklık hâsıl oldu. Tombul çehresi uzuyor, uzuyor, dizkapaklarına iniyor! Hani filmlerde bayılmak üzere olan bir adamın ne haller geçirdiğini, nasıl karmakarışık, fırıl fırıl dönen şeyler, dumanlı ve baş döndürücü bir dünya gördüğünü anlatmak için malum sahne oyunları vardır... Ben de böyle bir âleme girmiştim; sinemacıların mübalağa etmediklerini anlamıştım.

Fakat nefsime hükmedebildim. Oda yavaş yavaş yerine geldi, şahıslar da birer topaç gibi dönmekten kurtuldular, çehrelerini buldular. Dayım vaziyetimin farkına varmamıştı.

"Sen konuş Reha," diyordu. "Benim İngilizcem derme çatmadır."

Kısa boylu Amerikalı önce kendisini, sonra kadını ve arkadaşını tanıttı. Şaşkınlığımdan isimleri zapt edememiştim, ama kadının kısa adamla aynı soyadını taşıdığını, yani onun karısı olduğunu öğrenmiştim.

Mesele anlaşıldı, tahminimiz gibiydi: Bulundukları yeri sel basmış, eşyayı cipe taşımışlar, aydınlık gördükleri bu köşke sığınmaya gelmişler.

"Çıkarınız trençkotlarınızı," diyorum. "Dayı, sen de sobaya birkaç kütük at, tutuştur! Ev müsaittir, oda, karyola, yatak hepsi mevcut. Rahatça geceyi geçirebilirsiniz. Size şimdi bir çay hazırlarız."

Teşekkür ediyorlar. Yan gözle kadına bakıyorum; çıldırmak işten bile değil. Büsbütün Elvin olmadığı muhakkak, ama benzeyiş inanılmayacak kadar tam! Fark ne sesinde, ne çehresinde, ne gülümseyişinde, ne de endamında... Sadece gözleri fındık kabuğu renginde. Bana cam ardından öyle görünmemişti; Elvin'inkiler gibi tirşeye yakın ela sanmıştım. Yaşları aynı, otuz yok; ancak yirmi altı, yirmi yedi...

"Elvina da sağ kalsaydı yirmi yedisinde olacaktı." diye düşündüm. Sonra bir de aklıma geldi; cesaretimi toplayıp kadına sordum:

"Bir saat kadar evvel buraya gelmiş miydiniz?"

Acayipleşti. İnkâr edip etmemeyi kararlaştıramıyordu galiba. Erkeklerde de bir tuhaflık olmuştu. Nihayet cevap verdi.

"Hayır."

Israr etmedim. Sobayı yakmakla meşgul olan dayım, ne sualimi ne de aldığım cevabı işitmişti. Soğukkanlılığıma kavuştuğumdan kimseye göstermeden usulcacık mendili ma-

sadan çektim, avucumun içinde sakladım ve fırsat bulunca cebime yerleştirdim.

"Peki, bu mendil kimin?" diyebilirdim, demedim. Zira –eğer görmüş olduğum bir hayal değilse, vehme kapılmadımsa– kadının kapıya kadar gelmesini saklamak isteyişinde bir sebep vardı. Büyük bir ihtimalle gelen kendisiydi, mendil de onundu.

"Yoksa," diye düşündüm. "Vukuundan evvel görülen bir telepati hadisesi miydi bu?"

Okuduğum birçok telepati vakası aklımdan geçti. Bazı İngiliz ve Amerikan mecmuaları böyleleriyle doludur. Mesela –son harpte– bir zabit, orduca gayet gizli tutulan bir mahale gönderiliyor; evinden ayrılırken karısına tabiatıyla o yeri, bildiği halde söylemiyor. Lakin günün birinde zabite karısının yolladığı bir telgrafı uzatıyorlar. Ordu telaşa düşüyor; neticede anlaşılıyor ki, kadın, kocasının adresini rüyasında postacıdan getirdiği mevcut olmayan bir mektuptan öğrenmiştir.

Daha neler olmuştu! Bir piskopos, Birinci Dünya Harbi'ne başlangıç teşkil eden Saraybosna cinayetini, hadiseden bir gece evvel masasının üstünde bulup okuduğu bir cenaze davetnamesinden haber almamış mıydı? O hayali davetnamede Arşidük Ferdinand, "Ben ve zevcem siyasi bir suikasta kurban olduk. Dualarınıza güveniyoruz," diye yazılıydı ve tarih de konmuşu: 28 Haziran 1914!

"Şu kadın da belki gelmemiştir, hayalini gördüm. Görüşümün bir sebebi de var: Elvina'ya benzemesi."

Bir an sonra:

"Ya mendil? Bu da hayal mi?" diyerek yerinde bulama-

yacağım şüphesiyle cebimi yokladım; duruyordu. Ben bunları düşünürken gece misafirleri, daha doğrusu kazazedeler, üzerlerindeki ıslak gabardinleri çıkarıyorlardı. Artık hareketlerime sahiptim, kadının mantosunu almak için ona doğru koştum. Dayım sadece yemek meraklısı değildi; icabında mutfağa girer, mükemmel yemek de pişirirdi. Çay ibriğini çoktan sobanın üstüne koymuş, şimdi kadehleri masaya diziyordu.

Amerikalılar koltuklara yerleştiler. Kadının soyadını biliyorum: Belinski... Zannederim kocası aslen Slav. Belki de Amerikan vatandaşlığına bu harpte kabul olundu. Arkadaşları kendilerinden genç, kızıl saçlı, çilli yüzlü, bön bakışlı malum tiplerden...

Missis Belinski belli etmekten çekinmeyerek beni fazla süzüyor. Birkaç kere göz göze geldik; gözlerimi çeviren bendim. Benzeyiş azalacağından gittikçe beliriyor. Sesini işitmekten hem korkuyorum, hem de işitmeye can atıyorum. İçimden bu tesadüfe bir seviniyorum, bir üzülüyorum; renk vermemeye çalışıyorum.

Gayet ölçülü konuşmaktayız. Yolun bozuk olmasından şikâyetçi görünmüyorlar. Yalnız pazartesi günü işlerinin başına dönmemek ihtimali canlarını sıkıyor, bunu saklamıyorlar. Çaylarımızı içerken yağmur kesilmişti; yağmurla beraber rüzgâr da. Ayağa kalkan Missis Belinski, camdan, elini siper olarak dışarıya, gökyüzüne baktı; sevinçle dedi ki:

"Yıldızlar! Hiç bulut kalmamış! Belki de çadırımıza dönebiliriz."

Mantosunu çıkarmış olduğundan endamını iyice görüyordum; hele arkadan, pencere önünde dururken tamamıy-

la Elvin'di. Saçları, ensesi, omuzları, bacaklarının ve ayaklarının şekli, hepsi ile!

Dayım, az sonra misafirlere baklava ikram ediyordu. Elvin... (o kadından bu isimle bahsedecek, hatta kendisini de aynı isimle çağıracak gibi oluyorum) Missis Belinski baklavadan alıp almamakta tereddüt edince, kocası dedi ki:

"Alınız, Pervin! Beğeneceksiniz, güzel bir tatlıdır. Anadolu'nun çok yerinde bulunur. Ben seyahatimde daima yerim."

Hayretler içinde soruyorum:

"Madamın ismi Pervin mi? Bu Farsça bir kelimedir. Türkler kadın adı olarak çok kullanırlar. Ülker Yıldızı manasına gelir."

Pervin gülümsüyor; kocası izah etti:

"Ne manasını biliyorduk, ne de Farsça olduğunu... Zevcemi bu isimle tanıdım, o da taşıdığı isim hakkında malumatsızdı. Teşekkürler... Bir şey öğrendik."

"Elvin'e de pek benziyor!" diyecektim, sustum.

"Kendiniz Elvin'e isminizden fazla benziyorsunuz," da diyebilirdim.

Acı acı düşünüyorum: Akıl ermez tesadüfler birbirini takip ediyordu. Lakin asıl şaştığım nokta, beni hiç aklımda değilken birdenbire Abant'a getiren gizli, esrarlı kuvvet! Pervin, Elvin'e benziyor; isimleri bile, Ankara'dan aynı zamanda yola çıkıyoruz, aynı yere gelmek ve bir fırtına yüzünden aynı dam altında buluşmak için! Yarın ihtimal ki, çamur onları Abant'ta kalmaya mecbur edecek; bu suretle ahbaplığımız ilerleyecek! Şehirde de birbirimizle karşılaşacağız, beraberce başka gezintilere çıkacağız!

"Sonrası ne olacak?"

Bunu kendi kendime soruyorum. Üzüntü ile mi diyeyim, yoksa ümit ve sevinçle mi? Şu cihet de zihnimi kurcalıyor: Mrs. Belinski bana karşı hemen hemen haddinden fazla diyebileceğim bir sempati göstermektedir. Kısacası benden hoşlandı; gözlerinin içi gülüyor, muhakkak ki çadıra dönmek istemiyor.

İyi İngilizce konuşan, azıcık mahzun yüzlü, kocasının zıddına uzun boylu, yine onun aksine keskin bakışlı, esmer Türk, kendisi için bir değişiklik, tabiidir ki hemen öbür manada bir münasebet bahis mevzuu değildir; her kadını bir erkeğe tatlı gözlerle baktığı için şüphe altında bulunduramayız. Şu var ki, ekseriya aşk, böyle bakışlardan doğar.

Elvin ile aşkımız öyle başlamıştı; beni seveceğini önce gözlerinde okumuştum. Tecrübeli erkek, sevecek kadının esneme tarzından bile bu manayı çıkarabilir.

"Ya severse?"

Ben de aşkıma mukabele edecek miyim, edebilir miyim? Elvin'e en haince, zalimce ihanet bu olmaz mı? Başka bir ihtimal daha aklıma geldi. Korkunçtu: Kadını ben seversem, ölmüş sevgilime benzediğinden dolayı eski aşkımın henüz soğumayan küllerinden yeni bir yangın çıkarsa, yarın öbür gün kalkıp giderse ne olacak? İkinci bir faciaya mı uğrayacağım?

Bütün bunları zihnimden geçirirken odada konuşulmaktaydı! Belinski ile arkadaşının Amerikan teşkilatında teknisyen olduklarını, konuşmalarından anlamıştık. Vali köşkünde oturmamıza bakarak bizlerin mühim şahsiyetler arasında yer almış insanlar olduğumuza hükmettikleri, hallerinden belliydi.

Dayım, yine kalkmak ister gibi bir vaziyet almaları üzerine, bana dedi ki:

"Sözlerimi aynen tercüme et şunlara!"

İcabında amir ve zabit kesilebilirdi. Ayağa kalkmıştı, üçüne hitap etti:

"Muhterem misafirler! Biz sizlerin geceyi açıkta, çamurlar içinde ve bir göl kenarında geçirmenizi ananevi misafirperverlik duygularımıza uygun bulmuyoruz. Yerimiz müsaittir, müsait bile olmasa kendi rahatımızdan fedakârlık etmek vazifemizdir. İçeride boş iki oda var; karyolalar ve temiz yatak takımları var. Her şeyden evvel su işlememiş bir dam altı var. Sabahleyin yanmış bir soba, hazırlanmış kahvaltı bulacaksınız; kalmanızı istiyoruz. Fakat..."

Birkaç saniye sustu; hepsinin yüzüne ayrı ayrı baktı, o haliyle pek hoş, sevimli, babacandı.

"... Fakat," diye devam etti. "Yine siz bilirsiniz. Biz bu derece gönülden gelen bir teklifte bulunduktan sonra gitseniz de vicdanımızın emrini yerine getirmiş olduğumuz için yataklarımıza girer, yorganlarımızı başımıza çeker, rahatça uyuruz; hastalanmamanıza dua etmeyi de unutmayız!"

Nutuk, el çırparak değil de göz parlamaları ve baş sallamalarla alkışlandı. Muvafakat işaretini en evvel Missis Belinski verdi:

"Ben kalıyorum," dedi. "Erkekler isterlerse kampa dönebilirler."

İşin böyle olmasından ürktüm; kocasının söyleyeceğini bekliyordum.

"Çok teşekkürler, efendiler! Çadırı bekçisiz bırakamayız zannederim."

"Burada kimse ilişmez... Esasen ararsanız tek insan bulamazsınız."

Yaşar konuşmuştu. Söze yine Pervin karıştı:

"Andrew orada yatar, arabada..."

Kızıl saçlı gençten bahsediliyordu. Delikanlı kıpkırmızı oldu; zaten yüzüne her bakılışta kızarıyordu. Anglo-Saksonlarda bu tip adama çok rastlanır, enselerini pembeleştiren kanları hareketlidir, taşmaya vesile arar.

"Olur," diyebildi.

Andrew, kadının âşığı olabilirdi, ama maşuka değildi, yani belki Pervin'i seviyordu, belki de aralarında bir münasebet vardı; lakin gelişigüzel, gurbet elinde ve el altında bulunduğundan dolayı hemen hemen otomatik bir münasebet! Yoksa sevilmiyordu.

"Şayet hoppa, hafifmeşrep bir kadınsa, âşıksız duramıyorsa, bir de kızıl saçlıyı denemek istemiştir," diye düşündüm. Kadın, düşüncemi sezmişçesine gözlerimin içine manalı manalı bakınca şaşırmıştım. Gözleri kendisinden daha konuşkandı, kadının! Alaycı bir eda ile adeta diyordu ki:

"Tam anladığın gibi! Onu, âşığımı atlattım, sıra şimdi kocama geldi. Onu da kampa yollayayım mı? Yollayabilirim."

Yine gözlerimle cevap vermeye çalışıyorum:

"Hayır... Yapma bunu, dertli bir adamım ben... Kime benzediğini bilsen!"

"Kime benziyorum?"

"Anlatamam... Uzun bir maceradır, bir facia!"

"Senden, şu dağ köşkünden, fırtınalı geceden, şimdiki

durgunluktan, hepsinden hazzettiğimi görmüyor musun? Bir yabancı erkeğin kolları arasına düşmek için daha ne gibi, ne kadar sebep lazım?"

Gözlerin konuşmasını pek fazla ciddiye almıyorum; ne olacağını bekliyorum. Mr. Belinski itiraz etti.

"O kalsın, ben giderim. Zira Andrew hastalıktan yeni kalktı. Zaten arkadaşımızın sıhhatini düşündüğümüz için sizleri rahatsız ettik. Kendisini korumaya mecburduk."

Dayımla birbirimize bakıştık. Kocayı gönderip bir kadını âşığıyla evimize misafir etmek hoşumuza gitmemişti. Belinski, düşüncemizin farkına vardı mı bilmem, sözünü tamamlamadı:

"Andrew benim teyzezademdir."

"Hay hay," dedik. "Esasen boş iki ayrı oda mevcuttur. Biz bir odada yatarız, zaten öyle yapacaktık."

"Teyzezadem bu verandada da yatabilir. Sizler odalarınızı muhafaza ediniz. Karıma arka taraftaki odayı verirsiniz."

Kızıl saçlı delikanlı bir çocuk safiyetiyle kararın neticesini beklemekteydi.

Mrs. Belinski teklifi beğendi:

"Hem," dedi. "Sabahleyin erken kalkar, usulcacık çıkar, senin yanına gelir, Henry! Ben dinlenmek ihtiyacındayım."

Kolundaki krome saate göz attı:

"Gece yarısı oluyor, yatmalıyız artık!"

Titreyecek kadar heyecanlıyım. Elvina'nın eşi, benzeri ile bir dam altında geceleyeceğim; duvarları bitişik odalarda! Sabah uyanınca onu yine karşımda, yanımda bulacağım! Bir masada kahvaltı edeceğiz! Sesinin musikisini duyacağım, endamının güzelliğini göreceğim; gülümseyecek bana...

Gözleriyle konuşacak! Tıpkı Elvina ile olduğu gibi, birlikte yaşadığımız günler tekrarlanacak! Şayet o ölmemiş olsaydı pek hoş bir şeydi bu!

Henry, karısını öpüp gitti. Pervin'in odasını evde kalan dört kişi elbirliğiyle hazırladık. Camlı sofaya bir karyola çektik. Nihayet herkes yerli yerine çekildi; ışıklar söndü. Çıt yok.

Korkuyorum: Uykumda ya bağırır, kurtlar gibi ulursam?

IV

Gece hadisesiz geçmiş olacak.

Uyandığım zaman güneşi epeyce yükselmiş buldum. Evdeki sessizlik devam ediyordu. Henüz kalkmamışlar mıydı? Kapıyı aralayıp baktım: Andrew gitmiş. Dayımın odasına daldım. Kimsecikler yok. Ürkek ürkek Mrs. Belinski'nin tarafına göz attım; kapısı örtüldü. Mutfak, lavabo tarafı da boş.

Işık dosdoğru aksettiğinden camlı salon veya sofanın yahut da antrenin –veranda tabirini de kullanmıştım– beyaz perdelerini kapattım. Sobaya ihtiyaç duyulmuyor, gömleğimin üstüne geçirdiğim pulover kâfi. Ayaklarımın ucuna basarak yürüyordum.

İlk işim tıraş suyu kaynatmak oldu. Her gezginci gibi tıraş olmam birkaç dakika bile sürmemişti. Pınardan gelen soğuk su ile yüzümü yıkayınca büsbütün dirildim. Demin, geceki hadise bana hayal mahsulü gibi görünmüştü.

"Fırtına, yağmur, cama vuruluş, gelen üç misafir, hele kadının Elvin'e tıpatıp benzemesi ve Amerikalı olduğu hal-

de Pervin ismini taşıması... Bunlar, şu güneşli sabah içinde gece görülmüş bir rüya, karışık bir rüya!" demiştim; inanmakta güçlük çekmiştim. Şimdi hakikat olduğunu biliyorum. Pantolonumun cebine koyduğum mendil duruyordu, bir iskemle üstünde Pervin'in mantosu da! Tablada ruj izli sigara artıkları var: Ne kadar çok içmiş meğerse! Elvin de keyifli veya kederli zamanlarında birini söndürür, ötekini yakardı, yavrum!

Karakterdeki, tavır ve hareketlerdeki benzeyiş daha az şaşılacak gibi mi? Bir şey beni büsbütün şaşırtmıştı: Elvin'deki açık hava rengi benin bir eşi de Pervin'in çenesinde vardı; aynı yerin azıcık aşağısında...

Artık söyleyeceğim, söylemeliyim: Elvin ecnebi değildi, bir Türk kızıydı. Türk ismi taşıyan kadın ise bir Amerikalı! Neden o Elvin idi? Bunu biliyorum, anlatacağım.

Fakat şu kadın niçin Pervin? İşte belki de hiçbir zaman öğrenemeyeceğim sır o...

"Dün gece ilk gelişini kocasından ve dostundan saklaması da acayip!" diye söylenerek çay hazırlıyorum. Dayı muhakkak ya Hasan Efendi yahut da jandarmalarla laf etmek için fırlayıp gitmiştir. Beni Pervin'le baş başa bırakmak istemesi de mümkün.

Kulağıma uzaktan, derinden bir ses geldi, kadının sesi:

"Hello!"

Sofaya çıktım, yok. Koridora daldım, yok. Ayrıca odası da örtülü. Ses içeriden geliyor:

"Hello!"

Kapıyı vurdum. Yürek çarpıntılarıyla cevap bekliyorum. Bu çarpıntıların sebebi herhangi bir kadının yatak odasına

girmek değildir. Öbürüne benzemese, hatıralarımı canlandırmasa, aldıracak adam mıyım ben? Beni iyice tanımış olsanız, aldırış etmeyeceğimi siz de anlardınız. Elvin'den başka hiçbir kadın için heyecan duymamışımdır; yalnız onun aşkı ile çırpındım, hâlâ çırpınmaktaydım.

"Come in!"

İçerideyim. Oda batı tarafına rastladığından perdeleri de inmiş olduğu cihetle loş. Neden sonra kadının karyolada, yorganları boynuna kadar çekmiş, hareketsiz yattığını, gülümseyerek bana baktığını gördüm; bakışı çapkındı.

"Arzunuz?"

"Affedersiniz, Henry'yi çağırmıştım. Gelmedi mi?"

"Burada değil."

"O halde Andrew'i isterim."

"Evde yalnızız Madam. Herkes bir tarafa dağılmış."

"Çok fena! Kocam yardım etmedikçe yataktan kalkmam imkânsız. Bari Andrew olsaydı..."

"Ne sebeple kalkamadığınızı bilemediğim için bir şey diyemeyeceğim."

Geriye dönüyordum; dedi ki:

"Dün geceki rutubetten belim tutulmuş, kımıldayamıyorum. Demin kalkayım diye zorladım, ağrısından gözlerimden yaş geldi. Artiritik bir bünyem var; belki de bir aile mirası! Ne oldunuz? Niçin öyle tuhaflaştınız?"

Evet, tuhaflaşmıştım; zira –nasıl tesadüflerdir bunlar?– Elvin'in de omuzlarına ve beline ara sıra kulunç girerdi; kafurulu ispirto ile ovardım; yahut ütü gezdirirdim, geçerdi. Sordum:

"Çaresi nedir?"

"Kolonya ile ovmalı, masaj yapmalı. Henry iyisini bilir."

"Andrew de öğrenmiş galiba?"

Şeytancasına gülüyor. Elbisesi iskemlenin üzerine atılmış durduğuna göre, Pervin yorganların altında sadece kombinezonuyla! Yanında valizi yoktu, tabiatıyla bizde de kadın geceliği bulunamazdı. Gayet ciddi bir yüz takınarak diyorum ki:

"Ya beklersiniz, yahut Andrew'in de yapmasında mahzur görmediğiniz bu işi bana havale edersiniz. Şunu da söyleyeyim ki acemisi değilim; sizin gibi artiritik bir hanıma vaktiyle epeyce yardımım dokunmuştu."

Bu son cümleyi elimde olmadan boğuk bir sesle söylemiştim; mahzunlaşmıştım. Kadın kedere kapıldığımın farkına vardı, gülümsemesini kesti; sonra:

"Bir an evvel kalkmaya mecburum," dedi. "Sıkıntıdan boğulacağım."

Şimdi ben gülümsüyordum, vaziyetimizin acayipliğine... O zaman –arzusunu sezdiğimden– bir şey uydurdum; kadınlar bazen erkeği yalan söylemeye zorlarlar.

"Hem ben doktorum, Mrs. Belinski! Unvanımı kullanmadığıma bakmayınız, mesleği bıraktım da..."

"Ya, öyle mi? Ne ilaç tavsiye edersiniz bana?"

"İlaçtan ziyade rejim lazım. İrsapirin tabletleri de ağrıyı keser. Fakat şimdi yapılacak şey, cildiniz kızarıncaya kadar ovmak. Ütü gezdirmek daha faydalıdır, ama burada yok."

"Sahi, hekim gibi konuştunuz... Önce inanmamıştım."

"Müsaade ediyor musunuz?"

"Evet," manasına başını salladı.

"Kolonya getireyim."

"Evin kapısını da kilitlemeyi unutmayın... Bekçi veya bir köylü haber vermeden girebilir. Öbürlerinden çekinmem, mademki doktorsunuz..."

Odama geçerken verandanın geniş camlarından dışarıya göz attım; görünürde kimse yok. Köşkün önündeki yemyeşil çayırlıkta bir ördek sürüsü paytak geziniyor; az ötede başıboş bir inek, ağaç dallarına uzanıp yeni sürmüş yaprakları yemeye çalışıyor. Göl ayna; fırdolayı bütün yamaçlar, çamlıklar içine vurmuş; hayır, içinde duruyor. Bu akis o derece berrak, pürüzsüz ki biri yukarıya doğru öbürü baş aşağı iki dünya parçası var, orada! Birbirinden ayırt edilemeyecek renklerde ve en ufak bir kırıntıya, solgunluğa yer bırakmayan ikizlikte...

Çevirebilseniz hiçbir şey değişmemiş olacak!

Elvin'in, –bakınız, yine isimleri şaşırdım!– Pervin'in odasına girdiğim zaman, onu yine aynı vaziyette buldum; örtüler çenesine kadar çekilmiş halde... Yanına yaklaştım; ciddi görünmek için kaşlarım çatık, sesim amirane:

"Döndünüz, Misis!"

"İmkân mı var? Siz çevireceksiniz, hem de usulcacık, sarsmadan, acıtmadan..."

"Örtüyü açmaya mecburum."

Bunu göze almıştım.

Yorganları çektim; fakat şimdilik ancak sırtına kadar. Ürkütmekten çekiniyorum, incitmekten de... Omuzlarından bir elimle tuttum, bir elimi belinin altına götürdüm. Çevirmiştim. Şimdi kombinezonunu kâfi derecede sıyırıp ovmaya başlamalıydım. Örtü, belinden öte tarafını ve bütün ayak kısmını saklıyor. Sol böğründe onun da bir beni var. Elvin gibi.

Fazla heyecanlı değildim. Doktor olmamakla beraber yardım vazifesini hafiften almamıştım. Niyetim onu hakikaten ıstıraptan kurtarmak, yürüyecek hale getirmekti. Birdenbire döndü, kalkıp yatakta oturdu. Deminki şeytanca gülüşüyle, fındık kabuğu gözleri yakamozlanarak dedi ki:

"Hiçbir yerim ağrımıyordu; yalan söylemiştim."

"Ben de yalan söyledim; hiç hekimlik yapmamıştım. Neydi maksadınız?"

"Kapris!"

"Hayır, arzu idi, yahut vücudunuzu göstermek merakı... Bir nevi hastalık, eksibisyonizm! Artık rahatsınız, krizden sonraki yorgunluk rahatlık!"

Ağlıyor. Bu kadın da bir bela, tatlı bela!

"Haydi," dedim. "Kalkınız, giyininiz. Çay hazır. Şu kolonyayı da bol bol kullanırsınız. Dayımda bir şişe daha olacak. Hem sizden bazı soracaklarım var. Dışarısı pek latif, seyrederek kahvaltı masasında konuşuruz."

"Teşekkürler... Hemen geleceğim."

Çıktım; arkamdan kapıyı kilitledi. Ömür mahluk! Masada oturdum, bekliyorum. Niçin gecikti? Sırtına elbisesini takmaktan başka yapacağı bir iş yoktu.

Dayım dış kapıyı vuruyor. Açtım.

"Niye kilitledin bunu? Eşkıya basar diye mi korktun? Sevimli haydutların hücumuna dün gece uğramıştık. Niçin çayını içmiyorsin?"

"Mrs. Belinski'yi bekliyordum. Hâlâ odasından çıkmadı."

"Sen uyuyorsun, Reha! Ben onu şimdi yolda gördüm, selamlaştık. Kocasını ve dostlarını aramaya gidiyordu. Koşuyordu, uçuyordu."

Yerimden fırladım, odasındayım: Cam açıktı, pencereden kaçıp gitmiş. Sebebi? Çılgınlık, aşüftelik! Döndüm.

"Kaçığın biri bu kadın."

"İstemem, yan cebime koy."

"Katiyen öyle değil. Zaten en mukaddes hatıralarımı alt üst etti; şaşkına döndüm. Çenesinin altındaki beni bile onunkine benziyor. Vücudu da... Hele sol böğründeki ben? Aynı yerde!"

"Oo, maşallah! Ben yokken tetkikatını ilerletmiş bizim Gary Cooper dostumuz!"

"Zannettiğin gibi değil, dayı!"

"Zaten zannettiğim yok ki... Sol böğründeki ben görüldükten sonra ortada ne zan kalır ne şek ve şüphe! Hoş bana ne? Nasrettin Hoca'ya gönderilen baklava hikâyesinde olduğu gibi! Baklava dilime dolaştı, gördün mü? İki tanecik olsun yiyeceğim. Durmuşu şekerlenir, pek severim; tazesine tercih ederim."

"Dün gece ilk gelişini ötekilerden acaba niye gizli tuttu?"

"Bundan haberim yok; sakladı mı?"

"Evet. Ben de işin farkına varınca merdiven ayağında bulduğumuz mendili sakladım. Şimdi gösterecek, sebebini soracaktım. Pencereden kaçmış. Ha, dayı! Sana şunu söyleyeyim. Pervin'le niçin fazla meşgul olduğumu anlamışsındır tabii... Elvin'in eşi de ondan!"

"Ay! Madam Belinsk'in küçük adı Pervin mi?"

"Kocası öyle çağırıyordu, manasını bilmiyorlar. Sen, bunu konuştuğumuz sırada galiba yanımızda değildin."

"Yahu, en can alacak noktalarda hikmet-i Hüda buluna-

mıyorum. Ben de sana üç şey söyleyeceğim: 1. Ecnebilerde, bilhassa Şark'a seyahat etmiş, bir müddet yerleşmiş olanlarında bizim isimlere ara sıra rastlanabilir; bir fevkaladelik sayma bunu! 2. Evli kadınlarla münasebet tereyağı kestiğiniz bıçağı ağza sokup sıyırmak gibi tatlıdır ama ekseriya tehlikelidir; sözüme mim koy! 3. Belki de üç gün mahut yolun geçit vermesine imkân olmadığını jandarmalardan öğrendim; benleri, böğürleri unut da başının çaresine bak!"

"Bitti mi?"

"Haşiyesini dinle: Ben üç gün daha *every*, *good*, *no*, *yes* vesaire, İngilizce konuşulmasına dayanamam; şu mahlukları kendi hallerine bırak da aklın varsa Abant'ın keyfini sür."

"Akıl kalmadı bende..."

"Esasen kâfi miktarda yoktu. Yüz kişiden arta kalmış fındık kabuğu gözlü fettan kadın da olanı pelteye çevirdi; büsbütün afalladın. Az daha unutuyordum, demin bana dedi ki: 'Yeğeniniz pek nazik hareket etti, bir centilmen gibi... Siz de öyle!'"

"Ne lisanda konuştunuz? Fransızca mı? Biliyor, demek."

"Sözüm sana tariz[1] değil, alınma... Diyar diyar gezen bu serseri ruhlu mahluklar az çok her lisandan çakarlar. Henüz genç sayılırsa da yüklü bir mazisi olacak, milletler kırması Pervin Hanım'ın!"

"Ama güzel kadın doğrusu..."

"Sol böğründeki beni görmeye hacet yok, görünen kısmı için konuşuyorum: Cidden latif."

"Elvin daha mükemmeldi."

1 tariz: kapalı bir biçimde, dolaylı olarak söz söyleme, taşlama

Yaşar, bu sabah acıklı bahislere girmek istemediğini anlatan bir yüz hareketiyle sustu. Öğle yemeğini ısmarladığını söylemişti; göl etrafındaki toprak yoldan fırdolayı bir tur yapmak üzere çıktık. Kampa doğru göz attım. Dayım:

"Onları arıyorsan şu tepeye bak. Nah, üçü de dağa tırmanıyor. Seninki burun kanı renginde bir bluz giymiş... Zannedersem ayağında da pantolon var. En önde seğirtiyor. Âşık kızıl saçlı delikanlı ise yorgun av köpeği gibi kulakları düşmüş, arkada sürtüyor. Koca ufak tefek ama çok sağlam."

Tur yolu yayan, aheste yürüyüşle ve pınar başlarında mola vermek şartıyla üç saat sürermiş. Tam yarı yola rastlayan ve şimdi gölün karşıki sahilinde görünen orman kasrını gezmeye kalkışırsak tam öğle vakti evimize dönmüş olacağız.

Yürüyoruz.

Dayıma belli etmeden ikide bir yamaca bakıyorum. Kırmızı bluz, ötekileri geri bırakmış, gittikçe ilerliyor; nihayet tam tepeye yetişti. Dağlar aksi seda yaptığından, hava ise gayet durgun olduğundan bağırdığını işitiyoruz.

Zaten ne işitilmiyor ki? Ormanın derinlerinden muntazam fasılalarla bir balta sesi geliyor; sırtlarda otlayan sığırların çanları boşlukta, başımızın üstündeymişçesine dalgalanıyor; bir keçi yavrusu feryat ediyor, sonunda sesinin titrek nağmesini bile duyuyoruz.

"Bize işaret çektiler, yakalandık. Tepemize şahin gibi inecekler galiba! Kurtuluş yok, bunlardan fındık kabuğu gözlü haspa kancayı taktı sana! Biraz da haklı. Şımarma! Yanındakilerden daha yakışıklı, manalı bir erkeksin; elinden kolay kolay kurtulamayacaksın. Hoş, kurtulmak da istemiyorsun ya! Bilakis can atıyorsun. Malum! Malum! Söyleyece-

ğini biliyorum: Müşabehet[1] meselesi... Akan sular durur. İyi bir kulp taktın, bu işe! Yiyeceğin bütün haltların tevili hazır: Müşabehet meselesi!"

Biraz durdu. Şişmanların ve yaşlıların başvurdukları hileyi kullanıyor; yürüyüş esnasında dinlenmek için mühim bir şey söyleyecek gibi ciddi tavırlarla mola veriyor.

"Mamafih bu müşabehete ben de şaşmadım değil. Çene altı ve sol böğür benleri bilhassa ehemmiyetli. Zira çok defa aile alameti, nişaneleridir onlar! Zavallı Elvina'nın kimin nesi olduğunu biliyor musun?"

"Tafsilatıyla biliyorum. Hikâyemi anlatmaya vakit bulamadım ki... İsmine aldanma. Elvina halis muhlis bir Türk kızıydı."

"Ne diyorsun?"

"Fakat Türkçe bilmezdi."

"Nasıl olur? Çok acayip, inanılacak şey değil. Hayret, vallahi!"

"Hem de yüz elliliklerden birinin kızı! Anadilini benden öğreniyordu."

"Hemşiresi yok muydu?"

"Kendisinden sekiz yaş kadar büyük bir kız kardeşi olduğunu söylerdi."

"O, Pervin olamaz."

"Elbet olamaz; zira bana yaşı Elvin'inkinden küçük göründü. Sana yemin ederim dayı, gözlerinin renginden başka ikisi arasında hemen hemen fark bulamazdın... Şayet Elvin'i de görmüş olsaydın!"

"Fotoğrafı vardır tabii... Göster."

1 müşabehet: benzerlik

"Yok! Bütün eşyamla beraber vaka esnasında kayboldu. Maddi tek hatırasına, yadigârına sahip değilim. Bu öyle bir vakaydı ki... Dinlerken tüylerin ürperecek."

"Ve minelgaraip!"

Konuşmadan yürüyoruz, çam tahtası oluğundan akan bir subaşına geldik. Dayım ağzını uzatıp dudaklarını sürmeden boşlukta birkaç yudum içti. Malumat veriyor:

"Buraya Kirazlıpınar derler, Reha! Su hem hafif, hem soğuktur. Yolun dörtte birini aldık."

Ben pınarın oluğuna yaklaşıp ağzımı uzatmıştım ki, keskin bir hışırtı oldu, sonra "Tın!" diye madeni bir ses işittim. Dayım, yan taraftaki ağacın gövdesini gösterdi:

"Bak," dedi. "Bir bıçak atıldı. Neredeyiz, yahu! Meksika haydutlarının arasına mı düştük? Senin Amerikalıların tuhaflığı olacak... Kaba şakalar bunlar!"

Bir kadın gülüşü...

"Ha, anlaşıldı. Neydi ismi onun? Elvin miydi? Yok... Türk olanı Elvin idi. Bu, Pervin... Yeni dünyalısı! Marifetlerini birer birer meydana çıkarıyor. Şimdi bıçak attı, arkasından belki de seni Lasso ile avlayacaktır."

Yukarıda, güneşli gölgeli gür dallar arasında kırmızı bluz gözüme ilişti. Seslendim:

"Gördüm, çıkınız! Aşağıya ininiz de şu pınar suyundan içiniz."

"Gelemem, birinin beni düştüğüm yerden kaldırması lazım, galiba ayağım incindi. Üç metrelik bir setten yuvarlandım. Size yetişeyim diye koşmuştum."

Gülümsüyorum, olduğum yerde duruyorum; yardımına gitmiyorum. Dayım ne söylediğini sordu; anlattım.

"Neden gidip kaldırmıyorsun? Kadınına göre kaba davranmakla gönül fetheden erkekler vardır; sen de onlardan mısın? Daha doğrusu bu kadın, kabalıktan mı hoşlanıyor?"

"Hayır. Beni yukarıya tırmandıracak, sonra 'Şaka yaptım,' diyecek."

"Huyunu ne çabuk öğrenmişsin! Kahve telvesi falına bakar gibi böğründeki bende mi okudun yoksa?"

Mrs. Belinski sesleniyor:

"Neredesiniz? Henry! Andrew!"

Çok uzaktan, hem de öbür yamaçtan, "Hello... Hello..." cevapları! Dayım büsbütün bu işlerden nefret ediyormuşçasına suratı asık, kasketini yastık yerine üzerine koyduğu bir kayaya yarı ilişmiş oturuyor; rutubetten çekiniyor. Halbuki şikayetçi tavırlar alışına rağmen, içinden memnun olduğuna eminim. Bilhassa araya bir kadın karışmasından! Dürbünle komşu hanımları gizlice gözetlediğini birkaç defa görmüştüm. Kadın bulunmayan meclislerden hazzetmediğini de bilirdim.

"Haydi," dedim. "Yolumuza devam edelim."

"Onu bırakacak mıyız?"

"Elbette! Arkamızdan tıpış tıpış geleceğine şüphe etme, dayı! Bu oyunlara alışmışım."

"Öteki de aynı şeyleri yapardı demek?"

Başımla tasdik ettim. Yaşar oturduğu yerden bir "Ya Allah!" çekerek kalktı; gidiyoruz.

"Ben işinize karışmam; dövüşseniz bile! Hani bu da mümkün... Kadın mükemmel bıçak atıyor. Belki boks da bilir."

Çardak halini almış bir kuytuluktan geçiyoruz. Pervin'in

sesi kesildi; etrafta en ufak hışırtı da yok. Ne yapıyor, acaba? Sakın ayağı sahiden incinmiş olmasın? Durduğumu gören dayım yürümesini hızlandırdı. Sırf benimle alay etmek için! Epeyce gittikten sonra başını çevirdi:

"Ne o? Senin de bir yerin mi sakatlandı? Mıhlanıp kalmışsın..."

"Biraz bekle... Şu kadıncağıza bir bakayım."

"Ben ağır ağır gidiyorum; orman köşkünün önünde buluşuruz."

Bunu Pervin'le tekrar baş başa kalmamız için yapıyordu... Latif adamdı doğrusu! Geriye döndüm, sesleniyorum: "Orada mısınız, Mrs. Belinski?" Cevap alamayınca yamaca baktım: Kocasıyla kızıl saçlı delikanlı yukarıdaki patikadan ilerliyorlar. Kırmızı bluz yanlarında değil.

Tekrar kaynağın başındayım; Pervin de dik bayırdaki düştüğü yerde sakin sakin oturuyor; sükûnetle beni seyrediyor. Yokuşu tırmandım, yaklaşınca durdum; yokuş o kadar dik ki, soluk soluğayım.

"Tabii hiçbir şeyiniz yok," diyorum. "Beni boş yere yordunuz, böyle olduğunu bildiğim halde geldim. Yalnız sizin için mi döndüm sanıyorsunuz? Hayır! Bir hatıra yüzünden döndüm."

"Oturunuz, yanıma... Şuraya... Biraz dinleniniz."

Elinde demin aşağıya, ağaca atıp sapladığı bıçak vardı. Nişancılık öğrenmek için kullanılan sivri uçlu, iki tarafı az keskin, yeşil saplı, yekpare çelikten bir bıçak. Bunlar bazı memleketlerin sporculuk levazımı mağazalarında satılır.

"Nitekim," dedim. "İnip bıçağı almışsınız, sonra tekrar yukarıya çıkmışsınız."

"Su içmeye inmiştim; inmişken onu da aldım."

"Hem sabahleyin, hem de şimdi iki defa hastalık ve sakatlanma oyununu monoton bulmuyor musunuz? Bir karihasızlık[1] değil mi? Yeni bir şey icat etmeliydiniz."

"Bugün böyle başladı, böyle gider artık! Otursanıza..."

Hâlâ ayakta duruyorum. Birdenbire elimden yakaladı, çekti. Boş bulundum, düşercesine yanına oturuverdim. Yerimiz gölgeli, kuytu... Kimse göremez.

"Sabahleyin benden bazı şeyler soracağınızı söylemiştiniz."

"Evet sorayım; dün gece eve birinci gelişinizin sebebi neydi ve niçin bunu kocanızdan gizli tutmak istediniz?"

Cevap yerine kollarını boynuma doladı; göğsünün temasını göğsümde duyuyorum. Yüzünü görmüyorum; zira başını omzuma dayamış olduğundan gözlerimin önünde ve dudaklarımın altında sadece bir yığın pırıltılı saç var. Bu saçlar benim kolonyam kokuyor; belki biraz çam ve taze yetişmiş bahar çayırı rayihası da karışmıştır.

Etrafta henüz karları tamamıyla erimemiş dağlarla çevrili bir yaylada, 1350 rakımlı arazide bulunduğumuzdan bahar Abant'ta yeni başlamıştı.

Biliyorum ki öpmeye kalkışsam fırlayıp ayağa kalkacak, kaçacak. Nereden biliyorum, diyeceksiniz? Aynı şeyleri başlangıçta Elvin de yapardı. Boğaziçi suları gibi akıcı, sağa sola kaçıcı, oynak ve kaprisli bir mahluktu, o! Bu da eşidir; bunlar öyle olurlar, cıva gibi, ele avuca sığmamaktan, erkeği şaşırtmaktan zevk alırlar... Bir gün gelir –gelirse şayet– dünyanın en itaatli, esir mahluku kesilirler.

1 kariha: düşünme gücü

"Dayım orman kökünde bekliyor," dedim. "Birlikte gidelim. Anlaşılan kocanız dağ yolundan önümüze inecek, o kızıl saçlı bön delikanlı ile."

"İyi huylu bir çocuktur."

Bunu söylemek için başını omzumdan çekmişti. Yüzlerimiz bir hizada... Arada mesafe yok gibi... Fındık kabuğu renginde sandığım gözlerinin içinde sekiz on renkte kırık dökük pullar görüyorum.

Bu başı sarssam –hani bir taraftan bakıp sallayınca binbir çeşit tezyinat[1] seyredilen oyuncak koniler vardır; onlarda olduğu gibi– sanki bu gözlerde de renk renk, biçim biçim, çiçekler ve geometrik şekiller açılıp kapanacak, biteviye yenileri görülecek!

Asıl acayibi yakından bakınca Elvin'in uzaktan gri zannedilen gözlerinde de bu *pailette*'ler, rengârenk zerreler, altın kırıntılarına karışmış kum taneleri seyredilirdi; içinde altın bulunan bir serin dereydi o...

Bu sefer Pervin'i kucaklayan bendim... Dudaklarına uzanan da yine ben! Zira yüzlerimiz yaklaşınca büsbütün Elvin olmuştu, bir an faciayı unutuverdim; Elvin sanki hayattaydı; o facia vuku bulmamıştı. Şu var ki, benzeri kadının buseme mukabelesi tahminim hilafına hareketsizdi. Ayağa kalktığımız zaman da kendisi heyecansızdı. Normal bir sesle anlatıyordu:

"Deminki sualinize cevap vereyim: 'Bir kere geldim, iki değil!' diyemeyeceğim, zira masanın üzerinde mendilim duruyordu; alıp sakladınız ama daha kapıdan girince gözüme çarpmıştı. Çadır altında Henry ile Andrew politik bir müna-

1 tezyinat: bezekler, süsler

kaşa tutturmuşlardı, usulcacık dışarıya süzüldüm. Baktım, akşamleyin gördüğüm küçük köşkte ışık var."

"Kimler oturuyor diye meraka düştünüz."

"Öyle oldu. Ben korku bilmem; çocukluğum Birleşik Amerika'nın Yeni Meksika arazisinde geçmiştir; Arizona ile Teksas arasında..."

"Bıçak atışınızdan belli!"

"Bir ara numaralar yapardım da bunu o zaman öğrenmiştim; vaktiyle artisttim ben."

"Yine öylesiniz, numara yapmakta devam ediyorsunuz."

"Demin beni öptüğünüz sırada soğuk davrandım, özür dilerim. Halbuki bunu bekliyordum, hatta istiyordum. Elimde değil... Birden kaskatı kesiliyorum."

"Tıpkı Elvin gibi!"

"Ne dediniz? Hiç anlamadım."

"İşitmeniz için söylememiştim; istemeyerek yüksek sesle konuştum. Affediniz."

Bu muhavere, patikaya inmiş, yan yana orman kenarına giderken oluyordu. Şu acayip rüyadan uyanmak lazım artık! Etrafım hiç şüphe vermeyecek kadar hakikat dünyasına benzemekle beraber içimden inanmak, güvenmek gelmiyor. Sanki birdenbire iki yıl öncesine dönüvermişim, o vakalar olmamış. Elvin'le birlikte bir gezintiye çıkmışız gibi tenha ve güzel bir dağ başı, bir göl kenarı seçmişiz. Çılgınca sevişen sevdalılarız biz!

"Burada ne dayım var, ne Henry ne de Andrew! Memleketimde değilim; Abant bir hayal! Yanımdaki daha dün gece karşılaştığım yabancı bir kadın mı? Hayır, ne münasebet! Elvin'in ta kendisi! Az sonra evimize döneceğiz ve iki sevdalı

gibi günümüzü bir arada bitireceğiz," diyorum. Elvin'in sesiyle Pervin konuşuyor:

"Biliyor musunuz ki öğleden sonra biz her şeyi göze alarak yola çıkacağız? Henry inatçıdır. İcap ederse geçit vermeyen bozuk yeri yürüyerek şoseyi bulacağız, üst tarafı kolaymış, ne olsa bir vasıta temin edeceğimiz fikrinde."

"Bunu yapmanızı tavsiye etmem."

"Sizler kalıyorsunuz, demek. Benden ayrılmamak için mi gitmemizi istemiyorsunuz?"

"Evet."

"Bir şey mi ümit ediyorsunuz?"

"Hayır."

"Deminki bahse geliyorum: Köşkün penceresinde ışık görünce kimler oturuyor diye meraka düştüm; basamakları çıktım; camın arkasından içeriye baktım; sizi gördüm. Dalgın düşünüyorsunuz. Kendi kendime, 'Bu adam belki de bir Amerikalı... Epeyce yakışıklı da! Bir vesile icat edip konuşayım şununla!' diye kararlaştırdım; cama vurdum. Bana asıl cesaret veren şey, iskemle üzerinde duran *Life* mecmuasıydı."

"Ne söyleyecektiniz? Söze nasıl başlayacaktınız?"

"Kibrit isteyecektim. Mademki İngilizce okunan bir evdi, konuşabilirdik. Ötekilerin münakaşası beni öylesine sıkmıştı ki! Değişikliğe ihtiyaç duyuyordum."

"Ama konuşmadınız, kaçıp gittiniz."

"Kaçmayıp da ne yapacaktım? Yüzümü camın arkasından görür görmez korktunuz, feryadınızı dışarıdan işittim; elleriniz havaya kalkmış, gözleriniz büyümüştü. Birdenbire kayboldunuz."

"Neye hükmettiniz?"

"Açıkça söyleyeyim; bir akıl hastası olduğunuza, buraya tedavi için getirildiğinize! Çok acıdım, çehrenizden hoşlanmıştım."

Orman kasrına yaklaştığım için bir meydanlıkta yürüyorduk. Seslendim:

"Hey! Neredesin? Yaşar Bey!"

Bir bekçi göründü.

"İçerideler efendim," dedi. "Sizi bekliyorlar. Amerikalılar da orada... Buyurunuz."

Mrs. Belinski'ye acele acele diyorum ki:

"Kocanız saraydaymış. Bugün ve bu gece Abant'ta kalmanız için elinizden geleni yapınız. Cam arkasından yüzünüzü görür görmez neden dolayı o hale düştüğümü size anlatacağım. Şimdi vakit yok. Sevinçle ıstırap arası müthiş bir vaziyetteyim."

"Ne mümkünse yapacağım."

Koluma belli belirsiz dayanarak kararında samimi olduğunu bildirmek istedi. Kapıdan girdik; loşluğun serinliği içindeyiz. Seslerin aksettiği bir odaya doğru yürürken fısıldadı:

"Pek mecbursalar onlar giderler, gitsinler."

"Siz tek başınıza kalabilir misiniz?"

"Elbette! Mademki siz ve dayınız buradasınız... Geçen haftaki gelişimizde bir İngiliz kadınına rastlamıştık, beş gündür yalnız başına o koca binada oturuyordu."

"Olur mu, olabilir mi bu?"

"İstersem olur."

"İstiyor musunuz?"

"Fikir pek de hoşuma gitmiyor değil... Düşüneceğim."

Girdiğimiz yer, tavana kadar yükselen, kocaman, lakin

sevimsiz, özenti şöminesiyle o meşhur kış salonuydu. Göl, penceremin altına serilmiş, bana bu zevksizlik saltanatı önünde yaltaklanıyor gibi geldi. Halbuki su çamların ve çayırların arasına sokulduğu zaman bunu sadece şefkatinden, can yoldaşlığından yapıyor hissini veriyordu.

Yukarıda yatak odaları, en aşağıda mutfak kısımları ve birinci kattaki salonlarıyla orman kasrı büyük bir villa, tuhafı, o kadar güzel bir yere kurulmuş olmasına rağmen –belki de manzaraya stil itibarıyla uymadığından– göze hoş görünmüyor. Alelade bir bina... Küçük bir otel bile değil.

Dayım, orman memurlarından bir zatla konuşuyordu. Konuşması bitince dedi ki:

"Saat on bir buçuk... İçtiğim sular, yürüyüş, temiz hava acıktırdı beni! Memur bey, arzu edersek karşıya sandalla geçebileceğimizi söylüyor. İşte şu iskelede duran köşkün sandalıyla..."

"Hepimizi alır mı?"

"Almasına alır, ama onlar gelmeseler daha iyi olur. Mamafih teklif et bir kere!"

Yaşar, güzel Amerikalı kadınla bir sandalda bulunmaktan herhalde memnun olacaktı; şikâyetçi tavırları mahsus takınıyordu.

Kısa bir görüşmeden sonra, Henry ile Andrew yaya dönmeyi tercih ettiler; Pervin de onlara uyar göründü. İşe dayı müdahale ediyor:

"Missis bizimle gelmelidir. Kararınız akşama Ankara'ya dönmek olduğuna göre, bozuk yerden ötesini şoseye, belki de Bolu'ya kadar yürümeniz icap edecek. Boşuna şimdiden kendisini yormamalıdır. Hatta siz de..."

Mr. Belinski bu fikri karısı hesabına doğru buldu. Pervin razı olmuyor. Niçin? Halbuki bir gece daha bizimle kalmak niyetindeydi; neden değişti? Sandalla üçümüz ne tatlı bir gezinti yapabilirdik! Durgun suların üzerinden kayıp gidecektik; en aşağı bir saat daha beraber olacaktık.

Gözlerimdeki yalvarışı okuyor, ama inadı inat! Yaşar:

"Eh," dedi. "Bırakalım taban tepsinler. Biz ayrılalım."

Öyle de oldu. Ben bir aralık onlara takılmayı, dayımı yalnız göndermeyi düşünmüştüm de ama sırnaşıklık tesiri yapmasından çekinmiş vazgeçmiştim.

Sandaldan bakıyorum; içinde kırmızı bluzun da bulunduğu üç kişilik kafile, göl kenarındaki tur yolundan ilerliyor. Fakat onlar daha bir buçuk saat yürüyecekler, biz yarım saate kalmaz, dinlenmiş halde evimize ulaşacağız. Dayım –sandalcı anlamasın diye– Fransızca sordu:

"Ne o? Aksadı mı iş?"

"Anlamadım; pek iyiydik, hatta bu gece bizimle kalmayı düşünüyordu, yarın da beraber dönmeyi... Birden değişti."

"Sebebi vardır; ben meseleyi sezdim."

"Nedir?"

"Hayırlı alamet. Nasıl olacağını pek bilemiyorum, ama kadın ötekilere bir oyun edecek. Senin anlayacağın Abant'ta kalmak çarelerini araştırıyor. Şimdi bizimle gelseydi şüphe uyandırırdı."

"Acaba? Kocasına da, teyzezadesine de aldırdığı yok. Yanlış muhakeme ediyorsun."

"Görürüz. Anlaşıldı artık; kadın senin ihtisas şubene dahil değil. Çok gezmiş, çok dolaşmış, bir defacık da şiddetle sevmişsin ama bu ilmin künhüne erememişsin."

Manalı manalı yüzüme baktı.

"İstersen sandalı geri yollamayalım."

"Niçin?"

"Hoş, yollasak da Beden Terbiyesi'nin bir sandalı var. Niçin mi? Şunun için: Gece mehtapta bir göl gezintisi yaparsınız. Lamartine'in meşhur *Göl* manzumesinde olduğu gibi, romantik bir seyran."

"Kiminle? Mrs. Belinski ile mi?"

"Yok, benimle! Yahut bekçi Hüseyin Efendi'yle! Elbet de onunla."

"Ömürsün dayı."

"Ömürüm, zahir... Çivi çiviyi söker, bir aşk da başkasını. Bakalım Mevla'm neler eyler, neylerse iyi eyler. Acele dönüşümün sebebini de söyleyeyim bari: Alabalık çıkmışsa elimle pişireceğim; burada ayıklamasını dahi bilmiyorlar. Tuttuklarını oldukları gibi bırakmasını adama sabahleyin tembih etmiştim. Benim aklım alabalıkta, seninki de alaca keklikte!"

Öğle yemeğinden kalktığımız zamana kadar –balıklardan dolayı gecikmiştik– kamptan ses çıkmadı. Başka yol olmadığı için cipin muhakkak köşkün az aşağısından geçmesi lazım geliyordu. Acaba kalmaya mı karar vermişlerdi? Alaylı sözler işiteceğimi bildiğimden, Yaşar'a bir şey sormuyorum. O diyor ki:

"Şimdi, şu nefis öğle taamının üzerine bir uyku ister. Açık hava tatlı bir gevşeklik veriyor insana! Sen yatmayacak mısın? Alaca kekliği mi gözleyeceksin? Merak etme, tam tabiriyle o çantada keklik artık... Vaktiyle *alaca* denilen renkli bezle nasıl keklik avlandığını görmüştüm. Hayvancağızlar karşı koyamadıkları acayip bir kuvvetin tesiri altında bu

beze doğru koşuyorlardı; arkasına gizlenenler de çifteleri patlatıyorlardı. Amerikan kekliği de sana alacaymışsın gibi gelecek. Kıyar mısın, kıymaz mısın? Orasını bilmem..."

Dayım sözünü bitirmemişti ki, cip yolda göründü; köşkün hizasında durdu. Üçü de sarktılar, el sallıyorlar, veda ediyorlar, sesleniyorlar:

"Thanks a lot! Good bye"

Ben sararmıştım. El hareketleriyle selamlarını alıyor, cevaplar veriyordum, ama bitkindim. Araba uzaklaşınca Yaşar'a döndüm, çıkışıyorum:

"Kehanetine diyecek yok, doğrusu! Pervin gitti. Bu mu kadından anlayışın? Çizmeden yani baklava ve börekten yukarıya çıkma bir daha! Senin ihtisasın bu... Abant'ta durulmaz artık... Ben durmam!"

"Bari türkü ile konuş: Turnam turnam! Ben buralarda durmam! Gidersem gelmem, gelirsem dönmem!"

"Soğuk şakaları bıraksan! Gönlüme karanlık çöktü, zaten bir lahza aydınlanmıştı."

Dayım, elini omzuma koyuyor.

"Elli papeline bahse girişirim, var mısın?"

"Ne bahsi bu?"

"Ben dönecek diyorum, sen dönmeyeceğini söylüyorsun. Dönerse bir elliliğini alırım; dönmezse elli lira kazanırsın. Kabul mü?"

"Kabul!"

İKİNCİ KISIM

Elvin ile Pervin

I

Dayım iştahla yediği lezzetli öğle yemeğinin üzerine gecikmişçesine soyunup yatağa girdi; kapısını da örttü. En aşağı iki saat uyumak niyetinde olduğu belliydi. İçeriden seslenmişti:

"Masanın üstüne oyun kâğıtlarını koydum, getirmiştim. Pasiyans aç, istersen! Vakit başka türlü geçmez. Fındık kabuğu gözlü kadının dönmesi gecikebilir. Gözüne uyku girmeyeceğini anladım."

"Çoktan Bolu yolunu bulmuşlardır; ümit kesildi, elli lira kazandım ama değeri kaybettiğimle ölçülemez. Fena oldu bu iş."

Cevap vermedi. Zaten ikimizde de uzun konuşmaya mecal kalmamıştı. Onu uyku bastırmıştı, beni derin bir hüzün kaplamıştı. İskambil kâğıtlarını karıştırarak düşünüyorum, kendi kendime söyleniyorum:

"Yaşar meseleyi pek iyi kavrayamadı. Sanıyor ki güzel bir kadın olduğu için dönmesini istiyorum, bir dağ başı flörtü

aradığımdan dolayı... Benzeyişleri de ya muhayyilemin icadı yahut sadece bir küçük hile sayıyor. Değil!"

Pervin'i şu, saatlerin en uyuşuğu olan ikindi başlangıcında ve zaten el ayağın çekilmesine muhtaç bulunmayan ıssız yerde büyük bir vuzuhla tekrar görüyorum; vücut ve yüz hatları zihnimde cisimleniyor. Önümde sanki...

Bu suret siliniyor, yerini Elvin'in nice zamandır kafama hakkolmuş,[1] solmak bilmeyen hayali alıyor. Sonra ikisini yan yana getiriyorum: Birbirinin ayırt edilmeyecek kadar benzeri oldukları meydana çıkıyor.

"Sanki," diyorum. "İki cisimli bir tek kadın bu! İkizlerden daha ikiz. Zira yalnız vücutları değil, karakterleri de aynı. Tek ruhlu, iki cisimli bir mahluk karşısındayım. O tabiat harikası cisminin birini kaybetti; öteki duruyor, dünyanın başka bir köşesinde yaşamasına devam etmektedir."

Şunu da düşünüyorum ve asıl buna içleniyorum:

"Yaşamakta olanı beni tanımıyor; hakkımda hiçbir fikri, malumatı yok; keenne[2] yabancıyım. Ayrıca ruhunun kaybettiği öbür vücuttan da habersiz. Bana gelince şimdi mevcut olmayan birinci vücuduna âşıktım, onun uğrunda ıstırapların en acısını çektiğim gibi yine onun yüzünden nimetlerin en değerlisi olan aşkı tatmıştım. İkinci vücuduna karşı vaziyetim kararsız!"

Bütün bu düşünceler bir noktaya dayanıp kalıyordu.

"Şimdi ne yapacağım?" diye mırıldanarak, pasiyans için masaya sıraladığım kâğıtları bir el hareketiyle dağıttım; kart-

1 hakkolmak: kazınmak
2 keenne: sanki

ların çoğu yere düştü. Eğilip toplama arzusu duymuyorum, çökkünüm. Tekrarlıyorum:

"Bundan sonrası ne olacak?"

Evet, ne olacaktı? Ankara'ya gidince Belinski'leri arayacak mıydım? Yoksa aynı şehirde Elvina'nın bir benzeri yaşadığı halde köşemde pinekleyecek miydim? Haydi, ben dayandım, yerimden kımıldayamadım... Ya onlar, bilhassa o kadın kendiliğinden gelir, peşime düşerse yine dayanabilecek miydim?

"İyisi mi pılıyı pırtıyı toplayıp İstanbul'a dönmek! Daha iyisi de var. Yine gurbet yolunu tutmak. Ruhu da, cismi de bu derece Elvin'i andıran kadın başıma yeni bir felaket getirecektir; tahammülüm kalmadı!" diye, evi dar bulduğumdan, kapıya doğru yürüdüm. Hüseyin Efendi göl tarafında göründü, elinde bir dizi balıkla... Diziyi yukarıya kaldırıp daha ziyade dayıma müjde veriyor ve baş hareketiyle "Nerede bey?" manasına soruyor. Acaba sevginin ayrılmaz bir rüknü olan şefkat duygusu ile mi, yoksa Elvin'le geçirdiğim hayattan kalma bir itiyat mı? Derhal Pervin'i hatırladım. İçimden:

"Dönmüş olsaydı," dedim. "Akşam yemeğinde bu alabalıktan pek memnun kalırdı... Zira Elvin de o cins tatlı su balıklarını severdi!"

Köşkten çıktım; merdiven basamağında bekçi efendi ile konuşuyorum:

"Yaşar Bey çok sevinecek. Bugünküler nefisti. Amerikalılar yemiyorlar mı bunlardan?"

"Can atarlar, ama kendileri tutmak istiyorlar, ava çıkıyorlar, boş dönüyorlar. Geçen yaz bir mühendis gelirdi; günü-

nü su üstünde geçirirdi; yine de tutamazdı. Onlar alabalığı makineli kamışlarla avlarlarmış, akarsuların içine çizmelerle girerek! Burası göl... Başka çeşit avlanır."

"Demin gidenler acaba bozuk yolu geçebildiler mi dersin."

"Cip geçer, dinler mi hiç!"

Ben "Geçemez, dönerler," demesini istiyor, bekliyordum; aldığım cevaptan hoşlanmadım. Sezdi mi, bilmem. İlave etti:

"Saplanmazlarsa geçerler. Fenalık iki tarafın ağaçlık, sık orman oluşu... Yana süremezsin, kütükler bırakmaz. Bayır, hendek, yokuş cipe vız gelir, ama meydan elverişli değil."

"Yarını beklemeliydiler."

"Eğer bugün geçilebilecek gibi değilse, yarın da aşılamaz, beyim."

"Arabayı bırakıp yüksekten yayan gidilemez mi?"

"Niçin gidilmesin? Şoseye vardılar mı kamyon, filan bulurlar. Şu balıkları serin bir yere koyalım. Sizin mutfağa güneş vurur; ben saklarım, ne zaman isterseniz getiririm. Bey uyuyor galiba... Bilirim, adetidir, gündüz uykusunu sever. Biz de kendisini severiz, çok iyi insandır."

Yaşar lehindeki umumi kanaat Abant'a kadar yayılmış. Giden iki Amerikalı erkek de ondan hazzetmişlerdi; bana azıcık uzak durdukları gözümden kaçmamıştı.

Saat dört... Anlaşılan şoseye eriştiler. Geceleyin Ankara'ya varırlar. Köşke girdim, dayımın kapısını vuruyorum:

"Ne var? Bahsi kazandım mı? Döndü, galiba. Siz konuşadurun, geliyorum."

Tokmağı çevirdim, içerideyim. Ültimatomu veriyorum:

"Ben hemen gideceğim; geceyi burada geçiremem. Bolu'da kalmayı tercih ederim."

Yüzüme sebep sorarcasına bakıyor.

"Zira onu gördüğüm şu yerde mazi canlanıyor, hatıralarım beynime hücum ediyor, yoruluyorum, azap çekiyorum. Gece olunca kapıya gelmesini, cama vurmasını, yüzünü göstermesini bekleyeceğim. Sen işi şaka sanıyorsun, daha doğrusu egoistliğinden ciddiye almak istemiyorsun. Haydi, eşyamızı toplayalım. Gelişimizde olduğu gibi mademki öbürleri geçtiler, biz de geçeriz!"

Yatağından atlayan Yaşar derhal bavulunun önüne çömeldi, hazırlanmaya başladı. Lakin lakırdı etmiyor, homurdanıyor... "Tıraş takımını ver!", "Şu gömleği uzat!" gibi emirlerle bana iş gördürüyor. Ayağa kalkınca:

"Affet dayı," dedim. "İstemeyerek sert konuştum. Halet-i ruhiyemi bilsen mazur görürsün beni... Hatta acırsın. Kollarımda can veren tek sevgilim kadına benzemesi –benzemesi değil– bunun eşi, tamamıyla benzeri olması şuurumu altüst etti. Birkaç defadır söylüyorum."

"Ben halden anlarım. Bolu'ya gidelim... Esasen yarın sabah Ankara'ya otobüsle gitmek niyetindeyim. Cip çok sarsıyor."

"Bir şey soracağım. Mrs. Belinski'nin buraya döneceğine nereden hükmetmiştin de elli liraya bahse girmiştin?"

"Orman köşkünde kulağıma kendisi fısıldadı. Geçen hafta Beden Terbiyesi'nde bir İngiliz kadınının günlerce yalnız başına oturduğunu öğrenmiş. Bu kadına Hüseyin Efendi ve ailesi hizmet etmişler. 'Ben de üç gün kalacağım,

gitmeyeceğim,' dedi. Cevaben, 'Burada bulunduğumuz müddet yemekleri bizimle yersiniz,' dedim; kabul etti. Hatta şunu da öğrendim: Bozuk yollara gelince ötekileri yayan yollayacak, kendisi ciple dönecekmiş. Amerikan ordusunda askerlik ettiğinden motorlu vasıtaları iyi kullanırmış."

"Sözünde durmadı. Ama mademki ağzından işitmişsin, biraz ağır alalım. Yarı yolda rastlarsak dönmemiz tuhaf olur."

"Ben senin yerinde olsam arabaya atlar, şu bozuk yere kadar gider, bakarım. Yarım saatlik iş..."

"Yaşa dayıcığım," diye ellerini tutup okşadım. "Hemen koşuyorum... Şimdilik allahaısmarladık."

Köşkün kenarında duran cipe girmiştim; az sonra ormanın kuytuluğuna daldım, dere kenarından yokuş aşağı kayıyorum. Ara sıra durup bir motor uğultusu duymaya çalışıyorum. Akarsuyun şırıltısından başka ses yok. Kuşlar bile ötmüyor. Öyle olmakla beraber –belki bilirsiniz– en durgun, susmuş zamanında bile ormanlarda çıtırtılar vardır; dalların artiritik insan vücutları gibi gerindikçe kemik sesleri çıkardığını sanırsınız.

Bir dönemeci aşıyordum ki, ileride ağaçların seyrekleşip derenin ferahladığı, meydanlığa kavuştuğu bir yerde, kenara çekilmiş bir cip gözüme ilişti; yüreğim hopladı.

"O... Onların arabası!" diye ümitle söylendim. Cipin baş tarafı Abant istikametine çevrilmişti; demek ki geri dönüyorlardı. Fakat arabanın yanında kimsenin olmaması acayibime gitti. Yaklaşınca motoru durdurdum, sesleniyorum; sesim orman içinde akisler yapıyor; cevap gelmiyor.

İndim, cipi tetkik ediyorum; valizler ve katlanmış olarak çadır, her şey duruyor; sahipleri bırakıp gitmişler.

Bağırıyorum:

"Mr. Belinski!"

Arkasından küçük ismini çağırıyorum, Andrew'inkini de... Karşılık veren yok. Ne yapacağımı kestiremediğim için boş arabanın kenarına iliştim, düşünüyorum. Bir ayak sesi... Kulak kabarttım: Yanılmıyorum, yoldan biri geliyor.

Nihayet köşede göründü; bir balıkçı, daha doğrusu balık avına çıkmış bir köylü. Elindeki kancalı dala bir sürü, irili ufaklı dere balığı takmış, memnun dönüyor. Önüme gelince:

"Merhaba," dedim. "Bereketli olsun!"

Cevap yerine birtakım sesler çıkarıp işaretler edince, dilsiz olduğunu anladım ve yolundan alıkoyup Amerikalılar hakkında malumat almaktan vazgeçtim. Mademki cip buradaydı, elbette bir taraftan çıkıp geleceklerdi; ümitliydim. Bir sigara içmek arzusu ile –memlekete döndüğümden beri bazı bazı tüttürmekten hoşlandığım– bir Boğaziçi çıkarmış, dudaklarımın arasına sıkıştırmış, çakmağımı çevirmiş, ilk nefesi çekmiştim. Birdenbire sigara ağzımdan uçup gitti. Aynı zamanda Pervin'in sesini işittim; kulağımın dibindeydi bu ses:

"Excuse me!"

Dönüp bakıyorum; arabanın içindeki çadır bezinin altından sıyrılmış, gülümsüyor. Bu gülümseyen dudaklar arasında benim sigaram dumanlanmaktadır. Sevinçten titrek hale gelmiş bir sesle sordum:

"Öbürleri nerede?"

Eliyle Bolu tarafını gösterdi; sonra yine bu el kocasıyla kızıl saçlı delikanlının yürüyerek gittiklerini anlatmak için havada birtakım komik işaretler çizdi, develerin yürüyüşünü taklit eden işaretler!

"Siz geri dönüyorsunuz, Abant'a?"

Evet manasına başını salladı.

"Öyleyse durmayalım, direksiyon başına geçiniz, ben de kendi arabamla arkanızdan gelirim."

Kollarımı uzattım, çadır bezinden çıkmasına yardım ediyorum. Diyorum ki:

"Motor sesini duydunuz, arabayı durdurdunuz, bezin altına saklandınız. Gelenin kim olduğunu biliyordunuz demek?"

Artık işaretleri bırakmış, konuşuyor, bir taraftan da saçlarını düzeltiyordu:

"Göl kenarında sizin cipten başka motorlu vasıta yoktu... Abant'ın ikinci bir yolu olmadığına göre gelenlerin sizden başkası olmasına imkân tasavvur edilemezdi."

"Bozuk yeri geçemediniz mi?"

"Geçerdik, belki! Ben tecrübe edilmesine mani oldum. 'Geçemez, ortada kalırsak ne olacak? O zaman geriye de gidemeyiz, ileriye de... Ayrıca ne Abant'a ne de şoseye kadar yürüyecek haldeyim. Bu sabahki tur beni yordu,' dedim. Sabahleyin size yaptığım gibi siyatik ağrılarından şikâyet ettim. Nihayet dönmeme karar verildi. Kendileri işleri icabı yarın sabah Ankara'da bulunmaya mecburdular; yeni şeflerini karşılayacaklardı."

"Peki, siz ne zaman döneceksiniz?"

"Yol açılınca... Oradan bir otomobil yollayacaklar. Cipi

götürecek bir de şoför. Tek başıma nasıl bırakabildiklerine mi şaşıyorsunuz? Kocam bana güvenir; hem böyle yerlerde birinci kalışım değil."

"Askerlik ettiğinizi dayımdan işittim."

"Laftı bu... Cambazlık ettim, o kadar! Fakat yanında sakın beni yalancı çıkarmayınız. Hazırım, siz de arabanıza geçiniz."

Uzanmak, kollarımın arasına almak istedim, hareketimi sezdi:

"Hands off!" diye bağırdı; ellerimi aşağıya indirdim. İndirişim cesaretsizliğimden değildi; ilk tanışmalarımızın birinde yine böyle bir orman yolunda, Elvin aynı şeyi yapmış, aynı cümleyi kullanmıştı; aynı sesle! Bu hatıra beynimin içinde adeta zonkladı. Ne kadar sararmışım ki, gaza basmak üzere hazır bir vaziyette, elleri direksiyona dayalı duran Pervin, kaba davrandığını sanarak özür diledi:

"Çok sert mi konuştum? Pardon! Zaten böyle oluyor, sesimi de, hareketlerimi de idare edemiyorum."

Benzeri de idare edemezdi; ya pek dürüst yahut gayet yumuşak olurdu. Karşımdaki kadına bir daha, yeni görüyormuşçasına dikkatle baktım. Göz renginden başka her şeyi ile O! Arabama giderken söyleniyorum:

"Bir sır var bu işte... Pervin de Bandırmalı Hacı İsa oğullarından Hoca Musa Efendi'nin kızı; belki de ikiz kızlarından biri! Elvin'den o ciheti gizlemişler. Gizlemelerinin sebebi ne ola?"

İmkânsız olan böyle bir şey bilmediğim ruh haleti bakımından ne vaziyette bulunduğumu gösterir, mühimdi. Hangisi mühim ve şaşırtıcı değil! Bandırmalı Hoca Musa

Efendi'nin kızı Durban'da, hem de Elvina ismi altında bar çığırtkanlığı yapabilir miydi?

"Bandırma'nın bir köyü neresi, Cenup Afrika'nın ucundaki Durban Limanı neresi? Musa Hoca'nın kızı niçin Fatma veya Zeynep olmuyor da Elvin ve Elvina isimlerini taşıyor? Garip tecellidir!" diye mırıldanarak Amerikalı Blinski'nin karısı Pervin tarafından sürülen cipi takip etmekteyim. Pek merak ediyorsanız malum güzellikler listesinin son kısmına bakınız. Demin bahsi geçen hacılı hocalı, Musa'lı İsa'lı yahut Zekeriya'lı, Yahya'lı isimlere orada rastlarsınız. Memleketin mevcudiyetlerinden haberi olmadığı bir yığın meçhul!

Pervin'i söyletmeliyim. Bana ailesi ve milliyeti hakkında izahat vermelidir. Bereket buna vaktimiz müsait. Dayım gitse bile yol otomobillere açılmış hale gelinceye kadar Abant'ta kalırım. Keşke geceleyin bir yağmur daha yağsa!

Önümde giden araba durdu; ben de durmuştum. Pervin'in evvela başı döndü, sonra "Gel buraya!" manasına elini salladı. Yürüyerek yaklaştım, dedi ki:

"Geldik sayılır. Birkaç günümüzü birlikte geçireceğiz. Bundan memnunsunuz zannederim."

"Bir cihetten çok memnunum, fakat bir bakıma da çok üzgünüm."

"Ben de bir şeyden şüphelenmekteyim. Siz bir nefis mücadelesi, bir kararsızlık, şaşkınlık içindesiniz. Hele dün gece camın arkasından beni görünce ürkmüş olmanız büsbütün acayipti."

"Haklısınız."

"Neyse, bunları fırsat bulursak yine konuşuruz. Şimdi, dayınızın yanına gitmeden, tenhalıktan istifade, söylemek

istediğim şu: Bazı ümit verici, hatta –kelimeyi kullanmaktan çekinmeyeceğim– tahrik edici hallerime aldanarak beni elde edilir bir kadın sanmamalısınız. Cambazhane artisti oluşum, hür ve belki de hafif hareketlerim cesaretinizi artırmasın!"

"Böyle şeyleri düşünmedim."

"Ama sadece arkadaşlık etmek niyetinde de değilim. Bir derecesine kadar flörte müsaade var. Derece pek de düşük olamaz. Malum ya, güzel bir göl kenarında ve çamlar arasında, keyfimizce vakit geçirebileceğiz. Geceleyin ay manzaraya bir şeyler ilave edecek. Ben ayın yüzüne bakmasını sevmem, ama onun benim yüzümü aydınlatmasından hoşlanırım."

"Nasıl bir karakterde olduğunuzu anladım. Bu, zaten benim bildiğim, alıştığım bir huydur."

"Aynı karakterde bir kadınla mı yaşamıştınız?"

"Yalnız aynı karakterde olsa iyi..."

"Fiziki bir benzerliği de mi vardı?"

Başımla tasdik ettim; konuşmasını kesti. Ancak duruşu ve düşünüşü şöyle bir manaya gelebilirdi: Ürkmesinin sebebi anlaşıldı. Galiba o kadından acı bir hatıra taşıyor. İhanet görmüş belki de...

"Yolumuza devam edelim mi?"

Bunu ben söylemiştim. Şimdi başı ile evet diyen oydu. Arabanın yanından dalgın bir halde ayrıldım.

Tek ruhta iki cisimli bir kadın acaba fennen, ilmen mümkün müdür? Biri öldükten sonra ikinci vücudu aynı karakteri muhafaza ederek yaşamasına âlimler ne diyecek? Sualime müspet ilimlerin cevap vermesi lazımdır. Aynı ananın

çocukları olmadıkları halde ikiz doğmuşçasına benzeyen insanlar var mı dünyada?

Gölün kenarındaki genişliğe çıkınca arabalarımızı yan yana getirdik; Pervin işaretle böyle yapmamı istemişti.

"Ben," dedi. "Beden Terbiyesi binasında ineceğim; İngiliz kadınının yaptığı gibi kendime bir oda ayırtacağım. Sizin köşkte yatıp kalkmam doğru olmaz. Bekçi ile konuşup maksadımı anlatırsınız. Miss Mitty günde sekiz lira veriyormuş; biraz fazlasına bakmam, cömert davranabilirsiniz."

Bu iş çarçabuk halledildi. Köşke döndüğüm zaman dayımı mutfakta, alabalıkları ayıklamakla meşgul bulmuştum. Yüzüme bakmadan dedi ki:

"Elliliği yatak odamdaki masaya bırak; üstüne de kolonya şişesini koymayı unutma... Uçmasın!"

Sessiz durduğumdan şüphelenerek başını kaldırdı; göz göze geldik.

"Ne o? Memnun görünmüyorsunuz. Davul zurna mı çaldırayım?"

"Dayı! Bu kadın muhakkak Elvin... Yolda hep onun söylediklerini tekrarladı, kelime kelime! Pervin diye ayrı biri yok... İkisi bir!"

"Elliliği çıkar, yerine koy evvela!"

"Bırak alayı! Şaka götürecek halde değilim."

"Ben bu elli lirayı senden hekim vizitesi olarak koparıyorum tedavinin ilk fonu! Hastalığına tamamıyla kanaat getirmiştim zaten... Artık iman ettim. Behey gafil! Madem ki bu Elvin'dir yahut Pervin öbürüdür, yani ikisi aynı kadındır, Allah'tan daha ne istersin? Kadirmevlam öldüğünü zannettiğin sevgilini başka bir isim altında diriltmiş veya

eşini bulmuş, karşına getirmiş! Ayrıca senden hazzettirmiş, kocasını ve –günahına girmeyelim ama– dostunu buradan atlattırmış! Başka ne yapsın? Talihine sevineceğine, nimeti öpüp başına koyacağına sızlanıyorsun. Suratından düşen bin parça oluyor... Bir tanesi yetmiyor da bir düzine Elvin mi besliyorsun? Çattık vallahi!"

Arka pencereden baktım. Hüseyin Efendi ile yaşlıca bir kadın cipteki eşyayı yukarıya taşıyorlar. Pervin balkonda... Yüksekten seyrettiği göl manzarasına dalmış. Şu dakikaya kadar bana, terk edilmiş haliyle bomboş bir manastır tesiri yapan Beden Terbiyesi binası, balkonlarından birine çıkan genç kadın sayesinde izbeliğinden kurtulmuş, canlanıvermişti.

Dayım içeriden sesleniyor:

"Çay hazır! İki cisimli, tek ruhlu kadını çağırsana!"

"Binanın balkonunda duruyor; bizim tarafa baksa işaret edeceğim."

"Bakmaz görünür, ama aklı buradadır. Bağırıver; korkuyor musun? İngiliz olsa gidip çağırmak lazımdı; Amerikalıya haykırırsın: Hello! Hoşluk orada... *Sanfason* insanlar!"

"Mrs. Belinski!" diye seslendim; döndü, bakıyor; fakat göremiyor. Pencereden havluyu salladım; eliyle "Ne var?" diye soruyor.

"Çay hazır... Dayım bekliyor."

Niçin "Bekliyoruz," demedim de sadece Yaşar'ı ileri sürdüm? Gönülden alaka başladı mı hep böyle olur; lüzumsuz bir çekingenlik, alınganlık, kaçamaklı hareketler kendini gösterir.

Yine eliyle işaret verdi: Geliyor. Yandaki pencerenin ka-

palı perdesini aralayıp gizlice gözetliyorum; gelişini seyredeceğim. İşte, kapıdan çıktı, iki bina arasındaki çayır, çimenle örtülü yemyeşil meydanı geçiyor. Üzerinde dün geceki elbise, elinde bir hırka veya yün ceket var.

Yanımda Yaşar'ın sesini duydum:

"Hakikaten güzel bir yürüyüşü var kadının! Dansöz ve akrobat olduğunu ehli anlar. Askerlikte yürüyüşü bozulmamış."

"Askerlik ettiği yalanmış," diyecektim, cümleyi tamamlamadan yuttum.

"Ey, askerlik ettiği zaman ne olmuş? Karnından, kalçasından filan yaralanmış mı? Yarasını da gösterdi mi sana?"

"Ne münasebet! Söyleyeceğim başka bir şeydi; sonra anlatırım. Ben karşılamaya gidiyorum."

Dayım arkamdan söz yetiştirerek geliyor.

"Koş! Bu ümitli koşmalar kedinin ciğerci, çocuğun baloncu arkasından koşuşuna benzer; çok defa ağız ve el boş dönülür, hayal sukutuna uğranılmış halde! Cambaz kadın bana pek usta, pek marifetli görünüyor. İyi oynatır insanı!"

Dayıma aldırmadan Mrs. Belinski'yi camlı balkona ayağını basar basmaz kucağıma alıverdim. Kucağımda götürüyorum. Hasıra koltuğa bırakmadan önce yüzünü, gözlerini öpmek ihtiyacına güç dayandım. Diz çökmüş vaziyette diyorum ki:

"Hakikati öğrenince beni mazur göreceksiniz; size maceramı anlatacağım. Bu, inanılmayacak bir şeydir. Kendim de dünden beri inanmakta güçlük çekiyorum. Hâlâ şaşırmış, aklımdan şüphe eder bir haldeyim. Rica ederim, evve-

la bana söyleyiniz: Bir kız kardeşiniz var mıydı? Tamamıyla benzeyen bir kız kardeş? İkiz kardeş? İsmi Elvin."

Gözlerinin içine bakıyorum; yakından baktığım için bu gözler fındık kabuğu renginde görünmüyor; Elvin'inkiler gibi ela. İkisini birbirinden ayıran tek fark da kalmadı. Amerikalı kadın icabında yardımını isteyecekmişçesine dayıma baktı. Bakışında "Hasta mıdır? Tehlikeli olabilir mi?" manası ve suali seziliyordu.

Yaşar, galiba sessizce cevabında ona emniyet verdi, korkulacak bir şey bulunmadığını bildirdi ki, Pervin ferahladı; elini omzuma koydu, dedi ki:

"Hayatım bir romandır, bunu anlatacak olursam asıl siz hayretler içinde kalırsınız. Şu kadarını söyleyeyim şimdilik size; beni sokakta bulmuşlar. Üç yaşında kadar bir çocukken!"

"Nerede? Hangi memlekette?"

"Hatır ve hayale gelmeyen bir yerde, bir Balkan şehrinde... Xanthie'de!"

"Böyle bir şehir bilmiyorum."

Dayıma döndüm ve bu isimde bir şehir veya kasaba hatırlayıp hatırlamadığını sordum. Memnun görünmemeye çalışan bir eda ile bizi seyrediyordu. "Şimdi ciddi konuşmanın piyes oynar gibi hareketlerin sırası mı? Çaylar soğuyor," der gibi bir vaziyet ama önündeki sahneden muhakkak zevk alıyordu ve neticeyi merakla bekliyordu. Sualime karşı düşünmeye hacet kalmadan cevabı yetiştirdi:

"Elbette hatırlarım; hem de iyisini bilirim. Ben tütüncülük üzerinde ihtisas yapmıştım..."

"Dayı! O bahsi bırak! Neresi bu yer? Onu söyle!"

"Türkçesi İskeçe'dir... Hani tütününün nefasetiyle meşhur kasaba. Balkan Harbi sıralarında elimizden çıktı; bir müddet Bulgarların işgali altında kaldı; sonra Yunanlılara geçti; Birinci Dünya Harbi'nde de başına gelmeyen kalmadı. Edirne vilayeti dahilince Gümülcine sancağına bağlı ikinci sınıf bir kazaydı, bizim zamanımızda. Babam tütününü oradan getirtir, kendi sarar, reji sigarası kullanmazdı."

Dinlesem Yaşar Dayı bu bahiste konferans verecek! Tekrar Pervin'e döndüm:

"Amerika'ya ne münasebetle gittiniz?"

"Beni evlat edinen Mr. Thomson, Amerikalıydı. Balkanlara tütün almak için geldiği sırada bulmuş. Büyük bir şirketin eksperi olduğundan dünyayı gezerdi."

"Pervin adını size babalığınız mı koymuş?"

"Bu da ayrı bir hikâyedir. Mr. Thomson yarı müsteşrikti, İran'da uzun zaman kalmış, Şark dillerine merak sarmıştı. İsmimi o lisanların birinden almış... Analığım söylemişti. Bir kız kardeşim var mıydı? Ben hatırlamıyorum, kimseden de işitmedim."

"Hangi ırktan, milletten olduğunuzu yeni aileniz biliyor muydu?"

"Bir Balkanlıydım, fazlasını düşünmemişlerdi; Amerikalı olmuştum, mesele kalmamıştı."

İkimiz de sustuk. Dayımın sesi duyuldu:

"Çaylar hazır!"

Yaşar ile Pervin öteden beriden bir şeyler konuşuyorlar ama ben dinler görünerek düşünüyorum; iki kadın arasında bir münasebet bulmaya çalışıyorum. Elvin'in babası hakkında –sırasını getirince hikâye edeceğim– bir tesadüf yüzün-

den lüzumlu malumat edinebilmiştim. Kendisi tıpkı Pervin gibi çocukluğunun ilk çağını hatırlamıyordu; fakat taşıdığı isme rağmen bir Müslüman ana babanın çocuğu olduğunu müphem surette biliyordu.

Şu var ki, her ikisini de Mısır'da birbiri arkasına kaybetmiş, Bilal Efendi isminde birinin evinde büyümüş, birtakım maceralardan sonra –ki bunların bir kısmını, lüzumlularını öğreneceksiniz– yirmi altı yaşında bir bar kızı şeklinde karşıma çıkmıştı. Asıl isminin, daha doğrusu Bilal Efendi tarafından verilen ismin Lemya olduğunu ve bu yaşlı Habeşlinin kendisini, "Taal hun, ya Lemya!" diye çağırdığını hatırlıyor; bu sesi kulaklarında hâlâ duyuyordu. Elvina meslek adıydı, Elvin şeklinde kısaltıldığı da oluyordu.

Aradaki mesafe pek uzak sayılmamakla beraber İskeçe'de bulunup evlat edinilmiş bir kızla çocukluğunu Mısır'da geçirmiş Bandırmalı başka bir kızın kardeş olmaları hikâyesi –içine meşhur Fransız romanı *İki Yetime*'deki masalcı muhayyilesi katılmadığı takdirde– pek tutamayacaktı.

"Bu, sadece bir benzeyiş," diyorum. "Pervin, Hoca Musa Efendi'nin çocuğu yani Elvin'in kardeşi değil. Şaşılacak derecede benzemek için kardeş veya akraba olmak icap etmediğini meydana koyan bir misal önündeyim. Vakadaki hususiyet birbirine benzeyen o iki insanın ikisiyle karşılaşmamdan ileri gelmektedir. Asıl fevkaladelik ise şu noktada ölmüş olan sevgilime ikinci şahısta tekrar kavuşmam! Şayet –sezdiğim gibi– Pervin de bana bir meyil duyarsa Elvin ölmemişe dönecek."

Öyle bir vaziyetin fena mı, yoksa iyi mi olacağına karar veremiyorum. Dayımın bozuk İngilizcesini gülümseyerek

dinleyen, mana çıkarmaya uğraşan genç kadını süzüyorum.

"Sanki Abant'ta bulunmuyoruz; Dublin'deki evimizdeyiz. Elvin hayatta... Dayım da bize misafir gelmiş. 1949 yılında değiliz; sene henüz 1947!"

Masa başından kalkınca nilüfer yatağının bulunduğu tarafa bir yürüyüş teklif eden Pervin'e uyduk. O taraf su hizasında bir düzlük ve ormanlıktır. Güneş karşı sırtlara doğru inerken yarısı gölgelenen durgun gölü bütün genişliğiyle kavrayabilirsiniz.

Dikkat ediyorum: Pervin daha ziyade Yaşar'la alakalı görünüyor; kendisine sokuluyor. Yan yana önde yürüyorlar; hatta bir aralık kol kola girdiler. Dayım o erkeklerdendir ki, kadın ahbap bulunmadığı yerde bir kadına kendi cinsindenmişçesine rahat bir arkadaşlık temin edebilir ve kadını fazla koketri yapmaya zorlamadan oyalamak usullerini bilir.

Dayım dönmek teklifinde bulundu. Genç kadın itiraz etti:

"Puslu göl ve orman manzarasını pek severim," dedi. "Hele bu havada yürümesini... Biraz daha gitsek!"

"İkiniz yolunuza devam ediniz. Ben akşam yemeğiyle meşgul olacağım. Eğer başında bulunmazsam testi kebabını ağız tadıyla yiyemeyiz. Alabalığı panesini de... Anlat fındık kabuğu gözlü hanıma! Hem, söz aramızda, bu saat çiftlerin gezmesine müsaittir, üçlü grup tabloya aykırı düşer. Fakat rica ederim, mazisini sorup karıştırmakla kadıncağızı izaç etme. Hele malum benzeme bahsini hiç açma... Kabak tadı verdin artık!"

"Haklısın dayı..."

Epeyce gittik, konuşmadan. Pervin, etrafımız gibi dumanlı sandığım bir sesle birdenbire dedi ki:

"O Elvin belki de benim kardeşimdi!"

Daha yüksek sesle tekrarladı:

"Evet... Kardeşimdir, belki de!"

Elini tuttum, sıkarak soruyorum:

"Ne dediniz? Belki kardeşiniz mi? Bunun ihtimali var mı?"

"Niçin olmasın? Ben bulunmuş bir çocuğum. Bir kız kardeşim olduğunu nereden, nasıl bilirim? Onun ailesi ile tanışmışsınızdır, tabii... Hayatlarına bir macera, bir facia karışmadığını kim temin edebilir?"

"Elvin de çocukluğunun ilk devrini hatırlamıyordu. Tıpkı sizin gibi! Dört yaşından sonra kendisini Kahire'de buluyor, bir Habeşlinin evinde... Mütemadiyen ev ve memleket değiştiriyor. Nihayet Dublin'de karşılaşıyoruz, sevişiyoruz. Ötesi uzun ve bir dram!"

"Hangi milletten, kimin nesi olduğunu bilmiyor muydu?"

"Bilmiyordu; benden öğrendi; ben de bir tesadüf neticesi bir politika mahkûmundan, bir sürgünden öğrendim."

"Hakikaten çok mu benziyordu bana?"

"Birbirinizden fark edilmeyecek kadar! Benlerinize kadar! Onun da çene altında ve..."

"Vücudunun bir yerinde..."

"Evet, sizinkinin yerinde birer beni vardı. Yalnız Elvin'in gözleri fındık kabuğu renginde değildi. Fakat demin gördüm, yakından bakınca sizin gözleriniz de onunkiler renginde oluyor. Artık birbirinizden hiç ayırt edilemeyecek hale geliyorsunuz."

"Tabiatlarımızda bir benzerlik var mı?"

"Bu da, şimdiye kadar öğrendiklerime bakıp söylüyorum: Eşit."

"Nasıl mesela?"

"Elvin de sizin yaptığınız gibi erkeklere karşı ilk tanışmada cesur ve ümit verici davranırdı... Sonra da kendisini çekiverir, kolay bir kadın olmadığını anlatırdı. Ömründe sadece bir erkek sevdiğini söylerdi, bir tek!"

"Siz miydiniz, bu erkek?"

Güvenerek kuvvetle cevap verdim:

"Bendim! Siz, siz de mi şimdiye kadar onun gibi bir tek erkek sevdiniz?"

Pervin bir tereddüt geçirdi, utanmışçasına hafif bir sesle:

"Kimseyi büyük manasıyla sevemedim, sevemiyorum," dedi, sustu, vaziyeti idare etmek için mi, yoksa gerçekten üşümüş müydü? Elinde sallayarak yürüdüğü yün hırkayı uzattı:

"Lütfen şunu tutunuz da giyeyim," dedi. "Hava serinledi. Bakınız etraf dumandan görünmüyor; dönelim."

Koluma girecek gibi bir vaziyet alırken vaz geçmişti; aramızda epeyce boşluk bırakarak gidiyoruz. Yol bazen darlaşıyor; bir müddet arka arkaya yürümeye mecbur oluyoruz. Güneşin dağlar ardına sokulup kaybolmasına çok zaman kalmamış. Onu görüyor muyuz? Hayır. Bir tepenin üstündeki duman yığınının daha ışıklı olmasına bakarak yerini güçlükle tayin edebiliyoruz. Manzara fevkalade romantik... Göl kenarında bulunmamızın da tesiriyle kendimi pelerine sarılmış kıyafetiyle Lamartine, yanımdaki güzel kadını da şairin maşukası Elvir sanıyorum. İçimden diyorum ki:

"Elvir de benim Elvin'im gibi, genç yaşta öldü. Şairin sanatkârlığıyla hâlâ anılıyor, ebediyetin malı olup kaldı. Acaba şu anda Pervin de Lamartine'i ve sevgilisini mi düşünüyor?"

Onları değilse de aşkı düşünüyormuş gibi soruyor:

"Demek ki Elvin sizi çok sevmişti, pek çok."

"Benim onu sevdiğim kadar... Ne derece sevmek mümkünse!"

"Öyleyse bir şey söyleyeceğim. Ümit vermek manasına almamanızı rica ederim; gayet samimiyim."

"Dinliyorum."

"Ben de sizi sevebilirim. Bu cihetten de ona benzeyeceğim galiba... Sevince de gene onun gibi olacak; ne derece sevmek mümkünse, belki delicesine!"

II

"Şimdi yapılacak en makul iş şu: Mrs. Belinski burada, bu köşkte yatmalıdır, ben de! Sana yol görünecek; Beden Terbiyesi binasında gecelemek senin hissene düşüyor. Tek başına bir kadının kışla kadar geniş bir yerde kalması caiz değil. Teksaslı cambaz ve bıçak atma atıcısı dahi olsa bırakılamaz."

"Dün geceki gibi yanımızda kalamaz mı?"

"Kalamaz! Bekçi ile ailesine karşı zevahiri kurtarmak lazımdır. Beni tanırlar, zararsız bir adamımdır, akıllarına fena bir şey gelmez. Halbuki senden şüphelenirler, ayrıca bana da kötü bir lakap takarlar, miyanecilik ettiğime hükmeder-

ler. Açıkça söyleyeyim: Böyle bir rol almaya niyetli değilim, bütün gece sizinle meşgul olamam. Uysallığın bir haddi vardır. Çıtırtı, pıtırtı, ah, of dinleyeceğim diye tavşan uykusuna yatamam."

"Nasıl istersen öyle olsun."

"Kadına münasip şekilde kararımızı bildir Israr ederse günah bizden gider."

Bu konuşma, köşkte, yemekten sonra saat ona doğru oluyordu; mutfak aralığında... Camlı salona döndüğüm zaman Pervin'i ayakta, gitmeye hazırlanır vaziyette buldum; dayımın sözlerini tercüme ettim, kendi fikri, kararı olduğunu söyleyerek gayet tabii karşıladı:

"Fakat," dedi. "Gidip küçük valizimi getirmeliyim."

"Ben de kendi valizimi götürmek mecburiyetindeyim."

"O halde beraber gideceğiz."

"Sizi tekrar getirip yine döneceğim."

Mutfak kapısına dayanıp konuşmamızı dinleyen Yaşar, İngilizcenin o kadarını anlıyordu. Söze karıştı:

"Üçümüz gidersek senin dönmene hacet kalmaz. Hem harice karşı böylesi daha iyi olur. Hüseyin Efendi dışarıda bekliyor. Zaten yalnız kalamazsınız; peşinizden ayrılmazdı. Her memleketin kendine göre bir cemiyet nizamı, bir zahiri kurtarma terbiyesi vardır."

Akşamüstü, göl kıyısı gezintisinde Pervin içten gelen bir toksözlülükle:

"Ben de sizi sevebilirim. Ne derece sevmek mümkünse, belki delicesine!" dedikten sonra fırsattan istifade edememiş o dumanlı orman kenarında hemen dizlerine kapanmamış,

ellerine sarılmamış, coşkunluğa kapılmamıştım. Aksine, derin bir sükûta dalmıştım. Hatta başım önüme eğilmişti.

Neden böyle olmuştum?

Zira, ne kadar benzese bu kadın Elvin değildi ve benzerlik ihanet için bir sebep teşkil edemezdi. Bir kanaate daha varmıştım. Günün birinde belki de ona sadık kalmayabilirdim; fakat herhalde sadakatsizlik suçunu kendisine hiç benzemeyen biriyle işlerdim. Benzeyeni ile olanı vicdan azabımı artırır, suça bir cinayet mahiyeti verirdi.

İkisinin benzerlik dolayısıyla kardeş olmaları ihtimalini de epeyce kafa yorduktan sonra aklıma kabul ettirememiştim.

Bana Musa Efendi'nin bahtsız macerasını anlatan Arif Paşa oğluna, Ressam Ruhi bu köy hocasının yanında bir tek kızı bulunduğunu söylemişti. Habeşi Bilal Efendi'yi de tanıyordu, baba ölünce çocuğunu o yaşlı adam evine almıştı.

Ancak itiraf etmeliyim ki, Pervin'den uzaklaşmak beni ikinci defa hasrete düşürecekti; ikinci bir ayrılık olacaktı. Vaziyetimin güçlüğünü uzun uzadıya anlatmaya lüzum yok, meydanda! Yarın, nihayet öbür gün bu kadın Ankara'ya, birkaç ay sonra da memleketine dönecek. Politikasını Amerika'ya ayarlamış, yarı peyk[1] halinde birçok devlet var; Mrs. Belinski onlardan birine, şimal veya cenup kutuplarına yakın ıssız ve uzak bir diyara gönderilebilir.

Peşinden mi gideceğim? Ne sıfatla?

Yoksa karısını, kocasından ayıracağım, yanımda mı taşıyacağım? Hangi hakla?

Şayet cinsi iştahı ne gönül yarası, ne vicdan üzüntüsü,

1 peyk: bir başkasına bağımlılığı olan

hiçbir engel ve ahlak şartı dinlemeyen azgın bir erkek, bir şehvet hastası olsaydım mesele kalmazdı. Abant'ta başlayan flört yine burada tabii neticesine bağlanmasa da Ankara'da veya bir İstanbul seyahatinde tatmin edici şeklini bulur, basit bir çapkınlık macerası olarak kapanır giderdi.

Bu şekil şimdi kadını da memnun edemeyecekti. Zira aşkın en büyüğü ile sevilmiş, artık hayatta bulunmayan bir kadına benzemesi yeni münasebetin ciddi, köklü olmasını icap ettiriyordu. Zaten bunu saklamamıştı da... O, "Ben de sizi sevebilirim... Ne derece sevmek mümkünse, belki delicesine!" sözü, tafsilatını bilmediği aşk faciasının tesiri altında kalan gönülden kopup söylenmişti. Benzemek ve benzetilmek, insan, bilhassa kadın ruhunun başta gelen ihtiyaçlarındandır. Daha henüz hiç kimseyi sevmediğini itiraf eden Pervin sevmiş ve sevilmiş olan benzeri Elvin'e büsbütün benzemek için fedakârlığa hazırdı; büsbütün O olmaya can atıyordu.

"Ya hakikaten beni dediği gibi delicesine seviverirse ne yaparım?" düşüncesiyle bir ara korkuya bile kapılmıştım. Geçirdiğim ömür boyunca sarsıcı aşk faciası bir ikinci maceradan insanı kaçırtacak kadar ürkütücü olmuştu.

İşte, göl kenarı itirafından sonra başımı önüme eğmiş yürürken zihnim bunlarla meşguldü. Genç kadın da sükûtuma saygı göstermiş, coşkunluğa kapılıp kendisini hemen kucaklamadığıma, duman basmış ormanın iç taraflarına götürüp bir muhabbet sahnesi yaratmadığıma, öyle bir şeye teşebbüs etmediğime şaşmamış, alınmamıştı.

Mrs. Belinski'nin de işi ciddi tutmaya başladığını anlamıştım. Köşke yaklaşırken yine o konuştu:

"Dayınızın neşesini bozmamaya çalışalım, bu bahisleri unutmasak bile onun yanında açmayalım."

"Ben de aynı şeyi düşünüyordum."

"Zaten kendi hesabıma üzülüyorum, ortada ciddi bir mesele yok. Deminki sözlerim bir ihtimalden ibaretti, uzak bir ihtimal... Belki de bir an için duyulan geçici bir arzu. Gönlü boş kalmış bir kadının aşkı düşününce imrenip yutkunması kabilinden bir şey!"

"Çok kitap okuyorsunuz galiba?"

"Elime geçen ne varsa... Bilhassa haftalık ve aylık magazinler, abur cubur bir sürü yazı!"

"Onların içinde sizi gördüğüm gibi pek iyi, pek olgun konuşturmaya yarayan kıymetli makaleler de vardır."

"Siz bu kusursuz İngilizceyi nerede öğrendiniz?"

"Vapur mutfaklarında, lokanta ve meyhane bulaşıkhanelerinde... Sonra maden ocakları kantinlerinde, nihayet makine teknisyenliğinde... Oxford veya Yale Üniversitelerinde değil ama İngiltere'de, tahsilde!"

Durdu, baştan aşağı beni bir kere daha süzdü:

"Niçin o kadar sevildiğinizi anladım," dedi. "Büyük aşklar büyük maceraların nasibidir. Sanatkârların sevilmeleri de bir nevi maceraperest olmalarındandır. Az evvel söylediklerimde samimi olamamıştım, göl kıyısında sözlerim canlandı."

"Yani?"

"Eğer sizi sevmemi istemiyorsanız yarın buradan gidiniz ve bana bir daha rastlamamanız için uzaklara kaçınız. Tekrar edeyim, dün gece cam arkasından ilk defa yüzünüzü görünce hoşlanmıştım. Köşke gelip sizi daha evvel gördüğü-

mü de kocamdan bu sebeple gizledim; kendim de farkında olmadan, fıtri bir kadın ihtiyatkârlığıyla!"

Bir şey söylemek istedim, bulamadım. Kekeliyordum. Eliyle ağzımı kapattı ve:

"Cevap vermeye mecbur değilsiniz," dedi. "Sözümü de bitirmedim. Şunu ilave edeceğim: Aşk, zamanı unutturur... Zaman da aşkı!"

"Bundan nasıl bir mana çıkarmalıyım?"

"Siz sabahleyin bana lumbago ağrılarım için bir ilaç tavsiye etmiştiniz. Ben de size kalp sızınız için bir formül verdim."

"Teşekkür ederim; düşüneceğim."

Dayım, canlı canlı konuşarak geldiğimizi pencereden görmüş, memnun olmuştu. Kapıyı açmış:

"Çabuk giriniz," demişti. "İçerisi sis dolmasın. Sobaya bir tek kütük attım, serinliği kırsın diye."

Belinski'lerin eşyası arasında Kanada viskisi vardı ve birçok konserve. Pervin, odasının anahtarını verdi, gidip getirdim. Üç kişiden birinin ikisi tarafından konuşulan lisanı bilmemesi sohbetin zevkini bozuyordu, ama bereket Yaşar daha ziyade yemeklerin hazırlanması, sofranın tertibi gibi fiili hizmetlerle meşgul oluyor, tombul vücudundan umulmayan bir hareketlilikle boyuna gidip geliyor, söze karışacak vakit bulamıyordu.

Pervin viskiden başka rakı da içti; alkol götürüyordu. Elvin de içkiyi sever, hem de kolay sarhoş olmazdı; neşelenirdi. Misafirimiz de neşelendi. Küçük, tatlı bir sesle kovboy şarkıları söyledi.

Dayım da ona bizim türkülerden birini öğretmeye çalıştı. Benim bilmediğim bir çingene türküsüydü bu... Çadırın tepesine şıp diye damlayan bir şeyden, karakoldan, veresiye vermekten bahseden, saçma sapan güfteli, oynak bir türkü! Hep beraber söyledik... Daha doğrusu söyler gibi sesler, heceler çıkaran genç kadınla keyiflendik.

Sözümüzde durmuştuk, benzeme bahsine girmedik, maziyi eşmedik, hal ile avunduk ve yukarıda işaret ettiğim gibi saat ona kadar hoşça bir vakit geçirdik.

Şimdi Beden Terbiyesi binasına gideceğiz. Kararlaştırmıştık ya, ben orada kalacağım; dayımla Pervin dönecekler.

İki bina arasındaki düzlüğe çıktığımız zaman etrafı ve gökyüzünü berrak bulduk. Dumandan eser kalmadıktan başka her yer yıldızlara kadar yıkanmışa, cilalanmışa benziyordu. Yeni boyanıp temizlenmiş bir ev gibi havası ferahlık veriyordu. Tepenin üstünde turuncu renk almış azman ve koflaşmış bir karpuz dilimi duruyor; kabuğu soyulmuş, çekirdekleri çıkarılmış, çukurları gölgeli, kenarı pürüzlü bir dilim! Bakarken geçkin karpuzlardaki mayhoş yosun kokusunu duyuyoruz, sanki... Ay bu hale gelmiş.

"Asıl güzel olan yıldızların göl üzerindeki akisleri," dedim. "Kendilerinden daha ışıklı bu akisler... Suda gökten daha parlak, daha derin duruyorlar."

Yaşar esner gibi yaparak mırıldandı:

"Derin bir uyku bunların hepsinden güzeldir. Ne demek istediğini anlıyorum. Bir gezinti, yahut bir balkon sefası! Acelesi yok, yarın yaparsınız."

"Artık yarın diye bir şey yok. Biz döneceğiz."

"Kimin kararı bu?"

"Kadın öyle istiyor."

"Fena alamet! Korktuğum oluyor, elinden kurtulamayacaksın. Bazen ruh haletine âşık lehçesi acayip bir lisana döner, müspet cümleleri menfi manasına almak lazım gelir. Şayet, 'Gitmelisin,' dediyse tamamen aksini anlayacaksın: 'Sakın gitme!'"

Pervin bir şey sezmiş olacak ki, konuşmamızı anlamak istercesine bizi dikkatle dinliyordu. Deneme maksadıyla dedim ki:

"Dayım havanın berraklığından memnun; yolun yarın açılmış olacağını söylüyor."

"Gidecek misiniz?"

"Belki de erkenden... Sizi uyandırmamaya çalışacağız."

"İyisi bu. Zaten hayatımda daima böyle oldu."

"Böyle olmasını siz istemiştiniz, gitmemi isteyen sizdiniz."

"Bir şart koymuştum. 'Eğer sizi sevmemi istemiyorsanız gidiniz,' demiştim. Görmüyor musunuz? Ağlamamak için kendimi güç zapt ediyorum. Dayınıza karşı gülünç olmaktan çekiniyorum. Anlamayanların yanında zayıf görünmekten o kadar nefret ederim ki, irade kuvvetiyle nefsime muhakkak hâkim olurum; ama sonra bitkin hale gelirim. Fena bir gece geçireceğim. Dün gece meğerse mesutmuşum."

Gözlerini karanlıkta görmüyordum; fakat kolunu tuttuğum için vücudu gibi bunların da dikleştiğine hükmedebilirdim. Sesi de sertleşmişti:

"Söyleyin dayınıza; bu binada kalacağım; vahşi kırların çocuğunu yalnızlık korkutamaz. Silahım da var."

Bekleyen bekçiye, "Düş önüme, fenerinle yolumu ay-

dınlat," manasına işaret etti ve bize elini uzattı. Dış kapının önündeydik. Yaşar bana fısıldadı:

"Havasına bırakalım. Dönerken fikrimi söylerim."

Zoraki olduğu belli bir nezaket ve bir tebessümle ikimize teşekkürler etti. Sabahleyin gitmemiz ihtimalinden haberi yokmuş gibi davranarak veda cümleleri kullanmadan sadece iyi geceler temennisinde bulundu. İçinde bir idare lambasının yandığı fener, binanın geniş antresinde bir benek kadar küçüldü. Ziyası topal bir karınca gibi yerde sürünerek gidiyordu.

Pervin'i hemen hemen fark edemiyorum; sadece ayaklarını görüyorum. Onlar da silindi. Dönüyoruz. Dayım diyor ki:

"Evde muhallebi piştikten sonra tencerenin dibini kaşıklayıp sıcak sıcak yemek kadar zevkli olduğunu ben de bilirim."

"Neyin?"

"Böyle bir yerde ve böyle bir gecede böyle bir kadınla baş başa kalmanın! Misal ve teşbihlerimi, gırtlakla alakalı mevzulardan seçmemi mazur gör. Pervin Hanım gerçekten cennet taamı! Ama softaların dedikleri gibi kabak değil. Hoş, kıvamında pişmiş, akidelenmiş, şekli bozulmamış kabak tatlısı da yabana atılmaz, nefis bir yemektir. Bunu bazı yerlerde şeker yerine pekmezle yaparlar; latif bir karamela kokusu alır, bayılırım."

"Yemek bahsinin sırası mı?"

"Bu bir girizgâhtır; Nedim de zamanın ricalini övmek için kasidesine hamam tasviriyle başlamıştır. Sen sonuna bak!"

"Sonu göründü: Ayrılık. Yarın erkenden Ankara... Akşama tren... Öbür gün İstanbul... Daha sonra tekrar gurbet yolları!"

"Turizm bürosu memuru gibi konuşuyorsun; belki bu meslekte de bulundun; girmediğin meslek kalmamış ki! Ben de sana bir *itinerer*, bir seyahat planı çizeyim. Ama alelade seyahat olmayacak bu... Aşk seyahatnamesi planı... Dinle: Bu gece sana bir sefer var. Ancak saatini tayin edemeyeceğim; havadan fazla hevese tabii bir iş. Behemehal yolculuğa çıkacaksın; kısa, lakin heyecanlı bir sefer!"

"Konuşmasan daha memnun olacağım."

"Yarın öğleden evvel Örencik yaylasına çıkacaksın; ağaçlardan çatılmış 220 evli bir dağ köyü. İkindiüstü alabalık avlayacaksın. Hatıratın arasında unutulmaz yer alacak olan latif bir gece var haritanda! Üst tarafını eski tabirle *badehu*[1] çizeriz. Şunu da söyleyeyim: Zayiçende gurbet görüyorum ama pek yakında değil."

"Söylediklerini dinlediğimi sanma!"

"Can kulağıyla dinlediğine eminim. Gülümsemeye bile başladığını tahmin ediyorum. Görmeye hacet yok. Ha! Asıl mühim noktayı unuttum; bunu işitince ağzın kulaklarına varacak."

"Neymiş o?"

"Yayla gezintisinde de, avda da, latif gece eğlencesinde de tek başına olmayacaksın. Yanında birini görüyorum. Bir kadın... Fındık kabuğu rengindeki gözleriyle seni canına sokarcasına seyreden beli bıçaklı bir âfet!"

"Dayı, sen geveze ve manasız olmuşsun, yaşlanmışsın."

1 badehu: ondan sonra

"Bunamışsın, diyecektin; terbiyen imdada yetişti. Bak, on yıllık serserilik yine aile terbiyeni tamamıyla bozamamış."

"Mersi."

Yaşar karanlıkta iyi sezmişti. Sözlerini kahve falında hoş haberler alan bir ümitsizin gönül pırıltısı aksetmiş gözleriyle, gülümseyerek dinlemiştim. Acaba tahmin ettikleri olabilir miydi? Saat on buçuğu geçtiği halde, şu başlayan gece daha birtakım vakalara meydan ve imkân verecek miydi? Kısacası Pervin'le buluşacak mıydım?"

Köşke girip de küçük valizimi odaya koyarken soruyorum:

"Yani ben geri döneceğim, onun yanına mı gideceğim demek istiyorsun?"

"Şayet o gelip de senin camına vurur, çağırırsa ya gidersin yahut usulcacık camı açar, kendisini içeriye alırsın. Hepsi bir kapıya çıkar."

"Hayal kudretinin bu kadar geniş ve romantik olduğunu bilmiyordum."

"Ben de senin dünyayı gezip tozmana rağmen bu derece ham ervah kalacağını sanmıyordum. Mrs. Belinski şu dakikada hüngür hüngür ağlıyor; kriz geçiriyor. El ayak çekilince buhran sona erer. Bakınca balkonunda sigara içtiğini göreceksin."

"Latifsin, Dayı!"

"Hem de bu sigara boyuna sönen, ikide bir çakmak yakılarak tazelenen sigaralardandır. S.O.S. işareti de diyebiliriz. Elbette gözüne ilişecek... Zira sen de nöbette bulunacaksın, denizci tabiriyle vardiyada! Eh, ben artık yattım."

Odasına girdi; kapısını içeriden kilitlediğini duyuyorum. "Ne yaparsanız yapınız karışmam, yerimden kıpırdamam," manasına!

Yalnız kalınca hemen pencereye koştum; Pervin'in balkon camında ışık arıyorum. Yok! Yaşar nasıl okumuştu; ben işime geldiğinden buna inanır gibi olmuştum.

"Gecenin geri kalan kısmı tamamen hadisesiz geçecek. Ne balkona çıkıp sigara ateşiyle işaret verecek ne de gelip camıma vuracak. Yarın erkenden gitmeliyiz. Zaten büyük vakalara tahammül edecek halde değilim."

Böyle diyorum, ama büsbütün soyunamıyorum; gömleğimin ve pantolonumun üstüne ropdöşambrımı almış, lambanın fitilini biraz daha yükseltmiş, odanın aydınlığını perdeleri ve kepenkleri açık pencerelerden dışarıya iyice aksettirmiş, dolaşarak bekliyorum.

Dayım horluyor.

Belki de komik filmlerdeki yalancı horlamalardandır, bu! Belki de bana, "Artık harekete geçebilirsin, derin uykuya daldım, anlasana!" demesine işaret veriyor. Yediği yemeklerin miktarına nazaran sahici bir horlama da olabilir.

Karşıki balkonda ışık belirmiyor. Saate baktım. On bir.

"Yaşar'ın tahminleri boşa çıktı," diye söyleniyorum. "Zaten olamazdı, olmasını da istememeliydim, istemiyorum. Yemek masasında bir aralık Pervin'i değişik gördüm, Elvin ile arasındaki farklar birdenbire gözüme çarptı. Yüzü biraz daha uzundu, dudakları da ince... Alkol onu bayağılaştırmıştı; benimki ne kadar içse hatlarının kibarlığını kaybetmezdi. Galiba benzerliğini haddinden fazla büyüttüm, hakikate uymaz bir dereceye çıkardım."

Yatmaya hazırlanıyorum; karar alıyorum:

"Bu macera başlangıcını Abant'ta kesmeli. Beni şiddetle seveceğini söylemesi, o tavırlar, içli haller, hepsi bir yerli erkek tipini tanımak merakından ileri gelen avlama taktikleri olabilir. Şu anda kızıl saçlı bön delikanlıyı düşünmediği ne malum? Daha ilk günü çıplak vücudunu gösteren bir kadına âşık olunamaz; öylesi ancak Fransızların *passade* dedikleri, gelip geçici bir heves mahiyetinde kalır."

Eğildim, ayakkabılarımı çıkarıyordum ve:

"Hem gelse veya ben yanına gitsem, bu, gece yarısından sonra gizlice buluşmuş bir çiftin önce heyecanlı, sonra uyku getirici, malum ve çok denenmiş bir hırs yatıştırma oyunundan başka bir şey olamayacak. Birbirimizden fazla hazzetmemiz ihtimali de çok. Elvin'e kaba bir harekette bulunmak azabını ömrümce çekmeye değer mi?"

Az çok doğru olan bu muhakemelerim şayet karşıki balkondan bir işaret gelse yahut camıma vurulsa hiç şüphesiz kıymetini kaybedecekti. Pervin'in ölen sevgilime benzerliğini küçümsemeye kalkışmam da yine aynı sebebe dayanıyordu. Dayımın tahminleri çıkmadığı için mahcup vaziyete düşmemin bir nevi tesellisi!

Balkona bakmadan şu lambayı söndürüp yatağa girebilecek miyim?

Nefsimle mücadeledeyim. Galebe bende kaldı; ışığı bütün hırsımla, hınç alırcasına üfleyerek söndürdüm. Fakat karyolaya hâlâ giremiyorum, kenarına ilişmiş vaziyette duruyorum.

"Güzel bir yer şu Abant," diyorum. "Asıl güzelliği bozkırların yanı başında oluşu. Tevekkeli Ankara'da tüneyen

ecnebiler Kızılcahamam yolunun belasına katlanıp buraya koşmuyorlar!"

Hasretle yanarak pencereye atıldım. Şimdi, odanın lambası söndüğünden elimi siper almaya lüzum kalmadan baktığım dışarısı adeta aydınlık. Bir müddettir karanlıkta oturmuş olmanın da tesiri var. Beyaz badanalı binanın geniş cephesi resmi dairelerin gece halini almış, daha büyük görünüyor.

"Yaşar gibi, kadından, kadın ruhundan anlamayan bir adamın sözlerine kapılmak budalalığı benden beklenemezdi. Adeta inandım ve istedim. İnanışımın sebebi iki: Gündüz söyledikleri çıkmıştı, Pervin geri dönmüştü. Bu geceki kehanetini de gene kadının ona usulcacık haber verdiğine atfetmiştim. Gündüzün öyle olmamış mıydı? Kocasını atlatacağını, orman sarayında kulağına fısıldamıştı. Aynı şeyi akşamleyin de yapmıştı sandım."

Camı kapıyorum; artık ümit kalmadı, yatacağım. Karyolaya girdim.

Girmemle beraber fırlamam bir oldu. Cama mı vurulmuştu? Başka bir ses mi işitmiştim? Hayır! Görmediğim halde Pervin'in balkona çıktığını acayip bir sezişle hissetmiştim. Bakınca sigarasının ışığına kavuşacağıma eminim.

Pencereyi tekrar açtım.

Balkon kapalı; umduğum pırıltı da yok. Fakat binanın giriş kapısı önünde bir gölge duruyor. Bekçi mi acaba? Size söylemeyi unuttum: Hüseyin Efendi o bina içinde değil, geride, orman arasındaki kendi evinde yatar kalkar. Aradaki mesafe bizim bulunduğumuz köşkten de uzaktır; ayrıca orası, kışın şiddeti düşünülerek seçilmiştir; kuytudur.

Gölge, binadan ayrıldı. Şimdi meydana çıktığından artık şüphe etmiyorum. Bu Pervin'dir. Fakat köşke doğru gelmiyor, uykuda gezen adamların gizli bir cereyana kapılmış hareketiyle göl kenarına iniyor; dosdoğru bir istikamet takip ederek...

Peki ben bir *somnambül*[1] yürüyüşünü nereden biliyordum? Yalnız yürüyüşünü değil, eskiden *sair-ül-filmenam*[2] tabir olunan o hastaların kriz halindeki yüz hatlarını, dik bakışlarını, dış tesirlere, mesela soğuğa, sıcağa karşı duygusuzluklarını da biliyordum. Yataklarına döndükten sonraki rahat uykularını, sabahleyin normal uykularını ve yaptıklarından habersiz uyanışlarını da!

Zira Elvin bir somnambül idi. *Somnambülizm* ise isterinin bir şekli, bir nevi silik tezahürü idi. Eğer Pervin'de de aynı hastalık varsa, aralarındaki benzerlik büsbütün artıyor.

Daha dikkatle baktım ve kanaat getirdim: Pervin bir somnambül!

Ayakkabılarımı giymeden, terliklerimle odadan, sonra sokak kapısından çıktım. Sırtıma ropdöşambrımı almaya ancak vakit bulmuştum. Kendimi göstermeden, belli etmeden, gayet ihtiyatlı hareket etmem lazım. Bir şok ile uyanması zararlı olabilir.

Niçin göl tarafına yürüyor?

Sol tarafa düşen ağaçlıklı kıyıdan loş yerleri seçerek süratli adımlarla suya yetişmeye çalışıyorum. Oraya varınca saklanacağım, ne yapacağını gözetleyeceğim. Karısını böyle bir hastalığı olduğunu bildiği halde tek başına bırakan kocasına kızıyorum, hödük delikanlıya da!

---

1 somnambul: uyurgezer (Fr.)

2 sair-ül-filmenam: uyurgezer (Ar.)

Hemen hemen hiç ses çıkarmamakla beraber göl kenarına inince ürken kurbağaların bir müddetten beri sürüp gittiğini şimdi fark ettiğim konseri kesiliverdi. Allah'ın dağında yapayalnız, derin bir sükût içindeyiz. Bir cam kapak, kavanoz içinde her türlü cereyandan mahfuzmuşuz gibi hava acayipçesine durgun, donmuş!

Pervin yürüyüşüne devam ediyor, ama ayakları çıplak mı nedir, adım atışları duyulmuyor. Esasen uykuda gezenler yere basmıyorlar, boşlukta duruyorlar gibi yürürler.

Merhamet ve muhabbet ile doluyum. İçimden Pervin yerine, onu "Elvin! Elvina'm!" diye çağırmak istiyorum. Ah! Keşke o da bana, sevgili sesiyle "Reha!" diyerek mukabele edebilse... Edemez.

Pervin için henüz ve belki de müebbeden Mr. Falan'ım! Soyadım budur, kanun çıktığı zaman babam alay edercesine *Filan*'ı almak istemiş, *Falan*'da karar kılmıştı; pek de fena olmamıştı.

Gözlerim karanlığa büsbütün alıştı. Ayağımın altındaki mayıs papatyalarının renklerini bile ayırt ediyorum. Az sonra gizlendiğim tümseğe üç metre kadar yaklaşmış olan genç kadını iyice gördüm. Sabahın alacakaranlığında gibi, gittikçe kuvveti artan, tatlı, serin, yüksek bir dağ gecesi aydınlığı içinde...

Geniş tüylü ve oldukça kaba bir manto giymiş sanıyordum. Şimdi bunun kübik desenli bir bornoz olduğunu hayretle görmekteyim. Bir şey daha hayretimi artırdı; bacakları çıplaktı ve ayaklarında kauçuk deniz ayakkabıları vardı.

"Göle mi girecek, banyo mu yapacak? Bu saatte ve bu ayazda?" diye ürperdim. Buna müsaade edemezdim. Fakat

uykuda olduğuna göre ani bir hareketle mene kalkışmak da fena bir netice verebilirdi. Yürek çarpıntılarımla sahneyi seyrediyorum.

Pervin artık tam kıyıda... Az ötede göle uzanmış bir iskele ve ona bağlı bir sandal var. Mekanik, daha doğrusu hipnotizmalı yürüyüşüyle iskeleye çıktı; eğildi, sandalın ipini kendisine doğru çekiyor.

Bu sırada bornozunun ön tarafı açıldığından, içinde çıplak olduğunu da vücudunun beyazlığından tahmin ettim. Demek ki odasında soyunmuş, üzerine sadece o örtüyü almış, banyo yapmak niyetiyle gelmişti. Hem de suya açıkta, sandaldan atlayarak girmeyi tasarlıyordu.

Delilikti bu! Katiyen meydan vermemeliydim. Fakat nasıl? Koşup yakalayayım mı? Yoksa hafifçe sesleneyim mi? Ya müthiş bir şoka sebep olursam? Düşüp bayılır yahut bir buhrana tutulup göle atılırsa? Bir kalp sektesi ihtimalini de hesaba katmam lazımdı.

Dayımı aradım. Keşke o da evden çıktığımı görüp merak saikasıyla arkamdan gelmiş olsaydı! Bakındım; yalnızdık.

Sandal, çekilen ipin kuvvetiyle iskeleye doğru yaklaşıyor; tahtalara dayandı. Genç kadın daha rahat binmek için onu eliyle tutup borda bordaya yanaştırdı. Birkaç saniye daha geçerse açılmış olacak, aramıza göl girecek, tehlike büyüyecek.

Tümseğin arkasından kendini göstermeyerek gayet halim, munis bir sesle "Pervin!" diye çağırdım, işitmedi. İşitemezdi; derin uykudaydı. İsmini tekrarladım. Yine duymadı.

Bereket, sandala henüz girmemişti; bir şey düşünüyor

gibi duruyordu. Suya dikkatle bakıyor, karar veremiyormuşçasına bekliyordu.

O zaman aklıma şu geldi, titredim: Sombnambüller suya temas edince korkunç bir çığlıkla uyanıverirlermiş. Öyle bir vakaya Elvin'de rastlamamıştım; zaten uykuda ancak iki defa dolaştığını görmüş, yatağına hadisesiz dönmüştü.

Uyanması gerekiyorsa bu iş göl üzerinde, bir başına iken değil, kıyıda benim yanımda olmalıdır.

Yerimden çıktım, sessiz adımlarla, nefesimi tutarak arka taraftan Pervin'e yaklaşıyorum. Üstünkörü yapılmış iskeleye ayak basar basmaz gıcırtıları herhalde duyacaktır, yahut sallantıyı hissedecektir. İçimden:

"Ah," diyorum. "Şu hadiseyi kolayca atlatabilsek!"

Birden cesaret geldi; genç kadın önümde, ancak bir metre ötemdeydi. Kucaklayabilir, kucağıma alır, kıyıya çıkarır, bayılırsa papatya ve yoncalarla kaplı çayırlığa yatırır, gölün suyuna batırdığım mendilimle yüzünü, kollarını, ensesini ıslatıp serinleterek, belki de öpüp koklayarak ayıltmaya çalışırdım. Kendimde olmadan seslendim:

"Pervin! Sevgilim!"

İşitmiyor, sandala biniyor. Bindi. Ben de arkasından içeriye atladım. Eliyle iskeleye dayandı, var kuvvetiyle itti. O hızla üç metre kadar açıldık.

O zaman gördüm ki sandalın kürekleri yok. Bekçi, galiba yayladan inen köylüler binip de yasak olan balık avına çıkmasınlar diye bunları kaldırmış, bir yere saklamış.

Küçük bir akıntı bizi sağ tarafa, dereye doğru götürüyor. Artık dayanamadım; genç kadının kolunu tuttum, sarsıyorum:

"Pervin! Pervin!"

Döndü, yüzüme baktı. Bu yüz o derece öbürününkiydi ki, sözümü değiştirdim, değiştirmişim, diyorum ki:

"Elvin'im! Sevgilim!"

III

"Eee sonra? Sonrası ne oldu? Lüzumsuz sözleri bırak da vakayı anlat!"

Dayımın çıkışmasına aldırmadım. Eski temposuyla sözüme devam ediyorum:

"Sonra," dedim. "Pervin etrafına bakındı; kıyafetine de... Bornozunu aradı, yavaşça, telaşa düşmeden omuzlarına atıp göğsünü de eliyle kapattı."

"Sandala çıplak mı girmişti? Bunu söylemedin!"

"Unutmuşum. Çıplak girmemişti, girince gayet tabii bir halde bornozunu çıkarmış, yanına koymuştu."

"Soğuğu duymuyordu demek?"

"Ne soğuğu duyuyordu ne de saatin gece yarısına yaklaştığının farkındaydı. Yaptığını bilmiyordu ki!"

"Mayo da giymemiş miydi?"

"Karanlıktaydık, ama gözlerim buna alışmıştı, iyice görüyordum. Tamamıyla çıplaktı."

"Hay Allah layığını versin! Ne yaptın sen?"

"İstifimi bozmadım. Söylemiştim ya, şok olmasından korkuyordum. Güya beraber gelmiş, sandala birlikte girmiş, vaziyetimizde bir gayri tabiilik yokmuş gibi davranarak en tatlı sesimle: 'Kürekleri almayı unutmuşuz,' dedim, 'fakat

ziyanı yok, akıntı bizi kenara, dere ağzına götürüyor. Orası kumsaldır. Sazlıktır, kolayca yanaşırız.'"

"Ne cevap verdi?"

"'Üşüyorum, titriyorum,' dedi; bornozuna sokuldu... Ben de titrediğimin farkına vardım. Sandalı kendi haline bırakarak Pervin'in yanına oturdum, elimle sırtını ovuşturuyordum, bornozun üzerinden! Dişlerinin birbirine vurduğunu duyuyordum. Bu, soğuktan ziyade krizin sonunda gelen üşümeden olabilirdi. Ovmak yetişmedi, hafif hafif yumrukluyordum."

"Tabii onun da tesiri görülmedi, değil mi?"

"Latifenin sırası mı dayı? Vaziyet ciddiydi. Zira bir ara baktım ki, sandal şimal tarafından gelen aksi bir cereyana kapılmış, engine doğru kayıyor, mütemadiyen açılıyoruz. Mamafih aldırmadım; ne olsa bir kenara vururdu, ikimiz de iyi yüzme biliyorduk. Nihayet bir zatürree kapardık ama penisilin ve emsali asrında elbette atlatırdık."

"Zati fikirlerini bırakıp esas meseleye gel Reha!"

"Üzerimdeki ropdöşambrımı çıkardım, Pervin'i bununla sarıp sarmaladım."

"Kâfi geldi mi?"

"Kollarımın arasına da aldım; kuzu gibi sokulmuş, sessiz duruyordu."

"İyi ama senin çene kemiklerin zangır zangır birbirine vurmuyor muydu? Karyoladan fırladığına göre giyimli değildin; benim bildiğim yatakta atletten başka bir şey de giymezsin. Kıkırdamışsındır!"

"Öyle... Beni de yeniden bir titreme aldı. Bunu sezen

Pervin, yavaş yavaş kendine gelmişti ki, 'Böyle olmaz,' dedi, 'donacaksınız. Bir çare bulalım.'"

"Buldunuz mu?"

"O buldu."

"Neymiş bulduğu? Merak ettim doğrusu... Çabuk söyle!"

"Fena mana verme... Yapacak başka bir şey yoktu. Sen de olsan aynı şeyi düşünürdün. Elimizdeki iki örtü, yani..."

"Bornoz ile robdöşambr demek istiyorsun."

"Evet; bunlar üst üste konup birleştirilirse geniş olduklarından çadır gibi..."

"İkiniz altına girip ayazdan pekâlâ korunabilirdiniz, efendim... Nefesinizle ısınmak da mümkündür. İyi düşünülmüş!"

"Sen alay etmene bak! Biz helecanlar geçiriyorduk."

"Aksini iddia etmiyorum, oğlum! Şaka mı bu? Kürekleri olmayan bir sandalda akıntıya kapılmış, batak bir yol üzerinde gece yarısı başınızı almış gidiyorsunuz. Elbette yürek çarpıntısına uğrarsınız. Dinlerken ben bile helecan duyuyorum. Ne kadar sürdü bu gidiş? Fecre kadar mı? Şiiri, şarkısı da vardır sanıyorum."

"Sen ne dersen de... Ben vakayı anlatmakta devam edeceğim. Zavallı kadın az sonra gözlerini yumdu, uyukluyordu."

"Zahir ısınmış, rahat etmiş. Peki, sandal ne âlemde? Başını dışarı çıkarıp bakmayı akıl etmeyecek halde misin?"

"Bir ara baktım, gölün ortasında bulunuyorduk. Isırıcı bir rüzgâr da çıkmıştı."

"Gir çadırın altına! Ben de sabaha karşı üşür gibi olmuştum. Tevekkeli değil, soğuk rüzgâr esmeye başlamış, yorganlarıma iyice büründüm. Sonra?"

"Sular sandalı kıyıya atıyordu; hani şu, köşkün sol tarafına rastlayan kıyı yok mu? Orada küçük bir bina vardır, sen dün bana 'Mudurnu gençlerinin spor evidir,' demiştin."

"Bakımsız kalmış, yarı çökmüş bir evdir o! Daha gün doğma alametleri yok mu gökte?"

"Hayır. Sandal bu evin bulunduğu tepenin altındaki çamlıklı sarp buruna doğru yol alıyordu; karanlıkta! Gölün en arızalı kıyısı orasıydı; kayalara çarpacaktık. Artık bekleyemezdim."

"Rahatından fedakârlık etmek zamanı gelmişti. Vah vah! Ama herhalde üşümen geçmişti."

"... Pervin'i bornozu altında bırakıp ropdöşambrıma büründüm, sandalın baş tarafına geçtim. Kanca yoktu ama aynı vazifeyi görmek için konmuş bir sopa buldum. Bununla darbeyi hafifletmek istiyordum; kayalardan da mümkün mertebe korunmak. Az ötede bir düzlük vardı, gündüzün de görmüştüm. Rüzgâr ve akıntı bizi oraya atsa ne sandala bir şey olacaktı ne de biz sulara girmek zorunda kalacaktık."

"Bütün işler yolunda gitmez a! Şimdiye kadar olanı, bana, arayıp da bulamayacağın hoş bir macera tesiri yaptı. Abant, Abant olalı öyle bir avantür kimsenin başından geçmemiştir. Ancak çıplaklar kampında münasip olan bir gece seyranı!"

"Karanlıkta olduğumuzu unutuyorsun. Neyse... Sadede dönelim: Bir de baktım, Pervin de bornozuna bürünmüş, ayakta duruyor."

"Siz bu uzun süren göl seferinde hiç konuşmuyor muydunuz? Heyecandan dillerinizi mi yuttunuzdu? Yüzen kampta bayan, hastalığından filan bahsetmedi mi?"

"Onu da anlatacağım. Asıl konuşmamız karaya çıktıktan sonra oldu. Pervin, benim kumsal ve çayırlık yere yanaşıp sandalı parçalanmaktan kurtarmak istediğimi sezince dedi ki: 'Bir banyoyu göze almak lazım. Suya atlayacağım, sandalı ipinden tutup yüzerek kenara, düzlüğe götüreceğim.'"

"Bravo! Yaman kadınmış doğrusu... Hoş aslında cambazmış ya! Onun için işten sayılmaz."

"Kendisinin sandalda kalmasında ısrar etmeye zaman yoktu... Göle hemen ben atladım. Tekneyi yedeğimde çekiyordum."

"Sen daha yaman çıkmışsın! Zaten öyle olmalıydı, kadına karşı küçük düşmemeliydin. Soğuk muydu su?"

"Şakalarından, sözüm ona nüktelerinden daha soğuk değildi. Güç bela kıyıyı bulduk; sandal da ikimizin yardımıyla karaya çekildi."

"Bütün bunları anadan doğma çıplak yaptınız tabii. Ha, karanlığı unuttum. İşin fenni tarafı olsa Jules Verne'in seyahatnamelerine benzeteceğim maceranızı! Kazazedelere gelelim; bitap halde yere mi serildiler?"

"Hayır. Rüzgâr sertti, soğuktu. Mahfuz bir yer olsa dinlenecektik."

"Demin bahsi geçen harap bina aklınıza gelmedi mi?"

"Geldi... Oraya çıktık."

"Hem komik, hem de acıklı bir manzara bu! Bari içeriye girebildiniz mi?"

"Kapısına yaslanınca açıldı. Bomboş, tamtakır ev..."

"Yahu, gözleriniz karanlığa ne mükemmel alışmış! Gece kuşları gibi her şeyi, her tarafı görüyorsunuz."

"Artık gece değildi; şafak sökmüştü."

"Sabah ola, hayır ola! Geçmiş olsun. Evde epeyce eğlendiniz, yani kaldınız, dinlendiniz mi?"

"Ben az sonra yola çıkacaktım. Mrs. Belinski orada kaldı. Cipi alıp dönecek, kendisini araba ile getirecektim."

"Öyle de yaptın. Büyük kaza atlatmışsınız. Ben uyandığım zaman ikinizi acayip kıyafette cipten inerken görünce gözlerime inanamamıştım. O saatte banyodan dönüş? Sobayı yakmayı düşünürken... Şaşmakta haklıydım. Abant'a koşa koşa bunun için gelmişsin demek!"

Deminden beri naklettiğim konuşmamız köşkte oluyordu. Pervin konyaklı çay içip biraz kahvaltı ettikten sonra evvelki geceyi geçirdiği arka odada yatağa girdi; uyuyor. Saat sabahın ancak sekizi...

Biz, dayı ile yeğen, Abant manzarasına karşı oturmuş konuşuyoruz. Ona –yukarıda okuduğunuz gibi– geceleyin başımdan geçenleri anlatıyordum. Hepsini anlattım mı? Ne Yaşar'a ne de herhangi birine, kimseye söyleyemeyeceğim bazı teferruat hariç –teferruat dediğime bakmayınız, bunlar yaşadığım müddetçe unutmama imkân olmayan çok kıymetli hatıralarımı teşkil edecektir– hikâye ana hatlarından tamdır.

Dayım sordu:

"Uykuda gezme illetinin tedavisi yok mudur?"

"Telkin, ikna, irade kudretini terbiye ve takviye gibi usuller varmış ama tesirleri hakkında bir fikir sahibi değilim. Elvin böyle bir tedaviye yanaşmamıştı."

"Kadın somnambül olduğunu biliyor mu?"

"Dağ evinde konuştuk, sandal karaya vurma tehlikesi baş

gösterinceye kadar geçen hadiseleri katiyen hatırlamadığını söyledi. O saatte harap ve bomboş evde ve pek münasebetli olmayan kıyafette ne aradığımızı benden sordu."

"Acayip!"

Camlardan dışarıya, geceleyin üzerinde küreksiz ve dümensiz bir kayıkla sürüklenip gittiğimiz göle bakıyorum. Kendim bile o maceraya inanmakta zorluk çekiyorum. Eğer Yaşar erkenden ciple geldiğimizi görmese, Pervin şimdi içerideki odada uyumasa, aklımdan şüpheleneceğim; asıl tedaviye muhtaç biri varsa kendim olduğuna hükmedeceğim.

"Sana bir şey söyleyeceğim ama hemen ateşlenip aksini iddiaya kalkışma, Reha! Sakın bir oyun olmasın şu somnambüllük?"

"Bunu ben de düşünmedim değil. Şu var ki, oyun da olsa rolünü mükemmel yapıyordu. Mamafih bir doktordan fikir danışacağım, malumat edineceğim."

"Ne mucip? Bugün, yarın her biriniz ayrılıp bir tarafa gideceğinize göre, zahmete değmez."

Sustum, önüme bakıyorum. Halim dayımın dikkatini çekti. Dedi ki:

"Yoksa münasebetleriniz devam mı edecek?"

"O kadar kati cevap veremeyeceğim. Fakat kolay ayrılacağımı zannetmiyorum... Belki Pervin de ayrılmak istemeyecek."

"Hımm... Şimdi anladım. Uyku halinde uyanık gibi davranmış, zavallı kadın! Vaktiyle böyle bir mesele şer'i mahkemeye intikal etse, kadı efendi kara kaplı kitapta yerini bulur muydu, bulamaz mıydı? Ne buyururdu? Al sana içinden çıkılmaz bir dava!"

"O manaya söylemedim."

"Şimdi davaları, manaları bırakalım. Benim fikrim saat dokuzda hareket... Öğle taamı Bolu'da... Oradan ben otobüse binerim; sen cipi götürürsün."

"Mrs. Belinski ile konuşmadan bir şey diyemem, dayı!"

"Öyleyse ben başımın çaresine bakayım; Hüseyin Efendi'yi bulayım."

Böyle söyleyen Yaşar, güya bir hal çaresi aramaya gidiyormuş tavrı takınarak sahte bir kızgınlıkla köşkten çıktı. İki maksadı olabilirdi; bekçiyi oyalamak ve bizi yalnız bırakmak. Ankara'ya dönmek için can atmadığına emindim. Geceki maceranın hikâyesini belli etmemeye çalışarak keyifle dinlemişti ve muhayyilesi işlek bir adam olduğundan örtülü geçtiğim tarafları kafasında canlandırmıştı. Giderken arkasından bakıyorum; hoş bir film seyrinden çıkmışa benziyor. Dudaklarındaki memnunluk ifadesini görür gibiyim.

Uzaklaşınca koridora saptım; Pervin'in odasından uyandığını anlatan sesler geliyor mu diye kulak kabartıyorum. Bir şey işitmeyince geri çekiliyorum, az sonra tekrar oraya dönüyorum. Sabırsızım.

Nihayet kapıyı araladım; içeride bulunduğuna emin olmak istiyordum. Rahat rahat uyuyor. Geceki bornoz iskemlenin üzerinde... Fakat karyolada çıplak yatmıyor. Beden Terbiyesi binasındaki odasına gidip lüzumlu elbise, çamaşır ve eşya getirmiştim.

Âşıkta yaş ve akıl farkı olamaz; hepsi birbirinin eşidir, çocuktur. Odaya usulcacık girdim, bornozu aldım, göğsüme basarak dışarıya çıktım. Henüz nemli idi, yer yer çamurlu da... Bunu götürüp köşkün yanındaki çam dalına astım.

Hizmetinde bulunmaktan keyif duyuyordum. Daha bir şeyler olsa yapacağım.

Harap evde gün ağarırken bornoza bürünmüş, ayakta, yorgun gözlerini gözlerimin içine –gözlerimin kollarına diyeceğim geliyor– bırakmış, teslim olmuş halde demişti ki:

"Şu doğacak güneşi, bugün bizi birbirimizden ayıracağı için görmek istemiyorum. Gece sürüp gitmeliydi. Kimin hayatında öyle bir gece vardı? Her taraf nasıl ıssızdı, yapayalnızdık; sulara uyup ne güzel sürüklenmiştik!"

"Bunların farkında mıydınız?"

"Yarı yoldan sonra, hani örtüler altına girmenizi teklif ettiğim dakikadan itibaren şuuruma hâkimdim. Somnambül olduğumu evlenmeden önce bana söylemişlerdi, tedavi de görmüştüm. Akseler kesilmişti. Kocamdan gizledim; hâlâ bilmiyor."

"Pervin! Sana bir şey söyleyeceğim. Benzerin Elvin'de de bunlar oluyordu. Eğer bir aile hastalığı ise..."

"Biz kardeşiz o halde!"

Ağlamaya başladı. Yere oturdum, ayaklarının yanına... Vücudunu kendime çektim. Kucağımdaydı; hiç değilse rahat ağlaması ve şefkatimden kuvvet alması lazımdı. Islak saçlarını okşuyorum ve:

"Artık ayrılamayız," diyordum. "Sizin istediğiniz müddetçe yanınızda kalacağım, ne pahasına olursa olsun! Bulduğum sevgilimi bir daha kaybetmeye dayanamam. Bir ruh, iki cisimsiniz, onunla siz! Bu geceki maceramız fevkalade bir şey olabilir, belki de hakikaten kimsenin başından geçmemiştir, filmlerde bile görülmemiştir, belki! Fakat olmasına imkân tasavvur edilemeyen asıl mühim vaka, dönüş ihtimali

akla gelmeyen sevgiliyi sizde buluşumdur. İşte böyle kollarımın arasında, iki sene evvelki vaziyette benden ayrılmak istemediğini söylerken... Tıpkı öbürü gibi!"

Gözlerimden damlayan yaşlar Pervin'in açılmış göğsüne düşüyordu.

Dayım, kendisine anlattığım kısmı, bir hafif komediye, yarı eğlenceli hoş bir piyese benzetecek şekilde güya esprili sözlerle, ciddiyetinden düşürmeye çalışmıştı. Bunu olabilir ki üzülmemek, üzüntümü artırmamak için öyle yapmıştı. Eski maceramın ehemmiyetini takdir etmemiş değildi. Geceleri nasıl bağırdığımı, buhranlar geçirdiğimi biliyordu.

Bekçi, sandalın bir muzip köylü çocuğu tarafından çözülüp göle bırakıldığını sanmış, aramaya çıkmış. Mudurnu'ya giden dik yokuşun altında, çektiğimiz yerde sapasağlam bulduğuna sevinmişti. Hatta dayıma demişti ki:

"Eğer sular biraz beriye, burna atsaydı, kayık muhakkak kayalara çarpıp parçalanırdı."

İçeri odada Pervin'in aksırığını duyuyorum. Bazı sesler gibi aksırıklar da birbirine benzer ve gene sesler gibi sevimli, sevimsiz olabilir; ahenkli, ahenksiz bile! Elvin çok hoş, şipşirin aksırırdı. Mrs. Belinski'nin de tıpkı sevgili Elvin'im gibi, aksırıkları çocuksu, hafif ve tatlı...

Kapıya vurdum, içeriye girdim. Yatağındaydı:

"Beklediğimiz, korktuğumuz oldu," diyorum. "Üşüttünüz kendinizi... Başımıza bir hastalık çıkmasa."

"Kapıyı örtünüz, yanıma geliniz. Dayınızı pencereden gördüm. Bekçi ile geziyor, köşkte değil yani..."

Galiba çekinir gibi bir hal almıştım ki, bunları söylemek lüzumunu duymuştu.

"Karyolaya ilişiniz, söyleyeceklerim var. Ötede de söylemiştim, neredeyse Henry veya Andrew buradadır. Beni götürecekler; artık kalmama imkân yoktur. Hastalanmış gibi yapsam da olmaz. Aksine telaşa düşerler, şehre bir an evvel götürmeye kalkarlar. Hasta değilim ya!"

"Aksırdınız."

"Uyandığımı belli etmek içindi o... Uydurma... Aklıma bu geldi. İsminizle çağırmayı çok resmi buldum; dün geceden sonra tuhaf olurdu. Küçük adınızı da bilmiyordum."

"Pek kolay söylenecek bir isimdir: Re-ha... Tekrar ediniz, bakayım."

"Re-ha!"

"Oldu, işte! Fakat asıl doğrusu Rehâ'dır, ha'yı azıcık çekmek, uzatmak icap eder. Siz uzatamazsınız; ziyanı yok; ben Re-ha'ya alışmışımdır."

"Elvin de kısaca Re-ha derdi, öyle mi?"

Daima aramıza giren bu 1 numaralı bedbaht sevgili, görüyorum ki 2 numaralı benzerini ve hayatta bulunanını meşgul ediyor. Birçok şey sormak arzusunda ama beni üzmekten çekindiği belli. Tekrarlıyor:

"Emsalsiz bir geceydi... Onu düşünerek ne tatlı uyudum. Hoş bir masal dinlemiş küçük çocuk uykusuyla! Yaşadıkça hatırlayacağım. Yaşlanırsam, yaşlanmak mukadderse son yıllarımın zevki gene bu olacak. Halbuki şimdiye kadar hayatım pek de vakasız geçmemiştir. On sekiz yaşındaydım, bizim truptan kırklık bir adamla hokkabazlık numaraları yapardık. Şehirden kırlara kaçmıştık, Kanada hududu üzerindeydik, suları buz tutmuş bir göl kenarında, avcı kulübesinde gecelemiştik. Bize o geceden iyi bir hatıra kalmadı.

Aksine, hatırıma geldikçe zihnimden atmaya çalışırım; halbuki hem yakışıklı hem de iyi tanıdığım, sevdiğimi sandığım erkekti, bu adam! On senelik vaka..."

"Demek yirmi sekiz yaşındasınız?"

Pervin başıyla tasdik etti. Yüzünde epeyce yorgunluklu geçen dün gecenin izi yok. İki saatlik tatlı bir uyku rengini yerine getirmiş, gözleri rahat. Sabah vakti köşke döndüğümüz zaman benzi uçuk, bakışları harareti yükselmişçesine çakmak çakmaktı. Yatmadan makyajını silip yıkanmış olduğundan şimdi en tabii halinde asıl çehresi ve teni ile görüyorum.

"Gelip götürecekler beni... Ayrılacağız. Henry gece Ankara'ya varmıştır, fakat Andrew'i hemen yollayacaktır; öğleye doğru gelir," diye bir daha söylendi.

"Ben de arkanızdan Ankara'ya gideceğim; sizi her gün görmek çarelerini arayacağım. Eğer arzu ederseniz bu imkânları verebilirsiniz; herkesten gizli de buluşabiliriz. Ailesini İstanbul'a göndermiş bir arkadaşım var; evini bana bırakır. Zaten müfettiştir, şehirden ikide bir uzaklaşıyor."

"Telefon numaranızı yazıp veriniz. Hemen, şimdi!"

Odadan çıktım, kendi odamdaki cüzdanımdan bir kâğıt parçası koparıp dediğini yaptım. Yanına da "Sabahları 10 ila 12 arası evdedir, yalnızdır," diye de yazdım. Döndüğüm zaman Pervin sırtına kısacık, naylon bir şey geçirmişti, eşyasını topluyordu.

"Hazırlanıyorsunuz," dedim, cevap vermedi; eğilmiş, valize öteberi koymakla meşgul göründü. Endamının biçimliliğini arkadan seyrediyorum. İnce kalmış beli, nispeten dolgun kalçaları, kusursuz güzellikte diri baldırları ile Ame-

rikan model ressamlarının takvimler ve kartpostallar için yaptıkları renkli kadın resimlerini hatırlatan bir siluet! Petty ve Moore imzalı sarışın, kumral ve esmer tiplerden biri, *sandre* dedikleri kül rengi saçlısı, buğday tenlisi...

Portreler gibi vücut hatları kasten belirtilmiş, mübalağa edilmiş gibi duruyor. Şehvetli bir ressamın beyninde çizilen bir şekil sanki! Bana kendisini değil, bu ressamın kafasında canlanmış, ihtirasına uygun ilhamını görüyorum gibi geliyor. Hiçbir zaman kâğıda aksedemeyecek kuvvetteki sanat eseri...

Birlikte verandamsı yere çıktık. Dayım da elinde bir kutu ile geliyor:

"Taze tereyağı aldım," dedi. "Henüz yayıktan çıkmış. Örencik yaylasından bir köylü getirmişti."

"Bu yaylaya gidemedik."

"Neden? Gideriz belki."

"Hani yarım saate kadar dönüyorduk?"

"Madamı tek başına bırakmamızın doğru olmayacağını düşündüm. Onu gelip alırlar, götürürlerse biz de yola çıkarız. Muhakkak gelecekler miymiş?"

Pervin'e sordum. Mahzun bir tavırla başını salladı, geleceklerdir manasına. Memnuniyetsizliğini sezen Yaşar, bana diyor ki:

"Şehre dönmeye hiç de hevesli değil, haspa! Galiba niyeti bozuk; geceleyin gene uykuda gezecek. Belki bu sefer programda değişiklik yapar. Anadan doğma dama çıkar, sen de arkasından tırmanırsın. Korku yok! O cambazdır, sen de ipten, kazıktan kurtulmuş bir adamsın. Güneş doğarken sapasağlam dönersiniz."

Elimde olmadan gülüyorum.

"Ağzın kulaklarına vardı; işi adeta benimsedin. Yahu, siz adam gibi sevişmesini bilmez misiniz? Dün gece benim dediğimi yapsaydın, yani usulcacık onun yanına gitseydin, kadıncağız zahmete katlanıp da uykuda gezme rolü oynamaya kalkmazdı; göl üstünde kıkırdamadan pekâlâ gene birlikte sabahı ederdiniz."

Bir motor ve korna sesi işittik, yan pencereye koştuk: Eski model bir otomobil köşeyi dönüyor, köşke doğru geliyor. Mrs. Belinski, içindekini bizden evvel tanıdı:

"Gelen Andrew! Demin tahmin etmiştim," dedi.

Arabada başkası yoktu; dayım da taksiyi ve şoförü tanımıştı. Bolu'da konuştuğu yaşlı adamdı. Kızıl saçlı delikanlı, sıkılgan hareketlerle ellerimizi sıktıktan sonra anlatıyor:

"Ben dün gece Bolu'da kaldım, Henry yoluna devam etti. Bu akşam bizi Ankara'da bekliyor. Öbür şoförlerin hiçbiri buraya gelmek istemedi. Kaç tanesinin aksı kırılmış, cesaret edemediler."

Andrew üçümüzün de neşesiz olduğumuzu anlamıyor, gülüyor. Pervin'in ne söyleyeceğini merak etmekteyim. Pencereden göle bakıyor, dalgın... Başını çevirmeden yüksek sesle, birdenbire dedi ki:

"Ben ancak yarın döneceğim Andrew! Siz de kalabilirsiniz. İsterseniz tabii... Mecbur değilsiniz."

"Henry meraka düşer."

"Düşmez, huyumu bilir."

"Efendiler de kalıyor mu?"

"Onların ne yapacaklarını bilmiyorum, henüz sormadım. Kalırlar veya giderler. Kendilerini alıkoyamam. Tekrar ediyorum; ben bu geceyi de Abant'ta geçireceğim."

İçeriye döndü, bana soruyor:

"Siz de kalacaksanız o söylediğiniz yayla köyüne çıkalım. Kaç saat sürer?"

Dayıma anlattım; diyor ki:

"Ağır gitmek, köyde dinlenmek şartıyla gidip gelme üç saati geçmez. Derhal hareket edersek öğle zamanı dönmüş oluruz. Yol diktir, ama ormandır. Anlaşılan uykuda yürüyen güzel bu gece de kalıyor! Kalacağı belliydi; lakin bu kızıl saçlı delikanlı ne olacak? Onu avutup oyalamak bana düşecekse, sayım suyum yok bu işte!"

Konuşmamızın lüzumlu tarafını Mrs. Belinski'ye söyledim, neşelendi:

"Hemen gidelim, Mr. Falan... Hoş bir gezinti bu! Bir pantolon giymek lazım, odama koşuyorum. Siz de var mısınız Andrew?"

Kulaklarına kadar kızaran genç adam, bir "O! Yes!" bastırdı; emir kuluydu; ondan daha rahat, sakin, itaatli, manasız ve şahsiyetsiz bir âşık güç bulunurdu.

Her noktayı düşünen dayım, Mr. Belinski'nin telefon numarasını alıp Bolu orman bölgesindeki ahbabına birkaç satır mektup yazdı. Bu zat, Ankara'da o numaradaki kocaya karısının sıhhatte olduğunu, ancak yarın akşam döneceğini bildirecekti. Taksi hemen geri döneceği için mektup sahibinin yahut muavininin eline çabuk varacaktı.

"Nasıl? Bankadan bana her ay avuç dolusu para vermelerinin sebebini anladın mı? Yeri gelince halletmeyeceğim iş yoktur, Reha! İkinci mesele şu: Fazla yürümemek için köy yolunun ağzına kadar bizim ciple gidelim. Oracıkta bırakır, dönüşte yine bineriz."

"Bunlar değil, başka bir mesele zihnimi kurcalıyor. Can sıkıcı bir mesele..."

"Somnambülün kocaman, bomboş binada şu çocukla kalması mı?"

"Evet; münasebetsiz bir şey olacak bu."

"Onu da idare ederim oğlum! Bekçinin, evli olmayan bir kadınla erkeğin aynı dam altında geceyi geçirmesine göz yummayacağını söylerim. Andrew budalası bizim köşkte yatar. İyi mi? Öp elimi külhani!"

Şakaya vurarak sevinçle elini öpüyorum.

"El öpenlerin çok olsun! Demek kızıl delikanlıyı kıskanacak kadar akıl muvazenen ve duygu mekanizman aksadı? Basbayağı bir âşık derecesine indin. Eskiden mekteplerde bize, *derece* ile *dereke*nin farkını öğretirlerdi; birincisini iyi şeyler, ikincisini fenaları için kullanmalıymışız. Ben de o kaideye uyacağım, âşık derekesine düştün, Reha!"

"Pervin'de kıskandığım kendisi değildir; bu kadını Elvin'in yerine koyarak üzülüyorum. Bana öyle geliyor ki, Andrew, ölmüş sevgilimle âşıktaşlık edecek, belki yarın Mrs. Belinski'ye de tahammül edemeyeceğim. Sebep, benzerlik... Hep o! Acaba sahiden âşığı mı?"

"Delikanlının tutkun olduğu meydanda; kadın hakkında aynı hükmü veremem. Şu var ki, Fransızların tabirince, 'kaybolmuş vaktinde' yani boş kaldığı, kendinden geçtiği zamanlarında mekanik bir ihtiyaca kapılıp uysallık göstermesi mümkündür; sevmeden, iş ola kabilinden!"

Böylece konuşarak yürüyoruz. Pervin ile Andrew de binadan çıkıp bize katıldılar; cipe bindik. Size Örencik yaylasına yaptığımız yolculuğun tafsilatını vermeyeceğim. Röpor-

taj veya seyahatname yazmıyorum. Orman içinden gittik, pınarlara rastladık, nihayet keçi ve buzağı sesleri işitildi. Birbirleri üzerine dizilmiş, tahta çivilerle tutturulmuş dağınık kulübelerden ibaret köye vardık.

Bize süt, yoğurt ikram ettiler. Kadınlar yün örmek, dokudukları bezleri yıkayıp güneşe sermek gibi işlerle uğraşıyorlardı. Erkeklerden daha neşeli, konuşkandılar; kaçgöç yoktu. Basit manasıyla eğlendik.

Asıl mühim olan noktaya geleceğim: Pervin, üç erkeği de zahiren hiçbirine ayrı bir sempati göstermeden idare ediyordu; arkadaş oluvermişti. Sanki aramızda dün geceki vaka geçmemişti.

Gözleri, daha doğrusu bakışları müstesna!

Dönüşte Pervin bir defa dayımla uzaklaştı, bir keresinde de Andrew'le... Sırayı ustalıkla bana getirdi. Önde koşuyorduk, onlarla da konuştuk. Kuytu bir dönemeci aşınca –Elvin gibi Pervin'in de uzun boylu olduğunu söylemiştim galiba– durdu:

"Çabuk, kucaklayınız beni!" demesiyle beraber boynuma uzun süren bir sarılıştan sonra gene koştuk ve yeni bir dönemeçte aynı şeyi tekrarladık. Şunu söyleyeyim ki, karakterim bu kabil kaçamaklı muhabbet hamleleriyle perendebazlıklarına müsait değildir. Kapı arkası, ağaç altı, merdiven sahanlığı gibi yerleri fırsat bilip etrafındakilere göstermeden şıpınişi sevişme oyunları adeta haysiyetime dokunur.

Dün geceki oyunu –şayet oyun idiyse– orijinaldi; sürekli, cesurca, cüretkâr bir şeydi. Bugün yaptıkları çocukluk, çocuğa yakışan hareketlerdir; masa altında ayakları birleştirmek, el sıkarken parmaklarla işaretleşmek nevinden ek-

seriya evlerde kocadan yahut ana ile babadan gizli yapılan o şeylerden hiçbir zaman hazzetmemişimdir.

Bir ihanet suçu işlenecekse, bu, tam ve dünyaya meydan okuyan şekilde yapılmalıdır; neticeler göze alınarak!

Elvin hür bir kadındı, kimseye hesap vermek mecburiyetinde değildi; gizli kapaklı işi yoktu. Şayet Pervin'le münasebetim devam ederse hep böyle, dönemeç ve kapı arkası fırsatları kollayıp meşrebime uymayan kaçamaklı hareketlerle mi oyalanacak, küçültücü şeyler mi yapacaktık?

Hoşnutsuzluğumu belli ettim. "Arkadakileri bekleyelim," dedim, bir ağaca dayandım. Mendilimi çıkarıp yüzümde kaldığını tahmin ettiğim ruj izlerini siliyorum. Bağıracağım geliyor.

"Gece! Gece ne iyiydi! Ne latif yalnızlıktı, nasıl da tam bir hürriyetti o!"

Pervin'e yabancılaşmış gözlerle baktığımı kendimde hissettim. Şimdi karşımda, ne gibi bir ruh haleti içinde olduğunu sezemediği için şaşırmış duran kadın Elvin'e hemen hemen hiç benzemiyordu. Bir andırış. O kadar! Şüphesiz ki dipdiri, boylu boslu, çok güzel, yahut çok tahrik edici bir kadındı; olgunlaştığı halde bile ayva gibi sert duran, incecik kabuğu içinde kendisini üzerine vurunca çatırdayıp kütürdeyerek tertemiz ayrılacakmışçasına sağlam muhafaza eden vücuduna hayranlıkla bakıyorum, ama bu kadın, ölümünden sonra tekrar bulduğumu, kavuştuğumu sandığım sevgili değil!

"Memleket memleket dolaşan, her uğradığı yerde yeni zevklere koşan malum gezginci, muhteris tiplerden, seyahat isteklerinden biri, bir kanmaz!" diye düşünüyorum ve bir

benzeyişi vesile ederek Elvin'e ihanete hazırlandığımdan dolayı azap çekiyorum. Sordu:

"Ne oldunuz?"

"Siz 'O' değilsiniz!" diyecektim, kendimi tuttum. Gündüzden nefret ediyorum; sadece şu cevabı verdim:

"Geceyi istiyorum, geceyi aramaktayım. Aydınlık gönlümü karartıyor, geceyi seviyorum."

"Ötekine beni daha fazla benzettiği için mi?"

"Belki..."

"Bir başkası yerine konularak sevilmekten memnun olmayız ama ben bunu orijinal buluyorum."

Arkadakileri çağırdı; cevaplar geliyor, orman çağrışmalarla inliyor; yapraklar hava dalgalarını kırıp yumuşattığından ses ormanlarda daima bir ahenk olur. Çoğunuz bun balta sesinden bilirsiniz, ben seslerin en tüyler ürperticisi olan 'tam tam' sesinden!

Pervin dayımın koluna girmiş, önde gidiyor. Yanımda yürüyen Andrew'e soruyorum:

"Mrs. Belinski daha bir müddet Türkiye'de kalacak mı?"

"Hayır. Bir ay sonra memleketine dönecek, oradan da tatilini bitirince yeni vazifesine, Filipinler'e gidecek. Ben de Portekiz'e."

Hayatın kötü ihtarları, tehditleri olmasa, aşkların ömrü kısalır; zaman zaman vakalar kafamıza vurmalı, bizi ayıltmalı, şımarmamıza bir hat çizmelidir. İçimden:

"Pervin'i de kaybedeceğim, Elvin'e en çok benzeyen kadını... Evet, o ölen sevgilim değildir, lakin arz üzerinde kimse kendisine daha fazla benzeyemez. Nankör bir serseriyim ben!" diye neredeyse inleyeceğim. Önce, dayımın kolu-

na asılmış bütün hayatiyetiyle sapasağlam yürüyen Pervin'e iki manada gözlerim açılmış olarak şaşkın ve hayran bakıyorum. Ayrılmak, Elvin'in ikinci defa ölümü gibi bir faciaya dönecek.

Küreksiz bir sandalda gece yarısı, göl sularının akıntısına kapılmış, avare giderken! Yaşar haklı, ben tedaviye muhtacım. Arkadan Türkçe bağırıyorum:

"Dayı, haklısın! Hasta olduğuma inandım! Geciktirme, beni bir deli hekimine götür!"

IV

Elvin'e henüz âşık olmadığım gibi aşk hakkında kendi tecrübelerime dayanan bilgiden mahrum bulunduğum zamanlarda sanırdım ki, seveceğim kadın o güne kadar görüp tanıdıklarıma benzemeyecek; beni onun, herkeste rastlanmayan birtakım meziyetleri, fevkaladelikleri çekecek:

"Hah," diyeceğim. "İşte hakikaten orijinal, müstesna bir kadın bu..."

Ve böyle tutulacağım, hususiyetlerine hayran kalarak! Hayır, işin aslı öyle değilmiş. İnsanın sevmeye doğuştan istidatlı olduğu bir tip var. Hatta bu tip sizin seveceğinizi sandığınız, hazırlandığınız renkte, boyda, huyda ve terbiyede bir mahluk olmayabilir de... Kendisiyle karşılaşıncaya kadar maddi ve manevi şekilleri hakkında hiçbir şey bilmemeniz mümkündür.

Derken o, yani sevdalanmaya istidatlı olduğunuz kadın -veya kadın bakımından erkek– önünüze çıkar. Mesele bit-

miştir, artık âşıksınızdır. Ama sevgiliniz kumraldır; siz sarışın yahut esmer isterdiniz... Uzun boyludur, orta boylusunu tercih ederdiniz... Neşelidir, durguncasını beğenirdiniz... Kültür itibarıyla düşüktür, mükemmelini arardınız.

Bu istemeler, tercih etmeler, beğenmeler ancak sevmek için yaratıldığınız insanı karşınızda buluncaya kadar oyalanmanıza yaramıştır; hatalı görüşler, yanlış fikirlerdir. Nitekim ben Elvin'e rastlayınca kendi kendime söylenmiştim:

"Sarışın değil, ama tatlı bir kumral... Cahilce ve epeyce görgüsüz olmakla beraber zeki, iradeli... Herhalde aşağı tabakada yetişmiş, lakin adeta asil hatları ve bazen de tavırları var. Buraya düşmesi acınacak şey. Keşke orta tabaka bir aile kızı olsaydı..."

Görüyorsunuz ki artık büyük meziyetler, fevkaladelikler aramadan onu beğenmeye başlamıştım, eski fikirlerimden fedakârlığa sıra gelmişti, zira Elvin'i sevmem mukadderdi; alnıma yazılmıştı. Şuur altındaki sevgili Elvin'di, rastlayınca benliğime hâkim olması lazımdı; oldu.

Bu sözlerimi nasılsa kesmeden, alaya vurmadan dinleyen dayım, dedi ki:

"Fikirlerin bana birer paradoks gibi gelmedi, umumi kanaate uygun tarafları var. Fakat şimdi esas meseleyi düşünsen daha iyi edersin."

"Hangisi o?"

"Şu: Madem ki Elvin'i sevmişsin, henüz hikâyesin dinlemediğim bir felaketten sonra kaybetmişsin, unutmamışsın. Tam bu sırada karşına ikiz olduklarına inandıracak derecede bir benzeri çıkmış, iltifat görmüşsün. Bu ikincisi de yakında gidecek, yani ondan da ayrı düşmeye mahkûmsun.

Ne yapmayı düşünüyorsun? Geceleri iki misli kuvvetle mi haykırıp uluyacaksın? Yapacağın bu mu?"

"Ha, ne yapacağımı anlaman için evvela dün gecenin yani Abant'taki üçüncü gecemin nasıl geçtiğini öğrenmen lazım."

"Herhalde dün geceki gibi ayazda çıplak, ayrıca küreksiz sandalda geçmemiştir. İkinizin de nezle bile olmadığınıza şaştım; ikiniz de dayanıklı mahluklarmışsınız doğrusu! Birbirine uygun bir çift... Kutuplarda bile pervasız sevişebilirsiniz... Ey, ne oldu dün gece?"

"Başından anlatayım da dinle. Fakat rica ederim sabahleyin yaptığın gibi araya latifeler sokmaya kalkışma!"

"Vaat yok... Gayret ederim. Dur, önce bir şey soracağım. Andrew'i ilaçla uyuttunuz mu? Yahut cambaz kız manyetizma etti, bayılttı mı?"

"Senin gibi kendiliğinden uyuyamaz mıydı?"

"Ben uyuyabilirim; bu bir budalalık sayılmaz; zira kadınla uzaktan yakından bir alakam bulunmuyordu. Kızıl saçlı delikanlıya gelince..."

"Bırak da anlatayım; ona da sıra gelecek."

"Bitti! Sorsan, yalvarsan bile artık bir kelime çıkmaz ağzımdan! Yalnız vaktimiz dar, pek uzatma... Yola gideceğiz."

Daha evvel söyleyeyim ki, Örencik yaylasından saat bire doğru dönmüştük. Pervin kendisine karşı nezaketsizce hareketimden fazla alınmamış yahut alınmış görünmeyi onuruna yedirememişti; üç erkeğe de eşit muamelede bulunuyordu. Ancak artık gözleri gözlerimi aramıyordu.

İnanılır iş midir? Şimdi de aramadığından üzgündüm! Az önceki aradığı zamanki dünya değişmişti; artık ne orman

yolunu, ne de yer yer görünen gölü eski güzelliğinde buluyordum. Manzaralar ve konuşmalar can sıkıcı oluvermişti. Düşünüyordum:

"Acaba bakmak istiyor da kendisini zorla mı tutuyor? Yoksa kabalığım yüzünden birdenbire soğudu, gerçekten arzu duymaz mı oldu? Kızdı ise, kin bağladıysa, düşmanım kesildiğini sanıyorsa ziyanı yok. Bunların hepsi de alakanın devamına işarettir, geçici şeylerdir; daha şiddetli arzuya, muhabbete yol açarlar. Kayıtsızlık başladıysa fena!"

Havanın durgunluğu, yemeği köşkün az ötesindeki ağaç altında yememize elverişliydi. Masayı, iskemleleri, sofra takımlarını oraya taşıdık. Pervin, neşe içinde gidip geliyor, türküler mırıldanarak memnun, hizmet ediyordu. Ah, bir defacık olsun yayla dönüşündeki bakışla gözleri gözlerimi bulsa!

Önünü kesmek, kollarından yakalamak, sarsmak ve "Bana başka türlü bak! Yoldaki gibi; Sevdiğini, sevilmek istediğini anlatan manalı bakışlarla!" demek için fırsat arıyordum. Nihayet bir şeyler getirmek için girdiğimiz köşkün mutfağında karşılaştık; evde o sıra kimse yoktu. Çıkmasına mani olmak niyetiyle kapının önüne dikildim. Elinde bir kutu ananas konservesi vardı. Kapağını açmış, masaya götürecekti. Öfkesiz bir sesle dedi ki:

"Çekiliniz, geçeyim."

"Bana yayla yolundaki dost gözlerle bakmazsanız bırakmam. Bir buçuk saattir o bakışların hasretini çekiyorum."

"Yol veriniz."

Karşılıklı duruyoruz. Durduğumuz bu kısa müddet içinde binbir şey düşündüğüme bir yandan da kadını derinine

tetkik ettiğime sonradan kendime şaştım. Şunları aklımdan geçirmiştim:

"Benim aşağılık bir ruhum var. Bar ve cambazhane kızlarına sarkan soysuz bir ruh! Hayatları karmakarışık, asılları ve nesilleri bilinmeyen yarı döküntü, başkalarından arta kalmış olanlara bayılıyorum. Pervin şimdi evli ve oldukça mevkili. Ama önce yoldan çıkmış bir kadınmış; on sekiz yaşında hokkabazlarla dağlara kaçmış. Hoş, gene de öyle... Dün geceki hali neydi?"

Bir noktaya daha ilişiyorum:

"Sanki pek mi güzel? Böyle bir kadına her tarafta, her memlekette, vapur seyahatlerinde, tayyarelerde, trenlerde, park sıralarında, bütün umumi yerlerde rastlanır. Boylu boslu, gösterişli, düzgün, lakin emsali çok görülmüş, alımlı bir dişi! Arzu verebilir; âşık olmak lüzumsuz!"

Kendimden soruyorum:

"Elvin'e benzemeseydi burada, dağ başında bile fazla meşgul olacak mıydım? Elvin'i o derece sevmekliğim normal miydi? Zaten beni şuuru tam yerinde bir adam saymak doğru mudur?"

Daha tuhaf bir şey söyleyeceğim: Kusurlar, kabalıklar ve çirkinlikler bazen kamçılayıcı bile oluyor. Şimdi ben öyle anormal bir ruh haleti geçiriyordum... Dün geceki âlemimiz ruhani bir güzellikte, ince ve tatlıydı. Bu dakikada öğle zamanının ve ışığının cismaniliği artıran, madde tarafımızı canlandıran tesiri altındayım. Midem yemeğe ne kadar aç ise benliğimin tamamı da Pervin'e karşı o derece açlık duyuyor. Kendisine diyorum ki:

"Gözleriniz dün geceyi birdenbire unutmuş... Hafıza-

sız, hatırasız gözler olmuş bunlar... Hevessiz, arzusuz, hissiz de ayrıca!"

"Gideyim, ötekiler bekliyor. Yok, rica ederim, tasarladığınızı yapmaya kalkışmayınız. Mukabelem canınızı sıkar. Siz hiç psikolog değilmişsiniz. Arzuların baş ağrıları gibi bir gelip bir geçtiğini, geçince gözümüzün açılıp rahata erdiğimizi bilmiyorsunuz. Şimdi sıhhatteyim, ferahlamış haldeyim, sevişme oyunları ahmakça şeyler gibi gelir bana... Tahammül edemem. Yayla yolunda aynı şey sizde de olmuştu."

Kapının yanına çekildim, yol verdim. Elindeki yeni açılmış ananas kutusunun sinir yatıştırıcı rayihasını birlikte götürerek önümden geçti. Döner, tatlı bir bakışla gönlümü alır, ümit verir, bir vaatte bulunur diye bekledim. Başını çevirmedi, salınıp gitti.

Azarlanmış, kabahatini anlamış bir çocuk usluluğu, sessizliğiyle masaya oturduğum zaman, dayım bir ara:

"Ne o?" dedi. "Papara mı yedin? Bari belli etme, işi neşeye vur; az sonra hava değişir. Kayıtsızlık rolü yapıyor ama aklı sende. Nereden mi anladım? Pek basit. Kayıtsızlığını o kadar aşırı şekilde açığa vuruyor ki, sahici olmasına imkân yok. Bu kabil yapmacık tarafsızlıklar çok defa tam bir taraflılıkla, pek hararetli bir neticeye dayanır."

Yemekten sonra Pervin dinlenmek için dairesine çekildi; Andrew ormana daldı; dayım yatağına girdi; ben göl kenarında bir ağaç gölgesine uzandım. Horoz ve buzağı sesleriyle sabah vaktini andıran durgun bir ikindi zamanı başladı.

İnsan yan yana, baş başa kalıp uzun uzun, zevkle konuşacağı, konuşmazsa da beraberce susmaktan keyif duyacağı

birinin kendinden ayrılmış, bir odaya kapanmış olduğunu bildiği müddetçe yalnızlıktan büsbütün sıkılır; hele o *biri* bir Pervin ise, kaybedilmiş sevgiliyi canlandırıyorsa ve arada dün geceki gibi bir macera geçmişse yalnızlık azaptır.

Böyle bir azap içinde gönlüm kıvranarak saatlerce bekledim. Nihayet baktım ki, Pervin balkona çıkmış, korkuluğa dayanmış, batı tarafına gölge düşen göl manzarasını seyrediyor. Yerimden kalktım, elimi sallıyorum; yanına çağırmasını umuyorum, yahut yanıma gelmesini...

İçeriye girdi.

"Görmemiş olacak," dedim. "Belki de görmemezlikten geldi; görmemek için odaya kaçması da mümkün. Rahatsız etmeye başladı bu kadın! Cambazlığında tutkunlarına yaptığı malum ve bayağı tahrik taktiklerini bana karşı da kullanıyor. Eski sevgilime benzediğini söylememeliydim, ne yapsa razı olacağımı sanıyor. Aldandığını kendisine anlatacağım."

Binaya doğru yürüyorum; büyük kapıdan geçtim. Solda yemek salonu... Fakat bomboş. Merdivenden çıkmaktayım, oda sağdadır; burası bir otel odasından ziyade yatakhaneyi andıran dört karyolalı bir koğuş. Koca binada tek başına geceleyin yatmayı değme erkek gözüne yediremez. Pervin aldıran cinsten değil, konforsuzluğa da katlanıyor. Doğrusu pratik, adeta portatif bir kadın!

"Elvin de öyleydi..." demekten kendimi alamadım.

Buraya gelirken ne yapacağım hakkında bir fikrim var mıydı? Hayır, birden parlamış, binaya seğirtmiştim. Kapıya vurmaya hazırlanırken kanat açıldı. Giyinmiş halde, gidecek vaziyetteydi; gitmek üzere olduğunu belli edercesine bir tavır da takınarak dedi ki:

"Dayınızla balığa çıkacaktık, geç bile kaldım."

"Henüz uyanmadı ki..."

"Uyandı, arka pencereden bana işaret etti, bekliyor."

Sofadayız, merdivene geldik. Bir şey yapamıyorum, söyleyemiyorum, yanında yürüyorum. İtaatime kızıyorum da. Koca binada in, cin yok, yapayalnızız. Şu var ki Pervin, kendi dilemediği zaman yola gelir mahluklardan değil. Rezalet çıkarmayı göze alır, tokatlar, haykırır, bir şeyler yapar. İyisi öğleyin kullandığı tabirle *baş ağrısının* yani cinsi arzusunun tutmasını beklemek.

Meydanlığa varınca sordum:

"Beni götürmeyecek misiniz?"

"Andrew de gelmeyecek. Dayınızı, bu iyi adamı memnun etmek istiyorum."

"Kendisi mi böyle istedi?"

"Evet. Konuşmaya mecbur kalmadan, akşamüstü göl gezintisinin çok hoş olacağını ben de kabul ediyorum. Gecikmeyiz; siz Andrew ile bezik oynarsınız, gönlünüz isterse tabii..."

Hangi erkeğin ruhunda sevdiğini seve seve hırpalamak, hoyratçasına zedelemek, hatta yerden yere çalıp kırmak, yok etmek arzusu uyanmaz? Seri halinde kadın öldürenler hepimizde mevcut bu arzunun devleşmiş şeklini duyan biçare ruh hastalarıdır.

Ben onlardan olmadığım için nefsime söz geçirebildim, daima da geçireceğimi tahmin ediyorum. Terbiyeli davrandım, güzel eğlenceler dileyerek kendisiden ayrıldım. Ormana dalıyorum; sandala binişlerini görmek, gözetlemek istemiyorum. Daha doğrusu, istemekle beraber farkına varmasından, küçük düşmekten çekiniyorum.

Neden sonra yolum bir tepeye rastladı; çam dalları arasından göle baktım; kan başıma çıktı. Fakat dikkat edince, bu adamın bekçi olduğunu ve balığı onun tutacağını anladım, sükûnet buldum.

"Şimdi naz etmek sırası bana geldi," diyordum. "Bu gece ve yarın şehre dönerken şayet tekrar muhabbet buhranına tutulur yahut âşıktaşlık oyununa başlarsa aynı şeyi yapacağım, hamlelerini kıracağım. Yazık ki sevişmelerin çoğunda zamanın büyük bir kısmı bu gibi onur manevralarıyla hiçe gider; üzüntü, yorgunluk kaynağıdır onlar! Fakat aşkı kuvvetlendiren de onlar değil midir?"

Nihayet ikimiz de iddiamızdan vazgeçecek, aynı saniyede yenilecektik. Bu, bir yenilmedir ki, sevişmede iki taraf için de zafer sayılır, zafer kadar sevinçlidir.

Hepsi iyi, iyi ama zaman müsait mi? Ayrılmamız pek yakın... Bir daha karşılaşmamız da şüpheli. Ankara'da bir iki defa buluşsak bile ay sonu memleketten gidecekler. Galiba dün gecenin acayip macerasından ibaret kalacak bu tesadüf.

Belki de bir müddet sonra bu tesadüf ve o gece bana, kafamın bir icadı gibi gelecek, kendime bile inanmayacağım, Elvin'e benzediğinden büsbütün şüpheye düşeceğim.

Yaşar zaten bu benzeyişi bir vehim veya eski sevgilime ihanetimi mazur göstermeye yarayan bir bahane sanıyor. Yanımda Elvin'in fotoğrafı yok ki dayımı inandırayım ve bir şahit olarak kullanabileyim. Şüpheye düştükçe sorayım: "Dayı! İkisi birbirine fevkalade benziyorlardı, değil mi?" O da cevap versin: "Görülmemiş, inanılmaz bir benzeyiş!"

İşte böyle bir sürü abuk sabuk şey düşünerek saatlerce dolaştım. Yer elverişli oldukça göle ve sandala bakmaktan

geri kalmıyorum, elverişli taraftan gitmeyi de ihmal etmemekteyim.

Güneş çekilmişti ki, sandal bizim bulunduğumuz kıyıya doğru dümen kırdı. Daima söylüyorum ya, alaka başladı mı çocukluk da kendini gösteriyor:

"Onlar," diyorum. "Köşke döndükleri zaman beni bulmamalıdırlar, meraka düşmeleri lazım... Pervin üzülsün."

Manasız bir fikir, ama böyle oluyor, çaresiz! Tepelerden aşağıya indiğim ve köşke birkaç yüz metre yaklaştığım halde kuytu bir yere gizlenip bekledim. Evde lambaların yandığını ve odadan odaya dolaşıldığını görüyorum.

Köşk ile aramdaki mesafeyi yarıya indirdim; içerisini seyredebiliyorum. Andrew de dönmüş, Pervin'in mutfak tarafına gidip geldiğini iyice fark etmekteyim. Dayım muhakkak ki mutfakta yemek hazırlamakla meşgul. Bekçi Hüseyin Efendi de büyük binadan oraya öteberi taşıyor.

Aldırmadıklarına, aranmadığıma kızıyorum. Çocukken de böyle vakalar olur, küskünlük çıkarır, küskünlüğüme aldırış edilmediğine üzülür, bedbahtlık ve bikeslik duyardım. Aynı haldeyim, otuz beş yaşında!

Köşkün kapısını açan, dışarıya uzanıp bakan Pervin mi? Evet, o! Merdivenden iniyor. Seslenecek, ismimi çağıracak mı acaba? Şimdi meydanda... Ay ışığı altında ince, uzun, sevimli boyu ile –uzun boy etrafı boş yüksek binalar, saat kuleleri gibi çok defa sevimsiz olur– büsbütün göründü.

Sağa sola kararsız halde yürüyor. Beni arıyor! Bu dönüp dolaşmalar başka ne olabilir ki? Kendimi göstermeden onun gittiği tarafa yürüdüm; siluetim birdenbire önünde belirdi. Mehtabın iyice vurduğu ağaçsız bir yere rastlamıştı bu yer. İlk defa küçük ismimi işittim:

"Reha!" demişti.

Sesi sevinçten ve sevgiden titriyordu. Dün geceki sesiydi, yıkık dağ evindeki ses. Hani küskün yahut kayıtsız duracaktım? Laftı onlar. Âşıklar binbir şey tasarlarlar, binde birini başaramazlar.

Pervin'i kendime çektim. Göğsüme bastırarak yan taraftaki ağacın gölgesine yavaşça götürüyorum; isteğiyle geliyor. Nedense yüzünü bırakıp bluzunu sıyırarak, çıplak omuz başlarından öpüyorum. Hayır, nedense değil! Elvin'i de böyle öperdim, böyle severdim, hele ufak küskünlüklerimizden sonra daima böyle olurdu. Soruyorum:

"Beni arıyordunuz tabii?"

"Evet. Bütün gün aramıştım zaten... Sandalda hep sizi düşündüm, eve dönüp de bulamayınca yüreğim sızlamaya başladı. Geciktiniz, aramaya çıktım. Yakında olduğunuzu, aramamı beklediğinizi biliyordum."

"Gece... Bu gece için neye karar verdiniz?"

"Bilmiyorum... Bildiğim şu; beraber olacağız."

Tekrar kucakladım.

"Ben döneyim," dedi. "Siz biraz sonra geliniz."

Pervin gitti. Yorgun argın yere çöktüm. Üç buçuk saat süren ikindi yürüyüşünün, ayrıca boş yere kafa işletmenin sebep olduğu takatsizliği şimdi duyuyordum. Belki de barışma kucaklaşması bu yorgunluğu artırmıştı.

Epeyce vakit geçmişti ki, dayımın ismimi çağırarak sağa sola bağırdığını işittim, baktım: Merdiven başındaydı, yanında da Pervin duruyordu. Uzakta bulunuyormuşum tesiri vermek için ağzımı elimle yarı kapatarak cevap veriyorum:

"Hoo!"

Yaptığım, bu lise talebesine güç yaraşır hafifliğe de bir taraftan gülümsüyor, bir taraftan kızıyorum.

Köşke varır varmaz, yüzümdeki süzgünlüğe uymayan ferahlıktan dolayı Yaşar derhal işi sezmişti. Dedi ki:

"Dönüşler, bakıyorum küşayiş[1] arz ediyor. Kuytuda barışıldı galiba... İyi oldu, sofrada asık surat çekemezdim. Buraya başımı dinlendirmeye geldim."

"Biraz da aşçılık etmeye..."

Dayımın istediği gibi neşeli bir yemek masası âleminden sonra Andrew, geceyi cipin yanında kuracağı çadırda geçireceğini, esasen hasretini çektiği bu zevkten nasibini almak için Abant'a geldiğini ileri sürerek arabasını göl kenarına yürüttü.

Biz saat 11 sularında Mrs. Belinski'yi meydandan geçirerek odasına götürürken, uzakta, ağaçlar arasından kızıl saçlı delikanlının kampında yanan gemici fenerini gördük. Dayımla birlikte köşke dönerken ışık sönmüştü.

"Biraz serin, ama mehtap latif. İnsana 'Uyuma, beni ve benim sihrimle şu hale gelen tabiatı seyre dal, yahut gez, dolaş, sev, sevil, bir şeyler yap!' diyen bir ay! Neyleyim ki uyku bastırdı; hemen yatacağım. Sen de mi uyumak niyetindesin?"

"Gözlerim kapanıyor."

"Dün geceden de uykusuz olduğuna göre kapanır tabii. Öyle diyelim, öyle olsun."

Bu kısa konuşmadan sonra odalarımıza çekildik. İşte dayının bilmediği ve benim anlatmaya hazırlandığım gece hikâyesi ondan sonra başlıyordu. Doğrusunu isterseniz Ya-

1 küşayiş: açıklık, ferahlık (Far.)

şar uyuyacağıma inanmamıştı. İnanamazdı. Pervin'le benim öğle ile akşam arasındaki kısa küskünlük devremiz geçince açığa vurmamakla beraber birbirimize tekrar nasıl yakınlaştığımızı, baş başa kalmaya can attığımızı anlamıştı.

Belki bir şeyler kararlaştırdığımızı da sezmemiş değildi. Evet, buluşmayı kararlaştırmıştık; ancak şimdiden söyleyeyim ki bu randevu bir gece evvelki sömnambül hadisesine veya sahnesine benzemeyecekti. Dayıma anlatıyorum:

"Sen odana girmiş, henüz yatmıştın ki, ben köşkten çıktım. Hem de elimi kolumu sallaya sallaya, görünmekten çekinmeyerek! Zira Pervin beni bekliyordu, artık gizli kapaklı hareket etmemek kararını almıştık."

"Sebep? Bunu sormak hakkımdır. Hikâyeni suale meydan vermeyecek şekilde anlatmalısın."

"Sebep şu: Bundan sonra birbirimizden ayrılmayacaktık, aşkımızı açığa vurmaktan korkmayacaktık."

"İş o dereceyi buldu, demek? Ne çabuk! Ama şu benzeyiş meselesinden dolayı herhalde! Belki de, hüsnü tesadüf sen de onun eski sevgilisine benziyordun, olur a! Peki ayrılmayacaksınız, anladım; Mr. Belinski'yi ne yapacaksınız? Size 'Pek muvafık, gayetle münasip, çok iyi ettiniz, gözümün önünde, çatımın altında keyfinizce sevişebilirsiniz, memnun olurum,' mu diyecek? Yoksa karısından derhal ayrılmaya rıza mı gösterecek? Bıkmış, kurtulmak mı istiyor?"

"Hayır, bilakis seviyor."

"Oğlum Reha! Başına bir iş daha açıyorsun, sonunu beğenmiyorum, dikkat et!"

"O ciheti Ankara'da konuşuruz. Dün geceyi sana hülasa edeyim: Pervin kapıda bekliyordu. Binaya girdiğimizi, oda-

sına çıktığımızı sanma! Bizim cipin bulunduğu yere gittik, bindik. Elbiselerimiz kalındı bu sefer... Ay karşımızda, göl ayaklarımızın altındaydı; yan yana oturduk."

"Yolu tuttunuz mu?"

"Kımıldamadık bile! Birbirimize sokulduk; uzun müddet konuşmadık. Sonra..."

"Diliniz açıldı."

"Sonra bana eski aşkımı, Elvin'i, felaketli maceramı sordu. Ben de orada kendisine hayatımın bu faslını tafsilatıyla hikâye ettim. Bitirdiğim zaman etrafıma baktım ki sabah olmuş; Pervin'in gözleri yaşla dolu! Hıçkırarak dedi ki: 'Onun yerini almaya, Elvin'in olmaya hazırım. Eğer reddetmezsen senden artık ayrılmayacağım. Reddetsen bile kuvvetim yettiği kadar arkandan koşacağım.' İşte, ayrılmamak, her şeyi göze almak kararı böyle verildi, dayı!"

Dayım ciddileşmişti; işin latifeye tahammülü olmadığını anlıyordu. Sadece şunu söyledi:

"Hikâyeni ben dinleyecektim, kısmet öbürüne çıktı."

"Bunu sen de öğreneceksin; öğrenince aldığımız kararı tasvip edeceksin."

Nitekim şehre döndüğümüzün gecesi karşı karşıya geçtik, Pervin'e anlattıklarımı ona da tekrarladım.

İşte, şimdi de sizler o garip macerayı dinleyeceksiniz.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Bar Kızı Elvin

I

O gün –1946 yılının başladığı salıya rastlıyordu– hava epeyce sıcaktı, bunalmış haldeydim. Yaz mevsiminin en yüksek hararet derecesine ulaştığı bir ikindiüstü...

Yılbaşında yaz ve çok sıcak bir gün! Bu nasıl bir yer, neresi? Dünyamız hakkında azıcık malumat sahibi olan bir adam için mesele pek basittir ve hiç de şaşılacak şey değildir. Zira, bulunduğum şehir Afrika'nın en ucuna, yani arzı ortasından ikiye bölen kuşağın cenup kısmına rastlıyor. Natal eyaletinin büyük limanı ve dört yüz bin nüfuslu şehri Durban'dayım.

Yılbaşı gecesini zoraki eğlence gayreti içinde geçirmiştim. Niyetim yorgunluğumu tuzlu suda çıkarmaktı. Ne zenci, ne de Hintli olmadığımdan şehrin –köpekbalıkları sürülerine karşı su altından tel örgülerle kayrıldığı– plajlarından birine girmek, orada banyo yapmak hakkımdı.

Vaktiyle –dediğim oldukça eski bir tarihe aittir, 1911 yıllarında– Cenubi Afrika hükümeti kanun ve ananeleri meş-

hur Gandi'yi de beyazların devam ettikleri plajlara herhalde sokmamıştı!

Fakat ne sizleri, ne de beni bu devletin idare şekli fazla alakadar etmeyeceği için –bir an evvel hikâyeme gelmek lazım– o hadiselere dalmayacağım.

Açık denize, daha doğrusu Hint Okyanusu'na ayrıca cenup kutbunda çevrilmiş bulunan plaj, ancak Amerika'da eşine rastlanan tesislerle bezenmiş, gayet şık ve moderndi ama ölü dalgaların sarsıntısı ve köpüğü ile kaynaşan suyu dinlendirici olmaktan çok uzaktı. Kafamda sürüp giden gecenin sersemliğini denizin uğultusu artırdı.

Arkadaşım Tom –bazen Tommy diye de çağırırız; ikisi de Thomson isminin kısaltılmışıdır– plaj barında, –Durban'da asıl plaj mevsimi kıştır, bölgenin yazı da mutedil geçer– sordu:

"Dün gece karşılaştığımız güzel kızı görmeye gidelim mi? Ne dersin?"

"Kimdir bu kız? Pek çok yeni simalarla tanıştık, ahbaplık da ettik. Kaç yere uğramadık ki... Bahsettiğin hangisi?"

"Benden fazla sen beğenmiştin, ayrılmak istememiştin, zorla çekip götürmüştük, unuttun mu?"

"Ha! Şu dondurmacı kız mı? Sarhoşluktu benimki... Şimdi önüme çıksa tanımam yahut beğenmem... Belli olmaz. Mamafih hoştu, galiba? Oraya, o işe yakışmıyordu."

"Zaten şerbet salonunu bırakacağını, bir barla anlaştığını söylemişti."

"Tamam... Aklıma geldi, 'Rupert'e angaje oldum,' dedi galiba?"

"Hatırlamaya başlayınca iyi hatırlıyorsun, Rah! Unuttuğundan şüpheliyim ya..."

Burada samimi dostlarım bana Reha yerine kısaca Rah ismini takmışlardı. Tommy doğru söyledi: Dün gece sarhoş gemiciler gibi birbirimize yaslanarak kol kola, şu bar benim, öteki senin, şehrin her tarafında, hatta Hintli mahallelerinden tutunuz, Zulu barakalarına kadar bütün kıyı köşesinde yalpa vurup dolaşırken, liman kısmı caddelerinden birinde bir dondurmacı veya şerbetçi dükkânına girmiştik. Renk renk sodalı şuruplar içilen bu tertemiz, ferah, her şeyi berrak, iç açıcı yerin tezgâh başındaki uzun iskemlelerine tırmanmıştık.

Bize bir kadın hizmet ediyordu, yani tezgâh arkasında durup bardaklarımızı dolduran bir kadındı. Yaşı yirmi iki ile yirmi dört arası, pek sevimli, belki de pek güzel bir mahluktu bu... Derhal kanım kaynamıştı. O da -başı dumanlıyken bile aldanmaz insan- bana arkadaşlarımdan esirgediği alakayı göstermiş, Rah diye çağrılan uzun boylu, yüzü kemikli, sert tavırlı erkekten hoşlandığını belli etmişti.

Şu var ki, ben kendimi bildim bileli dükkâncı kızlara, hizmetçilere, hatta daha yukarıya çıkalım, önlüğünü takmış ev hanımına, siyah üniformalı daktilo ve beyaz elbiseli hastabakıcıya, hülasa çalışan kadına karşı hemen hemen marazi diyebileceğimiz bir meyil duyan, böylelerine düşkün olan erkeklerden değilim. Atlattığımız harpte, asker kıyafetinde gezenleri de fazla yahut ayrı cazibeli bulmamıştım.

Tayyarelerin hosteslerine yine böylece hayran kalmıyordum, hâlâ da kalmamakta devam ediyorum. Ama kayıtsız durduğum da sanılmamalıdır. Bazı erkekler bilirim ki, cin-

si cazibeyi salon kadınının en ihtişamlısı ile artık sayısı pek azalan kraliçelerde, bir de sadece gençlik kraliçeleri olan film yıldızlarından başkasına yakıştıramazlar.

Ne ötekilerdenim, ne de bunlardanım; aynı şeyi yapmam. Esasen kadın, meşguliyetlerimin başında yer almaz.

Tom'un lafını açması üzerine cesarete gelmiş, böyle bir yardıma muhtaçmışım gibi yüzünü, şeklini zihnimde tecessüm ettirmeye çalışıyorum. Şu hikâyemi başından beri takip edenler anlamışlardır ki, o yüz ve hat ilk kısımlarda az çok tarifi geçen Mrs. Belinski'nin eşkaline uymaktadır. Ama daha taze bir Pervin'i göz önüne getirmek lazımdır.

Geceki kadının gülümsemesi ve bir ara arkadaşlarımın yaptıkları tuhaflıklara gülmesi zihnimde canlandı; görüyor gibiyim. Esasen gülümseme ve gülüş beni daima alakadar eder. Zira bunlar insanların hürriyetlerini açıklayan en manalı hareketlerdendir.

Fikrimce güldüğümüz zaman terbiye yoluyla gizlemeye muvaffak olduğumuz kapalı taraflarımızı açıklarız. Öyle gülüşler vardır ki, bir adamı eriştiği, tutunduğu içtimai seviyeden derhal düşürür, bütün bayağılığını ve ruh kabalığını meydana vurur.

Pervin'e benzeyen geceki kadının gülümseme ve gülüşünden duygulu, arzuları kıvamında olmasına rağmen herkesin kadını olmak istemediği, seveceği erkeğe sadık kalacağı manasını çıkarmıştım. Ben gülümseme ve gülüş hiyeroglifini okumaya istidatlı doğmuşum, meğerse...

Tommy'ye diyorum ki:

"Şehre dönünce onun dükkânı önünden geçeriz, içeri-

de ise gireriz. Belki de işini bırakmış, bar artistliğine hazırlanıyordur."

"Bugün için söz vermiştin zaten..."

"Söz mü vermiştim? Farkında değilim, başım dumanlıydı. Bereket, sarhoş vaadine bu kızlar alışmışlardır; beklemezler. Unutmuştur bile... Sözü de, beni de, seni de! Görse yüzümüze yabancı yabancı bakacaktır; dün gecenin sayısız müşterileri arasından hangi birini hatırlasın?"

"Hatırlayacak ve seni tekrar görmekten çok memnun olacak."

"Aldırmayacak bile!"

"Aksini iddia ediyorum. Akşam yemeğine var mısın? Aldırmaz, hatırlamaz, iltifat etmezse masraf benden! Fakat sevinir, sokulur, hususi bir muamelede bulunursa ziyafeti sen çekeceksin."

Arkadaşım, ırkına mahsus anane icabı bahse tutuşmadan duramazdı; teklifi kabul ettim.

Çok defa beğenildiğimizden dolayı beğeneni beğenmemeye başlarız. Şayet aynı şahıs bize meyil göstermese, onu beğenmek aklımızdan geçmezdi. Kadının benden hoşlandığını Tom'un sözleri ve bahse girişmesi de teyit ettikten sonra, cibilliyetimiz iktizası biraz şımarıklık da başladı, şımarıklık ve nefsime güven...

Tommy nasıl bir adamdır? Ben buralarda ne arıyor, ne ile geçiniyorum? Hikâyenin anlatılışı esnasında parça parça hepsini öğreneceksiniz. Vakalara karışmış şekilde sırası geldikçe izahat vermek bir tercüme-i hal yazarcasına birbiri arkasına ara vermeden anlatmaktan daha az bezdiricidir. Yeni hikâye tekniği o usulü artık bıraktı; şahıs ve karakterler

hayat yürürken kendiliğinden beliriyor. Yeniliğe uyacağım.

Arabadan dükkânın bulunduğu cadde köşesinde indik. Bilhassa oraya geliyormuşuz gibi görünmek istememiştim. Güya yolumuz rastlamış, kendisini görmüş, girmiş olacaktık.

Liseli genç aşkı gibi başlamıştı bu felaketli gönül macerası, bu facia!

Hatta başka bir çocukluk daha yaptım; geride, bir vitrin önünde durdum. Tom'a dedim ki:

"Hele sen bir bak... Orada ise kal! Az sonra birbirimize randevu vermişiz gibi ben de gelirim."

Arkadaşım itiraz etmedi; içeriye girdiğini gördüm ve hemen çıkmadığına memnun oldum. Ağır alıyorum, bulacağıma eminim ya... Vitrinin yan aynasında, eşyayı seyreder gibi görünerek kendime de bakıyorum. Beyaz keten elbisem, güneşten yanmış ayrıca aslında esmer yüzümü açıyor. Cüzdanımdaki para mevcudunu hesaplıyorum. Sanki kadını alacak, yemeğe, gezmeye götürecek, masraflar edeceğim!

Böyle bir şey konuşulmamıştı ama içimde arzusu vardı.

"Eh," dedim. "Beş dakikadan fazla geçti, artık girebilirim."

Kadınlarla olan her münasebetimde, her alakamda böyle mi yaparım? Daima çekingen ve çocuksu mu hareket ederim? Hayır... Fazla cesaretli ve pervasız değilimdir; lakin pısırık, utangaç da sayılmam. Bu seferki değişikliğe kendim de şaşmaktayım.

Güya Tom'u arıyormuşum, gelip gelmediğini anlamak istiyormuşum tavrı takınarak önce dışarıdan içeriyi tetkik ediyorum; orada başka bir kadın vardı. Demek oluyor ki benimki yok!

Tom neden yanıma dönmedi de dükkânda kaldı? Ona beklemesini mi söylediler?

Bunları düşüneceğime bir kenarda yalnız başına oturup kayıtsızca gazetesini okuyan arkadaşımdan sorup öğrenebilirdim. Gittikçe toylaşıyorum!

Masadaki sandalyelerden birini çekip oturunca, Tom başını gazeteden kaldırmaya lüzum görmeden:

"Miss Elvin işini bırakmış," dedi. "İsmi anladın ya, Elvin'miş."

"Bırakmış da niçin buraya yerleştin, hemen gidelim."

"Hayır, gidemeyiz; zira saat yedi buçukta gelecekmiş; geleceğini söylemiş ve arayan olursa bildirilmesini tembih etmiş. Yani bizim için yapmış bunları!"

"Acaba? Başka biri için de olabilir. Mesela şu haydut suratlı Afrikander'in onu beklemediği ne malum? Dün gece de gözüme ilişmişti. Bizim tezgâh başı arkadaşlarımızı hoşlanmadığını belli eden gözlerle seyrediyordu. Hollanda kırması adam iyi bir metaa benzemiyor. Hatta bizim gelişimizden memnun olmadığı da yüzünden okunuyor.

"Ahkâm çıkarma, Rah! İcap ederse dedelerimin dövüştüğü gibi ben de bu eski düşmanla hesaplaşmayı bilirim."

Tom, Afrika'nın şu ucuna yerleşmiş her İngiliz gibi hâlâ Boer harbinin kendi ırkına pek pahalıya mal olan kinini unutamamıştı ve gene her ırkdaşı gibi onları küçümsemekte devam ediyordu. Pek uysal, tatlı, neşeli karakterine rağmen dostum kavgacıdır. Birdenbire kızar ve bir krize tutularak hemen dövüşmeye kalkar.

Dedeleri Ümit Burnu kıyılarına ve daha sonra içerilere, Zulu ve Hollandalılarla dövüşe vuruşa sahip olmuşlardı.

Durban şehri ile civarında ekseriyeti teşkil eden başka ırklara, Hintli, Afrikander ve zencilere, hatta Avrupalı ecnebilere karşı daima soğuk dururdu. Ben müstesna!

Her türlü kanaat, iman ve anane setlerini hiçe sayıp gönülde yer eden bir muhabbet vardır; buna yalnız kadın-erkek muhabbetlerinde değil, arkadaşlıklarda da rastlanır; bizimki öyle olmuştu. Sordum:

"Geleceğini tezgâh önündeki yeni kadından mı öğrendin?"

"Evet. İki gece sonra Rubert'te işe başlayacağını da o haber verdi."

Elmas yahut altın madencisi olduğunu tahmin ettiğim sevimsiz delikanlı bir kapıya, bir bize bakıyor. Hislerimde aldanmadığıma artık eminim. Bu adam Elvin'i beklemektedir ve bizim de onu beklediğimizi anlamış, diş bilemektedir.

"Herif eğer kadının rızası hilafına peşini bırakmıyor, ona musallat oluyorsa, dersini vereceğim."

İçimden konuşmamıştım, arkadaşıma yüksek sesle hitap etmiştim. Ne çabuk kabadayı hatta bir bakıma külhanbeyi kesiliverdim. Kimin için? Ne için? Yüzüme hayretle bakan Tom haklı! Gözünde fazla küçülmemek maksadıyla ilave ediyorum:

"Küstahlık beni ifrite çevirir; hele yüz görmediği kadına balta olan sulu çapkınlardan iğrenirim."

Arkadaşım, yüzünü gazeteden kaldırıp bahsini ettiğim adama baktı; ben de bakıyorum. Üç çift göz çarpıştı. Birbirimizi dik bakışlarla süzüyoruz, hiçbirimiz bakmaktan vazgeçmiyoruz. Yanımızda bir kadın sesi işitildi:

"Bonsuvar!"

Elvin masamızın önünde, ayakta, demin anlatmaya çalıştığım tebessümüyle duruyor. Sandalyelerimizden doğrulduk, el sıktık, yer gösterdik. Tom usulcacık kulağıma diyor ki:

"Sen ecnebi tebaasındansın, vaka çıkarmaya gelmez, hudut dışına atarlar. Bu gibi işleri bana bırakacaksın!"

Genç kadın beyaz bir keten etek ve Hint kumaşı, el işlemeli, sadakor rengi kolsuz bir bluz giymişti. Gecekinden daha taze, daha saf bakışlıydı... Açıkça sordu:

"Buraya benim için geldiniz, değil mi?"

İki ahbap başlarımızla tasdik ettik.

"Ben de sizin için geldim. Verdiğiniz sözde duracağınızdan emindim."

Bu sözleri, yüzüme, gözlerimin içine bakarak söylüyordu.

"Rubert'e angaje olmuşsunuz."

"Oldum. Cuma gecesi orada çalışacağım."

"Daha evvel barlarda çalışmış mıydınız?"

"Çook! Yıllardan beri... Önce Hartum'da başladım, oradan Nairobi'ye geçtim; Daresselam'da bulundum. Bir senedir de Cenubi Afrika'dayım."

"Nerelisiniz?"

"Karışık iş. İngiliz müstemlekelisi olduğumdan bu devletin himayesi altındayım. Siz, siz de mi öyle? Arkadaşınıza soruyorum, zira onunki belli!"

"Müsaade ederseniz benimkini şimdilik söylemeyeyim."

"Bir İngilizle candan ahbaplık ettiğinize göre herhalde Hintli değilsiniz."

"Değilim."

Tom söze karıştı:

"Değildir, ama Müslümandır."

Elvin, siyah kirpikli iri mavi gözlerini açtı. Memnun olmamış mıydı, şaşmış mıydı? Müslüman olduğumdan dolayı uzaklık duymasından korkmuştum. Ne diyecekti? Merakla bekliyordum. Şöyle dedi:

"Âlâ! Ben de Müslümanım. Acayibinize gitti galiba?"

"Anlaşılan isminiz bir meslek adı, artist adı..."

"Asıl ismim Lemyâ idi, Arap ismi... Fakat Arap olmadığımı sanıyorum. Neyse, bunları bırakalım. Rubert'e geleceksiniz, gelirseniz orada konuşuruz."

"Gidiyor musunuz?"

"Şurada oturan Mr. Van Hass ile azıcık konuşacağım. Belki onunla çıkarım."

"Hayır," dedim. "Eğer vaktiniz müsait ise, boş iseniz ve kimseye de söz vermedinizse bizimle kalınız; beraber gideriz; dağa çıkarız. O adamı bırakınız. Bırakınız bu adamı!"

Son cümlemi o kadar sert söylemiştim ki, Elvin ve Tom kadar ben de tuhaflaştım. Dün geceden sonra mizacım değişmiş, şu kadını ezelden mi seviyormuşum? Yalnız onu sevmek için mi şimdiye kadar hiçbir kadını asıl manasıyla sevmemişim? Ziyanı yok. Böyle olsun... Bir şartla: Elvin de aynı tesir altında, aynı muhabbeti duyuyorsa!

"Kendisini tanır mısınız?" diye sordu. Yüzü sararmışa benziyordu; göğsü daha süratli kabarıp iniyordu.

Tanımadığımı omuz hareketiyle anlattım.

"O halde?"

Put gibi duruyorum, ama kan başıma çıktığından kulaklarım uğulduyor; yüzüm de kızarmış olmalı. Elvin –gör-

müyorum, seziyorum– beni süzüyor; gitmiyor. Nihayet ağır ağır dedi ki:

"Peki... İstediğiniz olsun; sizinle giderim. Beş dakikaya kadar yanınıza döneceğim. Hayır, siz çıkınız, beni Rubert Bar'ın antresinde bekleyiniz, gecikmem. Daha iyisi burada kalınız, ben Karl ile giderim, onu savar dönerim. Anlaşıldı mı?"

"Ne o, ne bu! Birlikte çıkacağız."

"Kabul etmezsem?"

"Biz gideriz, sizi rahat bırakırız."

"Doğrusu bu! Allahaısmarladık."

Genç kadın omuzlarını hafifçe silkerek yanımızdan ayrıldı; Karl diye küçük ismiyle andığı Van Hass'ın masasına yürüdü, oturdu. Yürürken arkasından bakmıştım; incecik beline göre kalçaları dolgunca idi; bereket boyu uzun olduğundan endamın tenasübü bozulmuyordu; aksine bu dolgunluk vücudun ahengine uygun düşüyordu.

Kalkmaya hazırlanırken arkadaşıma dedim ki:

"Belalıları başından taşkın kadınlarla uğraşacak yaşta değiliz. Eskiden beri artist makulesinin düzenbazlıkları, işi idareye çalışmaları sinirime dokunur. Kurtulduk."

"Hoş bir kadındı ama..."

"Evet, hoş olduğu muhakkak."

"Senden de hazzediyordu."

"Mümkün... Fakat kaç ipte bezi var? Dağ adamlarıyla didişmeyi göze alacak kadar âşık değilim."

"Demin durup dururken dağlıya çatmak niyetindeydin."

Cevap vermedim; ayaktayım, kapıya doğru yürüyorum.

Tom ağır alıyor. Kapı önündeyim, o tezgâhtaki kadınla konuşuyor, bir şeyler satın alıyor, bir yandan da bana işaret ediyor, durup beklemem için...

Geldiği zaman elindeki kutuyu gösterdi; kız kardeşinin çocuklarına meyve şekerlemesi almış.

"Evin önünden geçerken bırakırız. Dağa çıkacak değil miyiz? Evleri yolumuza düşer. İstersen yemeği, yani bahiste kaybettiğin akşam yemeğini Bluff Club'de yeriz."

Orası Durban gençlerinin devam ettiği etiketsiz ve misafir davetine elverişli bir yerdir; Tom azasındandır, ismini poker oyunundaki malum meydan okumadan değil, şehrin arkasına rastlayan Bluff Dağı'ndan alır. Dağa da ismi, "Bluff" kelimesinin İngilizcede dik sarp şaşırtıcı, vesaire gibi manalara geldiğinden dolayı koymuşlardır; dağ hakikaten bu gibi vasıfları haizdir. Hele denizden görünüşü pek tesirlidir.

Arkadaşıma hayran olmamak kabil mi? Demin Elvin'e yaptığımı unutmuş görünüyor, onunla birlikte bulunmayı pek istediği halde şimdi benim yüzümden mahrum kaldığına üzülmüyor; konuşuyoruz. Suratlı duran benim! En kibar tarafı, Tom o bahsi hiç kurcalamıyor...

Bir Çamlıca'ya çıkıyoruz ki, her taraf villalarla kaplı, emsaline az rastladığım bir dağ kasabasıdır burası! Aşağıda bir Üsküdar var ki, Cenup Afrika'nın köprüsüz bir San Francisco'su... Tabii, kendi hacminde! Tom'a açılmadan duramadım.

"Kızcağızı sebepsiz yere gücendirdim. Asıl üzüldüğüm cihet, dindaş olduğumuz! İnsan hangi kültürde yetişmiş, ne kadar müsamahalı, hatta kayıtsız olsa gene din bağlılığına

ehemmiyet veriyor. Kabalık, münasebetsizlik ettim, kendimden utanıyorum."

"Kıskançlık ne yaptırmaz ki? Siz birbirinizi bir anda seviverdiniz, Rah! İnanılır şey değil ama bir hakikat bu... Yarın onu arayacaksın, belki de daha önce o seni bulacak."

"İsmimi, adresimi, hiçbir şeyimi bilmiyor. Nasıl bulabilir?"

"Aşk rehberlik eder."

Serinliği, temizliği, refahı ve bol ışıklı gecesi içinde ne güzel bir dağ şehri! Kulüp bahçesindeyiz, çok rahat koltuklarda, çiçekler arasında, 1946 yılının birinci günü akşamı...

İstanbul'da belki şu saatte kar yağıyordur; daha fenası hava çipildir; sokaklar çamurludur, su birikintileri ölgün fenerlerin altında yer yer parlıyordur. Acaba Silivri yoğurtçuları da geçmeye başlamış, sesleri bu hazin bakımsızlık manzarasını besteliyor mudur?

Yedi senedir memleketinden uzak kalmış bir adamım. 1939 yılında, yirmi beş yaşında iken çıkmıştım, hâlâ gurbetteyim. Niçin dönmüyorum? Bir defa atılmış olduğumdan ve peşinde koştuğum serveti elde edemediğimden dolayı...

Bir sebep daha var: Gurbet tiryakisi oldum yahut hastası! Böyle bir hastalığa inanmalısınız. Arz onlarla doludur, fakat Türkiye henüz o hastalığın yayılmadığı bir ülkedir.

Memleketimi seviyorum, arıyorum, mütemadiyen hasretini çekmekteyim. Fakat Hak âşıkları gibi kavuşamamanın derin ıstırabını duymakla beraber hasret ateşiyle yanmaktan da acayip bir zevk alıyorum. Bunları düşünürken zihnim ara sıra günün vakasına da saplanıyor:

"Müslümanmış," diye içimden söyleniyorum, asıl ismi de

Lemyâ imiş... Manası nedir? Şehir kütüphanesinde Arapça kamus var mıdır acaba? Bu lisanı iyi bilen bir Hintli de bulunur belki... Onlar arasındaki dostlarıma sorayım.

"Eğer Miss Elvin'i getirseydik şimdi böyle dilimizi yutup oturmazdık," diyen arkadaşıma cevap verdim:

"Ne latif dinleniyoruz; müzik de nefis! Yemek yiyelim mi?"

"Biraz daha bekleyelim, saat sekiz olsun. Sekizde gelmesini ümit ettiğim biri var, bir kadın!"

"Tanımadıklarımdan mı?"

"Şöyle bir iki kere görmüştün... Hoşlanacağını sanıyorum. Keşke inatçılık etmese de gelse. Fazla ümidim yok maalesef."

Bileğindeki saate baktı:

"Ooo! Sekizi on geçiyor, artık beklemek lüzumsuz."

Tam bu sırada kulübün küçük belboyu masamıza koşarak ve antrede bir *lady*'nin Mr. Taper'i sorduğunu haber verdi. Tom ayağa kalktı, bana dedi ki:

"Gelmiş! Çok memnun oldum; gidip getireyim."

Gitti, fakat beş dakika sonra tek başına döndü, izah ediyor:

"Buraya girmek istemedi; kendisini bizim otomobile soktum. Başka bir yeri tavsiye ediyor, daha tenha, daha basit bir lokanta... Tanınmaktan çekiniyor. Kalk, dediği yere gideceğiz."

"Beni bıraksanız Tom... İkiniz baş başa kalınız, böylesi daha iyi olur."

"Acaba? Yürü hele! Bana yemeği borçlu olduğunu unutuyorsun. Hem bu gece avunmaya muhtaçsın, ötekini ve ka-

balığını unutmak için! Sana bunları ancak o hanım unuttu-rabilir. Az sonra teşekkür edeceksin. Ha, peşin konuşalım, misafirime karşı demin aşağıda yaptığın gibi nezaketsizlik edersen bu sefer kızarım, Rah!"

Kapının önündeyiz. Bir sıra otomobil ağaçlı yol boyunca dizilmiş; o taraf epeyce boş. Tom'un İngiliz markalı siyah arabası büsbütün karanlığa düşmüş. Yaklaştık, arkadaşım arka kapıyı açtı. İçeride yüzünü göremediğim bir kadın oturuyor; ayrıca başını yan pencereye çevirmiş, gelişimizle meşgul olmuyor. Sanki kapının açılmasını, ayak seslerimizi, hatta konuşmamızı işitmemişti.

"Gir buraya!" diyen Tom'a, kadının soğuk muamelesine alınarak dedim ki:

"Ben senin yanına oturayım."

"Hayır, benim yanıma yolda bir başkasını alacağım."

Girdim, araba kavis çizerek sıradan ayrıldı. Gidiyoruz. Kadın hâlâ hareketsiz... Selamıma cevap bile vermemişti zaten.

Birdenbire, –Tom düğmeye dokunmuştu– arabanın içi aydınlandı; yanımda oturan kadın başını çevirdi: Bu, Elvin idi!

II

"Siz... Siz misiniz?" diye heyecandan kısılmış bir sesle soruyorum. İç açıcı gülümsemesiyle yüzüme bakıyor. Elini tuttum, dudaklarıma götürdüm. Sanki yıllardır sevişen âşıklardık da bir ayrılıktan yahut dargınlıktan sonra buluşup barışmış, birbirimize tekrar kavuşmuştuk.

Tom'a diyorum ki:

"Anladım, bunu sen yaptın; dükkândan çıkarken gecikmiştin, tezgâh önünde bir şeyler konuşmuştun; haber bırakmış, randevu vermiş olmalısın. Sana müteşekkirim, fakat kabalığımı affedip yanımıza geldiği için Miss Elvin'e minnettarım."

Çekmediği elini yine öpüyorum. Arkadaşım arabanın iç lambasını söndürdü. Acaba cesaret edip de Elvin'i kucaklasam mı? Karar veremiyorum. Kararı kendisi verdi, kolları boynuma dolandı. Artık dudaklarım elinin değil, ağzının tadını alıyor. Bir ara Tom'un ıslıkla bir film şarkısı çaldığını fark ettik. İkimiz birden güftesini söylemeye başlayıp ıslığa refakat etmekteyiz.

You are always in my heart

Neşe içindeyiz. Elvin kollarımdan ayrılmış olmakla beraber eliyle elimi tutmaktan, tutup sıkmaktan vazgeçmiyor. Şarkı bitmişti, usulca dedim ki:

"Bütün gün sizi düşündüm."

"Ben de!"

"Çocukluğumdan beri tanıyıp sevdiğim biriymişsiniz gibi görür görmez tarif edilemez bir yakınlık, bir ruh beraberliği duymuştum."

"Bende de öyle oldu."

"Ama ben sizden evvel kimseye karşı bu yakınlığı hissetmemiştim."

"Aynı şey... Ben de duymadım."

"Mühim olanı şu: Otuz iki yaşındayım, başımdan ciddi bir aşk macerası geçmemiştir."

"Ne ciddi, ne yarı ciddi, henüz bir erkeği sevmiş değilim. Yirmi iki yaşını bulduğum halde!"

Tommy seslendi:

"Yaklaştık, ineceğiz. Yüzündeki ruj izlerini silmeyi unutma, Rah!"

Elvin çantasından çıkardığı küçücük, yumuşacık ve pudra ile tuvalet kremi serinliğinde mendilini avucuma sıkıştırdı.

İşte onunla ilk sevişmemiz ve seviştiğimizi birbirimize itirafımız böyle olmuştu. Durban'ın dağ yolunda, Natal ülkesinde! Bu tatlı macera filmi nerede, nasıl bir felaket sahnesi ile kopmuştu? Düşünürken tüylerim ürperiyor, çenem kenetleniyor. Hâlâ inanamıyorum; korkunç rüyadan uyanacağımı, kâbusun sona ereceğini sanıyorum.

Geceleri farkında olmadan kurtlar gibi tevekkeli ulumuyorum!

Ulumak bile azdır. Bunu sonra siz de teslim edeceksiniz.

Birlikte girdiğimiz bina şirin fakat orta halliden aşağı bir bardı. Terasında denizin yarıya böldüğü karşılıklı iki şehir parçası, liman ve okyanus görünüyor; sesi işitilmeyen gece haliyle Durban pırıl pırıl!

Elvin'i buranın patronu olan kırçıl Goluva bıyıklı, göbekli, babacan Fransız iyi tanıyordu; geldiğine sevindi, hele benim Fransızca konuştuğumu öğrenince dünya kendisinin oldu. Hizmetimizi o yapıyordu ve dikkat ediyordum: Elvin'in Fransızca bilen bir delikanlı ile arasının iyi olmasından, daha doğrusu âşıktaşlık etmesinden hoşlanıyordu. Biz de seviştiğimizi galiba fazla açığa vuruyorduk.

Milliyet hislerinin bilhassa gurbette ne acayip tezahürle-

ri vardır! Nelerle övündürür insanı! Bu duygudan mahrum olanların çoğunu gurbet yavaş yavaş müfrit bir nasyonalist yapar; ancak pek azına milliyetini kaybettirir.

Otomobildeki neşemiz yemek esnasında, dansta, küçük paralar atılarak oynanan talih kutularında devam etti. Elvin gece kıyafetinde idi, tuvalet giymişti; kayısı renginde, göğsü ve omuzları büsbütün açık, brötelle tutturulmamış, pahalıya çıkmış bir elbise...

Kimin hediyesi? Karl'ın mı yoksa? Ne mukabilinde?

Bir bar kızında böyle şeyleri tabii görmek, Armand Duval kıskançlığı göstermemek lazım ama sormak istiyorum; yeni bir mesele çıkarıp Tom'u gücedirmekten çekinmesem, soracağım. Tuvalete öyle dikkatli bakıyormuşum ki, genç kadın işi sezmişti:

"Beğendiniz galiba," dedi. "Haklısınız, ben de beğeniyorum. Dostunuz akşamüstü bana bıraktığı kâğıtta Bluff Bar'a gelmemi yazmıştı. Öyle bir yere ancak kibar bir elbise ile gidilebilirdi. Kira ile aldım, zaten bu yüzden de geciktim ya!"

Mahzun bir halde, ilave etti:

"Aklınızdan geçen yanlış! Beni şayet iyice tanımanız kaderde varsa bambaşka bir kadın olduğumu anlarsınız, anlayacaksınız."

"İyice tanımama müsaade edecek misiniz?"

"Edeceğimi o nezaketsiz muamelenize rağmen yanınıza, kendi ayağımla gelmek suretiyle kâfi derecede anlattım galiba..."

Bu konuşma oyun kutusu başında Tom meşgul bulunurken ikimiz arasında oluyordu; ayaktaydık, güya *slot-*

machine'i seyrediyorduk. Fırsatı kaçırmamak için acele sordum:

"Az sonra birbirimizden ayrılacak mıyız? Tommy gitmeye hazırlanıyor."

"Siz ne isterseniz onu yaparım, öyle yaparız."

"Van Hass'la bir daha konuşmamanızı rica etsem!"

"Konuşmamaya çalışırım... Başkalarıyla da..."

"Ya Rubert Bar'la münasebetinizi kesmenizi istesem!"

"Ona da razı olurum... Ama dört hafta için bağlıyım, mukavelemi bozarsam tazminat ödemek zorunda kalacağım."

Bütün istediklerimi tereddütsüz kabul ediyordu. Halbuki ben ondan her bar kızı gibi kaçamaklı, oyalayıcı, kendisini ağıra satan ve böyle yapmakla arzularımı kamçılayıp düşkünlüğümü artıran cevaplar, malum artist taktikleri bekliyordum, müptezel oyunbazlıklar!

Şaşırdığım için duraksadım; inanmayan gözlerle yüzüne bakıyorum. Ferah tebessümüyle diyor ki:

"Böyle işte... Size başka türlü bir kadın olduğumu demin söylemiştim. Şimdiden hayrete düştünüz. Bir kere karar vermeyeyim! Verdikten sonra uysallığımın hududu yoktur."

"Kararı ne zaman verdiniz?"

"Dün gece... Sizi görür görmez! Bugün gelmeseydiniz arayacaktım."

"Ne ismimi biliyorsunuz ne de mesleğimi..."

"Mr. Taper konuşma arasında *Campbell and Kirby* tezgâhlarında çalıştığınızı ağzından kaçırmıştı."

"Tom direktörün oğludur. Kendisiyle Londra'da tanışmıştım; beni buraya o getirdi, o kayırıyor."

"İyi çocuk... Onun anlayışı sayesinde bu gece tekrar buluşabildik. Eviniz ne tarafta?"

Bir pansiyonda oturduğumu, fakat bana ayrılan iki odanın bahçe içinde ayrı bir daire olduğunu, serbestçe girip çıktığımı, hareketlerimde hür bırakıldığımı anlattım. Yerini de söyledim; şehirle dağ arası güzel bir mevkideydi; kuytu bir köşede, yeşillikler içinde... Elvin liman kısmında ucuz bir otelde kalıyormuş, ama bugünlerde, eline para geçince iyi bir pansiyona taşınacakmış. Birdenbire diyorum ki:

"Müstakil bir ev buluruz, beraber otururuz. Oturabiliriz, değil mi?"

"Düşünürüz. Niçin olmasın?"

Şans makinesi başından avuçlarındaki madeni paraları şakırdatarak yanımıza dönen Tom:

"Şunları da bitirelim. Sanırım bize iki şişe şampanya içirmeye yeter. Burada patron Fransız olduğundan en iyi markasının bulunması lazım."

Dediğini yaptı. Üçümüz de –dün gecekine benzemeyen– gayet tatlı bir neşe içinde ve keyif halindeyiz. Taşkın hiçbir harekette bulunmuyoruz; yüksek sesle konuşmuyor, kahkahalarla gülmüyoruz. Daha ziyade gönüle yerleşmiş bir sarhoşluktu bu! Dedim ki:

"Mesut bir yıldönümü, hayırlı bir iş kutluyor gibiyiz. İçimiz sevinçle dolu."

Tom kadehini kaldırdı ve:

"Sizin yıldırım aşkınızın ilk gecesini kutluyoruz," dedi. "Gelecek sene gene burada toplanıp yıldönümünü kutlamamız şerefine!"

O zengin aile çocuğuna yeni bir eğlence, değişik bir

vaka teşkil eden bu gerçekten *yıldırım aşk* şerefine üçüncü şişeyi de bitirdiğimiz zaman, hiçbirimiz yerimizden sallanarak, kendimizi idare edemez vaziyette kalkmadık, ama ihtiyatlı delikanlı otomobil kullanmaya yanaşmadı:

"Herkes kendi başının çaresine baksın," dedi. "Ben arabamı burada bırakıp eve taksi ile gideceğim, Rah! Sen de öyle yap, Miss Elvin'i kira otomobili ile yerine götür."

Hep beraber çıktık. Tom gidince ikimiz yan yana, birbirimize abanarak beş on adım yürüdük, ama daha fazlasını yapamadık. Taksiye girer girmez Elvin uyuyuverdi; buna sızdı demek daha doğru olurdu ama o latif kendinden geçişe bu kaba kelimeyi yakıştıramadım. Hele gözümün önüne kötü sarhoşların sızmış hali gelince!

Beş dakika sonra pansiyonumun kapısındaydık. Hollandalı aslından terbiyeli bir adam olduğunu daha arabasına girerken anladığım şoför, çağırmalarıma cevap vermeyen, uyumasına devam eden Elvin'e baktı, dedi ki:

"Hanımı kucaklayıp götürmeniz lazım. İsterseniz yardım edeyim."

"Siz şu anahtarı alınız, önden gidip pavyonun kapısını açınız. Ben kendisini taşırım; doğruca yere indirmeden odasına götürürüm."

Güçlü kuvvetli, uzun boylu müşterisinin bu işi, başı dumanlı olmasına rağmen kolayca yapacağını anlamıştı. Küçük bahçeyi –o önde, ben kucağımda Elvin olduğu halde arkada– geçtik, şoför hem kapıyı açtı hem de antrenin elektriğini yaktı.

Genç kadını yatağımın üstüne bıraktım, dönüp arabanın hesabını gördüm, kapıyı örttüm. Örtmemle beraber

evin, eşyanın, lambaların, her şeyin, sigara dumanları gibi boşlukta, bir aşağı, bir yukarı yalpa vurarak sallandıklarını gördüm. Kendim de öyleydim; sallanıyor, dönüyordum; sanki duman olmuştum.

Yatak odasına nasıl gittiğimi ben bilirim. Gittim, hatta Elvin'in üzerine örtüyü çektim. Ötesini hatırlamıyorum. Galiba karyolanın önünde boylu boyunca yere serilmişim.

Gözlerimin üstüne çevrilmiş yakıcı bir ışıkla uyandım; güneş, perde arasından yol bularak tam başıma –bir azize hâlesi gibi– dolanmıştı. Evet, yerdeydim. Zulu işi bir kilimin üzerinde, giyimli halde!

Önce sebebini anlayamadım; geceyi hatırlayınca uzanıp karyolaya baktım: Elvin örtüsünü atmış, âriyet aldığı mükellef tuvaletiyle orada yatıyor, uyuyordu. Güçlükle kalktım; yatağın yanında durup seyrediyorum.

Hiç şüphesiz güzel, taze ve çok sevimli bir kadındı, uyku hali de pek zarif, kibardı. Gülüş ve gülümseme kadar insanın uykusu da zarif ve kibar olabilir; uykuda güzellik belki de ruh güzelliğinin bir tezahürü, bir ifadesidir.

Elvin o latif uyku halinde ayrıca hafifçe gülümsüyor gibiydi de... Bahsettiğim tatlı tebessümü ile... Omuz başları yuvarlak, göğsü geniş ve gergindi. Saçları odanın alacakaranlığında –sabah ışığı sadece perde aralığından vuruyordu– küllenmeye yüz tutmuş bir kor gibi için için yanarcasına platine bir toz tabakası altında adeta pembe diyeceğim bir renkle yastığı süslüyordu.

"Bir bar kızına, bir aşüfteye hiç benzemiyor," diye söylendim. "Mısırlı da olamaz. Bununki saf kan bir Avrupalı

yüzü, bir ariyen güzelliği! Nereden, nasıl düşmüş şu yere? Kurtarmalı kızcağızı! Saat yedi... Sekizde yazıhanemde bulunmam lazım."

Hint şalını yerden alıp bununla Elvin'in çıplaklığını kapattım. Bereket elbiselerim yan bölmede, banyo odasının yanındadır. Yıkanıp giyineceğim, hemen işime gideceğim. Ona bir kâğıt bırakırım, beni öğleye beklemesini, evden çıkmamasını yazarım. Sütçü şişeyi kapının önüne bırakmıştır, fırıncı da neredeyse taze çörekleri getirir. Burada hiçbir iş, hele sabah işleri aksamaz.

Gürültü etmemeye dikkat ederek hazırlanmıştım. İkide bir odaya giriyor, yatağa bakıyor, uyuduğunu görerek –dinleniyor, rahat ediyor diye– memnun çıkıyordum. Pusulayı, çörekleri, sütü masaya dizdim. Giderken pansiyon sahibesine uğrayıp içeride bir kadın misafirim olduğunu, uyuduğunu, ben dönünceye kadar temizlik yapılmamasını tembih etmiştim. Kira şartlarımızda misafir getirmem, yatırmam vardı; fakat eve gireli, bir seneden beri böyle bir şey ilk defa oluyordu.

Büroya vaktinde yetiştim; öğleyin Elvin'le buluşacağım için baş ağrıma aldırmıyor, işe zevkle sarılıyordum. Tom bana bir şey sormadı; gecenin lakırdısını etmedik.

Burada yazın –yani bizim kışımıza rastlayan mevsimde– bazı müesseseler 12 ile 3 arası istirahat verir; Campbell tezgâhları o usule uymaktadır. Sevinç içinde pansiyonuma dönüyorum.

Sevilmiş olmanın sevinci... Evde beni bekleyen bir kadın bulunduğunu bilmek sevinci... Tom'un tarifiyle bir *yıldırım aşk*a tutulmak, karşılığını görmek sevinci!

"Çoktan uyanmıştır, yıkanmıştır; koltuğun üzerine 'Bunları giy,' manasına serdiğim yeni pijama ile dolaşıyordur. Kolları uzun geldiğinden kıvırmıştır, belki paçaları da yukarıya çevrilmiştir. Ayaklarında benim terliklerim vardır."

Bir ara korkuya da kapıldım. Ya gittiyse? Böyle yapanlar olur, başlarına birdenbire vuran bir tutkunluktan çabuk ayılır, eski hayatlarına ve eski âşıklarına dönerler. Bu âşık kimdir? Büyük bir ihtimalle Van Hass!

Tuvaleti kira ile aldığı yalandı, madencinin hediyesiydi o... Boynundaki küçük taneli inci dizisini de muhakkak madenci vermişti. Seylanlı kuyumculardan eşini görüyordum.

Otobüs durağında inip biraz yürüdükten sonra evin önüne vardım; panjurlar açılmamıştı. Belli, içeride kimse yok... Kaçmış! Kapıdan bu kanaatle girdim; elimdeki yiyecek paketlerinin ağırlığını, lüzumsuzluğunu duyuyordum.

Birden yüzüm güldü; güldüğünü kendim de görürcesine anlamıştım. Pijamalı bir Elvin karşısında! Kucaklıyorum ve çocukçasına diyorum ki:

"Sizi gitmiş sanmıştım, korkmuştum."

"Gidemezdim ki... Güpegündüz uzun etekli gece elbisesiyle sokağa çıkamazdım ki... Hem gitmeyi aklımdan bile geçirmemiştim; saatleri, dakikaları sayıyordum Rah! Bereket zamanı öldürecek iş buldum."

"Ne gibi."

"Bakınız, evi ben topladım, banyo odasına kadar her tarafı! Çocukluğumda beslemeydim, bir sığıntı... Sonra bir İngilizin büyük konağında da küçükhanımefendilik ettim. Bu, daha kısa sürdü ama icabında yüksek sosyete kadını gibi hareket etmeyi öğretti bana!"

Üçe doğru evden ayrıldığım zaman ağzımda, ellerimde, tenimde, belki de kanımda, muhakkak ki dimağımda ve havamda Elvin'i de götürüyorum; Elvin'den tat, rayiha, ses, birçok şey ve mahremiyetinin ilk hatıralarını...

Verdiği vücut ölçüsü numarasına üzerine hazırcı bir kadın elbiseleri mağazasından *Fashion of Paris*'ten ucuz bir küçük rob da seçmiş, yollamıştım. Bunu giyecek, oteline gidecekti. İşimden çıkınca oraya uğrayacak, kendisini alacaktım.

Tezgâhlarda Tom'u bir kenara çektim, dedim ki:

"Bana dayalı döşeli ufacık bir ev, bir apartman dairesi lazım."

"Hazır. Mühendis Harvard haftaya Cap'taki şubemize gidiyor; onun bırakacağı daireyi tutarsın. Devredecek birini arıyor."

"Bunu yapabilmem için topluca param yok."

"Bir avansta bulunacak vaziyetteyim."

Perşembe akşamı –işine ertesi gece başlayacaktı– Elvin istediğinden ikimiz yine o Goluva bıyıklı Fransız'ın lokantasına gittik. Bize Zulu usulünün ıslah edilmiş tarzında bir *pintade* yedireceğini söyledi. Bu kuş Afrika'da hindi yerine geçer, eti gevrektir; ona Sudan tavuğu da derler. Sülün tarzında da bayatlatılarak yiyenler vardır.

Mösyö Pocher ile Elvin'in arası pek iyi. Çoktandır tanıştıkları anlaşılıyor. Himaye edici bir hal de almaktadır. Genç kadının *slot-machine* önünde talihini denemesini fırsat bilerek kulağıma dedi ki:

"Miss Elvina'yı ilk defa memnun, mesut görüyorum. Bunun sebebi sizsiniz. O şimdiye kadar tanıdığım müşteri-

lerimden hiçbirine benzemez. Çok iyi bir kızdır, daha doğrusu bir hanımdır."

Son cümlesinin Fransızcası "une bonne fille" idi, bir Fransız her kadına kolay kolay "dame" demez. İlave etmişti:

"Şansınız varmış... Onun da!"

"Buraya Van Hass isimli biriyle de geliyordu, değil mi?"

Lokantacı parmağını ağzına götürdü:

"Sus," dedi. "İşitmesin, üzülür. Bana bir ara yalnız başınıza uğrarsanız bildiklerimi söylerim. Söylerim, zira matmazelin lehinde konuşmuş olurum."

"Yarın iki ile üç arası gelirim."

"İyi edersiniz."

Madenciden hoşlanmamakta haklıymışım. Elvin'in –lokantacı ona Elvina diyordu– hayatında netameli bir rol oynamak isteyen bir herif bu Karl! Bocher de heriften hazzetmiyor.

İki günlük müşterek hayatımız kendisine hem maddi rahat, hem de gönül rahatlığı sağlamışçasına Elvin'de iyi bir değişiklik seziliyor. Evi, ev işlerini benimsedi; azıcık yeni gelin halini düşündüren bazı hareketleri de tuhafıma gidiyor.

Kötü huyları, mesela dağınıklık, dalgınlık, savsaklama, hatta çok kere pasaklılık nevinden artistlerde fazlasıyla görülen münasebetsizlikleri yok. Bunlara da şaşıyorum.

"Yalan mı söyledi, nedir? Zannederim ilk defa bar artistliği yapacak. Elvin kibar tavırlı bir memure, bir daktilo veya kasadar! Limonatacı tezgâhtarlığını da galiba iş bulamadığı için kabul zorunda kalmış."

Ertesi gün lokantacının randevusuna küçük bir yürek çarpıntısıyla gittim. Çarpıntım üçüncü gün ve gecemizde

Elvina'mı canımın içine sokmak istercesine sevmeye başlamamdan, aşkımın kökleşmesinden ileri geliyordu. Asıl ben şimdi bir genç damada, ağzı kulaklarında bir yeni güveye benzemiştim!

Pazartesiye mühendisten boş kalan apartmana taşınmayı dört gözle bekliyorum. Sevgilimi, kendisine daha yakışacak bir dekor içinde, daha memnun görmek ümidiyle...

M. Rocher ile tenha lokantanın loş bir köşesine oturduk. Çoğu ırkdaşı gibi aktörce bir tavır takınmıştı, ciddi bir bahse girmeden önceki yapmacık, gösterişçi, işi haddinden fazla büyültücü bir tavır!

"Sizden saklamak istemem," diye başladı. "Miss Elvina benimle bu sabah telefonda konuştu. Dün geceki fısıldaşmamızdan şüphelenmiş, hakkında malumat edinmek istediğinizi anlamış."

"Ne cevap verdiniz?"

"Böyle bir şey olmadığını söyledim. Sesinden ağladığını hissetmiştim."

"Niçin ağlıyor? Pek fena şeyler mi öğrenmemden korkuyor?"

"Kendi bakımından fena... Halbuki olağan şeylerdir. Ne gibi mi? Mesele şu: Durban'da bir müddet iş bulamamıştı; borca girdi, çok sıkıntı çekti. İşte bu sırada Van Hass karşısına çıktı. Daha evvelden tanışıyorlar mıydı? Orasını bilmiyorum."

Dişlerimi sıkıyorum, belli etmeden yumruklarımı da!

Rocher devam etti:

"Borçlarını kapattı."

"Ne karşılığında?"

"Senet... Aklınıza gelen değil. Hem de fahiş faizle! Arkasından genç kadına bir şerbetçi dükkânında iş temin etti; fakat eline geçen para ne borcunu ödemeye yetişiyordu, hatta ne de faizini. Geçinmesine bile kâfi gelmiyordu. O zaman..."

"Ey? O zaman ne oldu?"

"O zaman Rubert Barı'na angaje olması için zorlamaya başladı. Elvina daha evvel yarım yamalak bar artistliği etmişti. Anlamışsınızdır, tabii: Bu Van Hass bir tefeci ve bir bar tellalıdır. Kısacası beyaz esir tüccarı!"

Yumruğumu masaya vurabilirim, bilakis tuttum; bütün soğukkanlılığımla sadece dedim ki:

"Mesele basit. Ben hallederim."

"O kadar da kolay olmasa gerek. Malum ya, o heriflerin arkasında kuvvetli şebekeler vardır, büyük paralar döner ve nüfuzlular harekete geçer. Ayrıca Van Hass kadına tutkun galiba! Her bakımdan avucunun içine almaya çalışıyor. Öbürü ise..."

"O tarafa yanaşmıyor değil mi?"

"Katiyen yanaşmadığına eminim. Burada yemek yerlerken dikkat ediyordum. Elvina bu Afrikander apaşından tiksiniyordu."

Taper ailesi, Durban'ın eşrafındandır, arkadaşımın babası belediye azası, amcası ayandan, bütün Taperler zengin ve mevki sahibidir. Bar müdürünün bürosuna bu maruf ismi taşıyan bir yerli ile gitmek, kadın ticareti yaptığı anlaşılan Van Hass şebekesine gözdağı vermek iyi olurdu.

Tom beni görünce:

"O adam hakkında malumat edindim," dedi. "Ana tarafından Portekizliymiş. Pek sağlam ayakkabı değil; karanlık işlerde çalıştığından şüpheleniliyor. Fakat sabıkası yok."

Dostumdan benimle beraber bara uğramasını rica ettim, haysiyetine yediremedi. Fakat öğleye doğru telefonu açtı, ismini vererek Miss Elvin'in angajmanını bozduğunu, bir makbuz hazırlamasını, parayı şimdi göndereceğini –mevkiine ve aile kudretine güvenenlerin tok lisanıyla– söyledi; bana döndü, dedi ki:

"Götür kâğıtları!" Herif itiraz etmedi.

Tom aynı zamandar büro şefimdir; hemen fırladım. Beş dakikaya varmadan Rubert Bar'ın kapısından içeri giriyordum. Müdür odasında müdürden başka yandaki koltuğa gömülmüş oturan bir adam var: Van Hass! Aldırmaz göründüm.

Müdür ufak tefek, sırıtkan... Lakin ikiyüzlüler, fena niyetliler, gizli kapaklı iş görenlerin çoğu gibi gözlerini açarak, doğrudan doğruya bakmaktan çekinerek konuşuyor:

"Muameleyi Mr. Taper'in değil, sizin bozdurduğunuzu biliyoruz."

"Evet, ben istemiyorum."

"Sizinle yaşamasına burada çalışması mani olmayacaktı. Zengin olmadığınızdan geçim yükünüz hafiflerdi."

"Makbuzu veriniz. O cihetler yalnız beni alakadar eder, hususi işlerime karışılmasını sevmem."

Van Hass'ın gözlerinin üzerimde olduğunu fark ediyorum. Müdür özür diledi, makbuzu uzattı ama vermedi, paraları bekliyordu. Belli! Ayak takımı ve haşerat makulesi insanlarla iş görmeye alışmış, ihtiyatlı bir mahluk. Beni de pek güvenilir bir adam saymıyor.

Kâğıtları sayarken yine konuşuyor:

"Burada yabancıların yerlilere ait işlere fazla karışmaktan çekinmeleri kendi menfaatleri icabındandır."

"Bildiklerimi öğretiyorsunuz. Ancak bu hükümet birtakım karanlık işlere giren kendi vatandaşlarına karşı dürüst yaşayan ecnebileri tercih ve himaye eder; onu da biliyorum, siz de biliyorsunuz tabii!"

"Tabii, tabii! Galiba uzaktan tanışıyorsunuz; dostum Mr. Van Hass!"

Birbirimize soğuk bir eda ile hafifçe baş eğdik. Kalktım.

Bu şahsın sonradan hayatımda o kadar büyük bir yer alacağını, facialara yol açacağını, ölümlere ve kıtallere sebep olacağını nereden tahmin edebilirdim? Yüzüne bakınca istikbali keşfe imkân bulsaydım hemen oracıkta kafasını parçalamam lazım gelirdi.

Geleceği görmeyen göz, sezmeyen gönül, kavramayan akıl insana yeter mi? Nerede bizim mütekâmil bir insan oluşumuz? Laf!

Evet, Van Hass'ın beynini oracıkta dağıtmam icap ediyormuş. Nasıl bileyim? Bu iş yine de oldu, yaptım bunu! Fakat pek geç, iş işten geçtikten sonra!

Bardan uzaklaşıyorum; meseleyi halletmiş olmakla beraber içim hafiflemedi, ferahlık duymuyorum, neşesizim. Yemeğe gelmeyeceğimi söylediğime kızıyorum. Vaktim pansiyona gidip dönmeme müsait ama Tom lokantada bekliyor.

Arkama bakıyorum... Van Hass'ın takip etmesinden şüphelenmiştim. Yok! Belki de göremiyorum. Benim yukarıya çıkmayacağımı anlayınca ya kendisi Elvin'i bulmaya giderse? Er geç bunu yapacaktır. Mademki seviyor, ayrıca

onun yüzünden menfaat de bekliyor, kolay kolay peşini bırakmaz.

"Musallat olmakta devam ederse, önleyemez, daima üzülürsek başımızı alır bu memleketten gideriz," diye düşünüyorum, sinirleniyorum.

"Ümidi keserse başka kadınlar bulur, Elvin'i bırakır. Hep fena tarafını düşünmek doğru mu? Durup dururken iş çıkarmayı ne Karl arzu eder, ne de şebeke!" diyerek de teselli ve ferahlama yolları arıyor, ancak sakinleşiyorum. Böylece, boşalan cüzdanımın hafifliğini duymaktan da müteessir, kararsız bir halde giderken gözümün ısırdığı, fakat çıkaramadığım bir adamla karşılaştım; birbirimizi geçtik.

Kimdi bu zat? O da bana, birine benzetmişçesine bakmıştı.

Başımı çevirdim. O da çevirmiş, bakışmaktayız. Nihayet ikimiz de yolumuzdan geri döndük. Türkçe soruyor:

"Zatıâliniz Reha Bey değil misiniz, beyefendi?"

"Evet... Siz?"

"Ben Ruhi'yim... Arif Paşazade Ruhi..."

Ruhi, yüz ellilikler listesine sokulmuş olanlardan ve mütareke devri nazırlarından Arif Paşa'nın oğludur. Babası Mısır'a yerleşmiş, beraberinde getirdiği Ruhi'yi de orada kral ailesi mensuplarından zengin bir Çerkez kadınla evlendirmişti. Bir ara, dört sene evvel Kahire'de beni evlerine çağırmışlar, ikramda bulunmuşlardı.

"Buralarda ne arıyorsunuz?" diye sordum.

Prens Muin ile Afrika turuna çıkmışlar, Durban'da dört gün kalıp yollarına batı istikametinde devam edeceklermiş. Muin av ve et meraklısı bir prenstir; Ruhi de.

"Velev ki Mehmed Ali oğulları olsun, prenslerle düşüp kalkmayı şeref sayar."

Otelini öğrendim ve akşamüzeri ziyaretine geleceğimi söyledim.

"Beklerim," dedi. "Prens bu gece istirahat edecek; ben boşum, birlikte biraz dolaşırız, memleketten konuşuruz."

"Yemeği de beraber yeriz."

"Memnuniyetle... Ama basit bir yerde, rahatça sohbet etmemiz için mahfi bir köşede! Prensten boş kaldığım zaman içim orta halli yerleri çeker; böylelerine hasretim."

Teklif işime geliyordu. Ruhi'yi bizim Fransız'ın lokantasına götürürdüm; Elvin'i de yanıma almakla mahzur yoktu. Bu suretle onu evde yalnız bırakmamış olacaktım; ayrıca misafirim de söze karışmayan güzelce bir kadının mecliste bulunmasından herhalde şikâyet etmeyecekti.

Ruhi Bey'le karşılaşmamız hadisesi üzerinde ehemmiyetle duruşumun sebebi var, tabii! Az sonra bu sebebi öğreneceksiniz.

Şehirden pansiyona bir kâğıt yolladım. Elvin'e bir misafirimle beraber yemek yemek için saat yedide hazır olmasını bildirdim. Gün büroda geçti. Arif Paşazade ile yedide buluştuk ve otelde birer aperatif yuvarladıktan sonra tam vaktinde pansiyona vardık.

Ona daha evvel Elvin'den kısaca bahsetmiş, beraber yaşadığım bu kadını da yemeğe götüreceğimizi söylemiştim.

Lüzumsuz tafsilatı geçiyorum. Fransız şaraplarıyla keyfi artan misafirim yalnız İngilizce bildiğini sandığı genç kadının Arapçayı oldukça düzgün konuşmasına şaştı ve sevindi. Aynı zamanda meraka da düştüğünden nerelerde bulun-

duğunu ve hangi milletten olduğunu sordu. Ben cevap verdim:

"Kahire'de, sonra Hartum'da büyümüş; Müslümandır. Asıl ismi de Lemyâ! Fakat ailesi hakkında malumatı kıt. Babasını pek küçükken kaybetmiş, bir Habeşi kendisini evine almış."

Ruhi dikkatle dinliyordu; şimdi o soruyor:

"Bir Habeşi mi? İsmini hatırlıyor mu?"

"Evet. Bilal Efendi yahut Şeyh Bilal..."

Misafirim, gözleri hayretten büyüyerek Elvin'e bakıyor; inanamıyor gibi bakmaktadır. Diyor ki:

"Bu bizim tanıdığımız Şeyh Bilal ise ben Miss Elvin'in küçüklüğünü bilirim, pederini de. Şaşılacak şey! Olur tesadüf değil!"

Heyecan içindeyim. İkimiz Türkçe konuştuğumuz için genç kadın henüz meseleyi anlamıyor; önce benim öğrenmem lazım. Ruhi izah ediyor:

"Şeyh Bilal vaktiyle Sultan Abdülhamid zamanında İstanbul'a çağrılmış, bir müddet sarayda kaldıktan sonra geri çevrilmiş bir zattır. *Key* yapardı, yani ağrı ve sancıları vücudun bazı noktalarına ısıtılmış demir vurarak tedavi ederdi. Türk dostuydu, gurbete düşen Türk sürgünlerine elinden gelen yardımı esirgemezdi. Babamı da teselli etmiş, ahbap olmuşlardı."

"Peki Elvin meselesi?"

"Bilirsiniz, belki, pederimin de içinde bulunduğu listede bir de Hoca Musa Efendi vardı, Bandırma köylülerinden pek aciz, ayrıca yaşlı bir köy hocasıydı."

"Mısır'a mı gelmişti?"

"Evvela Yunanistan'a daha doğrusu garbi Trakya'ya sürmüşlerdi: Çoluğunu çocuğunu da yanına almıştı. Karısı ve galiba bir çocuğu da orada öldü, kendisi de barınamadı, çok sefalet çekti. Nihayet şunun bunun yardımıyla Mısır'a ayak bastı. Bereket Şeyh Bilal imdadına yetişti de sığınacak bir dam altı buldu. Oraya dört yaşlarında bir kız çocuğu ile gelmişti. Vefat edince çocuk Şeyh Bilal'in yanında kaldı. Anlaşıldı mı şimdi?"

"Demek oluyor ki Elvin, Hoca Musa'nın kızı Türkiyeli."

"Görünüşe göre öyle azizim. Biz, pederin irtihalinden sonra İskenderiye'ye yerleştik; Şeyhi bir daha arayıp sormadık; seneler geçti. Sudan'a gittiğini, vefat ettiğini öğrendik. Mübarek bir adamdı."

"Siz Hoca Musa Efendiyi de tanıdınız mı?"

"Şahsen tanımam. Hikâyesini pederden dinlemiştim, çocuğunu da birkaç defa Şeyh'in evinde gördüm. Dört, beş yaşlarında güzel bir kızcağızdı. Şimdi iyice hatırlıyorum: Şeyh Bilal onu Lamyâ diye çağırır, öper, severdi. Neler olmuş da kız buralara düşmüş?"

"O kısmı az çok biliyorum, hayatını anlattı bana..."

"Talihi varmış ki size rastlamış, dostum! Zannetmem ki kendisini artık kolay kolay bırakasınız. Esasen birbirinize pek merbut[1] görünüyorsunuz."

"Onu himaye bana bir vazifedir bundan sonra."

"İsterseniz bahsi kapatalım. Siz icap ederse onun ailesi hakkında başka bir zaman malumat verirsiniz, artık öteden beriden konuşalım!"

Dinlediğim hikâyenin şaşkınlığı, sersemliği, belki de

1 merbut: bağlı, bağlanmış

neşesi içinde kadehimi kaldırdım. Şimdi Elvin'e daha da yakınlık duyuyorum; öğrendiklerimden memnundum; sevgilim bir vatandaştı, bizdendi. Bizden olalı beri sıcaklığı, tatlılığı artmıştı sanki... İçimden diyorum ki:

"Tevekkeli değil çarçabuk kaynaşmışız! Hiç de yadırgama duymamışız! Aynı memleketin ihracat malıymışız!"

Bir ara misafirimden onu Şeyhin önünde gördüğü tarihi sordum.

"1926 yahut 27... Şöyle böyle yirmi yıllık mesele!"

Yaş da uyuyor. 1927 senesinde beş yaşında ise, bugün 1946'da bulunduğumuza göre yirmi beşinde olması lazım geliyor ki, Miss de ancak o yaşta."

"Evet, artık şek ve şüphe kalmadı."

Yemekten sonra –mehtap vardı– otomobille bir dağ gezintisi yaptık; arkasından deniz kenarına indik. Kumsalda koştuk. Neşemiz yerinde. Ruhi benden sekiz yaş kadar büyük ama hiçbir eğlenceden, zevkten nefsini mahrum etmiyor. Üç bar dolaştık, hepsinde Elvin'le dans etmek fırsatını kaçırmadı. Bana da diyordu ki:

"Bir hanımefendi bu Elvin. Bizim küçük Lamyâ bu, ha? İnanılır şey mi? Kadrini bil, Reha Bey... Gurbette böyle bir nimet her kula nasip olmaz. Lütfu ilahi böylesi! Türkçe öğretmelisiniz kızımıza! Dininiz dininize uyuyor, dilleriniz de uysun bari! Şu İngilizceniz candan sevişmeye yetmez. Benliğine dönsün zavallı! Yakında sizinle beraber vatana kavuşsun! Memlekete dönmeye bakınız."

Yarın hikâyemizi Prens Muin'e de anlatacağını, gitmeden bizi bir defa daha görmek istediğini, davet edeceğini söyleyerek ayrıldı. Elvin'i alnından öpmüştü, beni de bağrı-

na basmıştı; böyle bir muhabbet ve şefkat coşkunluğu içinde kendisini bizden güç koparmıştı.

Pansiyona dönünce Elvin sordu:

"Ne idi lokantada uzun uzun, benden gizli Türkçe konuştuklarınız? Neyimden bahsediyordunuz? Niçin yüzüme öyle tuhaf tuhaf bakıyordunuz?"

"Niçin mi? Dinle anlatayım."

Ve hepsini anlattım. Ağlıyordu sevinçten!

"Soyumu öğrenmemden ziyade seninle bir memleketten oluşuma sevindim," diyordu. "Sevinç gözyaşlarım bundan geliyor. Bugün hayatımın en mesut hadisesiyle karşılaştım. 4 Kanunusani 1946... Unutamayacağım bir tarih. Yeni sene ne uğurlu başladı! İlk gecesi seninle tanıştım, ayın dördünde kendimin kim ve nereli olduğumu öğrendim, sevgilimin de memleketlim olduğunu! Hiçbir yıl bundan daha uğurlu başlayamaz. Öyle de bitecek!"

Hayır Elvin! Ne yazık ki öyle bitmedi, facialarn en korkuncu ile, cinayetlerin en vahşice işlenmiş olanı ile senin vücudun kanlar içinde, benim ellerim bir katilin kanlarına bulanarak kapandı!

Olacakları bilemeyen biçare insanların boş inanışı, temelsiz güveni ile sevgilime:

"Elbette öyle bitecek, seneler daima talihli, birbirinden daha mesut geçecek. Bak bana! Seni iyice göreyim; seni Bandırma köylüsü Çerkez güzelini, Hoca Musa Efendi'nin Türkçe bilmez kızını!"

"Bana lisanımı öğreteceksin. Hemen başlayalım. 'I love you'nun Türkçesi nedir?"

"Seni seviyorum... Se-ni-se-vi-yo-rum!"

Elvin benimkilere uyarak kelimeleri ağır ağır heceledi. Sonra daha çabuk tekrarladı. Bir daha, bir daha... İngilizle Arap aksanına kaçan hoş bir Türkçe işitiyorum:

"Seni seviyorum."

"Ben de! Ben de seviyorum," diyorum. Her deyişimde bir tarafından öpüyorum. Önce Elvin ismini bırakmayı, yerine Lemyâ demeyi düşündük. Acayibi şu ki, bir gün adaşı ve tamamıyla benzeri ile karşılaşacağımı bilemezken sırf kafiyesinden dolayı aklıma Pervin adı geldi; fakat değiştirmekten vazgeçtik. Elvin, yabancılığı kulak tırmalamayan, telaffuzu zor, sevimsiz bir isim değildi; ona bunu Hartum'da yüksek memur karısı bir İskoçyalı kadın bulmuştu; nüfusa yazılmamış olduğundan mevkiine güvenerek hüviyet cüzdanını da gene bu kadın o isimle çıkartmış, kütüğe kaydettirmişti; genç kızı evinde barındırıyordu; yarı hanım yarı hizmetçi olarak...

Sudan ordusunda Müslüman bir başçavuşla on yedi yaşında evlenmesine de aynı kadın vasıta olmuştu. Çavuş İbrahim'in zulmüne dayanamayan Elvin iki sene süren bir cehennem azabından sonra kurtulmanın başka çaresini bulamadığından ve artık himaye eden kadın da memleketine döndüğünden, Port Sudan'a kaçmış, maceralı hayatının ikinci kısmına başlamıştı.

Bu gece o devir de kapanıyordu; yahut macera devam edecek de olsa artık yalnız değildi; birlikte yaşayacak, gurbet sürprizlerine birlikte karşı koyacaktık.

Cumartesi sabahı bütün olan biteni Tom'a anlattım.

"Âlâ," dedi. "Ben serbestim; davetlisiniz, isterseniz hafta tatilini hep beraber başka bir şehirde geçirelim; mesela

Pietermaritzburg'a gidelim; gece ve pazar günü orada kalalım. Bir değişiklik olur."

Natal ülkesinde yağmurlar daha ziyade yaz mevsiminde başlar, doğu cenuptan eser. Sert meltemler boyuna bulut ve yağmur getirir. Bugün hava kapalıydı, seyahat hoş olmayabilirdi. Bir de şu vardı: Verdiği malumatla bizi sevindiren Ruhi'yi bırakıp gitmek, bir daha görememek nankörlüktü.

"Nasıl istersen," dedi. "Kalırız. Yemeğe Bluff Club'da buluşalım, Türk dostunuzu da getirebilirsiniz."

Size şunu söylemeye bir türlü sıra gelmemişti: Tom'u iki sene evvel Londra'dayken bir yelkenli kazasında boğulmaktan kurtarmıştım. Benim İhsaniyeli olduğumu söylemiştim ya, çocukluğum yüzmekle geçmişti, semtin en mahir yüzgeci ve kotracısıydım. İşte o deniz kazasındaki can kurtarıcılığım yüzündendir ki –tafsilatını vermiyorum– Tom'la can ciğer dost olmuştuk, nüfuzlu Taper ailesinin de minnettarlığını kazanmıştım. Durban'a onların davetiyle gelmiş, tezgâhlarına kayırılmıştım, yoksa buraya yerleşmeme imkân mı vardı?

Gece, ruhi de dahil dört kişi hoş bir vakit geçirdik vakasız, normal şartlar içinde. Dikkatimi çeken sadece bir söz olmuştu. Arif Paşazade bir aralık benimle gene Elvin'in mazisi bahsine dönünce demişti ki:

"İyi hatırladım, babamın yanında lafı edilmişti: Hoca Musa Efendi'nin bir de soyadı vardı, galiba Hacı İsa oğlu. Kendisine zarfında bu isimler yazılı bizim vasıtamızla birkaç mektup gelmişti."

"Nereden acaba?"

"Zannediyorum, Gümülcine veya İskeçe; öyle bir yer-

den. Pullar Yunan puluydu. Ben koleksiyon yaparım da aklımda kalmış."

"Yazanlar kimdi?"

"Bilmiyorum. Lakin, şayet yanılmıyorsam bu mektuplarda Hoca İsa'nın Trakya'da kalmış ailesinden, böyle bir şeyden bahsediliyordu. Yeğeni mi, baldızı mı, herhalde bir yakını..."

Hikâyemin seyrini durdurarak şurada haber vereyim: 1948 yılında vatana döner dönmez Elvin'in aziz hatırasına hürmeten ve ailesine bir iyilikte bulunmak niyetiyle ilk işim bu Hacı Musa oğulları hakkında malumat edinmek olmuştu. Bilhassa Bandırma'ya bile gittim; köyü buldum. Aradan yirmi beş sene geçmişti, küçük köy halkı siyasi vakaların da tesiriyle dağılmış, yanı başına bir başkası, bir muhacir köyü kurulmuştu.

Çok bir şey öğrenemedim.

Ancak yaşlı, yarı bunak bir kadın tanıdık çıkmıştı.

"Bilirim," dedi. "İsa Hoca gittiği yere çoluk çocuğunu, hepsini kandırmıştı. Satıp savıp göç ettiler; gittiklerine hükümet de memnun oldu. Anzavur tarafını tutmuşlarmış da..."

Üst tarafını hatırlamıyordu. Küçük yaşta yetim kalmış kardeş yahut baldız çocukları da varmış galiba... Aileye hep o bakarmış... Kocakarının bildiği bu kadardı.

Durban'a dönelim:

Mühendis Harvard'dan boşalan möble apartmana hafta içinde taşındık. Artık yemeklerimi kendi evimde, soframda yiyordum. Hazırlayan da Elvin. Hizmetçimiz yok; fakat kendisi Hartum'da, İskoçyalı hanımın yanında kaldığı dört

sene zarfında Anglosakson usulü ev idare ve tertibini öğrendiği için hiçbir şey aksamıyor. Fazla masrafa boğulmadan mükemmel yemekler yiyoruz.

Gece eğlencelerine de gitmiyor değiliz. Tom bazen bizimle bulunuyor, Elvin'in böyle yerlerde pek iyi, neşeli bir arkadaş olduğunu söylüyor. Haftada bir, cumartesileri *Coin de Paris*'in bizim Fransızların lokantasının intizamlı müşterisiyiz.

Monsieur Pocher bir defa sordu:

"Ötekinden ses seda çıkmıyor, değil mi?"

"Hiç görmüyoruz, meydanda yok. Siz görüyor musunuz?"

"Şeytan görsün yüzünü! Evvelki gece bir ara sarhoş geldi... Yüz vermedim. Defolup gitti!"

O gece eve dönünce, beynimi kurt gibi yediği halde ehemmiyet vermez görünerek Elvin'in ağzını aradım. Bana azıcık şaşaladı, yüzü kızardı gibi geldi; o da kayıtsızlık taslağı sezilen bir tavırla dedi ki:

"Silindi ortalıktan... Başka bir memlekete gitmiş olacak; kurtulduk münasebetsizden!"

"Elvin," dedim. "Yoksa burada mı? Seni rahatsız ediyor da canım sıkılmasın diye saklıyor musun? Aramızda saklı bir şey olmamalı!"

"Senden hiçbir şey gizlemem. Buna inan!"

Bir defasında Elvin uykusunda hıçkıra hıçkıra ağlamıştı; uyandırmaya mecbur olmuştum. Sorduklarıma anlaşılmaz cevaplar vermiş, tekrar uyumuştu. Bir keresinde de mahsus vakitsiz eve geldiğim zaman –çıkmayacağını söylediği halde– onu bulamamıştım. Usulcacık geri dönmüş, kontrol

ettiğimi gizlemiştim. Çıktığını kendiliğinden bana söylememiş, saklamıştı.

Hususi bir dedektif bürosuna başvurdum ve –Elvin'i değil– Van Hass'ı takip etmelerini istedim.

Hafta sonu aldığım ilk raporda Van Hass'ın Elvin'le buluştuğunu yahut bizim caddeden geçtiğini belirten hiçbir kayda rastlamadım. Sadece Karl'ın bar, kumarhane, kahve, kulüp gibi yerlerde bilhassa bar kızlarıyla birtakım kâğıtlar alıp veriştiklerini öğrenmiş yani meşguliyeti hakkında eski kanaatimi kuvvetlendiren malumatı edinmiş oluyordum.

Şunu da gözümden kaçırmamıştım; metresim bu haftayı, bir öncekine kıyasla daha rahat adeta normal geçirmişti. Geçirmişti ama bana sorduğu sualler biraz midemi bulandırmıştı. Birinde:

"Başka bir memlekette aynı işi bulamaz, yapamaz mısın sevgilim?" diye sormuş, bir başkasında da, "Vatanına dönmeyi, beni de götürmeyi hiç düşünmüyor musun, Reha?" sualiyle buralardan uzaklaşmak istediği meydana çıkmıştı. Van Hass'tan uzaklaşmak; Arzusu o! Demek ki tehdidi altında!

İkinci haftanın raporunu daha merakla bekliyorum. Zira Elvin yine dalgın, durgun ve birdenbire heyecanla muhabbetli, kararsız olmuştu. Muhakkak bir ipucu bulacaktım, belki de meselenin içyüzü meydana çıkacaktı.

Evet, raporun 14 Şubat perşembe günü sütununda şunu okudum:

"Saat 16. V.H. yaya olarak Independence Street 119 numaralı pastaneye geldi. Orada kendisini genç bir kadın bekliyordu. Çeyrek geçeye kadar bir köşede oturdular. Ka-

dın kederli, erkek müstehzi konuştular. Pastaneden ilk önce kadın çıktı; takip ettik. Fakat Fashion of Paris mağazalarında izini kaybettirmeye muvaffak oldu. Eşkâli zapt edilmiştir (notta yazılı). Bulacağız ve hüviyetini bildireceğiz."

Nota baktım: Yüzündeki beni de tarif ediyor. Bu kadın, Elvin! Takipten şüphelenmemiş olsa bile ihtiyatlı davranmış, sekiz katlı, altı tane iri kapılı, müşterilerle tıka basa dolu o büyük mağazaya izini kaybettirmek maksadıyla girmiş.

Raporu okuyunca hatırladım; o gün mü, ertesi günü mü mutfakta bu mağazanın ismi basılmış bir ambalaj kâğıdı gözüme ilişti. Ehemmiyet vermediğim için sormamıştım. Anlaşılan şuurumda yer etmiş ki şimdi hatırıma geldi.

Ben bahsi geçmese ve bu kâğıdı görmesem rapordaki kadının Elvin olduğuna kanaat getiremezdim. Acaba artık meseleyi kendisine açsam mı? Yoksa bana ismini bildiren raporu beklesem ve Karl ile münasebetinin derecesini anlatacak malumatı elde etmeden faaliyete geçmesem mi?

O gece Elvin bana sordu:

"Ne var sevgilim? Düşüncelisin. Seni üzecek bir şey mi oldu."

"Bu sert meltemler, denizin çalkalanması sinirlerimi bozuyor."

Sabahleyin, iki seneden beri ilk defa dayım Yaşar'a bir kartpostalla nerede bulunduğumu bildirdim, fakat adres vermedim. Elvin'in tesiri altında kalmış, memleketle ilk muhabere kapısını açmıştım. Dayım gözümün önüne geldi; kartı evirmiş, çevirmiş, adam olmaz şu Reha, demiştir. Ama yüreği muhabbetle titremiştir. Vatana Elvin'le kolayca

dönmem onunla evlenmiş olmamla mümkün. Bunu yapacak mıyım? Belki... Önce Van Hass'la münasebetinin sırları çözülmelidir.

Ertesi günü açılış töreni dolayısıyla gemi inşaat sergisini gezerken kalabalık arasında yanıma tanımadığım biri yaklaştı, hürmetle selamladı. Dedi ki:

"Ben size haftalık liman hareketleri raporlarını yollayan nakliye ajansı memuruyum."

"Anladım, söyleyiniz."

"Sorduğunuz geminin adı Elvin'dir; pek yakından tanıdığınız bir tekne. Tamamlayıcı malumatı yarın vereceğim."

Böyle söyledi ve çekilip gitti. *Ben* tarifine rağmen hâlâ ufacık bir ümit besliyordum, artık o da kalmamıştı; pastanede Karl ile buluşan metresimdi. İnsan en çaresiz zamanında bile bir avunma sebebi icat etmeden yaşayamıyor. Şimdi ben de buluştukları pasta salonunda sevgilimin –raporda yazıldığına göre– kederli durmasını düşünerek onu ithamdan kurtarmaya bakıyorum:

"İsteyerek gitmedi," diyorum. "Herifin elinde bir tehdit silahı var. Bir şeyi benim öğrenmemden korktuğu için Karl'ı oyalamaya ve bu şeyi haber almamı önlemek maksadıyla Durban'dan uzaklaşmamıza çalışıyor. Ne azap çekiyorlar zavallı kadın!"

Meydana çıkmasından telaşa düştüğü şey nedir? Yarın alacağım rapor o noktayı aydınlatacak mı?

Demiştim ya, hayatımız zehirlenmişti; ikimiz için de asıl güç olanı iç mücadelemizi birbirimize belli etmemeye çabalamamız, bu gayretle daimi bir üzüntü içinde yaşamamızdı.

"Yarın akşam raporu almış olacağımdan meseleyi mu-

hakkak halletmeliyim," kararıyla eve döndüm ve bir buçuk ay evvel korktuğuma şimdi uğradığımı öğrendim: Elvin sadece küçük valizini alıp kaçmıştı! Hem de mektup bile bırakmadan...

Tommy bir arkadaştan ziyade şef tavrıyla bana diyor ki:

"Senelik izninizi kullanmamış olduğunuz için bir ay istirahat hakkınızdır. Bunu hemen kullanmalısınız. Dönüşte müessesemizden ayrılmak arzusunda ısrar ederseniz mani olamayız. Mükemmel bir *bonservis* de veririz tabii!"

Tavrını birdenbire değiştirdi:

"Rah," dedi. "Demin resmi konuştum, şimdi dostça konuşacağım: Tatilini geçireceğin bir yer buldum sana! Tam bir inziva... Tabiatla karşı karşıya kalacaksın, avunacaksın ve sıhhatte olarak geri geleceksin."

"Neresi o yer?"

"Bizim öbür ovadaki çiftlik... Ara sıra ben de uğrarım. Ava çıkar, at gezintileri yaparız. *Hern Home*'da kâfi konfor mevcuttur, bir sürü zenci uşak ve hizmetçi de... Bir defa gitmiştin, hatırlaman lazım."

III

Bütün haftayı Hern Home'da tek başıma okumakla, dolaşmakla geçirdim. Bir defa da kızıl tüylü balıkçıl kuşlarının barındıkları yarı batak, sulak araziye gitmiştim, atla ve tüfeğim, tabancam yanımda...

Afrika'nın bu bölgesinde bizim Avrupa ve Anadolu topraklarından ayırt edilecek hususiyetler yoktur. Ne Baobab

ağaçları ne balta girmemiş çağlayanlı büyük ormanları ne de yakıcı, öldürücü sıcak!

Çarşamba günü öğleden evvel çiftliğin iki at koşulu *break* arabasıyla bir gezinti yaptım. Döndüğümüz zaman saat birdi. İştahım açılmıştı. Berta'nın hazırlayacağı piliç ızgarası ile bezelye püresini, hele mısır unu ile yapılmış şeftalili turtayı yemeye can atıyordum.

Avludan girince kenarda bir Overland gözüme ilişti.

"Gelen kim?"

"Bir hanım."

"Bir hanım mı? Kimmiş bu?" dedim ama sapsarı kesilerek... Sebebi meydanda: Bu kadın Elvin'den başkası olamazdı. Kâhyanın gelini izah ediyor, aynı zamanda beraber yürüyoruz:

"Bildiklerimden değil. Sizin için geldiğini söyledi, memleketlinizmiş."

Artık şüphe kalmadı, Elvin gelmişti: Port-Elizabeth'ten dönmüş, yerimi öğrenmiş, yanıma koşmuştu. Muhakkak her şeyi itiraf edecekti, ayrılığa dayanamamıştı. Karl'a meydan okumayı göze almıştı.

Merdivenleri çıktım. Evet işte, verandada ayağa kalkıp bana doğru yürüyen o! Gülümsüyor. Elvin de solgun; hayır, sapsarı, süzülmüş, hasta belki de. Değişmemiş sesiyle hafifçe:

"Ben geldim," dedi. Sendeleyecekti galiba, koşup elinden tuttum.

"Geldiğine çok iyi ettin, Elvin... Çok memnun oldum."

"Dargın değil misin bana?"

"Katiyen! Zira bunu fenalık etmek maksadıyla yapmadığına katiyen eminim. Yerimi nasıl keşfettin?"

"Monsieur Pocher bir çiftliğe çekildiğini söyledi; gidip Mr. Taper'i buldum. Buraya beni gönderen odur, cesareti dostun verdi; yoksa gelemeyecektim."

Titriyordu, halsizdi. Mrs. Berta'ya işaret ettim, anladı; bir kadeh brandy doldurup getirdi. Ben de istedim; bir nevi yabani kirazdan çiftlikte çekilen, yıllarca mahzende dinlendirilen bu içkiyi beğenmiştim. İkimiz de kendimizi toparlamaya muhtaçtık.

İhtiyat olarak kâhya ile gelinine dedim ki:

"Hanımın çiftliğe gelmesini Mr. Taper arzu etmiş. Biraz rahatsız... Akşama döneceğini sanmıyorum. Kendisini getiren arabayı savabilirsiniz tabii..."

Yanına gelince Elvin'in yüzüme belli etmeden merakla, üzülerek baktığını sezdim:

"Bir şey yok," dedim. "Malaryadan süzüldüm biraz. Yatıyordum. Bugün iyiyim, şimdi daha iyi oldum. Sen de mi rahatsızdın?"

"İki gün hastanede yattım; anlatırım sonra; Her şeyi anlatmaya geldim zaten! Yalnız kalalım da sev..."

"Sevgilim" diyecekti, önce daima söylerdi. Fakat şu anda, firar vakasından utanarak kelimeyi tamamlamaktan çekindi. Bu hakkı kendinde bulamıyordu. Hoşlanmayacağımı düşünmüş olacak.

"Bitir sözünü Elvin," diye elini tekrar ettim. "Dur, ben sana söyleyeyim: Elvin'im, sevgilim."

Gözleri doldu, minnettarlıkla avucumun içini öpüyor. O sırada yemeğin hazır olduğunu söyledikleri için yan salona geçtik. Geniş, uzun masanın öbür ucuna da Elvin için takım koymuşlardı.

Odama geçmeye hazırlanıyordum ki, çiftlik avlusuna bir cipin girdiğini gördüm. İçinden benim tanımadığım iki kişi indi. Conrad'la konuşuyorlar. Az sonra bu adamlara beklemelerini işaret eden kâhya yanıma geldi. Yüzü asıktı. Dedi ki:

"Emniyet memurları, Miss Elvin isminde birini soruyorlar."

Ne hale geldiğimi anlarsınız.

"Ne sebepten dolayı? Söylediler mi?"

"Soramazdım. Size söylerler belki."

Kapıya yürüdüm, fakat daha ileriye, ayaklarına gitmedim. Conrad'a:

"Buraya çağırınız!" dedim, bekledim. Yaklaşınca şapkalarını çıkarıp beni hürmetle selamladılar. Biri özür dilediken sonra kendisini takdim etti:

"Pieterma emniyet memuru Pat."

"Mühendis Falan... *Campbell and Kirbey* mühendislerinden. Nedir arzunuz?"

"Çiftliğe gelmiş olacağını tahmin ettiğimiz Miss Elvin'le konuşabilir miyiz?"

"Şüphesiz konuşursunuz. Fakat işiniz pek acele değilse bırakalım da yarım saat istirahat etsin. Yorgun ve biraz rahatsız. Demin odasına çekildi."

Memurun tereddüt edişinden işin ciddi, endişe verici olduğunu anladım. Akıma derhal Van Hass geldi; onun çevirdiği entrika vardı ortada! Yüreğime bir ateştir yapıştı. Sinirden bacaklarım titriyor, kendimi güç zapt ediyordum; belli etmemeye çalışıyorum. Memurlara hitaptan vaz geçerek kâhyaya söylüyorum:

"Şu odaya alınız efendileri! Gidip ben haber vereceğim."

Şimdi nefsime hâkimim; çarpıntı ve gizli bir titreme içinde acayip bir soğukkanlılık... Kapısını vurdum ve seslendim:

"Benim... Yatıyor musun Elvin?"

"Yataktayım; girebilirsin."

Ne güzel bir odaydı bu... Tertemiz bir yatak! Apartmanımızdan kaçıp gideli beri, belki de ömründe o derece kibarca döşeli bir oda yüzü görmemişti. Çok iyi otellerinkinden bile bambaşka, hususi bir hoşluğu, bir *home* odası hali vardı. O vaziyette böyle bir şeye dikkat edişim zavallı kadının nasipsizliğini düşündüğümdendi. Ayırıp götürebilirlerdi.

"Sevgilim," dedim. "Evvela üzülmeyeceksin, zira demin de söylemiştim, yanımdasın, seni artık yalnız başına bırakmayacağım. Ne olursa, başımıza ne gelirse gelsin."

Gözleri büyüdü, anlamaya çalışıyor, soramıyor.

"İki kişi seninle konuşmak istiyor... Emniyet memurlarıymış."

"Niçin? Ne sebeple?" diyebildi. Düşünüyor, kımıldamıyor.

"Sebebini söylemediler, ama nazik adamlar... Mühim bir şey olmadığı tavırlarından belli. Son günlerde bir vakaya karıştın mı?"

"Katiyen! Başkalarını alakadar edecek hiçbir şey geçmedi."

"O halde işte yanlışlık var, sorup anlarlar, giderler."

"Reha," dedi. "Sevgilim! Bu Karl'ın bir tertibidir. Elinden kurtulamayacağımı, ne senin ne de Mr. Taper'in, bütün Taper ailesinin kurtaramayacağını söylemişti."

"O öyle bilsin. Taperler şakaya gelmez; bir kişinin değil, şebekenin hakkından geleceklerdir. Giyin, küçük salona gel. Korktuğundan hafif geçecek bu iş!"

Asıl kanaatim başkaydı; iki memur hiçten bir mesele için ta çiftliğe kadar zahmet etmezlerdi; bir davetname gönderirler, müsait zamanında merkeze uğraması lüzumunu bildirirlerdi.

Odadan çıkmadan önce Elvin'i -sanki benden ayıracaklar, götüreceklermiş gibi- göğsüme bastırdım. Bir yandan teselli edici, kuvvet verici sözler söylüyor, bir yandan da öpüp okşuyordum.

Memurların bekledikleri salona girince dedim ki:

"Miss şimdi geliyor. Benim nişanlım olmak itibarıyla konuşmanızda hazır bulunabilir miyim?"

"Elbette... Kanuni hiçbir mani yoktur, ayrıca Taperlere ait bir malikânede misafir bulunan centilmene saygı ve güven göstermek vazifemizdir."

Azıcık sakinleştim. Elvin gecikmedi; ürkmüş hissini vermemek için son gayretini sarf ediyor; vakarla geldi; benden cesaret alıyor. Memurun ilk suali şu oldu

"Şubatın dokuzuncu günü neredeydiniz? Hangi şehirde?"

"Port-Elizabeth'te..."

"Yalnız mıydınız?"

"Hayır. O gün Durban'dan bir ahbabım gelmişti."

"Mr. Van Hass mı?"

"Evet."

"Aynı gün kendisinden ayrılmış, haber vermeden Durban'a dönmüşsünüz."

"Öyle oldu."

"Acaba buna bir sebep gösterebilir misiniz?"

"Gayet basit. Beni izaç etti, daima ediyordu. Münasebetsiz tekliflerinden bıkmıştım. Kurtulmak için geri döndüm."

"Bir kadına rızası haricinde münasebetsiz tekliflerde bulunanlardan şikâyet hakkı verilmiştir. Neden polisi haberdar etmediniz?"

"Durban'a dönüşümün bir sebebi de buydu. Mr. Falan ile dostu Taper'e meseleyi anlatacak, yardımlarını isteyecektim.-"

Memur Pat yüzüme baktı.

"İşin evveliyatını biliyorum," dedim. "Hatta hususi bir dedektif bürosuna müracaat edip o adam hakkında malumat edinmeye mecbur olmuştum. Nişanlımı rahat bırakmıyordu. Thomson Taper'in de haberi vardı, hatta emniyet dairesine de galiba müracaatta bulunmuştu."

Pat, bu sefer arkadaşına bakıyor "Ne dersin?"' manasına. O zamana kadar ağzını açmayan ikinci memur –anlaşılan daha yüksek rütbeliydi– izah etti:

"Miss Elvin aleyhine şikâyette bulunulmuştur, bir hırsızlık iddiası. Bazı hafif deliller de zikrediliyor."

Haykırırcasına sözünü kestim:

"Nasıl bir hırsızlık? Miss mi hırsızlık etmiş?"

"İddia öyle... Bir otel odasında Van Hass uyuduğu sırada, içinde sekiz yüz sterlin bulunan cüzdanını Miss Elvin alıp tayyare ile Durban'a kaçmış. Otelcinin ve garsonun gördüğü bu cüzdan kaybolmuştu. Gene aynı adamlar Miss'in oradan gidişini, telaşlı ve şüphe çekici bulmuşlardı. Fakat..."

Bir karar dinletecekmişçesine ikimizi süzüyor:

"... Fakat bu iddialar Miss'in cevaplarına, sizin nişanlınız ve Mr. Taper'in tanıdığı olmanıza göre bize tevkifini icap ettirecek kuvvette görünmedi. Ancak bir formalitenin yapılması lazım: Miss Elvin çağrıldığı zaman davete derhal icabet edeceğini, memleketten çıkmayacağını taahhüt etmeli. Tahkikatı başka cephelerden derinleştireceğiz."

İkimiz de ferahladık; istenilen yapıldı. Memurları çaya alıkoyduk ama artık o meseleden konuşulmadı. Memnun ayrıldılar.

Şu var ki, otel odası lafı, işittiğim andan itibaren beynime saplanmıştı. Demek oluyor ki, Elvin onunla bir otelde, belki de aynı odada kalmıştı; aralarındaki münasebet böyle yapabilmeye elverişliydi. Çay içildiği esnada şundan bundan konuşulurken ara sıra dalıyordum. İçimden şöyle söyleniyordum:

"Elvin'in tertemiz, lekesiz bir mazisi olmayacağı muhakkak. O hayat ve o meslek azizelik götürmez... Malum ama ruh bozulmadıkça cisim de kirlenmez. Hafiflik etmiş kadını affedebiliriz, şayet huyu da fahişeleşmemişse! Fakat vücut orta malı olunca ruhun onurlu kalması güçtür."

Hepsini Elvin'e bağışlayabiliyordum. Yani bilmediklerimle yaşadığı hayatı... Affedemediğim şu Karl idi; sevgilimi gözümden yalnız bu haydut düşürüyordu.

Gölgelenen ve yer yer kararan dağlara karşı verandada yerlerimizi alınca:

"Sana söylemiştim," dedim. "İçime doğmuştu; atlatacaktık bunu da!"

"Çiftliğe gelmeseydim, işe Taper'in ismi karışmasaydı, sen yanımda bulunmasaydın tevkif ederlerdi. Nihayet hiç-

ten bir bar artistiyim, daima şüphelenilen, vukuat çıkarmakla tanınmış mahluklardan biri, bir vatansız!"

"Asıl fenalık senin Port-Elizabeth Oteli'nde o adamla bir arada, bir odada bulunmandan ileri geliyor."

"Yalan! Otelime gelen kendisidir, odama çıkmadı, holde konuştuk. Anladım aklından geçenleri! Dinle, şimdi hepsini öğreneceksin."

Öğrendiklerim şunlardı:

Van Hass'a ilk defa, Tanganika'nın limanı Deresselâm'da rastlıyor, harp sonu, terhis edilmiş askerlerle dolup boşalan kenar barlardan, yarı batakhanelerden birinde. Kadın, düştüğü bu yerden hiç memnun değildir; yeni muhitini çoktandır alıştıklarından da adi buluyor; yadırgıyor ve esasen artistliği bırakmak istiyor.

Bir konuşma sırasında Elvin'in arzusunu sezen Karl, ona turizm merkezi, kibarlar şehri olan muhteşem Durban'da iş alacağını söylüyor, hem de alkolsüz içkiler, şuruplar, şerbetler, dondurmalar satılan şık bir salonda!

Önce gayet ağırbaşlı davranmaktadır; sonradan ödenmek üzere yol harçlığı da vermeye hazır; ucuz gidecekler; denizden, az sayıda yolcu alan bir şileple, Mozambik kanalını geçip dosdoğru, bir yere uğramadan!

Elvin teklifi kabul ediyor; zira bar hayatından kurtulacağına memnundur; lakin Karl'dan zerre kadar hazzetmediğinden dolayı da üzüntülüdür; o yardımlar karşılığında kendinden beklenene yanaşmamak için hilelere başvuruyor.

Vapur ağır aksak gittiğinden Kızıldeniz'den daha uzun olan bu 1750 deniz millik mesafeyi yirmi günde alıyor (aynı yolu ben bir transatlantikle altı günde yapmıştım). Yirmi

gün Elvin, seyahat arkadaşından kendisini korumaya muvaffak oluyor.

Durban'a dargın çıkıyorlar; Karl ortadan kaybolmuştur.

"Bu koca şehirde tam manasıyla sokakta kalmak üzereydim. Otele borçlandım, karnımı doyuramıyordum; polisin dikkatini çekecek vaziyete gelmiştim. Neyim varsa sattım. Kendimi öldürmeyi düşünüyordum. Zira iş bulamamıştım. Kıvranırken Karl göründü, bana Cenup Amerika'ya gitmemi tavsiye etti. Bir ajans yol masrafımı verecekmiş; fakat orada bu ajansın emrinden çıkmamak, her dediğini yapmak şartıyla!"

Elvin beyaz esir komisyoncusunun eline düştüğünü ve gideceği yerde fuhuşa sevk edileceğini anlıyor. İşte o sırada yemek yemek için uğradıkları Fransız lokantasında tanıştığı patron Pocher'e bir gün dert yanıyor. Karl, lokantada genç kadın için bir haftalık hesap açtırmıştı. Elvin yalnız başına da buraya gidiyordu.

Pocher, şövalye ruhlu bir adamdır; dayanmasını söylüyor ve diyor ki:

"İş buluncaya kadar lokantamda karnını doyurabilirsin; hesabını sonra ödersin."

Karl zaman kazanmak için Elvin'i meşrubat salonuna kapılandırıyor. Kadına karşı –aşk denilemezdi– hırsı büsbütün artmıştır. Ancak ne güzellikle ne de tehditle onu bir türlü yola getiremiyor. Elvin ekseriya serbest kadınlarda rastlanılan izahı güç bir inatçılıkla bu erkeğe kendisini teslim etmemektedir.

Salonda ayak hizmetlerinde kullanılırken zarifliği, nazikliği, iyi idaresi sayesinde tezgâh başına getiriliyor; müş-

teriler hoşnut... Ancak Karl bu sefer de seyahat vesaire için harcadığı parayı mübalağalı bir hesap çıkararak istiyor; senetler imzalıyor, bir taraftan da gene cenup yolculuğunu zorluyor.

"Ben çok az para almakla beraber, yerimde kalmaya razıydım, bar hayatından kurtulduğuma da memnundum... Fakat Karl peşimi bırakmıyordu. Nihayet borçlarımı ödemek için Rubert Bar teklifini kabule mecbur oldum, ötekinden ehvendi,[1] mukaveleyi imzaladım."

Bu iş yılbaşından bir gün evvel bitirilmişti. Ertesi gece dört arkadaşla meşrubat salonunun kapısından ben giriyorum; uzun iskemlelere, Elvin'in karşısına diziliyoruz; çakırkeyif haldeyiz.

"Görür görmez beğendim seni... Hele bir ara gözlerimin içine alaka ile baktığın zaman ömrümde duymadığım bir tatlılıkla yüreğim çarptı. Öyle bir yaklaşma, kollarına atılma arzusuydu ki bu! Hiçbir erkeğe karşı böylesi olmamıştı. Bir Fransız şarkısını düşündüm, hatta belki de içimden mırıldandım: 'Benim erkeğim sendin; ancak sen benim erkeğindin!'"

Tom o sırada ertesi günü tekrar geleceklerini, esmer arkadaşını getireceğini söylemiş. Elvin inanmamakla beraber beklemiş.

Karl hakkında şöyle konuşmuştu:

"Anlatamam sana... Nasıl bir nefretti duyduğum! Asıl iğrendiğim, ürktüğüm, elleriydi; küt parmaklı, simsiyah, kıllı, korkunç elleri! Ölüm pahasına da olsa bu adama vücudumu teslim edemezdim, etmemeye ahdettim."

1 ehven: zararı az, en zararsız

"Peki," dedim. "Beraberce yaşamaya başladıktan sonra ne oldu ki birdenbire beni bırakıp kaçtın? Hem bir gün onunla bir yerde buluşmuşsun; haber almıştım."

Anlattığına göre, evde bulunmadığım saatleri seçip Karl boyuna tehditler savuruyordu; benim hakkımda! İlle bir randevu istiyordu Elvin'den... Nihayet bunu sevdiği adama fenalık gelmesini önleyebilirim diye kabul etmişti. Konuşma kısa sürmüştü; fakat sertti. Kadıncağızı ürkütmüştü. Beni memleket dışına attıracak bir plan hazırlanmıştı. Bu da fayda vermezse başka bir yol arayacaklardı. Kimlerdi o adamlar?

Elvin haftalarca bana belli etmemeye çalışarak hayatının en üzüntülü günlerini yaşamıştı. Sonunda bir karar alıyordu: Benden uzaklaşacaktı, aynı zamanda Karl'dan da... Port-Elizabeth'e bu maksatla gitmişti, daha ötelere de gidecekti. Afrika'dan kaçacaktı.

"Kaçamazsam intihar edecektim. Kaçsam da olacak yine buydu, hasretine dayanamayacaktım. Ancak senin Durban'daki mevkiini, belki de hayatını kurtarmış olmanın tesellisi içinde ölecektim."

"Port-Elizabeth'te seni nasıl buldu?"

"Ben de anlayamadım. Herhalde teşkilatları mükemmeldi, olanı biteni haber alıyorlardı. Her yerde ajanları vardı ki, şehre vardığımın ertesi günü öğle üzeri otelde karşıma çıktı. Ucuz, kötü bir oteldi orası... Patrondan garsonlara kadar haydut tavırlı adamlar! Hırsızlık iftirasında hepsi de yalancı şahitlik edebilecek kıratta serseriler, ortakları!..."

"Geri dönüşünün sebebi?"

"Durban'dan ve senden ayrılmakla hata ettiğimi anla-

dım; asıl anladığım şu oldu. Sana kavuşmak imkânı bulundukça hasretine dayanamayacaktım. Elimdeki parayı son meteliğine kadar harcamıştım, tayyare biletini alınca beş param kalmadı."

"Hern Home'a nasıl geldin? Pocher'den mi para aldın?"

"Evet, sen bırakmışsın, anahtarı da! Sevincimden ağladım. Pocher'e her şeyi anlatmıştım. Mr. Taper tarafından himaye edilen bir kadına kimsenin, hiçbir teşkilatın diş geçiremeyeceği fikrindeydi. Onu görmemi ve adresini alıp yanına gelmemi tavsiye etti; ben de öyle yaptım."

Elvin'in hikâyesi esas itibarıyla bundan ibaretti. Durban'a iner inmez yere düşüp bayılmış, hastaneye kaldırılmış, iki gün yatmıştı.

Takatsizlik ve üzüntünün sebep olduğu bir buhrandı bu. Ancak Pocher'den benim para ve anahtar bırakmak suretiyle kendisini düşünerek gittiğimi öğrendikten sonra kuvvet bulmuş, eve koşmuş, elbise değiştirmemiş ve hemen yola çıkmış

Hern Home binasının, insanları hesaplı, teşrifatlı hareket etmeye zorlamayan bir havası vardı. Verandanın karanlığıyla örtülü olduğumuzu bilip kucaklaşamazdık. Ayağa kalktım. Verdiği hükmü okuyan bir hâkim tavrı ile ağır ağır Elvin'e hitap ediyorum:

"Sizi artık ikimizden birinin yahut her ikimizin ölümü birbirimizden ayırabilir. Arap memleketlerinde yaşamış olan Fransızların tabiriyle, bu, bir *mektup*! Yani alnımızın yazısı, kader, kısmet! İznim bitinceye kadar çiftlikte kalacağız; birlikte döneceğiz. Bir daha ayrılma yok. Karl'dan ve kimseden korkma yok; aramızda gizlemece yok."

DÖRDÜNCÜ KISIM

I

Hafta tatilini bizimle geçirmek için cumartesi sabahı Hern Home'a gelen Tom, –hatırlatayım ki o gün 1946 senesi Şubatının 23'üncü günüydü– iyi bir haber getirdi: Van Hass'ın şikâyetini yersiz ve haksız bulan adliye, takibatı durdurmuştu. Arkadaşım ilave etti:

"O kadar mı? Dahası var. Bu iğrenç mahluk Durban'dan defolup gitti; dikiş tutturamayacağını anladığından gitmeye mecbur oldu. Artık rahatsınız çocuklar! Kolay kolay döneceğini de sanmıyorum."

Pazar sabahı hep beraber şehre avdete[1] karar verdik. Zaten hafta sonunda iznim bitiyordu. İşime başlayacaktım. Çiftlikte üçümüz bu iki günü çok neşeli geçirdik. Tom ile benim neşemize sebep, Elvin'de iyi haberi aldıktan sonra hâsıl olan değişiklikti. Karl'dan kurtulması üzerine yepyeni, henüz tanımadığımız, şakacı, şakrak, bambaşka bir kadın olmuş, eğlencesine düşkün çapkın genç kız halleri almıştı.

İşte Pervin'e asıl şimdi benziyordu; daha doğrusu Pervin, Elvin'in bu devrindeki benzeriydi. Afrikander'in manevi bas-

1 avdet: geri dönüş

kısından kurtulunca, eski ve hakiki benliğini bulmuştu. Öylesine çocukça mesuttu ki, kendisine acıyarak bakıyordum.

Böylece yılın ortasını bulduk; temmuz ayına yani. Natal'ın kışına girdik. En hoş, eğlenceli, kalabalık, turist akını bir mevsimdir. Bu, Fransız ve İtalyan topraklarındaki Riviera'lar, Nice ve San Remo ne ise Cenup Arika'da da Natal, hususiyle Durban odur; hatta zenginlik ve konfor da burada daha üstündür.

Kendi kendime diyordum ki: "Aşkın bu derece hudutsuz, engin, durmadan derinleşici ve genişleyici olduğunu bilmezdim. Sevmenin ucu bucağı bulunmuyor; her gün daha fazla sevmek, sevilmek mümkün. Elvin'le ilk tanıştığım sırada duyduklarımı aşk sanıyordum, aşkın son mertebesi... Şimdi anlıyorum ki, henüz çekirdeğiymiş. Bugün o zamana kıyasla yüz misli seviyorum; yarın nispeten artmayacağı ne malum! Nispet yükseldikçe tadı da çoğalıyor."

Temmuz ortasında bir akşam, eve döndüğüm zaman, Elvin heyecanlı halde boynuma atıldı, gözleri yaşlıydı; kollarımın arasında sıkarak sordum:

"Ne var? Ne oldun?"

"Hiç," dedi. "Birden sinirlerim bozuldu. Bir korkuya kapıldım."

"Sebepsiz mi?"

"Bir vehim belki... Aldanmış olabilirim. İnşallah yanlış görmüşümdür. Yani gördüğüm o değildir. Hem değildi, galiba..."

O sözünü işitir işitmez, yüreğimin nasıl hızla kopacakmışçasına çarptığını bugün bile hatırlamaktayım. Bu atışa değme sağlam kalp dayanamazdı.

"Şimdi anlat bana," dedim. "Heyecanlanmadan, olduğu gibi."

"Az önce," diye başladı. "Saksıları sulamak için buraya geldim, etraf alacakaranlıktı. Caddenin lambaları tam o sırada yandı. Şurada, komşunun bizimkiyle bir hizada olan verandasında bir karaltı gördüm, dikkatle baktım. İyice sezememiştim ama kendimi, üzerime dikilmiş bir çift gözün tesiri altında hissediyordum. Sana tuhaf gelecek; bu gözler muhakkak onunkilerdi! Her bakışında duyduğum acayip üşümeden anladım. O üşümeyi yalnız..."

"Karl baktığı zaman duyardın, değil mi?"

"Evet. Başka hiçbir göz aynı tesiri yapmazdı, yapmıyordu. Tarif edemem, yüreğimi donduran bir şeydir bu! Belki bir tavşan da yılanın karşısında o hale düşer."

"Peki, karaltı ne oldu sonra?"

"Ne kadar geçti bilmiyorum, güç bela kıpırdadım, elimi komütatöre uzattım. Işık yandığı vakit orada kimse yoktu."

"Anlaşıldı, bir vehim... Farkında olmadan şuuraltı onu düşünmüşsün; bu düşünce tesiriyle küçük bir zihin inhirafı geçirdin. Olur böyle şeyler!"

Elvin'e kanaatimi kabul ettiremedim, ısrarla söylendi:

"Onun gözleriydi... Şimdi büsbütün eminim. O Durban'a gene geldi. Terasada değildi belki... Fakat muhakkak geri döndü."

"Yani gene vehhamlık! Terasada kimse bulunmuyordu; Durban'a döndüğüne hükmettiğin için gözlerini üzerine dikilmiş sandın."

"Terasada olması da mümkün... Zira orası hususi bir yer değil, bir pansiyon. Her gün başka başka adamlar gö-

rüyorum. Gelip de bize bela olmak için oda tutmadığı ne malum? Eğer tuttuysa ne yaparız?"

"Ne yapacağımızı sonra düşünürüz; evvela şu pansiyona bir bakayım. Olmadığına şüphe yok ya!"

"Gitme, korkuyorum! Evde tek başıma kalamayacağım."

"Odana gir, kapını içeriden sürmele. Muhakkak bakmalıyım, rahat etmemiz için! Durban'a gelip gelmediğini de yarın Tom öğrenir."

Biraz sonra pansiyondaydım. Sahibesi Hollanda kırması yaşlı bir kadın. Sordum:

"Bugün bir ahbabım gelip tavsiyem üzerine bir oda tutacaktı. Ben komşunuzum, birbirimize yakın bulunmak istedik. Herhalde gelmiştir."

"Evet, biri oda tuttu, lakin yarım saat önce beraber geldiği arkadaşıyla sokağa çıktı."

"Acaba kendisi mi? İsmini lütfen söyler misiniz?"

"Daha iyisini yapayım, size bıraktığı kartı vereyim."

Karttaki isim bambaşka...

"O değil," dedim. "Anlaşılan henüz gelmemiş; Pretoria'dan gelecekti de..."

Çıkıyordum, birden döndüm:

"Bu zatın yanındaki tıknaz, toparlak yüzlü, sarışına çalan saçlarıyla, mavi gözlerine uymayan esmerlikte biri mi?"

"Pek dikkatli bakmadım. Bunu bilse bilse Martha bilir, bizim hizmetçi... O da alışverişe gitti."

"Dönmesi uzar mı?"

"Mademki komşusunuz, salona buyurunuz; neredeyse gelir. Sizi yan terasada birkaç defa gördüğümü hatırlıyo-

rum; güzel zevcenizi daha çok görüyorum tabii... Ev işlerini yaparken. Temizliğe pek meraklı, bir Hollandalı kadar! Yabancısınız, zannederim."

Kısacık bir "evet" ile tasdik ettim. İsmini tanımadığım adamın arkadaşı galiba Van Hass! Terasaya çıkmış olacak; Elvin yanılmıyor. Herif yanımızda, pansiyona bir dostunu, daha doğrusu şebekeden birini getirmek suretiyle daima gelip gidecek; huzurumuzu bozacak; endişeli hayat tekrar başlayacak!

Buna bizim kadar üzülecek olan Tom'u –şayet iş tahminim gibi çıkarsa– hemen görmek lazım. Hareketimizi onun tayin etmesini istiyorum. Bu sırada sokak kapısının çalınmadan açılmasından Martha'nın geldiğini anladım, ayağa kalktım. Antrede hizmetçi kızla karşılaştım. Ev sahibesi, bir pansiyonun müşterilerini o yere uzunca bir müddet için bağlayacak sevimlilikte olan Martha'ya soruyor:

"Demin gelen müşterimizin yanındaki centilmen mavi gözlü müydü? Saçları da sarı?"

"Evet. Gözleri maviydi, hem de açık mavi... Esmer yüzüne çok yakışıyordu."

"Ben yakışıp yakışmadığını sormadım sizden! Sadece gözlerinin rengini öğrenmek istedim. Kâfi! İşinize gidebilirsiniz."

Martha, hanımının görünüşü kurtarmak için yaptığı ihtara aldırmadı; şimdi de alıcı gözlerle beni tetkik etmekteydi.

"Bu centilmen de misafirimiz mi?" diye sordu.

Cıvıltılı gözlerinde hülyalar, tasavvurlar birbirini kovalıyordu. Vaziyetin ciddiliğine rağmen hem onları fark etmiş, hem de mavi gözlü esmer adamın Karl olduğunu anladığım-

dan her şeyden önce Elvin hesabına üzülmüştüm. Kendisine hakikati söylemekten korkuyordum. İçimden:

"Geceyi rahat geçirmesi için yarın sabaha kadar gizlemem lazım."

Madama teşekkür ederek bu kararla eve dönüyordum. Fakat baş başa kalırsak sevgilim halimden şüphelenebilirdi. İyisi mi Elvin'i bir gece eğlencesine, mesela danslı bir yere götürmekti.

Elvin beni pencereden gözetliyordu ki, anahtar kullanmama vakit bırakmadan kapıyı kendi açtı. Gülümsemeye çalışarak: "Boş yere ürkmüşsün," dedim. "Yeni bir pansiyoner gelmiş ama tanıdığımız biri değil."

Derin, rahat bir nefes aldığını gördüm; vakanın nahoşluğuna rağmen ben de bir memnunluk duydum. Zira sevdiğim kadının o Afrikander külhanbeyinden nefreti bana bağlılığının bir deliliydi. Sırtından hafifçe iterek dedim ki:

"Haydi, giyin. Yemeği *South Sea*'de yiyeceğiz; dans edeceğiz, geceleyin denize gireceğiz. Gayet şık ve güzel olacaksın; beğenilmelisin; başlar sana çevrilmeli, hem de daha ziyade kadın başları! Giyimini ve güzelliğini cinsdaşlarına beğendiren kadın, hakiki güzeldir. Erkekleri seksapel aldatır, doğru hüküm veremezler."

Biz kapının önünde araba beklerken, yan pansiyondan iri yarı bir adamın çıktığını, kararsızca durduğunu, belli etmeden hareketlerimizi kolladığını gördüm. Acaba madenci Orloff bu mu? Şayet Van Hass'ın arkadaşı ise o isim ve meslek altında gizlenen beyaz esir ajanlarından biri olması mümkündür; İngilizlerin *Sweating System* ismini koydukları iğrenç ticaretin elebaşlarından biri...

Bindiğimiz otomobilin arka camından pansiyon kapısına göz attım: Orloff da bir arabaya girdi; arkamızdan geliyor. Takip mi? Vaka mı çıkacak bu gece? Tek başına bir adam olduğu için, Natal'de yabancılar tarafından çok sevilen ve süslü püslü yerli kabile erkekleri tarafından çekilip götürülen insan koşulu arabalardan *richshaw* veya *puspus*'lardan birine atlayabilirdi. Otomobili tercih edişinin sebebi ya çok uzağa gitmek niyetinde olması yahut bizi gözden kaçırmamak endişesi!

South Sea, yani Cenup Denizi plaj gazinosuna vardığımız zaman, demin peşimize düşmüş olan otomobil yanımızdan geçip yoluna devam etti. Belki de az ötedeki South Star'a gidiyordu. Muhakkak olanı, içindeki adam nerede bulunduğumuzu biliyordu.

Hemen geri dönmeyi, başka bir yerde eğlenmeyi düşünmedim değil. Fakat Elvin'i şüpheye düşürmekten korkmuştum. O kadar rahat, müsterih bir halde, öylesine tatlıydı ki! Zaten tehlike belireli beri ona karşı duyduğum muhabbet şimdi merhamet ve korku ile de karışarak büsbütün artmış, derinleşmiş, gönlüme sığmaz bir hale gelmişti.

Kendimden ürktüm ve insan benliğime dönmek için sesimi işitmek istedim:

"Fevkaladesin bu akşam Elvin," dedim. "Demin arabada bir şeye karar verdim. Eğer istersen, istediğin gün..."

"Ey? İstediğim gün?"

"Evlenebiliriz."

Bunu gazinonun yemyeşil çimenleri arasından açılmış renkli ampullerin hesaplı aydınlattıkları dar yollardan birinde söyleyivermiştim. Arabada gerçekten düşünmüş, kararlaştırmış mıydım? Hayır, öyle bir şey olmamıştı; daha doğ-

rusu şuurumun üstünde hiçbir karar almamıştım... Kendi sözüme kendim de Elvin kadar şaştım.

Sevgilimin sevinmesini bekliyordum. Durdu, yüzüme baktı, beni tetkik ediyor. Susuyorum. Az sonra şöyle dedi:

"Demek Karl gelmiş, terasada gördüğüm karaltı o imiş?"

"Buna neden hükmettin? Sözlerimle münasebeti nedir?"

"Bana acıdığın için *compensation* yapmak lüzumunu duydun, bir taviz, bir teselli... Yahut da ötekine karşı beni kanunun himayesine sokmak istiyorsun. Şimdiye kadar aramızda evlenme lakırdısı edilmemişti."

"Her zaman düşünüyordum. Niyetim ilk tanıştığımız günün yıldönümünde açılmaktı. Yeni senenin birinci günü... Beş ay sonra. Tom da biliyor. Fakat demin arabada sana karşı duyduğum muhabbetin ne kadar esaslı, sağlam, ebedi olduğunu birdenbire, büsbütün anladım. İçim yandı, sırrı beş ay daha muhafaza edemeyecek hale geldim. Sebep bu! Mademki umduğum kadar memnun olmadın, bahsi kapatalım."

Bulunduğumuz yolun kenarında, şemsiyesi kapatılmayarak unutulmuş bir masa, birkaç hasır koltuk ve oturanları yarı beline kadar gizleyecek çiçekli bir çit vardı. Hoş bir loşluk içinden gazinonun fazla ışıklı, fazla hareketli manzarası birden başka bir âlemdeymişçesine renkli bir film sahnesi gibi duruyordu; uydurma, tertip, dekor gibi bir şey... Sanki birdenbire değişecekti. Bir müddet orada kaldık. Elvin kolumdan çekti, beni bir kanepeye oturttu, kendisi arkasını gazinoya vermişti, ayakta duruyordu. Dedi ki:

"Reha, sevgilim! Ben de bir karar aldım, bundan sonra iradeli olmak kararı! Artık vakalar karşısında beni zayıf gör-

meyeceksin; bugünkü gibi ürktüğümü, titrediğimi, ağladığımı göremezsin bir daha! Saadetimi korumak için enerjimi toplayacağım. O enerji sayesinde Hartum'dan kalkıp bütün Doğu Afrika limanlarını dolaşarak şuraya gelmiş, varlığımı binbir tehlike içinde muhafaza etmiş bir kadınım, unutma! Eğer son zamanlarda yumuşak davrandımsa, bu, evvelce aklımdan bile geçirmeye cesaret edemediğim senin gibi bir erkek tarafından sevilmemden ileri gelen bir haldi; kendimi bırakıvermiştim."

Elvin, fikrini bu sözlerle anlatmıştı; kesik kesik ve daha az ağdalı ve çok samimi ifade etmişti. Burada ben, elimde olmayan yarı kitabi eşkâlini, bir nevi tercümesini koymuş oluyorum. Keşke hafızamın o kısmı da kuvvetli olsaydı da konuşmasını aynen tekrarlayabilseydim! Sözleri ne kadar canlı, sıcak, cana yakındı...

Kültürsüz bir ifadeydi, ama muhakkak maksadını gönle hitap ederek anlatıyordu. Biraz sustuktan sonra sordu:

"Gelmiş, değil mi?"

"Galiba burada."

Pansiyondaki görüşmeyi kendisine anlattım. Azimle tekrar kolumdan çekti:

"Kalk sevgilim," dedi. "Gazinoya gidelim. Çok eğleneceğiz, boyuna dans edeceğiz. İçeceğiz de... Fakat evimize dönüşte bizi hemen sızdırmayacak kadar. Ömrümün bir dakikasını bile üzüntülü geçirmek fikrinde değilim artık..."

Alıkoyamadım; çiti siper ederek önümde diz çöktü ve başını dizlerime dayadı. Eğilip yerden kaldırdım. İçmeden sarhoş olmuştuk, yolun yarı kısmını sarhoş yürüyüşle, sendelememeye çalışarak yürüdük.

Altı aydan beri benim ve Tom'un yanında –aile muhitleri hariç– serbest münasebetli çiftlerin gidebilecekleri şık yerlere alışmış olan Elvin, buralarda kendisini pekâlâ idare ediyor, en ufak bir falso yapmıyordu. Biçimini muhafaza şartıyla azıcık gelişmiş, iyice giyindiğinden daha gösterişli olmuştu; dikkati çekiyordu.

Eski rahatımın kaçtığını etrafa bakınıp aranmamdan, Karl'ın bulunup bulunmadığını öğrenmek istememden anladım. Artık hep böyle olacaktı. Elvin'le beraber nereye gitsem zihnim serbest kalmayacaktı. Daha fenası, işimdeyken de gene evde yalnız bıraktığım sevgilimi düşünecek, vesveselere kapılacaktım.

Bereket, içki az sonra bana hiç ummadığım halde bir nikbinlik verdi. İçimden:

"Bir şey olmaz," diyordum. "Herif geldiyse bile gider, fazla ileriye varamaz. Natal'da kanunlar serttir, emniyet teşkilatı da mükemmel... Şüpheli işler görenlere karşı hoş görme yoktur. Lüzumsuz bir telaşa kapıldım."

Masamıza çağırmış olduğumuz mühendis Kowley, saat on buçukta bizi evimize bıraktığı zaman kendimde içkinin sadece yükünü duyuyordum, neşesinden eser yoktu. Elvin de benim gibiydi ki, yatak odasına girince karyolanın kenarına ilişti; tuvaletini örten hiyeroglif desenli, kenarları saçaklı geniş şal bile omzundaydı; ben de soyunmuyordum; sanki dönüp tekrar sokağa çıkacaktık! Dedim ki:

"Nen var? Hani, gazino bahçesinde bir daha zayıf görünmeyeceğini söylemiştin? Bak, olmuyor işte!"

"Evet, olmuyor."

"Olur. Natal'den gidersek! Fakat gidemeyiz, paramız

yok, gideceğimiz yerde iş bulmam imkânsız olmasa da çok zordur, sefalete düşeriz."

"Benim alışmadığım şey değil bu... Sen yapamazsın."

Birbirimize dargın gibi, konuşmadan soyunduk. Çiftlerin içkili bir eğlence dönüşü böyle somurtkan oldukları çoktur. Hemen yatağa girdim. Meğerse farkına varmadan fazla içmişim ki, az sonra sızmakla uyumak arası kendimden geçtim. Geçmeden önce şöyle düşünmüştüm:

"Yarın sabah yan yana uyanınca barışırız, sağlam kafa ile vaziyetimizin düzelmesine bir çare ararız."

Ne kadar uyumuşum? Galiba pek az. Birdenbire dürtmüşler gibi gözlerimi açtım; evde bir gayri tabiilik hissediyorum. Nedir bu? Sofanın lambası yanıyor. Yan tarafıma baktım, Elvin yok. Seslendim, cevap alamıyorum.

Anlaşılmaz ve anlatılamaz bir korku ile kendimi karyoladan attım, dışarıya fırladım.

Evin kapısı yarı yarıya açık!

Ben uyurken bir şeyler olmuş. Elvin aşağıya inmiş. İnmiş ve geri dönmemiş, tekrar sesleniyorum. Merdiven sahanlığından eğildim, çağırıyorum. Tekrar odaları arıyorum, metresimi hiçbir yerde bulamıyorum.

Gözüm saate gitti; henüz on bir buçuk. Demek ki yatalı ancak yarım saat olmuş. Artık şüphe yok: Elvin beni ikinci defa bırakıp kaçmıştı.

Fakat niçin kapıyı açık bırakarak, sırtında tuvaletle?

Merdivenlere atıldım. Daima kapalı duran sokak kapısı da açıktı.

II

Hemen hemen indiğim kadar hızla yukarıya çıktım; gene telefonun başındayım, bir numara çeviriyorum, soruyorum:

"Mr. Taper orada mı? Rica ederim, pek mühim bir iş için görüşeceğim, eğer henüz gitmedilerse telefonda Mr. Falan'ın beklediğini haber veriniz."

Aradığım ve konuştuğum yer, Tom'un daima geç saatlere kadar vakit geçirdiği bir kulüptür, esasen kendisi bu kulübün ikinci reisidir. Ancak nizamnamesine göre hiçbir yabancı, aza olamadığı gibi kapısından da giremediği için nasıl bir yerdir, ben de bilmem.

Birkaç dakika sonra Tom'un sesini duyuyorum, diyorum ki:

"Seni hemen görmeliyim. Evet, mesele onunla alakalı, buraya, eve gelsen daha iyi olur. İyi tahmin ettin, gene habersizce gitti. Şimdi, beş dakika evvel, gözümün önünde, kapıları açık bırakarak! Farkına varamadım."

Tom'u beklemek uzun sürmeyecek ama öyle heyecanlıyım ki, odadan odaya geçiyor, boyuna dolaşıyorum. Bir ara terasaya da çıkmak, hava almak istedim. Acayibi oranın kapısı kapalı değil, halbuki demin camından baktığım zaman bana örtülü gibi gelmişti.

"Bu, hiç de tabii bir gidiş değil," diye söyleniyorum. "Ne derece küskün ve öfkeli olsa da gene de kapıları örtmeyi ihmal etmezdi. Yangından kaçar gibi fırlamış. Neden böyle yaptı? Benden kaçmak için sabahı bekleyebilirdi."

Nihayet Tom geldi. Akşamüzeri eve döndüğüm andan itibaren konuşmalarımızı da ihmal etmeyerek, vakayı an-

lattım. Sözümü kesmeden dinledi, bir yandan da viski içiyordu; şişeyi buzdolabından âdeti üzere kendisi almış, kadehini kendi kararınca doldurmuştu; Elvin varken de öyle yapardı.

Hikâyemi şu sözlerle bitirdim:

"Bu, ikinci kaçış! Tekrar buluşsak üçüncüsü de olacak. Artık münasebetlerimize son verip unutmaya bakmalıyım. Kaçmak onda bir 'mani' halini aldı. Aldı değil, eski illeti! Babalığının ve kocasının evlerinden de kaçmış, bütün gittiği yerlerde de aynı şeyi yapmış olacak. Fazla ehemmiyet vermemeliyiz zannediyorum."

Tom, oturduğu koltuktan kalktı, kadehini bir daha doldurdu; şimdiye kadar ağzını açmamıştı. Yerine tekrar geçince dedi ki:

"Azizim Rah! Elvin bu sefer kendiliğinden kaçmışa benzemiyor."

"Yani?"

"Onu kaçırdılar, galiba. Gayet ustalıklı bir tertiple, kaçmış fikrini vermeye dikkat edilerek..."

"İmkânı yok!"

"Görünen bu. Geçmişi de olduğu için hem bize, hem de başvurduğumuz takdirde polise kendiliğinden kaçıp gittiği kanaatini vermek için iyi bir plan kurulmuş."

"Peki ama bunu nasıl, sessizce, bir anda yapabildiler?"

"Orasını henüz anlayamadım."

"Seninle aynı fikirde değilim. Elvin bir buhran geçirdi, şuuruna hâkim olamayarak başını alıp gitti. Van Hass'ın şehre döndüğünü öğrenmekten ileri gelen bir buhrandır, bu! İkinci ve akla daha yakın bir ihtimal de şu: Uyku arasında gezindiğini biliyorum. İki defa o halde yakaladım. Biri bura-

da, öbürü senin çiftlikte. Fakat bu hadiseler kısa sürüyordu; ikisinde de evden dışarı çıkmamıştı."

"O halde hemen polise koşmalıyız."

"Eğlence dönüşü evi bırakıp giden bar kızı bir metres için mi? Polis sarhoşlukla aramızda kavga çıktığına, kadının başını alıp sokağa fırladığına hükmeder. Bize, 'Bekleyelim,' diyecektir, 'yarın kendiliğinden döner.' Böyle vakalar çok görülmüştür."

"Fakat bir Van Hass meselesi var; Elvin'i hırsızlıkla itham etmişti; sonra herifin fişi de bozuktur."

"O işleri bu saatte karakolda bulunan küçük memurlar bilmez. Merkezdeki büyüklerini ise bir tahmin üzerine gece yarısı rahatsız edemeyiz. Ortada bir cinayet, bir cürm-i meşhûd[1] yok. Zahiren bir metresin dostunu bırakıp gitmesinden ibaret olan bir iş..."

"Ellerimizi kavuşturup duracak mıyız? Hem o halde beni ne diye çağırdın?"

"İlk dakikanın telaşı. Kaçtığı muhakkak, kendi arzusuyla!"

"Yanılıyorsun. Elvin anlattığın şekilde gitmez. Hem mademki kaçırılma fikri aklıma geldi, mesele değişti. Sen gelmesen de ben polise gideceğim."

Ayaktaydım, odadan çıkıyordum; durdum. Telefon çalıyor. Tom makineye daha yakın bulunduğu için ahizeyi eline aldı, bana uzattı: Ses, Elvin'in! Yalnız şu cümleyi söyledi, telefonu kapattı:

"Böylesi daha iyi olacaktı. Senin rahatını bozmak istemiyorum. Allahaısmarladık."

1 cürm-i meşhûd: suçüstü

Tom sordu:

"Elvin'di konuşan, değil mi? Tahmin ediyordum."

"Artık kendiliğinden gittiğine şüphe kalmadı. Böyle daha iyi olacağını, rahatımı bozmak istemediğini söylüyor... Öyle olsun. Seni rahatsız ettim, Tom... Özür dilerim. Ortada bir somnabül de yok."

Arkadaşım çoktan kalkmıştı, kolumdan çekiyor, beni kapıya doğru sürüklüyordu. Bir taraftan da diyordu ki:

"Haydi, vakit kaybetmeye gelmez! Çabuk emniyet dairesine gitmeliyiz. Şimdi iş büsbütün ciddileşti. Artık sabahı bekleyemeyiz!"

"Fakat mademki arzusuyla kaçtığını söyledi... Ortada polisin karışacağı bir mesele kalmadı demektir."

"Asıl şimdi var, Rah! Zavallı Elvin'e o sözleri zorla, tehditle söylettiler; arzusuyla değil! Tertip mükemmeldir ama benim gibi her gece bir polis romanı okuyup bitireni kandırmaya yetmez. Derhal bütün yolların kontrol edilmesini isteyeceğim. Bilhassa şimale giden yolların! Saat birde kalkacak olan Kap uçağının da gözden geçirilmesi lazım. Daha yirmi dakikamız var, yetişiriz."

Kapıda duran spor arabasına binmiştik. Sordu:

"Sesi nasıl geliyordu?"

"Heyecanlıydı; fakat kendiliğinden konuşsa dahi bir ayrılık haberi verdiği için elbette normal olamazdı."

"Sualime dikkat et: Bir kâğıttan okurcasına düzgün cümlelerle konuştuğu hissi vermedi mi sana?"

"Evet, biraz öyleydi... Acele okuyormuş yahut ezberlemiş gibi konuştu galiba... Cümleler çok muntazamdı. Bir de şu var, şimdi farkına vardım: Sesi kısıktı; ağlamış, çok konuşmuş, haykırmış da kısılmış sanki!"

"Mümkündür; bu dediklerin de olmuştur. Sonra önüne bir kâğıt koydular, oraya yazılmış sözleri bir kelime eklememek şartıyla okumaya icbar ettiler. Bir taraftan da yollar kontrol edilirken yanınızdaki pansiyona yerleşen yolcuyu da sorguya çekmelidirler. Neydi ismi? Orloff, değil mi?"

"Küçük adını ben de unuttum. Kart nerede?"

"Lüzumu yok, iri yarı bir adam... Öyle mi?"

"Pehlivan yapılıydı; fakat yüzünü tam göremedim."

"Düşünsene, Rah! Elvin şayet senden ayrılmaya karar verseydi, yarın işinde bulunduğun sırada kendi eşyalarından bir kısmını olsun toplayıp bir de mektup bırakarak daha rahat gitmez miydi? Sırtında tuvaletle mi kaçardı? Boğmaya, öldürmeye kalkışmamıştın, herhalde! Tahminlerimin isabetine şu dakikada büsbütün inanıyorum. Zaten sana telefon ettireceklerine emindim, bu suretle vakit kazanacaklar, polis karışmadan işlerini bitireceklerdi."

Dairenin önündeyiz. Arkadaşım itiraz kabul ettirmeyen bir ses ve bir tavırla:

"Arabada kalacaksın," dedi. "İcabında seni çağırırlar. Benim söyleyeceklerime katacak bir şeyin olmadığına göre lüzum kalmayacağını sanıyorum. Allah vere de Harrison veya Borelli'den biri nöbette olsa. Hoş, lazım gelirse müdürü de ararım."

Tom, işe candan sarılmıştı; dedektif rolünden hazzettiğini de biliyordum. Hiç şüphesiz ki kafası benimkinden iyi çalışıyordu. Akıllıca yaptığım tek hareket onu yanıma çağırmam olmuştu. Eğer çekingenlik gösterip yarına bıraksaydım, Elvin'i kurtarmak ümidi çok daha azalacaktı.

Acaba azaldı mı?

İkide bir hükümet binasının kapısına bakıp, Tom'u kolluyorum, bir taraftan da Elvin'in vaziyetini düşünüyorum. Gangster filmlerinde seyrettiğimiz sahnelerden biri şimdi Durban'ın bir mahallesinde mi geçiyor? Bunu aklıma sığdıramıyorum; metresimin ani bir buhrana kapılarak başını alıp gittiğine inanıyor gibi olurken fikrimi değiştiriyor, arkadaşımınkini hakikate uygun buluyorum.

İkinci ihtimal beni çileden çıkarıyor; yumruklarımı sıkıyorum, dişlerim kendiliğinden gıcırdıyor. Van Hass'la karşı karşıya gelebilsem, aramızda filmlerdekinden daha korkunç, daha vahşi bir dövüşme olacağı muhakkak!

Elvin'e acıdığım içindir ki:

"Hayır," diyorum. "Arzusuyla gitti. Tom, okuduğu kitapların tesiri altında kaldığından vakayı bir haydutluk romanına çevirdi. Firarından az önce kendisine başka bir memlekete gitmek için paramız olmadığını ve iş bulamayacağımı söylemiştim. Bunu gayet iyi hatırlıyorum. Belki alındı, yahut rahatımı bozmamak istedi, hayatımdan çekilmekten başka çare kalmadığını anladı, kaçtı."

Binadan çıkan bir polis memuru –herhalde arabayı tarif etmişlerdi– doğru bana geliyor; ismimi sordu ve kendisini takip etmemi söyledi. Az sonra bir odaya girdim. Tom burada. Masa başında bir memur oturuyor. Arkadaşım diyor ki:

"Mr. Harrison da benim fikrimde. Bu, gayet esrarlı, şeytanca tertip edilmiş bir *kidnapping* hadisesidir. Elde olan her şey yapılıyor; Elvin'i şehir dışına çıkarmaları imkânsız. Birkaç dakika evvel hareket eden Kap tayyaresine binmediklerini şimdi öğrendik. 00.15'te kalkacak Pretoria ekspresi müşahede altında..."

Harrison söze karıştı:

"Ümidimiz karayollarındadır, otomobil bu işlerde daha fazla kullanılan bir nakil vasıtasıdır. Size telefon ettirir ettirmez hareket etmiş olmaları ihtimalini düşünerek uzaktaki merkezlere de emir verdik. Şayet şehirde saklanmadılarsa çok sürmez, haberini alırız."

"O Rus isimli adam bulundu mu?"

"İsim sahtedir; Peter'dir, bir sabıkalı... Tabiidir ki meydanda yok. Zaten vakanın bir kaçırma olduğuna onu bulamayınca hükmettik, Mr. Taper gayet iyi sezmiş; size kalsaydı yakalanmaları çok gecikirdi."

"Miss Elvin'e bir fenalık etmelerinden korkuyorum."

"Bu ihtimal zayıftır, zira ölüm cezasını göze almaları icap eder. Evinize dönebilirsiniz; mühim bir haber olursa sizi telefonla ararız; lütfen numaranızı veriniz."

Arabaya girince Tom dedi ki:

"Seni bu halinde yalnız başına bırakmak istemezdim, ama saat biri buldu. Yorgunum, sabahleyin de erken kalkmam lazım. Esasen bir tehlike bahis mevzuu değildir. Teskin edici bir ilaç al, yat. Yarın yüklü bir gün olabilir."

Evin önünde ayrıldık. Binanın dış kapısı geceleri de kilitlenmez; zaten kapıcı yoktur. Fakat kimse bu kapının kanadını açık bırakmaz. Nitekim gene örtülüydü; tokmağı çevirip girdim, tekrar kapadım. Antreyi ve merdivenin muhtelif yerlerini aydınlatan elektrik lambalarının sönmesi de adet değildi; sabaha kadar yanar halde tutulurdu.

Daha iki saat önce bu merdiveni, yanımda Elvin olduğu halde çıkmıştım. Şimdi nerede? Bir evde mi mahpus, yoksa bir otomobile koymuşlar uzaklara mı götürüyorlar?

"Niçin götürüyorlar?" diye kendi kendime soruyorum. "Böyle bir kaçırmayı göze almaları niye? Muhakkak benim bilmediğim, Elvin'in sakladığı mühim bir sebep var. Van Hass bir şey peşinde koşuyor. Elvin'den sanki bir sır, bir vesika alacak?"

Her ihtimale karşı soyunmadım, yatağa uzandım. Haziranda bulunduğumuzu söylemiştim. Geceler uzundu, zira kış mevsiminde idik. Dalarken havanın ağardığını gördüm. Saat beş buçuğu geçmiş olacak.

İçim yanarak uyandım; geceki vakayı derhal hatırlamıştım. Telefon çalmadığına göre polisten bir haber gelmemişti. Kımıldanmadan bitkin halde düşünüyorum. Birden hayret içinde kaldım, yerimden sıçradım.

Zira üzerime bir battaniye örtülmüştü. Yatarken bu yoktu, örtünmediğime eminim. Demek ki evde biri var, ben uyurken biri gelmiş. Kim?

Bir şey daha görüyorum: Elvin'in dün gece giydiği şeftali rengindeki kadife tuvalet... Şal da yanında... Kanepenin kenarında yarı atılmış vaziyette duruyorlar. Elbise dolabının kanatları açık... İşte, dekolte ayakkabıları da köşede!

"Gelmiş! Dönmüş!" diye sofaya koştum. Mutfakta bir tıkırtı var, içeriye girdim. Her çarşamba sabahı temizlik yapmak için gelen yaşlı kadın işle meşgul. Telaşla sordum:

"Miss nerede?"

"Öteberi almaya çıktı, neredeyse döner."

"Size kapıyı kim açtı?"

"Her zamanki gibi kendisi..."

"Kaçta gelmiştiniz?"

"Sekizde... Daima bu saatte gelirim, bilirsiniz."

Duvarda asılı, porselen çerçeveli büyük mutfak saatine göz attım; dokuza beş var. Evin adetlerinde hiçbir değişiklik yok. Kadın her hafta sekiz buçukta zile basardı; Elvin kapıyı açar ve az sonra alışveriş için sokağa çıkardı.

Dün gece olanlar? Rüya değildi. Demek ki Elvin sabahleyin benim daldığım sırada eve dönmüştü. Dönmüş, üzerime battaniyeyi örtmüş, elbisesini acele çıkarmış, tekrar giyinmiş, gündelikçi kadını beklemişti.

"Peki, şimdi geceki vakayı bana nasıl izah edecek? Ve ben polise ne diyeceğim? Ortada bir kaçırılma hadisesi bulunmadığı belli oldu. İşi karıştıran Tom! İzahatı kendisi versin."

Elvin kaçmamıştı, tuvaleti ve ayakkabıları şuracıkta duruyordu. Asıl mühim olan bu! Öfke ile sevinç karışmış bir heyecan içinde elbiseyi elime aldım, evirip çeviriyorum; büsbütün emin olmak istiyorum.

"Çabuk gelse de söyleyeceklerini dinlesem, bunlara göre Tom'a telefon etsem... O da polise bildirir, mesele kapanır."

Sokak kapısının usulcacık açıldığını duydum. Perdeyi siper alarak bakıyorum; giren Elvin... Paketleri almak için koşup karşılayan hizmetçiye uyanıp uyanmadığımı soruyor. Yüzü süzülmüş ama hareketleri heyecanlı değil. Uyandığımı ve yatak odasında olduğumu öğrenince durakladı; göğsü kabarıp iniyor; duvara dayandı. Belli ki kararsız... Ben de hâlâ ne muamelede bulunacağımı bilemiyorum, aynı kararsızlık içindeyim.

Zaten böyle zamanlarda insan kararlaştırdığını tatbik edemez, aklına son dakikada ne gelirse onu yapar.

Perdeyi araladım, elimle yanıma çağırdım ve konuşmasına meydan vermeden ne fazla sert ne de yumuşak olan bir tavırla dedim ki:

"Bana bir şey anlatmaya mecbur değilsin. Fakat Tom dün gece polise haber verdiği için, şimdi, vakit geçirmeden kendisini görmelisin. Ne söyleyeceksen ona söyle. Dokuzda bürosuna gelmiştir, hemen bir arabaya bin, oraya git."

"Lüzum yok, Reha! Zira iki saat evvel beni buraya, eve, polis getirdi."

"Demek seni buldular?"

"Evet... Büyük garın bekleme salonunda."

"Orada ne arıyordun?"

"Bilmiyorum. Kendime gelince ben de şaşırdım."

"Yani, uykuda mı çekip gitmişsin? Yaptığının farkında değil miydin?"

"Değildim, bir şey hatırlamıyorum."

"Telefon ettiğini de mi hatırlamıyorsun?"

"Öyle bir şey mi yaptım? Hiç bilmiyorum."

Elvin titriyordu; gene duvara dayandı. Kapıyı örttüm, kucakladım, yatağa götürdüm. Üstüne battaniyeyi çektim.

"Sus," dedim. "Artık konuşma, dinlenmelisin. Ben icap edenleri yaparım, Tom'a da haber veririm. Ciddi şekilde tedavinle meşgul olacağım. Lazımsa muhit, memleket de değiştiririz. Fena hiçbir şey düşünme sevgilim! Seni hastalığından da, hastalığına sebep olanlardan da kurtaracağım. Asıl hayat bugünden sonra başlayacak."

Perdeleri kapadım. Yatağın yanına döndüğüm zaman Elvin gözlerini kapamıştı, belli ki çabucak uyuyacaktı. Eğilip saçlarından öptüm, örtüyü vücuduna biraz daha sıkıştırdım. Ayaklarımın ucuna basarak odadan çıkıyorum.

***

"Eğer Durban'dan ayrılmak fikrinden vazgeçmedinse seni Gambi'ye yollayabileceğiz."

"Nerede bu yer? Bildiğim, işittiğim şey değil."

"Ayıplamam, zira bilen azdır. Hatta küçük boy Afrika haritalarında göze bile görünmez. Gambi, Fransızların Senegal ülkesine uzunluğuna sokulmuş, aynı isimdeki büyük ırmak yatağı boyunca dar bir toprak parçasıdır; Atlantik üzerindeki Bathuruk limanı başşehridir. İşte gideceğin yer burası; bir adacık."

"Ada oluşu hoş."

"Tamam. Gitmeye hazır mısın?"

"Hazırız. Zira Elvin'le konuştum, buradan uzaklaşmaya o da can atıyor."

"Yarın muamelesini yaptırmaya başlarız."

"Benim de, Elvin'in de senden ayrı düşmekten başka kaygımız yok."

"Evet ama dokun kuruluşu sırasında bir müddet başınızda bulunacağım için yani sizlerle beraber gideceğimden ayrılma henüz bahis mevzuu olamaz."

Sevinçten yüreğim titredi.

"Tom," dedim, "haberin en güzeli bu! Kısa süren bir kâbustan kurtulmuş gibiyim. Seni, Elvin'i hatta mühendis Pool'u kucaklamak istiyorum; belki yetmeyecek, garsonları da bağrıma basacağım... O kadar mesudum. İyi haberleri kutlayalım, dün gecenin acısını çıkaralım!"

Heyecanımdan fazla çırpınmış ve bir İngiliz kulübüne yakışmayacak derecede yüksek sesle konuşmuş olmalıyım ki,

Elvin masamıza baktı. Gözlerini açarak, eliyle de işaret ederek soruyor. Ben gülümsüyorum. Merakından özür dileyip dansı bıraktı; yanımıza geldi. Dirseğinden çektim, sandalyesine oturttum:

"Gidiyoruz," dedim. "Hem de Tom'la birlikte, bir Sudan Irmağı'nın Atlantik'e döküldüğü yerin ağzında küçük bir adaya! Yalı boyunda sevimli bir evimiz olacak, balığa çıkacağız, motorumuzla ırmak üzerinden içerilere ormanlara gireceğiz, zencilerin tamtamlarını işiteceğiz, danslarını ve ayinlerini seyredeceğiz. Oralarda keyfimizi kimse bozamayacak; zaten kimsenin aklına Bathurst limanına uğramak gelmeyecek. Anladın mı, Elvin? Bizim için asıl hayat Gambi'de başlayacak. Sudan bir bakıma senin memleketindir; çocukluğun o ülkenin doğusunda geçti; şimdi batısına yerleşiyorsun."

Dostum Tom heyecanımı yatıştırdı:

"Bunu pek açıklamasan, her tarafa yaymasan daha iyi olur," dedi. "İş henüz katileşmemiştir; saniyen işitilmesinde fayda yok, zarar var."

***

Ertesi günü umum müdür, Bathurst'e tayinim hakkındaki kararı imzaladı. İki hafta sonra lüzumlu malzemeyi de yükleyecek olan ufak bir kargo, bizi Gambi'ye götürecekti. Heyetin başında Tom vardı; orada bir ay kalacak, dönecek, yeni doku benim idareme bırakacaktı.

İşler yoluna girmişti. Daha doğrusu dış manzaradan böyle görünüyordu.

Gambi seferinden önce, Tom bizi bir gece için Hern Home'a götürmek istedi; cins atlarına, kısraklarına, tazılarına veda edecekti. Çiftlik bende Elvin'in bırakıp gitmesinden sonra sığındığım, ayrıca hastalandığım, sevgilime polis korkusu içinde yeniden kavuştuğum bir yer olmak itibarıyla acı ve tatlı günlerin hatıralarını uyandırıyordu.

Hatıralar, hayatımızın sevk ve idaresi üzerinde cismani ve manevi aile kusurları gibi rol oynar, elimizde olmadan tesirinde kalırız; çağırdıkları yere gitmeye can atarız. Teklifi kabul ettik.

Kabul ettiğimizi bildirirken Tom'a dedim ki:

"Konsolosumuzun bulunduğu ilk şehre gittiğimiz zaman nikâh formalitesini yaptırmak üzere Elvin'le nişanlanmaya karar verdim; yüzükleri de ısmarladım. Bunları çiftlikte küçük bir merasimle sen parmaklarımıza takacaksın."

"Öyleyse Gambi'ye arkadaşımız mühendis Pool ile karısını, lokantacı Pocher'i de götürelim."

"Olur... Bilhassa Pocher'i çok iyi düşündün."

"Bathurst'a bir metres yerine bir nişanlı ile gitmen sosyal mevkiin için daha muvafıktır. Oradaki İngiliz valisi ile *Kolon* idare meclisi azası *püriten* insanlardır; zahiri kurtarmak hususunda mutaassıp olduklarından, Capbell müessesesinin mühendisi ile ancak evli ise münasebete girerler. Keşke nikâh işini de daha önce halledebilsek..."

"Durban Belediyesi'nde yaparız."

"İyi bir fikir hatırıma geldi; denizde kaptana yaptırırız; sonra fırsat bulunca Bathurst'tan tayyare ile Kahire'ye gider, konsolosluğa da tasdik ettirirsiniz."

"Onu bizim nüfusumuza Hacı İsa oğullarından Hoca

Musa'nın kızı olarak kaydettirmeye çalışacağım. İcabında Ruhi Bey de şahitlik yapar, bildiklerini söyler."

"Âlâ! Şimdi Hern Home'da nişanlanınız bir kere... Üst tarafını yolda bitiririz. Bathurst'te hayat ucuzdur, bir miktar para biriktireceğinizi sanıyoruz."

Yüzüne "niçin" manasına baktım.

"Şunun için: Kahire'den memleketinize uzanıvermek kolaydır. Böyle bir ziyaret Elvin'i benliğine büsbütün kavuşturmaya yarar. Belki de –ne malum– vatanınızda yerleşip kalırsınız. Sizi görmeye gelirim."

Tom'un iyi yürekliliği, candan dostluğu beni heyecana düşürdü, elini hararetle sıktım, minnettarlığımı bu hareketimle kendisine bildirmiş oldum. Ayrılırken:

"Nişan işini son saate kadar Elvin'den saklayacağım, misafirlerden de... Hepsine bir sürpriz olsun."

***

Evleneceğim kadının hayatında benim henüz bilmediğim bir safha vardı, hem de çok karanlık, şüphelere ve itimatsızlıklara yer veren bir safha... Daha doğrusu beyaz esir ticaretiyle meşgul bir haydut siması! Bu bayağı adam ona sadece âşık mı? Bilmiyorum. Bilmemekle beraber Elvin'in aylardan beri kötü bir halini, ahlaksızlığını, sefahathanelerde geçirdiği yılların tortusu olan hayâsızlığı ve densizliğini görmemiştim. Ya üzerinde iz bırakmamıştı yahut da gizlemeyi mükemmelen başarıyordu.

Acaba hangisi?

Bütün bu müddet zarfında Elvin –şayet varsa– gizli tuttuğu korkusunu belli etmeden neşe içinde yolculuk hazır-

lıklarına kendini vermiş, Batı Sudan ve Senegal sınırları arasındaki berbat Gambi müstemlekesine kendisini hayalen ısındırmıştı.

Baş başa kaldıkça projelerini anlatıyordu da; biri kız, öbürü oğlan iki zenci çocuğu tutacak, süslü püslü giydirerek onları ev işlerine alıştıracak. Bir fikri daha varmış, çocukları İslam dininde yetiştirmek.

Epeycedir aramızda Türkçe konuşmaya başlamıştık, daha doğrusu basit muhaverelerde Türkçeyi tercih ediyorduk. Niyetim Bathurst'e yerleşince memleketten kitap, gazete getirtmekti; Durban'da bunlardan mahrumduk, ihmalimden de müteessirdim.

Günün birinde karşıma tıpkı kendisine benzeyen bir ikinci Elvin çıkacağını bilseydim, o zamandan tahkikata koyulur, Arifpaşazade'ye mektuplar yazar, Garbi Trakya'da kaldığı sadece tahmin edilen akrabası hakkında malumat edinmeye çalışırdım. Tabiidir ki senelerce sonra öyle biriyle karşılaşacağımı bilemeyeceğimden, meseleye hiç ehemmiyet vermemiştim. Elvin'e:

"Memlekete dönersek, döner dönmez herhalde Bandırma'ya gider, sorar, soruştururuz. Elbette köyünü, akrabalarını bulacağız, yavrum!"

Ilık ve açık bir kış başlangıcı günüydü, o gün... 30 Haziran 1946. Cenup Afrika'da yapraklar dökülmüştür. Şimdi memleketimdeki ağaçlar yemyeşildir; akasyalar çiçek açmış, baharda Noel çamları gibi donanmış olan atkestanelerinin beyaz veya pembe çiçekten ampulleri hatırlatan ışıklı tek tük, son turfanda sorguçları kalmıştır.

Gemi inşaat tezgâhlarının kamyonetine dolduk. Hern

Home'un yolunu tuttuk. Arabada bizden ve Tom'dan başka Pocher ile Pool ve zevceleri var; yedi kişiyiz.

Önce haber yollandığı için çiftlikte mükemmel bir hazırlığın bizi beklediğini, nefis yemekler ve rahat yataklar bulacağımızı bilmenin de artırdığı bir neşe içinde, Petermaritzbourg'a vardığımız zaman yolda durup güzel manzaralı yerlerde eğlenmemizden dolayı bir hayli geciktiğimizin farkına vardık. Mevsimin kısa günleriydi, güneş neredeyse batacaktı. Hern Home'a geceleyin girdik. Ancak bina –kâhyanın aldığı talimat üzerine olacak– donanmış, bizim nişan merasimine parlak şekilde hazırlanmıştı. Monsieur Pocher manzarayı görünce, dedi ki:

"Biraz öne alınmış bir '14 Temmuz' bu!"

İyi yürekli adamın kulağına fısıldadım:

"Elvin ile nişanlanmamızın şerefine dostumuz Taper'in nezaketi... Şimdilik kimseye duyurmayınız."

Lokantacı candan sevindi:

"Yapılması lazım geleni yapıyorsunuz," dedi. "Ben de vaktiyle böyle hareket etmiştim; Lily'yi bir *apaş*ın elinden böyle yaparak kurtarmıştım."

Aklıma geldi:

"Ha," dedim. "Geçen hafta bir gece yarısı Elvin sizin lokantaya gelmişti, değil mi? Tek başına, tuvaletle? Küçük bir hadise olmuştu da..."

"Geçen hafta mı? Bilmem, hatırlayamadım... Belki de uğramıştır; galiba uğramış... Ama ben keyifsizdim, o günlerde odama erken çekiliyordum."

Sözü değiştirdi, omzuma elini koyup söylendi:

"Şu nişan meselesine çok sevindim delikanlı! Masa ba-

şında en yaşlınız olmak itibarıyla bir nutuk vereceğim; birleşmenizi ben de takdis edeceğim."

Bu kısa muhaveremiz o gece Elvin'in lokantaya gitmemiş olduğunu öğrenmeme yaradı. Pocher önce boş bulunup uğramadığını anlatmış, sonra işi idareye çalışmış, başka bir bahse geçmişti. Artık şüphe yoktu; vaka gecesi olanların doğrusunu Elvin ile Tom benden saklıyorlardı; saklamak için uyuşmuşlardı. O halde metresimin nişan projesinden de haberi vardı; sır ortağı bunu da kendisine muhakkak çıtlatmıştı.

Fikrime yepyeni ve pek çirkin bir şüphe saplandı:

"Yoksa," diye mırıldandım. "İkisinin arasında sandığımdan çok başka türlü bir münasebet mi var?"

Birbirlerine karşı olan muamelelerini, bakışmalarını, bütün tavır ve hareketlerini bir anda zihnimden geçirdim; kadının evde yalnız kaldığı zamanlarda, yani ben işimin başındayken Tom'un bürosundan uzaklaşıp uzaklaşmadığını da düşündüm: Birkaç defa sebepsiz tezgâhlardan ayrıldığını hatırladım. Hayır, böyle bir şeye imkân veremezdim; fakat Elvin'in gizli bir hayatı olduğunu kabule mecburdum.

Köşke düşünceli girdim. Değişikliğin farkına varan merasim odamızda akşam yemeği için yıkanıp hazırlanırken tabiatıyla durgun haldeydik; konuşmadan soyunmuş, ılık bir duş yapmak için banyo bölmesine girmişti. Şunu söyleyeyim ki, belli etmeden o soyunma sahnesini seyretmiştim. Erkeğin zihnine şüphe girdikten sonra şüpheye sebep olan kadının vücudu tiksinti ile karışık fazla bir cazibelilik kazanıyor. Galiba üzerindeki yabancı gözlerin taze izlerini görmemekle beraber sezdiğim ve hayalimden geçirdiğim o lekeli çıplak-

lık beni arkasından hamam dairesine sürükledi. Kapıyı açtım, süzgeci açılmış, buharlı suyu boşanan duşun altındaydı; saçları ıslanmasın diye başını yan tutuyordu.

Beni görünce, eski bir bar kızından beklenmedik bir utangaçlıkla elleriyle göğsünü kapadı; kâfi bulmadı, banyonun içine çömeldi. Yavaşça yaklaştım, musluğu kapattım; emaye çengele takılı bembeyaz sileceği çekip aldım; bununla vücudunu örttüm, daha doğrusu sarıp sarmaladım, kendisini çömeldiği yerden ayağa kaldırmış, banyonun kenarına oturtmuştum.

"Şimdi söyle," dedim. "O gece ne olmuştu? Ama Tom'a anlattığın gibi dosdoğrusunu!"

Bunu bir hâkim edasıyla sormamıştım; aynı zamanda başını ellerimin arasına almış, eğilmiş, sıçrayan su damlalarının yer yer beneklediği yüzünü de yüzüme çekmiş, yanaklarından hafif hafif öpüyor, gözlerine tatlı tatlı, sıcak sıcak, hem şefkat hem istekle, "Cevabın ne olursa olsun senden ayrılmam, ayrılamam," manasına bakıyordum.

Korku vermediğime emindim; zira kendim de korku duymuyordum; diyeceğini peşin olarak kabule, mazur görmeye, affa hazırdım. Nasıl hazır olmayabilirim ki, demin seyrettiğim cismani tarafından ayrılmaya tahammül edemeyeceğimi katiyetle anlamıştım. Aşkım, ilk ayları sadece ruhuma haz verirken bir müddetten beri ona ilaveten maddi bir ihtiras hüviyetine de girmişti.

Bunun tarihi bilhassa Bluff Club dönüşü sabahladığımız geceye rastlıyor. Hani, birkaç asırlık hazzı birkaç saate sığdırabildiğine hükmettiğim gece yok muydu? Ona!

Elvin, sualimi bekliyormuşçasına şaşırmış görünmedi;

buselerimden irkilmekten başka kendisi de aynı şekilde, tatlı ve uslu mukabele etti. Sonra dedi ki:

"Karl ile sokağa çıkmıştım."

"Aranızda önceden kararlaşmış mıydı?"

"Hayır... Fakat akşamüzeri terasada çiçeklere su verirken onu yan pansiyonun, bizimkiyle bir hizada olan terasasında görmüştüm."

"Konuştunuz, tabii?"

"Evet... Beni sevdiğinden, hasretime dayanamadığı için geri geldiğinden, her çılgınlığı yapacağından bahsetti."

"Ne gibi çılgınlıklar mesela? Söylemedi mi?"

"Söyledi. 'Şu engeli ortadan kaldırmaya mecbur olacağım,' dedi."

"Yani beni temizleyecek... Öyle mi?"

"Öyle... Açıkça anlattı. Beni de korkutmaya çalıştı."

"Sen ne cevap verdin?"

"Anlamışsındır. 'Ayrılamam artık,' dedim. 'Ölünceye kadar kendisininim, başka birinin olamam.' İçeriye giriyordum. O zaman bilmediğin tehdidini gene tekrarladı."

Tam bu sırada kapımıza vurulmuştu. Tom dışarıdan sesleniyordu:

"Acele edin, çocuklar! Herkes salonda... İçmeye başladılar bile! Sizi bekliyorlar."

Elvin'e kımıldamamasını, ellerimle sırtına bastırarak anlattıktan sonra, gidip kapıyı açtım. Dedim ki:

"Biz azıcık kalacağız, senden ve misafirlerden özür diliyoruz. Fazla gecikmez, geliriz."

Tom benim henüz giyinmemiş olduğumu gördü; heyecanlı halimi aklınca iki âşıkın yer değiştirmekten hoşlanıp

birbirlerine yaklaşmak arzusuyla yorumlayıp –kabahatim de böyle düşünmesine yardım etmiş olacaktı– gülümsemesini gizleyerek:

"Peki," dedi. "Ben onları oyalarım... Keyfinize bakın!"

Döndüm. Elvin vaziyetini değiştirmemişti; belli ki şimdiye kadar gizlediklerini söylemeye hazırdı; hatta söyledikleri kısım bile onda bir ferahlık hâsıl etmişti; gözleri gözlerimden kaçmıyor, bilakis derin bir tevekkül ve memnunlukla arıyordu.

"Neymiş o bilmediğim tehdit?" diye sordum. "Senin bir suçunu mu polise haber verecek? Elinde bir vesika da mı var?"

Banyo dairesi beyaz çinili ve bu yüzden de çiğ aydınlıktı; fanusların hepsi de biz gelmeden açılmıştı; bir tekini bırakıp öbürlerini söndürdüm. Asıl itirafa sıra gelmişti; sevgilimi bol ışık altında işkence odasına sokmuşum gibi, rahatsız etmek istemiyordum; o dakikada bile şefkat, yüreğimden taşıyordu.

Meğerse ben de o loşluğa muhtaçmışım; ferahlar gibi oldum. Elvin'i düşmesinden korkuyormuşçasına belinden tutuyor, bir elimle sırtını okşuyordum. Kucağımda gibiydi, başını göğsüme dayadım.

"Söyle sevgilim," diye fısıldadım. "Hiç üzülme. Bizi ayıracak bir sebep yoktur... Ne kadar fena, müthiş bile olsa! Bir cinayet midir bu? Birini mi öldürdün?"

Bu öldürme sözünü mübalağanın son kertesi olarak kullanmıştım; tabii idi ki böyle bir ihtimali gerçekten düşünerek sormamıştım. Ufak bir suçun itirafını beklemekteydim. Yahut da kanunun büyük saydığı, cinayet mahkemelerine

götüren kolektif cürümlerden bir tanesine katılmak... Mesela beyaz zehir kaçakçılığı veya basbayağı gümrük kaçakçılığı. Kızcağızı yaşadığı muhitteki sabıkalılar kandırarak bir şebekeye sokmuş, bir cürüm işlemesine yol açmış olabilirlerdi. Birçoklarının tazyikinden kurtulmak için, o da cahillik ederek böyle bir işe girişmek zorunda kalmıştı... Cevap alamayınca tekrar sordum:

"Birini mi öldürdün? Katil misin sanki?"

"Evet," dedi. "Ben bir adam öldürdüm."

Bir an durakladım; inanamıyorum.

"Emin misin?" dedim. "Yoksa sana mı öyle geldi?"

"Gayet eminim! Hem de bir eğe ile... Kalbinin üzerine soktum, ucundan pek azı dışarıda kaldı; kan hiç çıkmadı."

"Bir demirhanede, yoksa marangoz dükkânında mıydın?"

"Hayır, kamarada! Bir tırnak eğesiydi; hani gayet uzun, parlak madenden, sapasağlam, halis çelik tuvalet takımı törpüleri vardır, onlardan! Port Sudan'dan almıştım, İngiliz malıydı."

"Kimdi bu adam?"

"Van Hass'ın ortağı, Mısırlı bir kaçakçı..."

"Niçin öldürmeye mecbur oldun, Elvin? Tecavüze mi uğramıştın?"

"İlaç içirmişti bana... Kendime geldikten sonra baktım yatakta uyuyordu. Fazla düşünemedim, oracıkta duran eğe gözüme ilişince, bunu kapar kapmaz göğsüne sapladım. Sıcak bir geceydi, herif çıplak yatıyordu; Daresselam ile Mozambik arasında, Durban'a gelirken..."

"Sonra ne yaptın?"

"Kamaramdan fırladım, gidip kumar masasından Karl'ı kaldırdım, vakayı anlattım."

"Cinayeti örtbas edebildiniz demek?"

"Karl ile Pavlov cesedi kimseye sezdirmeden denize attılar."

"Ertesi günü Mısırlı vapurda bulunamayınca ne oldu?"

"Haşhaş içerdi; bunu bilmeyen yoktu. Zehrin sersemliğiyle denize düştüğüne veya bir krize kapılarak intihar ettiğine hükmettiler. Zaten sevimsiz bir sabıkalıydı; acıyan olmadı. Öbürleri de adeta sevindiler."

"Şimdi seni bu cinayeti açıklarız, diye mi tehdit ediyorlar?"

"Evet."

"Asılsız bir itham da olabilir. Nitekim Cap'daki hırsızlık ithamı da bir netice vermemişti."

"Ellerinde vesika var, Reha!"

"Ne vesikası? Kanlı eğeyi mi saklamışlardı, başka bir delil mi? Onlar da tutmaz."

"Çok daha fenası; benden bir kâğıt aldılar."

"Kâğıtta itirafın mı yazılı?"

"Evet."

"İşte bu kötü!"

Birden kendimi topladım. İlave ettim:

"Kötü, fakat çaresiz değil. Tom hikâyeni başından sonuna kadar, bütün teferruatıyla senden öğrendi, biliyor tabii?"

"Hepsini..."

"Ne diyor?"

"Durban'dan gitmemiz fikrinde... Hatta Gambi'yi de

kâfi bulmuyor, Türkiye'ye dönmemizi istiyor. Zaten bizi Bathurst'e götürmeyecek, hemen Marsilya'ya, oradan da memleketimize yollayacak. Buna göre tertibat aldı."

Gene kapıya vuruldu. Seslendim:

"Geliyoruz, beş dakika!"

Elvin'i banyonun kenarından kapıp odaya, kucağımda götürdüm.

"Çabuk giyinelim," dedim. "Daha evvel öp beni, sarıl boynuma! Şimdi nişanlanacağız. Evet, yüzükler cebimde... Buraya onun için geldik. Kararımda hiçbir değişiklik yok. Tom'un dediklerini yapacağız, memleketimize gideceğiz. Belki de Bathurst yolunu tutmadan, doğruca!"

Bir yandan acele acele giyiniyor, bir yandan konuşuyorduk.

"Demin şu mahut geceyi anlatıyordun, araya başka mesele karıştı. Evin terasasında tehdidini savurduktan sonrası ne oldu? Dönüşte niçin Karl ile sokağa çıktın? Mecbur mu etti?"

Birkaç dakikaya kadar nişanlanmak ve ilk fırsatta evlenmek kararında olduğum Elvin, ayna önünde makyajını yapıyordu. İstemeyerek gözüm sağ elini seyrediyordu, eğeyi bir darbede Mısırlı gangsterin kalbine sokan eli! Cinayet manzarası da kafamda tecessüm etmişti. Hint Okyanusu'nun sıcak gecesinde, Mozambik kanalını aşan vapur... Dar ve basık kamara... Yatakta çıplak uyuyan haşhaş düşkünü haydut... Açılır kapanır vapur masası üstünde duran uzun ve parlak eğe, hepsi! Çirkin, adi, korkunç bir film dekoruydu, bu.

Elvin'i şimdiki gibi zarif bir odanın tertemiz havasında ve tertemiz tuvalet masası önünde, taze bir pudra rayihası

sinmiş vücuduyla değil, yanık kenevir kokusu içinde, ilaçlı gözleriyle görüyorum; parçalanmış bir kombinezonla! Şu bembeyaz uzun parmakları uçlarında olgunlaşmamış kiraz tanesi renginde tırnaklarıyla eğe uzanıyor. İşte elinde... Kadın yatağa doğru ilerliyor. Fakat insaflı rejisör filmin üst tarafını göstermiyor, perde bulanıyor. Tekrar sordum:

"Mecbur mu etti seni?"

"Bunu da anlatacağım, ama Tom'a ve misafirlere karşı gecikmemiz ayıp olacak. Mademki en mühimini söyledim, artık ötesini gizlemem için sebep yok, bak, gene kapıya vurdular; artık salona çıkalım. Mümkünse bir müddet bunları unut... Unutmaya çalış! Benim ömrüm unutabildiğim dakikalarda devam ediyor, hatırladığım müddet üzülüyorum. Cehennem azabı çekiyorum."

"Peki Elvin, yaşamak için unutacağız. Zaten kabahatli bulmadım seni. O gecenin ve o geceden önceki maceraların tafsilatını bilmemekle beraber ilaçlayıp sana istemediğin şeyi yaptıran hayduda hak ettiği cezayı vermişsin. Kanun öyle düşünmediği içindir ki gene kanun yapanlar araya bir jüri katmak lüzumunu duymuşlardır."

Alkol ihtiyacını hiçbir gün, bu derece kuvvetle hissetmemiştim; bir dakika sabra mecalim yoktu. Odaya göz gezdirdim; köşedeki dolaptan ümitlendim; açınca rafına dizilmiş birkaç şişe bulunca hemen brandiye sarıldım; kadehle uğraşacak halde değildim, şişeyi ağzıma diktim.

Sonra Elvin'e götürdüm. O da benim gibi yaptı, şişeden içmek için başını yukarıya kaldırdı.

Yemek verandada yenilecekti; buraya girdiğimiz zaman misafirler ayakta, emektar Conrad'ın hazırladığı –kadehle-

rinin etrafı şekere batırılmış, buzlu gibi görünen– kokteyllerini içiyorlardı. Bu kadehleri yukarıya kaldırarak bizi selamladılar. Bertha'nın tepside getirdiği kokteyllerden aldık, hep birden içtik. Nişanlanacağı öğrenilen çiftin şerefine!

Masa başına geçinceye kadar kafam Elvin'in itiraflarını kurcalamaktan kurtulmadı. Bir ara ona rastlamanın bir talihsizlik olduğuna inanır gibi kendimi acınacak halde hissetmedim değil.

"Bir aile kızını sevebilirdim, mazisi yüklü olmasına imkân bulunmayan, sadece hayallerle oyalanmış bir kız! Onun ellerine bakarken çıplak bir haydudun yüreğine boylu boyunca saplanmış bir eğenin ürpertisini duymazdım," diye içimden söylendim. Şu var ki, bu genç kızdan öyle derin bir intikam hissine kapılması, tiksintiden dolayı cinayeti göze alması beklenemezdi.

Halbuki şimdi, hikâyesini dinledikten ve Van Hass ile uzayıp giden mücadelesine yedi aydır şahit olduktan sonra ona güvenmem lazım geliyordu. Katil olmuştu, fakat mertçesine... Kadınlık gururunun kırılmasından ve namusuna dokunulmasından dolayı!

Vakta ki herkes gibi biz de sendeleye sarsıla odamıza dönmüştük; günün ağardığını fark ettik. Nedense elektriği söndürmek lüzumunu duymuştum. Alacakaranlıkta Elvin'i kucakladım; kaçırmaktan korkarcasına, bir ayrılığa hazırlanıyormuşuz gibi başını göğsüme dayamış, aradan yıllar geçtikten sonra eşini Abant Gölü'nde bir gece kucakladığım dolgunluğu içinde narin vücudunu vücuduma yapıştırmış, kenetlemek istercesine sıkıyordum, o da susuyordu. Neden sonra kulağına fısıldadım:

"Artık sana hiçbir şey sormayacağım; ne o vaka hakkında ne de geçen geceki gidişine dair! Bu bahisler kapandı. Daima gelecek günleri konuşacağız... Bugünlerin üzüntüsüz geçmesini ben sağlayacağım; sen düşünmeyeceksin!"

Oda iki karyolalıydı. Elvin'den ayrı düşmeye gönlümün bir an bile razı olamayacağı bir haleti ruhiye içinde bulunduğumdan –yatmaya hazır hale gelince– onu yataklardan birine çektim. Böyle şeyler başka zaman da olmuştu, bir yenilik ve değişiklik değildi.

Fakat ayrılmamak arzusunu, ihtiyacını hiçbir zaman bu derece iç yakıcı mahiyette hissetmemiştim. İkimizin bir tek madde, bir maden halitası olmadığımıza, ayrılmaz hale gelemediğimize kızıyorum.

Aşk ve ihtiras bunu yapmaktan aciz, diyordum, yazık! Keşke aşk iki sevdalıyı eritip bir kalıba sokabilse ve öylece dondurup bıraksa! Ayrılmak ihtimali kalmasa... Âşıkların ölümü, sonu öyle olsa!

Bunu hissetmekte ne kadar haklı olduğumu öğrenmenizin sırası geldi, son fasıldır bu...

III

Şehre dönünce bir taraftan yol hazırlıklarıyla meşgul olurken, öbür taraftan Van Hass çetesiyle temas imkânlarını araştırmaya başlamıştım. İlk işim komşu pansiyona gidip yaşlı kadından Pavlov Orloff hakkında malumat edinmek olmalıydı. Beni genç hizmetçi karşıladı, pansiyon sahibesi sokağa çıkmıştı; kızın ismi Martha idi, iyice hatırlıyordum. Şirin hizmetçi:

"Bir daha görünmedi bu adam," dedi. "Halbuki geleceğini söylemişti; bana da iyi bir iş bulacaktı. Dört gözle bekliyorum."

"Bulacağı iş nedir?"

"Bar artistliği... Zaten öyle bir şey arıyordum, hizmetçilikten bıktım."

"Doğru, siz ancak artistliğe layıksınız, pek güzelsiniz, ayrıca gayet sıcakkanlısınız. Demek Orloff bu işlerle meşgul?"

"Evet... Çeşitli memleketlerde barlar, tiyatrolar işletiyormuş. Beni Buenos Aires'e götürecek. Ama o zamana kadar meseleyi gizli tutmamı tembih etmişti. Nasılsa ağzımdan kaçtı. Rica ederim, bizim hanıma bir şey söylemeyiniz."

Söylemeyeceğimi vaat ettim. Van Hass çetesinin mahiyetini büsbütün öğrenmiş oluyordum. Martha'nın çenesini okşadım; daha ileriye varsam sesini çıkarmayacağını belli etti. Eline bir sterlin sıkıştırdım. Pavloff gelirse kendisine ziyaretimi haber vermeden terasaya beyaz bir mendil asmak suretiyle beni haberdar etmesini sağladım, ilave ettim:

"Şayet o sözünü tutmazsa, istediğinizi ben yaparım. Hatta sizi Rupert'e angaje ettirebilirim."

"Bunu tercih ederim," dedi.

Tamamıyla uyuştuk. Nitekim ertesi akşam yarı terasada beyaz bir mendilin sallandığını gördüm; Pavloff gelmişti. Elvin'e sezdirmeden yolunu kollamaya başladım. Niyetim sokakta yakalamak ve şahitsiz konuşmaktı.

Bir gün sonra bu da oldu.

Pansiyonun kapısından çıkarken karşısına dikildim. Başımla hafifçe selamlayıp dedim ki:

"Benimle göz aşinalığınız olması lazım... Mühendis Falan! Sizi bir dakika rahatsız edeceğim."

"Söyleyiniz!"

"Arkadaşınız Mrs. Hass ile pek mahrem ve pek mühim bir mesele hakkında görüşmek icap ediyor. Kendisini nerede bulabilirim? Her iki tarafın menfaatiyle alakalı olduğu için yardımınızı esirgemezsiniz sanıyorum."

Orloff, beklediğim gibi kaçamak yola saptı. Van Hass'ın yerini bilmediğini, onu epeyce zamandır görmediğini, mektuplaşmadıklarını kuru bir ifade ile anlattı ve yürümesine devam etmek istercesine bir harekette bulundu, mani oldum.

"O halde polise müracaat zorunda kalacağım. Zira biri var ki, örtbas edilen bir cinayeti hükümete bildirmeyi daimi tehditler altında yaşamaya tercih etmektedir. O vakada suç işleyenden başka iki kişi, bir şebekenin iki azası ölüyü ortadan kaldırmak suretiyle bu suça iştirak etmiştir. Esasen vakanın asıl müsebbipleri de bunlardır; jüri daha ziyade bunlara karşı sert davranacaktır."

Ağır ağır ilave ettim:

"Kaldı ki o iki şahıs, adliyenin kendine ait dosyalarını karıştırmasından, hele kaçakçılık şubesiyle beyaz esir ve keyif verici zehir bürolarının raporlarını dinlemekten hiç de memnun olmayacaklardır."

Van Hass'ın arkadaşı beni baştan ayağa kadar süzdü ve:

"Bildiğim şeyler değil," diye mırıldandı. "Fakat mademki dostumla konuşacağınız mesele ehemmiyetlidir, onu bulmaya çalışacağım ve sizinle görüşmesini temin edeceğim."

"Evimi, memuriyetimi, telefon numaralarımı, her şeyimi bildiğiniz için adres vermek lüzumsuz; ancak bir mühlet tayini şart. Kırk sekiz saat zarfında sizden ve dostunuzdan bir ses çıkmazsa, kırk sekizinci saatte iş polise aksetmiş bulunacaktır."

"Yarın haberimi alırsınız, zannederim."

Böyle dedi ve selam vermeden ayrıldı, caddenin akşam kalabalığına karışıp gitti, gözden kayboldu.

İstediğim randevunun verileceğine emindim. Haydutlar, ummadıkları bir tabiye ile karşılaşmışlardı. Kendi kendilerine diyeceklerdi ki:

"Mühendis olacak herif, kadını mahkemeden küçük bir ceza ile kurtarabileceğine inandırmış. Pek de yabana atılacak söz değil. Vaka adalete intikal ederse bizim işin içinden sıyrılmamız beklenemez; az çok bir cezaya çarptırılmamız muhakkaktır. Hele bir görüşelim... Galiba mahut mektubu isteyecek!"

Verip vermeyeceklerini şimdiden kestiremezdim. Fakat bir uyuşma yolu bulunacağı fikrindeydim. Bütün mesele onları Elvin'in teslim-i nefse hazır olduğuna inandırmaktaydı. Halbuki nişanlımın bu işlerden henüz haberi yoktu, Tom'a da açılmamıştım; meseleyi tek başıma hallederek hem arkadaşımın, hem sevgilimin nazarında bir mevki kazanmak, en doğrusu kendi teşebbüsümle kendimi ve Elvin'i rahata kavuşturmak azmindeydim.

Kırk sekiz saatlik mühletin yarısı geçmişti ki, dairemdeki telefonda yabancı bir ses bana şunu söyledi:

"Bu akşam saat altıda Rupert'e uğrarsanız, istediğiniz zatla görüşebilirsiniz. Doğruca müdür odasına geleceksiniz."

Tom'a haber vermeli miydim? Lüzum görmedim; zira maruf bir barda buluşacaktık, bilmediğim bir yerde, bir batakhanede değil. Oraya gitmekte hiçbir tehlike yoktu; esasen bir tehlike bahis mevzuu olamazdı da...

Tayin edilen saatte, bu kanaatle ve güven içinde bara

girdim. O yere daha önce geldiğimi söylemiştim; doğruca müdür odasına yürüdüm. Bir uşak sordu:

"Mr. Falan'ı mı haber vereceğim?"

Başımla tasdik ettim. İçeri girip hemen çıkan hademe kapıyı açtı. Bu sefer masa başında Van Hass oturuyordu ve odada başka biri yoktu. Gösterdiği koltuğa oturdum. Akşam çoktan bastığı için lambalar yanmıştı; panjurlar da kapalıydı.

Bar ancak saat dokuzda müşteri kabulüne başladığından, geçtiğim koridorlarda kimseye rastlamadığım gibi hiçbir ses de duymamıştım. Hayat ve hareket henüz başlamamıştı.

Bir müddet birbirimizi süzmeye bile lüzum görmeden dalgın durduk. Nihayet Karl dedi ki:

"Serbestçe konuşabiliriz. Kimse bizi dinlemiyor, esasen yalnızız."

"Arkadaşınız size maksadımı anlatmıştır herhalde! Elvin tehdit altında yaşamaktansa, adalete teslim olmayı tercih ediyor. Ben de fikrini muvafık buldum."

"Böyle olduğuna emin misiniz?"

"Şüpheniz nereden geliyor?"

"Şu noktadan: Eğer kararınız bu olsaydı, Cenubi Afrika seyahatine hazırlanmamanız lazım gelirdi. Hapishaneye girmeyi kararlaştıran birinin uzak bir sefer için hazırlanması size garip gelmiyor mu? Muhakkak ki nişanlısını kendi başına hâkimler elinde bırakıp gidecek bir âşığı siz de tasavvur edemezsiniz; nitekim biz böyle bir şeye inanmıyoruz."

Van Hass ilk defa gözlerini gözlerimin içine dikmişti. Bu dikilişin karşısında göz kapaklarımı indirmemek için irademi topladım, aynı kuvvetle boy ölçüştük; fakat yürüttüğü sağlam muhakeme beni şaşırtmıştı; asıl bunu belli etmemek lazımdı.

"Yolculuğa hazırlanmamızın sebebi hasımlarımızın hâkim huzuruna çıkmak istemeyeceklerine güvenmemizdir," dedim. "Çıkmakla biz epeyce şey kaybedeceğiz; onların kaybı daha az olmayacaktır. En iyisi bir hal çaresine ulaşmak... İki tarafın menfaati bunu icap ettirir."

"İstenilen nedir?"

"Zorla yazdırılmış olan bir mektubun geri verilmesi!"

Muhatabım şaşmış göründü. Sordu:

"Ne mektubu? Katiyen anlayamadım."

"Ben de anlamamazlıktan gelmekle ne kazanacağınızı hiç anlamadım."

"Bir mektup mu varmış bizde?"

"Varmış değil, vardır... Bir itirafname!"

"Böyle bir şeyden bizim haberimiz yok. Sizi olmayan bir vakaya inandırmışlar. Esasen tahmin etmiştik; bahis mevzuu hanımı henüz tanımamışsınız. Yani ruhi vaziyetini kavrayamamışsınız demek istiyorum."

"Şu sözünüzle neyi kastediyorsunuz?"

"Miss Elvin'in işlemediği bir cürmü işlemiş sanmasını!"

"Darüsselam'dan gelirken vapurda bir vaka, daha doğrusu bir cinayet olmadı mı?"

"Avrupa Adası ile Leurenço Marker arasında geçirdiğimiz müthiş fırtına hariç, en ufak bir hadise vuku bulmadı. Cinayet şöyle dursun, kimsenin burnu kanamamıştır. Anlaşılan zavallı kadın kendiliğinden bir vaka icat etmiş. Zaten hastadır, somnambül olduğunu da bilmiyor musunuz?"

"O kadarını biliyorum. Fakat kendisini, işlemediği bir cinayetle itham edecek derecede şuur hastası olduğunu sezememiştim. Hâlâ da şüpheliyim. Vapurda mısırlı bir kaçakçı, haşhaş müptelası bir haydut yok muydu?"

"Vardı: Hacı Mansur... Fakat kaçakçı değildi, antikacıydı."

"Sağ salim Durban'a indi mi?"

"İndi ve yine vapurla yoluna devam etti. Kap şehrinden mektubunu almıştık. Şimdi Kahire'de bulunduğundan da haberdarız. Hayali cinayete kurban giden bu adam mıdır?"

Cevap vermedim, verecek halde olmadığımı tahmin edersiniz. Düşünceye dalmışım. Demek Elvin kimseyi öldürmemişti; bana Hern Home çiftliğinde anlattığı hikâye baştan başa muhayyilesinin icadıydı. Firar ettiği gece hakkında tafsilat vermeye yanaşmaması da o gece ne yaptığının farkında olmamasından ileri geliyordu.

Rakibin sözlerine inanmakla beraber, bir daha sordum:

"O halde ne cinayetin ne de zorla yazdırılan itirafnamenin aslı var? Mısırlı tüccar hayatta!"

"Geldiğimiz tarih, vapurun ismi, hepsi malum olduğundan zabıtaya müracaat edip tahkikat yapabilirsiniz. Geminin yolcuları arasında ne ölüm vardır ne kayıp! Süvari, Durban polisine vukuat ihbarında bulunmamıştır."

Van Hass, önündeki banknottan bir kâğıt kopardı, bir şeyler yazdı; kâğıdı bana uzattı.

"İşte, limana vardığımız tarih, vapurun ismi burada yazılı. Başka? Bildiklerimi söyledim."

"Tamamını değil. Elvin'le niçin meşgul oldunuz? Sevdiğiniz için mi? Yoksa bana anlattığı gibi kendisini Cenup Amerika'ya mı yollamak istiyordunuz?"

Kaşları büsbütün çatılan Karl, bir an tereddüt etti, sonra:

"Bunlar da uydurma," dedi. "Miss Elvin'e sadece acımıştım, pek perişan haldeydi. Darüsselam'dan kurtardım, buraya gelmesine ve namuslu bir yere kapılanmasına yardım ettim. Kendisini sevimli bulmakla beraber o cihetten meşgul olmaya vaktim de yok, ihtiyacım da! Zira üç şehirde bar işleten bir grubun müdürlerinden olduğum için kadına fazla kıymet vermem; bezmişimdir."

"Onu Rupert'e angaje etmek istediniz ama?"

"Arzu gösteren kendisiydi."

"Elvin bu kadar mı yalancı, düzenbaz, müfteri?"

"Hiçbiri değil... Bir hasta! Tavsiye ederim, birlikte Bathurst'a gitmeden önce fevkalade klinikleri ve mütehassısları mevcut olan Durban'da bir tedavi devresi geçirtiniz. Ötede –tanıdığım yerdir– bunları bulamazsınız."

Böyle diyen Van Hass, konuşmanın nihayete erdiğini anlatmak için elini masaya vurdu. Ayağa kalktım:

"Teşekkür ederim," dedim. "Onu da düşünürüm... Başka cihetleri de!"

Loşluğu ve tenha hali devam eden koridorlardan tekrar geçerek caddeye çıktım. Yürümem lazımdı; yürüyerek bir karar almam... İlk aklıma gelen Tom'la konuşmak, vaziyeti anlatmak oldu. Yarına bırakmayı muvafık buldum. Elvin'e açılmak fikri bir şok yapması ihtimalinden dolayı katiyen caiz değildi. Ama bir şeyler yapmalıydım... Bu halde eve dönemezdim.

Elimi cebime sokunca, demin Karl'ın verdiği kâğıt hışırdadı. Tamam! Emniyet dairesine uğrayıp Harrison'dan vapur hakkında tahkikat ricasında bulunabilirdim.

Harrison beni derhal kabul etti. Meselenin esasına dair

tafsilat vermeden kâğıtta yazılı maddeler hakkında malumat edinmek istediğimi söyledim.

"Kolay," dedi, "şimdi cevap veririm."

Diktafonla sordu. Biz Tom'dan, Hern Home çiftliğinden, öteden beriden azıcık konuşmuştuk ki, bir memur odaya girdi; elindeki kâğıdı masaya koyup çıktı. Buna göz atan şube müdürü dedi ki:

"Colombia vapurundan hiçbir hadise bildirilmemiştir. Bir gün gecikme ile gelmiş. Limanda üç gün kaldıktan sonra Captown'a hareket etmiştir."

Bana artık Van Hass'ın sözlerine inanmaktan, yani Elvin'i hasta saymaktan başka yapacak bir şey kalmıyordu.

Heyecanım düşüyordu. Eve bir buçuk saatlik yürüyüşten sonra sekizde girdim. Merdivende Elvin'i henüz anladığım çehresiyle göreceğimi düşünerek tekrar bir çarpıntı duymuştum.

"Dikkatle bakmaktan çekinmeliyim," diye karar aldım. "Neşeli durayım ve daima seyahatten, yeni hayatımızdan bahsedeyim."

Yemek masamız kurulmuştu; sesi mutfaktan geldi, oraya koştum, elektrik fırınının önünde meşguldü; her zamanki gibi kucakladım. Vücudu öyle bir yapıdaydı ki, kucağa alınınca kavrayışın şekline uyuyor, plastik bir madde gibi ne fazla sert ne fazla yumuşak ve ne et ne kemik, hoş bir intibakla tatlı bir hararet yayıyordu.

"Niçin geciktin?" diye sordu. "Gecikeceğini neden bildirmedin? Beni merakta bıraktın."

"Pasaportlar için emniyet dairesine gittim, orada lafa daldım, merak edecek ne var?"

"Hiçbir şey yok, ama bilmem, böyle oluyor bazen..."

Bu söze eskiden olsa ehemmiyet vermezdim. Şimdi mühimsiyorum ve içimden şöyle muhakeme ediyorum:

"Demek ara sıra vehimlere kapılıyor, aklından korkunç ihtimaller geçiyor. Artık evde tek başına bırakmamalıyım. Şimdiye kadar bırakmakla hata etmişim."

Yüzüne göz attım, gözlerini de yokladım: Bana endişeli, heyecanlı göründü. O kadar ki Karl'ın sözlerine inanmakta acele ettiğime kızdım. Mahut vapurun süvarisi, kaçakçı şebekesinin ortağı olabilirdi; Durban zabıtasından vakayı gizlemesi mümkündü ve Elvin bir akıl hastası değil, o şebekenin tehdidi altında benim hayatıma kastedilmesinden korkan biçare bir maşuka idi.

Hangisi? Hükmü doktorlar verecek; fakat muayenenin sevgilimi şüphelendirmeden yapılması mümkün olabilecek mi?

Gece tabii seyri ile geçti; daha doğrusu Elvin için... Ben iyi uyuyamadım. Uyuyamadıkça bedbin düşünceler kafamın duvarlarında –kifayetsiz bir ışığın önüne rastlamış ufacık cisimlerin gölgeleri gibi– heyulalar şekline girdi. Akşamüzeri yazıhanesinde bana hiç de ürkütücü görünmeyen Van Hass, gene bir haydut çehresi almıştı.

"Aldattı beni," diyordum. "Vapurda o cinayet işlenmiştir, ceset denize atılmış, itirafname yazdırılmıştır. Vapur kaptanı işi liman polisinden gizledi. Esrarkeş kaçakçının hayatta oluşu ve Mısır'a dönmüş bulunması yalan! Herifler en sonunda canıma kıyacaklar ve nişanlımı istedikleri gibi oynatacaklar. Herifin Elvin'e karşı kayıtsızlığı da bir hile...

Ölesiye, öldüresiye âşık! Somnambül olmasını fırsat bildiler, yalandan bir dimağ hastalığı ortaya attılar; şüphelerimi yatıştırmaya kalkıştılar."

Acaba hem Elvin'in selameti, hem kendiminki birbirimizden ayrılmakla daha kolay mı temin edebilir? Başımı alıp kimsenin bulamayacağı bir yere gitsem mi? Zamanla aşkımızı unutur; kadının bir müddet sonra Karl'a alışmayacağı ne malum? Sevmesi de mümkündür.

Uyku kaçması arasında bu fikir en münasip gibi geldi; kaçmak kararıyla ancak sakinleştim. Dalmışım.

Sabahleyin işimin başına gider gitmez Tom'un bürosuna girdim. Yüzüm solgun, gözlerim belermiş olmalı ki, sordu:

"Nen var, hasta mısın? Yoksa bir vaka mı çıktı?"

Van Hass ile yaptığım mülakatı anlatmaya başladım. Bitirince bir şey dememesine sinirlenerek adeta çıkıştım:

"Çabuk fikrini söyle! Bekletme beni! Kati karara varmak lazım. Bu yaşayışa tahammül edemem. Anlıyor musun, Tom!"

Arkadaşım mutat soğukkanlılığıyla, istifini bozmadan cevap verdi:

"Velev hasta, velev değil... Bathurst'a gitmek vaziyeti kurtarır."

"Ne gibi?"

"Yer değiştirmek, yeni muhite ve iklime girmek ruh hastaları üzerinde iyi bir tesir hasır eder. Şayet hastalığı esassız ise yani vaka doğru ise bunu anlar anlamaz oradan memleketinize sığınırsınız. Sanmam ki herifler bu kadar uzakta size musallat olabilsinler. Benim acayibime giden mesele başka!"

"Hangisi o?"

"Van Hass'ın seyahatinizden, yerleştiğiniz memleketten, her şeyden haberdar oluşu! Bu gösteriyor ki, sizi takip ediyorlar, yahut..."

Bir lahza susan Tom, düşündüğünü söylemeye karar veren bir hal takınarak sözünü şöyle tamamladı:

"... Yahut Elvin belki de farkına varmadan olan biteni ötekine haber veriyor."

"Buluşuyorlar mı demek istiyorsun?"

"Bu da mümkün... Telefon yahut bir şahıs vasıtasıyla da komşu pansiyonun hizmetçisi o işi görebilir, pansiyonda yatıp kalktığını bildiğimiz Orloff da!"

"Hakkınız var, Tom," diyebildim. "Çok iyi düşünüyorsun. Muhakemen benimkinden sağlam. Ancak bütün bunlardan çıkan netice, Elvin'le yaşamaya devamımın imkânsızlığıdır. Gambi'ye yalnız gideceğim."

"O senin bileceğin şey! Fakat daha bir haftamız var. Uzun uzadıya düşünüp karar almaya zaman müsait."

Başını, masanın üzerine serili bir plana eğdi. Tom da bir gün evvel Karl'ın yaptığı gibi artık konuşacak bir şey kalmadığını anlatmış oluyordu. Can sıkıcı bir adam hüviyetini aldığımın ben de farkına varıyordum. Kendimden memnun değilim.

"Tom'u bıktırıyorum," diye söylenerek büroma dönüyordum. "Dostluğunu suiistimal ediyorum. Vaktiyle bir kazadan kurtarmış olmam bu derece yüklenmemi mazur gösteremez. Kim olsa bu yardımı yapardı. Ayıp bana! Bir daha ne Elvin'den bahsedeceğim, ne de Van Hass'tan... İkisinin de bahsini ebediyen kapatıyorum!"

Antetsiz bir kâğıt çektim, nişanlıma hitaben mektup yazmaya koyuldum. İkinci ve üçüncü kâğıt doldu, hâlâ bitiremiyordum. Mektubumda malum vakalara hiç temas etmeden, isim vermeden, birlikte yaşamamızın imkânsızlığını, kendisini Bathurst'a götüremeyeceğimi, zira orada bedbaht olmasından korktuğumu anlatmak için ne diller döktüğüme sayfaları gözden geçirince şaştım.

Evet, diller dökmüştüm, yani mütemadiyen sevgimden, güzelliğinden, tatlılığından bahsetmiş, yanık bir aşk destanı karalamıştım. Bunları okuduğum zaman Elvin'e tutkunluğumun derecesini bir daha anladım. Meğerse çılgıncasına seviyormuşum onu!

Demin ve dün ayrılmayı, başımı alıp gitmeyi düşünürken sevme ölçüm hakkında tamamıyla bilgisiz olduğum meydana çıkıyordu. Acı acı güldüm:

"Elvin'i burada Karl'a bırakıp yapayalnız Gambi yolunu tutacakmışım, acı duymayacakmışım, yahut da duyduğum acı mesafeler uzadıkça azalacak, nihayet dinecek, onu bir zaman sonra unutacakmışım! O da beni unutacak, ötekini sevecek, mesele kapanacakmış! Budalayım ben... Hakiki akıl hastası benim, Elvin değil!"

Bereket, yerime geçecek olan mühendis Wimer odaya girdi. Evrakı devralmaya gelmişti; klasörleri ve plan raflarını çektik, devir muamelesine başladık. Birden aklıma geldi. Sordum:

"Profesör Wimer sizin akrabanız mıdır? Asabiye mütehassısı!"

"Evet, amcamdır."

"Bana en kısa zamanda kendisinden bir randevu alabilir misiniz?"

"Elbette. Hatta kabul saatleri haricinde de bu mümkündür. Bir hasta mı getireceksiniz?"

"Hayır, bir hastam hakkında istişarede bulunacağım."

"O halde iş daha kolay. Profesörü bu akşam saat yedi ile sekiz arasında bizim evde görebilirsiniz; zira yemeğe bize gelecek."

Böyle münasebetsiz bir saatte ve muayenehanesi dışında görüşmeye cesaret edemeyeceğimi söyledim. Mühendis arkadaş mahzur olmadığını ileri sürdü. Nihayet kararlaştırdık, yedi buçukta eve gelecektim. Genç Wimer, profesöre ziyaretimi önceden bildirecekti. İlave etti:

"Babacan bir adamdır, etikete aldırmaz; insanlar arasında ırk farkı gözetmez; böyle olduğu için bizim muhit onu epeyce yadırgar. 'Renk yok, insan vardır' sözü dil pelesengidir; o yüzden Natal'da bir solcuymuşçasına soğuk karşılayanlar çoktur."

Fabrikadan eve döndüm. Elvin'den gene seyahatimizle alakalı bir işten dem vurarak izin aldım; yedi buçukta Profesör Wimer'in bulunduğu konaktaydım. Genç mühendis beni küçük bir odaya soktu. Az sonra buraya giren doktorla karşı karşıyaydık. Kısa boylu, tıknaz, çıplak kafalı, lüzumsuzca uzun bıyıklı bir adam...

Durban'ın meşhur asabiyecisine ne soracaktım?

Şunu: Normal görünen bir şahsın işlemediği bir cürmü benimsemesi ve bundan dolayı korkulara kapılması, aynı zamanda işlediği bir cürmü katiyen işlemediğine inanması

şeklinde bir akıl hastalığı var mıdır? Böyle bir hastalık kabili tedavi midir?

Malum a, Elvin –Van Hass'ın dediğine göre– vapurda kimseyi öldürmediği halde kendisini Mısırlı antikacının katili yerine koyuyordu.

Wimer suallerimi dinlerken, pırıl pırıl, insanın iliğine işleyen gözlerini üzerime dikerek beni dikkatle süzüyordu. O kadar ki bir ara durakladım.

"Devam ediniz," dedi. "Pek enteresan bir vaka... Nadir vakalardan!"

"Hepsi bu kadar, Profesörüm... Hastam görünüşte sıhhatlidir, ancak azıcık somnambüllüğü vardır."

"Çok tuhaf... Çok acayip... Anlatınız!"

"Kendisini muayene etmek ister misiniz?"

"Düşünürüz... Tabiidir ki onu da muayene etmeliyim; sizinle de bir defa daha konuşmalıyım... Yarın beni klinikte görmeye gelebilir misiniz? Öğleden evvel on birde mesela!"

"Lüzumu varsa geleyim."

"Var, hem de pek lüzumlu... Birçok şey soracağım. Burada olamaz, yeri değil. Ha, şunu da söylemeliyim; anlattığınız vakalarla zihninizi fazla yormayınız. Tedavisi kabil olmayan bir hastalık değil bu! Geçer, hepsi yoluna girer. Üzmeyiniz kendinizi! Yarın daha uzun konuşuruz, çok daha uzun! Tanıştığıma memnun oldum. Muhakkak geliniz, bekliyorum."

Konaktan çıktığım zaman söyleniyordum:

"Saçma bir adam! Kendisi tedaviye muhtaç... Birçok asabiyeci gibi! Ben Profesör Curling'e gideyim; bu zirzoptan hayır gelmez."

Şu ihtimal de aklımdan geçti; cinayet ve itirafname meselesini mahsus uydurmuştu, hastalığından dolayı değil. Maksadı beni kendisinden soğutmak ve sevdiği adama döndüğünü mazur göstermek!

"Yaman mahlukmuş meğerse," diye söyleniyordum. "Hayatıma kastedeceklerini daima tekrarlaması da aynı sebebe dayanıyor: Korkutmak..."

Bu hükümlere varmakla beraber eve girince Elvin'i bulamamak, kucaklayamamak üzüntüsü devam ediyordu. Antrede karşıma çıktı, çoktandır ayrı kalmışız gibi kollarıma atıldı. Daha bir dakika evvel aklıma gelen kötü ihtimallerden dolayı utanç duydum. Gene de sordum:

"Sokağa çıkmadın, değil mi?"

"Çıkmadım. Çıkmak için bir sebep olmadı."

"Terasada mıydın?"

"Yoo! Ayağımı basmadım; ütüden baş kaldıramadım ki... Çamaşırlarımızı ütüleyip valizlere yerleştiriyorum, yarın bütün işler bitecek."

"Gideceğiz, demek? Durban'dan ayrılmaya hazırsın?"

"Bu da nesi? Elbette gideceğiz. Yoksa sen vazgeçmek mi istiyorsun?"

Şakaya vurarak güldüm ve metresimi yeniden kucakladım. Bıraktığım zaman yüzüme baktı, dedi ki:

"Reha, sende bir hal var, benden bir şeyler saklıyorsun, aklından geçirdiklerin nedir? O mesele seni pek mi üzüyor? Söylediğime fena mı ettim?"

"Bahsini açmamaya karar vermiştik; bırakalım. Hem sandığın gibi bir şeyler düşündüğüm de yok yavrum! Sadece

yorgunluk, belki... Bürodaki işlerimi başka bir mühendise devrediyorum da..."

Lafı değiştirdim, neşeli bir yüz takındım. Zaten Elvin'i bana muhabbetli gördüğümden ve seyahat hazırlıklarına devam etmesinden dolayı kederim bir dereceye kadar dağılmıştı; vehimlerim hafiflemiş, yavaş yavaş kafamdan uzaklaşıyordu.

Keşke bu içinden çıkılmaz işlere karışmış, sarılmış biri değil de alelade bir seyyah olsaydım da Durban-Bathurst arası yirmi iki gün süren vapur yolculuğumuzu –fırtınaları, açık havaları, uğranılan limanları ve gemideki içki, kumar, dans ve tatlı sohbetleri ile– uzun uzadıya anlatsam, sözümü kesmeden dinleyen dayımı biraz da hafif mevzularda oyalasaydım.

***

Böyle yapmadım, yapamadım.

Haftaları, hatta ayları atlayıp birdenbire sözümü küçük Bathurst adasında, ufacık şehirden uzaktaki Elvin ile birleştiğimiz eve ve o müthiş geceye getirdim. Dayıma soruyorum.

"Tafsilatıyla anlatmamı istiyor musun? Bunu Pervin'e tek noktasını ihmal etmeden, feci şeklinde, olduğu gibi hikâye etmiştim. Hani orada, Abant'ta, bir cip arabasının içinde, sabaha karşı göle bakarak... Hatırlıyorsun ya!"

Dayım Yaşar ilk defa ağzını açtı, ürkmüş bir hali vardı. Belli ki uzun süre hikâyemden yorulmuş, belki de sinirleri bozulmuştu:

"Tafsilat istemiyorum," dedi. "Hülasa etsen daha iyi. Hiç söylemesen de olur."

"Hakkın var. Zaten gözümün önünden bir türlü gitmeyen, uykularıma giren, beni kurtlar gibi ulumaya mecbur eden sahneleri sana da yaşatmamalıyım..." dedim.

Koltuktan kalktım, pencereye başımı dayadım. Cama seher vaktinin serinliği sinmişti; bu serinlik alnımın ateşini alıyordu; beynimin içine de girmesi lazımdı. Zira kafatasım yanıyordu.

Dayıma döndüm. Kimbilir ne kadar ıstırap duyuyormuşum, ıstırabım yüzümde okunuyormuş ki Yaşar, korkudan büyümüş gözlerle yerinden fırladı:

"Reha, oğlum! Artık bu bahsi kapayalım, icap ederse yarın anlatırsın. Sen de yorgunsun, ben de... İkimiz de istirahate muhtacız."

"Olmaz! Kısaltarak anlatacağım."

"En kısa şekilde, rica ederim."

"Peki," dedim. "Faciayı bütün safhalarıyla anlatmayacağım; neticeyi söyleyeyim: Karl, bir gece Elvin'i öldürdü, ben de onu öldürdüm. Arkasından yetişerek, ormanda, uzun bir dövüşmeden sonra! Filmlerde gördüğün dövüşmeler yok mu, tıpkı öyle oldu bu iş... Ben de yaralanmıştım."

Facia hakikaten anlattığım şekilde mi vuku bulmuştu? Bir ara hafızamda sakatlık hissettim; ayrıca dişlerim birbirine vuruyordu. Yaşar:

"Kâfi," dedi. "Anladım."

"Ama Karl'ın oraya neden geldiğini ve Elvin'i nasıl öldürdüğünü sormuyorsun?"

"İstemez. Gelmiş, bu cinayeti işlemiş... Bu kadarını öğrendim ya, yeter!"

"Yüzüme bir tuhaf bakıyorsun. Sözlerime inanmıyormuşsun gibi bir halin var, dayı!"

"Katiyen! Tamamıyla inandım. İnanmamak için sebep yok ki... Olmadık şeyleri anlatacak değilsin, tabii. Artık yatalım."

"Pervin meselesini konuşsak biraz..."

"Yarın konuşuruz, salim bir kafa ile... Uykusuzluktan gözlerim yanıyor, çok müteessir de oldum, mecalim kalmadı."

Dayım gerçekten perişan haldeydi; acıdım. Acımakla beraber tekrar soruyorum:

"Bathust'tan kaçışımı, Gambi nehri boyunca Afrika içerilerine sokuluşumu, maceranın o kısmını olsun dinlemek istemez misin?"

"Başka zamana bırakalım Reha! Israrınla beni üzüyorsun."

Kendisine yaklaştım, sırtını okşuyorum:

"Doğru! Artık susuyorum, susacağım. Fakat son bir sual sormama izin ver: Ellerime bulaşmış insan kanından dolayı benden tiksinmiyorsun ya?"

"Hayır, oğlum! Sen bir adaleti yerine getirmişsin. Aynı şeyi ben bile yapardım."

Rahatlık duydum; gözlerim yaşla doldu. Diyorum ki:

"Seni müteessir ettiğimden dolayı affını dilerim, dayı! Haydi git, uyumana bak. Güneş doğmak üzeredir... Bir daha bu bahsi açmamaya söz veriyorum."

Salon kapısının önünde Yaşar durdu, sordu:

"Ne yapacaksın sen? Yatmayacak mısın?"

"Biraz kırlarda dolaşacağım. Yürümeden, hava almadan, sakinleşmeden uyumaya kalkışırsam büsbütün sersem olurum, gözüme uyku girmez: Kötü kötü bağırır, etrafı rahatsız ederim. Ankara'nın bu mevsimde sabah hali hoştur, dinlendiricidir."

"Öyle yap. Kahvaltı zamanı tekrar buluşuruz. Ha! Ben iki gün sonra İstanbul'a gideceğim, kısa bir müddet için. Beraber gelir misin? Bir değişiklik olur."

"İyi bir fikir, ama Pervin'i bırakmak güç."

"Dört gün ayrılmayacak kadar mı bağlandınız birbirinize? Çocukluğa lüzum yok, Reha! Tek başıma yolculuk etmeyi sevmem, hatırımı kırma."

"Ne yapacağız orada?"

"Hiç! Yani gezeceğiz, eğleneceğiz, Boğaziçi'ne hasret kaldım, denize doyacağım, döneceğiz."

"Olur... Fakat yalnız dört gün için. Uzatmayacaksın, dönmeye mecburum. Zira Pervin'le müstakbel hayatımızın planını, programını yapacağız. Kocasından ayrılmaya karar verdi, benimle evlenecek."

Dayım, uyku bastırdığı için mi, yoksa bu izdivaçta mahzur görmediğinden mi, her nedense itirazda bulunmadı.

"Senin bileceğin iş bunlar," dedi. "Karışmam. İstanbul'a gidiyoruz, değil mi? Öbür akşam... Bugün yerleri tutacağım."

"Tut. Benimki tek yataklı olmalı... O şartla! Yanımda hiç kimseye tahammül edemem, edemiyorum; haykırıp ürkütmekten, uyandırmaktan korkuyorum."

Yaşar teminat verdi. Salondan çıkıyor.

Şu var ki dayımın hali hoşuma gitmiyor. Gözlerinde, bilhassa beni süzüşlerinde bu ana kadar farkına varmadığım bir şey seziyorum. Nedir bu şey? Sormak istiyorum.

"Nedir gözlerindeki?"

Arkasından sofaya koştum, yolunu kestim:

"Dayı," dedim. "Sana mühim bir noktayı söylemedim, şimdi aklıma geldi, dinle: Elvin ile Pervin'in kız kardeş, belki de ikiz olduklarını anlamadın mı? İkisi de Hacı İsa oğullarından Hoca Musa'nın çocuklarıdır. Garbi Trakya'da anaları öldü; baba Mısır'a yalnız Elvin ile gitmeye mecbur oldu. Sebebi de Pervin'in bir gün İskeçe'de kaybolması, sonra tütün eksperi bir Amerikalı tarafından evlat edinilmesi, memleketten götürülmesidir. Hani bizim ressam Ruhi –hikâyemde anlatmıştım ya– Hoca Musa'nın mektuplarında ailesinden birini aradığını söylemişti, hatırladın zannederim."

"Öyle bir şey geçmişti."

"Tamam. Ben Gambi'den kaçıp Kahire'ye sığındığım, saklandığım zaman Ruhi ile bu meseleyi inceledik, kaybedilenin kız çocuğu olduğunu elde ettiğimiz mektuplardan öğrendik. Tesadüfe bak da şaş! O kız Abant'ta karşıma çıktı, bir Amerikalı olarak..."

"Acayip doğrusu!"

"Fevkalade! Aralarındaki benzeyişin sırrı artık çözülmüş demektir. Meğerse pek tabii bir şeymiş."

"Evet... Çok tabii! Yatayım artık ben."

Yaşar'ın kayıtsızlığına, işi mühimsememesine hayretteyim. Benimle göz göze gelmekten adeta çekiniyor. Bu adama bir şey oldu, budalalaştı... Yahut ben yanlış görüyor, yanlış anlıyorum.

Yoksa bende mi tuhaflık? Değişen, ahmaklaşan ben miyim?

Netice:

İstanbul'da asabiye mütehassısı Ordinaryüs Profesör Doktor Şerefeddin Selim Bey'in muayenehanesinde, ikindiüstü...

Yaşar, eski dostu olan Profesöre, yeğeni Reha'nın hikâyesini anlattıktan sonra sordu:

"Ne diyorsun bu işe? Endişeye düşmekte haklı değil miyim? Onu kandırıp getirdim. Maksadım sana muayene ettirmek. Fakat burada değil. Hatırım için bir zahmete katlanacaksın, yarın akşam tesadüf etmişiz gibi yapacağız, gazinoda buluşacağız. Bir müddet beraber oturacağız; farkına vardırmadan kendisini tetkik, daha doğrusu muayene edeceksin. Eğer korktuğum gibi ruhi bir buhran geçiriyorsa, hasta ise tedavisine başlayacağız. Lüzum görürsen başka bir memlekete de götürürüm, ne mümkünse yaparım doktor!"

Profesör, kısa bir düşünüşten sonra dedi ki:

"Peki Yaşar! Yarın buluşuruz."

"Dinlediğin hikâyenin sendeki tesiri nedir?"

"Söyleyeyim. Gayri tabiiliklerle dolu. Hele son kısmı masal. Elvin de, Karl da öldürülmemiştir. Böyle bir şey vuku bulsaydı, Reha'yı polis muhakkak yakalardı. Zaten Karl gibi Elvin de bozuk bir muhayyilenin icadına benziyor, yahut mübalağa! Belki Durban'da bir kızla yaşadı, bazı münasebetsiz vakalar oldu; büyük bir hayal sukutuna uğradı, Abant'ta ise Pervin'e rastlaması bir şok yaptı, biraz benzeyiş yüzünden! Her ihtimale karşı yeğenini bana getirdiğine iyi ettin."

"Trende şunu düşündüm: Reha, hikâyesinde Elvin ismini verdiği bar kızında bir hastalık buluyor, yapmadığını yapmış, yaptığını yapmamış görünmek hastalığı... Vapurda bir cinayet işlemiştir, aslı yok! Capton'da 'Cüzdanı çalmadım, iftiradır,' diyor, halbuki çalmıştır. İşte bu hastalık asıl Reha'da var. Başkasında teşhis ettiği hastalığa tutulan kendisidir; değil mi?"

Doktor Şerefeddin Selim, dostu Yaşar'ın sualine cevap verirken ayağa kalktı, elini misafirinin omzuna koydu:

"Bilmem," dedi. "Henüz son sözümü söyleyecek durumda değilim. Ancak şunu bilmelisin; sinir sistemimizi idare eden dimağ da mide, böbrek, karaciğer gibi bir iç organdır; öyle olduğuna göre bugünkü tıp beyni de öbür uzuvlar gibi tedavi yolunu keşfetmiştir. Yeğenin gerçekten hasta ise –ki öyle görünüyor– ıstıraplı ruhunu teskine çalışacağız."

Refik Halid Karay'ın Eserleri

Anı

1- Minelbab İlelmihrab
2- Bir Ömür Boyunca

Hikâye

1- Memleket Hikâyeleri
2- Gurbet Hikâyeleri ve Yeraltında Dünya Var
3- Memleket Hikâyeleri – Gençler İçin
4- Gurbet Hikâyeleri – Gençler İçin

Kronik

1- Bir Avuç Saçma
2- Bir İçim Su
3- İlk Adım
4- Makyajlı Kadın
5- Tanrı'ya Şikâyet
6- Üç Nesil Üç Hayat
7- Üç Nesil Üç Hayat – Gençler İçin

Mizah

1- Ago Paşa'nın Hatıratı
2- Ay Peşinde
3- Deli
4- Guguklu Saat
5- Kirpinin Dedikleri
6- Sakın Aldanma, İnanma, Kanma
7- Tanıdıklarım

Roman

1- Anahtar
2- Ayın On Dördü
3- Bu Bizim Hayatımız
4- Bugünün Saraylısı
5- Çete
6- Dişi Örümcek
7- Dört Yapraklı Yonca
8- Ekmek Elden Su Gölden
9- İki Cisimli Kadın
10- 2000 Yılın Sevgilisi
11- İstanbul'un Bir Yüzü
12- Kadınlar Tekkesi
13- Karlı Dağdaki Ateş
14- Nilgün
15- Sonuncu Kadeh
16- Sürgün
17- Yerini Seven Fidan
18- Yezidin Kızı
19- Yüzen Bahçe

Refik Halid Karay'a Dair Bir İnceleme

Refik Halid Karay – Ankara
Hazırlayan: Ali Birinci

Refik Halid Karay

İki Cisimli Kadın

"'Sanki,' diyorum. 'İki cisimli bir tek kadın bu! İkizlerden daha ikiz. Zira yalnız vücutları değil, karakterleri de aynı. Tek ruhlu, iki cisimli bir mahluk karşısındayım. O tabiat harikası cisminin birini kaybetti; öteki duruyor, dünyanın başka bir köşesinde yaşamasına devam etmektedir.'"

Uzun yıllar Afrika'nın en uzak noktalarında yaşayıp yurduna dönmüş olan Reha, Abant'a seyahati sırasında bir kadınla karşılaşır. Bu kadın, Reha'nın hayatında önceyi ve sonrayı birbirine bağlayan bir köprü olacaktır. Refik Halid Karay, heyecanın eksilmediği *İki Cisimli Kadın*'da okuyucusunu adeta olayların içine dahil ediyor ve kuvvetli betimlemeleriyle içinden çıkılması zor bir gerçekliğe götürüyor.

ISBN 978-975-10-3119-8

9 789751 031198